

PROGRAMUL PNL

pentru

ROMÂNIA

-2023-

CUPRINS

- A. VIZIUNEA POLITICĂ A PARTIDULUI NAȚIONAL LIBERAL**
- B. VIZIUNEA ECONOMICĂ LIBERALĂ**
- C. PROGRAMUL PNL PENTRU GUVERNAREA ROMÂNIEI**
- D. PRIORITĂȚILE PNL PENTRU GUVERNAREA ROMÂNIEI**

A. VIZIUNEA POLITICĂ A PARTIDULUI NAȚIONAL LIBERAL

B. VIZIUNEA ECONOMICĂ LIBERALĂ
"MODERNIZĂM ROMÂNIA!"

PNL este partidul care își asumă modernizarea României!

În actualul context economic și social, influențat de crizele pe plan internațional și de conflictul militar din Ucraina, realizarea unor **estimări financiar-fiscale** pe termen mediu devine din ce în ce mai dificilă, iar **problemele structurale ale bugetului public** din România sunt încă de actualitate, afectând atât partea de venituri cât și pe cea de cheltuieli.

Situația economică a anului 2023, influențată succesiv de criza sanitară, de evoluția prețurilor la produsele energetice, implicațiile războiului de la graniță, îmbătrânirea populației, exodul de capital uman din ultimii ani, cu efecte directe asupra contribuțiilor de asigurări sociale, accentuează **presiunea asupra bugetului public**. Este de așteptat ca **pachetul financiar extraordinar creat de Uniunea Europeană** pentru statele membre să contribuie la ameliorarea situației, însă cu toții suntem conștienți de faptul că este necesară o **strategie post PNRR**, care trebuie pregătită încă de pe acum și la implementarea căreia trebuie să participe toți actorii sociali.

În acest context, considerăm necesare o serie de **măsuri economice, fiscale și administrative** care să susțină și să completeze măsurile din PNRR, pe următoarele **linii de acțiune liberale**:

1. INVESTIȚIILE - cheia modernizării României

2. ANTREPRENORIAT COMPETITIV – politici fiscale stimulative

3. LOCURI DE MUNCĂ - mai multe și mai bine plătite

4. RESPONSABILITATE PENTRU OAMENI – politici sociale mai bine țintite

5. ADMINISTRAȚIE EFICIENTĂ – relație corectă între stat și cetățean

1. INVESTIȚIILE - cheia modernizării României

În ultimii trei ani, guvernele liberale și-au asumat și au realizat un volum record al investițiilor publice, din fonduri naționale și fonduri europene nerambursabile, lucru care a contribuit în mod semnificativ la obținerea unor rate importante de creștere economică.

De asemenea, predictibilitatea politicii fiscale, deschiderea către dialog și colaborare cu reprezentanții mediului de afaceri, precum și asumarea unor eforturi suplimentare în materie de diplomație economică au determinat o dinamică pozitivă a investițiilor private și a favorizat un ritm crescător al investițiilor străine directe.

Pentru o creștere economică solidă și durabilă, propunem măsuri pentru stimularea investițiilor private din economie, pentru continuarea și creșterea investițiilor publice în domenii/sectoare prioritare, precum și pentru o dezvoltare a parteneriatului public-privat pe măsura potențialului dovedit de evoluțiile economice recente.

Luând în considerare răspunsul favorabil al mediului de afaceri intern la prioritizarea investițiilor și politicile fiscale stimulative, propunem un set de măsuri care să genereze o consolidare și dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii, care sunt preponderent cu capital autohton, dar și o creștere a atractivității României ca destinație de investiții.

• **Consolidarea capitalului românesc și stimularea investițiilor private din economie:**

- **Adaptăm politica de acordare a ajutorului de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie**, instituind o schemă atractivă de ajutor de stat doar la instalare, pentru a atrage noi investiții, companii delocalizate, internaționalizate sau virtualizate;
- **Creștem avantajul oferit de clauzele compensatorii/offset**, printr-un cadru legal și instituțional actualizat, care să permită mai buna valorificare a acestora, și nu doar în legătură cu achizițiile militare; astfel, procesele de cooperare industrială între firmele cu capital românesc și firmele străine vor facilita eficient transferurile de tehnologie către economia națională;
- **Elaborăm o strategie unitară**, fundamentată economic și adaptată noilor provocări și oportunități regionale și globale, **privind atragerea de investiții și promovarea comerțului exterior**; primii pași în acest sens au fost deja realizați, prin înființarea Agenției Române de Investiții și Comerț Exterior, însă acum e important să ne definim acea politică a Guvernului pe care Agenția să o urmărească, și în funcție de care să evaluăm rezultatele;
- **Ne asumăm un rol activ al statului în contextul pieței de capital**, prin atragerea de investiții de portofoliu consistente și un management eficient al listărilor și deținerilor statului la companiile prezente pe piața de capital; primii pași în acest sens au fost deja realizați, prin măsurile adoptate cu privire la profesionalizarea managementului companiilor de stat și îmbunătățirea standardelor de guvernanță corporativă, sau cu privire la realizarea unui tablou de bord centralizat de monitorizare, cu obiective financiare și nefinanciare și indicatori de performanță pentru toate tipurile de societăți publice, deci este momentul să trecem într-o etapă următoare.

• **Investiții publice în domenii/sectoare prioritare**

- **Dezvoltăm și implementăm o politică a finanțărilor publice axată pe eficiență și complementaritate**; fondurile europene în complementaritate cu fondurile naționale, inclusiv cele de garantare, pot genera un efect multiplicator și investiții cu valoare adăugată în economie doar în condițiile în care finanțările nu intră în concurență;
- **Suștinem și facilităm implementarea integrală a PNRR și o rată de absorbție a fondurilor europene superioară mediei europene**; într-un context în care avem acces la un nivel fără precedent al finanțărilor europene, capacitatea României de a folosi eficient acești bani rămâne o provocare majoră pentru următorii ani;

- **Menținem ca prioritate investițiile în infrastructuri fizice**, în domenii precum transport, energie, sănătate, educație, cercetare-dezvoltare, conectivitate, **și în sectoare de activitate cu o contribuție semnificativă la formarea PIB**, însă fără a neglija **domenii cu potențial ridicat și o dezvoltare din ce în ce mai accelerată**, precum industriile și serviciile "verzi", sau cele care țin de economia circulară.

• **Parteneriatul public-privat**

- **Modernizăm și dăm substanță parteneriatului public-privat**, în special în acele sectoare în care decalajul de resurse și expertiză între stat și mediul privat este mare, precum IT&C și cercetare-dezvoltare; interpretată în sens larg, măsura vizează cooperarea cu reprezentanții mediului privat, însă în sensul restrâns al noțiunii, vom analiza opțiunile de adecvare a cadrului normativ și instituțional, fie prin modificarea *OUG nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat*, fie prin crearea unui cadru derivat, special pentru sectoarele menționate;

- **Asigurăm nu doar operaționalizarea, ci și eficiența Centrului de excelență în domeniul IT din cadrul Ministerului Finanțelor**; această inițiativă, aflată deja în implementare, ar putea constitui baza definirii unor noi proiecte, similare, și în cadrul altor mari sisteme publice.

2. ANTREPRENORIAT COMPETITIV – politici fiscale stimulative

În contextul politicilor fiscale, conformarea fiscală voluntară ca alternativă la relația coercitivă a început să capete substanță, stabilirea unei relații cu contribuabilii bazată pe cooperare și încredere dovedindu-se în avantajul tuturor celor implicați.

Codul fiscal reglementează, într-o proporție importantă tipurile de impunere, modalitățile, termenele, facilitățile, precum și excepțiile de la norma generală. Cadrul fiscal general prevede sancțiuni și penalități pentru persoanele juridice/fizice care nu onorează la termen obligațiile fiscale sau se sustrag, cu bună știință de la plata obligațiilor fiscale. Din păcate, Codul fiscal precum și Codul de procedură fiscală au minimizat un principiu important de politică fiscală și anume conformarea fiscală voluntară.

Această abordare este diferită de o relație coercitivă, iar construirea unei astfel de relații poate porni de la oferirea unor stimulente contribuabililor, persoane juridice, care demonstrează bună credință. Un demers în acest sens a fost, inițiat de ANAF începând cu trimestrul IV al anului 2022, prin publicarea trimestrială a „listei albe” - lista contribuabililor, persoane juridice care au declarat și achitat la scadență obligațiile fiscale de plată și care nu figurează în evidențele fiscale cu obligații restante.

În egală măsură, creșterea competitivității înseamnă și luarea în considerare a unor provocări cu care se confruntă România, dincolo de nevoia de stimulare a conformării fiscale voluntare, pentru creșterea consistentă și sustenabilă a ponderii în PIB a veniturilor fiscale.

• **Măsuri fiscale în sprijinul mediului de afaceri**

- **Propunem un cadru fiscal** (Cod fiscal, Cod de procedură fiscală, norme și proceduri de aplicare) **actualizat, mai simplu, mai clar și mai concis, și 100% adaptat interacțiunii digitale între**

contribuabili și autorități; informatizarea accelerată a Ministerului Finanțelor, ANAF, Trezoreriei sau Autorității Vamale nu trebuie să reprezinte doar un proces intern de creștere a capacității administrative, ci și un nou mod de funcționare efectivă a acestor instituții;

- **Instituim un sistem de acordare de bonificații pentru firme, pentru consolidarea antreprenoriatului și pentru conformarea fiscală voluntară:**

✓ **Un sistem de bonificație pentru mediul privat, cu aplicabilitate sectorială sau generală, pentru stimularea absorbției fondurilor europene**; vor fi analizate, în colaborare cu reprezentanții mediului de afaceri, eficiența și fezabilitatea unor măsuri precum: instituirea unui regim fiscal mai favorabil de tip „scutirea temporară”, pe perioadă de 1 an, a contribuțiilor sociale ale angajaților/locurilor de muncă create prin investiții din fonduri europene din exercițiul financiar 2021-2027; scutirea de la plata impozitului pe profit în primul an de funcționare a capacităților de producție modernizate prin investiții din fonduri europene aferente exercițiului financiar 2021-2027 și/sau garanții pentru creditele necesare pentru asigurarea cofinanțării.

✓ **Aplicarea voluntară, pe o perioadă determinată, a amânării plății impozitului pe profit până la momentul distribuirii de dividende**; în vederea stimulării reinvestirii profitului, există anumite sectoare și/sau categorii de societăți pentru care putem contribui la creșterea competitivității și îmbunătățirea rezultatelor; vom dezvolta acest sistem și stabilind condițiile concrete de aplicare în colaborare cu mediul de afaceri;

✓ **Bonificație de 10% pentru firmele care achită impozitul trimestrial sau plătesc anticipat obligațiile fiscale trimestriale până la termenele scadente, dacă acestea nu înregistrează datorii la bugetul general consolidat**; acordarea acestei bonificații va avea efecte benefice directe deopotrivă prin creșterea nivelului de conformare voluntară la declarare și plată, și prin asigurarea disponibilităților financiare necesare acoperirii cheltuielilor bugetare fără a mai fi necesare împrumuturi purtătoare de dobândă de pe piața financiară;

✓ **Bonificații la plata impozitului pe profit**, pentru firmele care calculează și declară un profit impozabil mai mare decât în anul precedent - **pentru profitul suplimentar declarat se va plăti un impozit pe profit de 10%**; promovarea și premierea performanței și bunelor practici în adaptarea și dezvoltarea modelelor de afaceri sunt instrumente bune de stimulare a creșterii a competitivității;

✓ **Bonificații pentru contribuabilii persoane juridice care declară și plătesc integral impozitele pe proprietate înainte de 31 martie**, similar bonificației de 10% acordată persoanelor fizice; în prezent Codul Fiscal permite această măsură, dar ea nu este pusă în aplicare în mod unitar, fiind în puterea de decizie a Consiliilor Locale; o astfel de măsură va fi benefică și pentru bugetele locale, asigurând încă din primele luni ale anului venituri necesare desfășurării activităților curente și de investiții ale primăriilor.

• **Economia digitală/integrarea avansului tehnologic; tranziția verde**

- **Credite și deduceri fiscale pentru re tehnologizare, modernizarea și dezvoltarea liniilor de producție, integrarea avansului tehnologic:**

- ✓ **Credite fiscale** pentru întreprinderile din România în scopul modernizării producției, introducerii de tehnologii noi, realizării de investiții în robotizare și automatizare;
- ✓ **Granturi și facilități fiscale pentru românii din diaspora** care investesc în unități de producție în România.

• **Reducerea deficitelor comerciale sectoriale prin stimularea apetitului pentru antreprenariat și inovare**

- **Acordăm deduceri fiscale** pentru cheltuieli eligibile precum instalații noi, echipamente tehnologice, licențe și brevete, în sectoarele economice în care România înregistrează deficite comerciale în creștere;
- **Suținem credite cu garanții de stat** pentru firmele care dezvoltă capacități noi de producție și de procesare în domeniile generatoare de deficit comercial – DOR – *De Origine Românie*;
- **Direcționăm o parte din fondurile europene nerambursabile către firmele românești care au nevoie de forță de muncă bine calificată** – granturi pentru calificarea forței de muncă.

3. LOCURI DE MUNCĂ - mai multe și mai bine plătite

Dezvoltarea și consolidarea clasei de mijloc din România reprezintă unul dintre obiectivele de bază ale Partidului Național Liberal. Acest lucru se poate realiza prin reducerea progresivă a poverii fiscale asupra veniturilor salariale, prin implementarea mecanismelor de stimulare financiară a angajaților, prin facilități fiscale acordate familiilor care au în întreținere copii și prin încurajarea persoanelor care desfășoară mai multe activități simultan.

• **Familii active și prospere - taxare stimulativă pentru o viață activă**

- **Salarii nete mai mari** - reducem progresiv contribuțiile de asigurări sociale de stat, pentru creșterea salariilor nete; este o măsură care ar duce la creșterea salariilor și a puterii de cumpărare pentru toți salariații din România, și o modalitate corectă și nediscriminatorie de creștere a veniturilor românilor, atât din sistemul public cât și din mediul privat. Reducerea cotei de CAS va fi susținută parțial prin creșterea numărului locurilor de muncă și prin reforma pensiilor speciale acordate în prezent;
- **0% contribuții sociale de sănătate pentru al doilea loc de muncă**;
- **0% contribuții sociale de sănătate pentru persoanele fizice autorizate (PFA) care obțin și venituri din salarii**;
- **Contracte de muncă part-time impozitate la numărul de ore lucrate**;
- **Credit fiscal** pentru firmele care stimulează angajații prin participarea acestora la repartizarea profitului sau distribuirea de acțiuni către angajați (**Fondul de stimulare financiară a angajaților**).

• **Reducerea deficitelor pe piața muncii**

- **Asigurăm integrarea rapidă și eficace pe piața muncii a persoanelor care beneficiază de protecție temporară**; rămânem solidari cu Ucraina, iar serviciul public de ocupare, care oferă deja cetățenilor ucraineni servicii gratuite și adaptate pentru integrarea pe piața muncii din România, va continua să dezvolte această latură a competențelor sale instituționale.

- **Stimulăm încadrarea în muncă a persoanelor active neocupate**, prin intermediul sistemului de subvenții și facilități la angajatori; în contextul modernizării mecanismelor de acordare a ajutoarelor sociale, vom îmbunătăți acest sistem de subvenții și facilități pentru o absorbție eficientă a persoanelor apte de muncă care aparțin grupurilor vulnerabile.

• *Dezvoltarea capitalului uman/dezvoltarea de competențe adecvate*

- **Dezvoltăm învățământul dual** – facilitarea învățării la locul de muncă s-a dovedit o strategie generatoare de avantaje pentru toți cei implicați; de aceea, este importantă nu doar menținerea, ci și dezvoltarea de noi programe și parteneriate între școală, mediul de afaceri și resursa de muncă.

- **Susținem educația financiară și reconversia profesională inteligentă.**

• *Condiții de muncă mai bune, flexibilitate, adaptare la economia digitală*

- **Reconfigurăm sistemul de deduceri personale pentru familiile care au persoane în întreținere;**

- **Adaptăm Codul muncii la economia digitală**; pandemia a obligat la adaptare prin generarea de noi modele de muncă, accelerarea digitalizării a condus la o creștere a mobilității, din nevoia adaptării eficiente la noi realități sociale și economice au apărut noi modele de business în care tiparele de muncă au evoluat; dincolo de modificări contextuale, avem nevoie de o reșezare, pe baze noi, a relațiilor de muncă.

4. RESPONSABILITATE PENTRU OAMENI - politici sociale mai bine țintite

În ultimul deceniu, ponderea persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste a crescut, iar ritmul în care are loc îmbătrânirea demografică și creșterea ratei de dependență a accelerat. Numărul raportat al persoanelor cu dizabilități a crescut cu circa 24%, iar numărul de beneficiari în plată ai ajutorului social pentru asigurarea venitului minim garantat, după înregistrarea de scăderi succesive, a crescut în 2022 la 164 mii persoane, de la 159 mii în anul 2021.

Decalajele de dezvoltare, în lipsa unor măsuri adecvate, continuă să se adâncească. Lumea se schimbă, iar modul în care gestionăm problema grupurilor vulnerabile trebuie să se schimbe și ea. Anumite reforme au fost asumate și sunt în implementare, însă este loc de mai mult și de mai bine.

Începând cu anul 2021, a fost demarat procesul de digitizare a dosarelor de pensii, prin casele teritoriale de pensii. Finalizarea acestui proces în anul 2023 va permite: o recalculare rapidă a drepturilor, evaluarea rapidă și eficace a impactului financiar determinat de ulterioarele majorări ale punctului de pensie/punct de referință.

De asemenea, în scopul asigurării unei rate ridicate de înlocuire a salariului cu pensia (indicator Eurostat), în special după anul 2030, este importantă majorarea contribuțiilor la Pilonul II de pensii,

începând cu 1 ianuarie 2024, precum și alte măsuri, în scopul majorării valorii unităților de fond acumulate de participanții la pensiile obligatorii administrate privat.

• **Respect și echitate pentru grupurile vulnerabile**

- **Modernizăm mecanismele de acordare a ajutoarelor sociale**, în scopul utilizării direcționării resurselor strict către persoane care aparțin în mod real grupurilor vulnerabile;
- Instituim **mecanisme împotriva utilizării abuzive a concediilor medicale**
- **Întărim funcția de asistență directă către beneficiari**, deopotrivă persoane fizice și prestatori de servicii de asistență socială;
- **Sprijinim autoritățile locale și facilităm dezvoltarea de parteneriate public-privat** pentru serviciile specifice.

• **Reforma sistemului de pensii și creșterea pensiilor**

- **Pensiile până la 3.000 de lei vor fi neimpozitate;**
- Pensii publice doar pe principiul **contributivității;**
- Introducem un sistem **de stimulente pentru pensionarii** pentru limită de vârstă care doresc să rămână în activitate;
- **Promovăm activ soluții alternative de creștere a veniturilor la pensie;**
- **Majorăm contribuțiile individuale la Pilonul II de pensii**, în contextul reducerii contribuțiilor de asigurări sociale și în scopul creșterii activelor individuale, pe termen mediu și lung;

• **Stimularea integrității la beneficiari**

- **Continuăm digitalizarea sistemelor de asistență socială și de pensii;** digitizarea, interconectarea sistemelor și bazelor de date și facilitarea circulației electronice a informației și documentelor va permite nu doar o monitorizare și un control mai eficiente, dar și o creștere semnificativă a proporției funcțiilor de asistare și suport în activitățile curente;
- În contextul modernizării mecanismelor de acordare a ajutoarelor sociale, **vom descuraja tentativele de beneficiere de asistență socială pe nedrept și în detrimentul unor persoane aflate cu adevărat în nevoie**, prin instituirea de sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect disuasiv.

5. ADMINISTRAȚIE EFICIENTĂ - relație corectă între stat și cetățean

Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2016, suferind modificări chiar anterior intrării în vigoare. Actul normativ a suferit sute de modificări până la momentul actual, prin ordonanțe sau legi, astfel încât este foarte dificil de găsit corelațiile, fiind efectuate modificări la modificări chiar și de cinci sau șase ori.

Regândirea noului Cod Fiscal se va face ținând cont de următoarele principii: simplitate (exprimare concisă), claritate (ușor de înțeles, prezentare sistematizată), precizie (fără a oferi posibilitatea de

a fi reinterpretat, fără a lăsa loc de incertitudine în mintea contribuabilului), predictibilitate (operaționalizarea mecanismului de limitare a modificărilor intempestive).

În aceste condiții, veniturile bugetului general consolidat vor crește, capacitatea redistributivă va crește, concomitent cu necesitatea adoptării unor măsuri de înlăturare a risipei bugetare.

• **Responsabilitate pentru utilizarea banilor publici**

- **Creștem transparența și modernizăm prin digitalizare relația stat-cetățean, ducem la bun sfârșit reformele și investițiile asumate în PNRR;**

- **Consolidăm finanțele publice**, pe partea de venituri, printr-o abordare echilibrată, echitabilă, corectă și coerentă a regimului fiscal:

✓ **Creștem veniturile bugetare prin eliminarea anumitor excepții fiscale** – mai puțin, de la mai mulți. Analizele arată că, pentru sectoarele IT și construcții, scutiile fiscale introduse și-au atins obiectivele și potențialul. În vederea consolidării sectorului agricol autohton și a dezvoltării industriei alimentare, normalizarea regimului fiscal va interveni începând cu anul 2026, conform angajamentelor din PNRR;

✓ **Implementăm un sistem modern de impozitare a proprietăților**. Avantajele unui sistem modern de impozitare a proprietății va determina o finanțare adecvată a autorităților administrației publice locale (o finanțare anticiclică) și o descentralizare financiară reală, va permite reducerea presiunii fiscale asupra muncii și va genera mai multă echitate fiscală.

✓ **Reanalizăm regulile speciale de impozitare și raționalizăm excepțiile** cu privire la încadrările fiscale și/sau reducerea categoriilor de venituri neimpozabile rezultate din desfășurarea, de către categorii speciale de contribuabili, a unor activități care sunt, prin însăși natura lor, generatoare de venituri sau, după caz, profit. Pentru aceste categorii Codul Fiscal stabilește în prezent, parțial sau contextual justificat, reguli speciale de impozitare, însă actualul context socio-economic impune o evaluare mai realistă a acestor excepții.

- **Concediile medicale vor fi plătite, din prima zi, din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate.**

• **Modernizarea și eficientizarea aparatului administrativ**

- **Gestionăm efectele digitalizării accelerate asupra activității, structurii și capitalului uman din administrație**, prin:

✓ Un **audit de sistem** pentru identificarea activităților/funțiilor ce se pretează la automatizare/digitalizare accelerată și/sau externalizare;

✓ **Standarde actualizate în stabilirea de structuri și funcții** în administrație în contextul digitalizării;

✓ Un **plan de management al riscurilor** de creștere a șomajului având ca sursă digitalizarea accelerată în sectorul public.

- Inițiem, în contextul noii legi privind salarizarea în sectorul public, o analiză extinsă a remunerărilor suplimentare, compensațiilor și facilităților oferite de către stat/instituții publice și asociate exercitării diferitelor categorii de funcții, iar rezultatele obținute le folosim pentru politici de resurse umane competitive în sectorul public, dar care să nu genereze concurență neloială în raport cu angajarea în sectorul privat.

• *Responsabilitate și integritate în exercitarea funcțiilor publice*

- **Instituim mecanisme de responsabilizare, inclusiv financiară, pentru îndeplinirea** în termenele prevăzute de lege și la standardele asumate în primul rând față de beneficiari, **a atribuțiilor și obligațiilor instituționale;**

- **Întărim capacitatea instituțiilor de control;**

- **Promovăm și premiem performanța și bunele practici administrative.**

C. PROGRAMUL PNL PENTRU GUVERNAREA ROMÂNIEI

STAREA ECONOMIEI

- I. MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI**
- II. MINISTERUL FINANTELOR**
- III. MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII**
- IV. MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE**
- V. MINISTERUL ECONOMIEI**
- VI. MINISTERUL ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI**
- VII. MINISTERUL ENERGIEI**
- VIII. MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE**
- IX. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII**
- X. MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR**
- XI. MINISTERUL EDUCAȚIEI**
- XII. MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE**
- XIII. MINISTERUL FAMILIEI, TINERETULUI ȘI EGALITĂȚII DE ȘANSE**
- XIV. MINISTERUL CULTURII**
- XV. MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII**
- XVI. MINISTERUL SPORTULUI**
- XVII. MINISTERUL JUSTIȚIEI**
- XVIII. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE**
- XIX. MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE**
- XX. MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE**

STAREA ECONOMIEI

Guvernele liberale s-au confruntat în ultimii trei ani cu un context internațional dificil, determinat de apariția succesivă a diferitelor crize, dar măsurile de politică economică au asigurat depășirea dificultăților existente.

Anul 2020 a fost puternic marcat de declanșarea pandemiei COVID 19, ceea ce a impus măsuri excepționale de limitare a răspândirii virusului, dar și de atenuare a impactului crizei sanitare asupra economiei. În acest sens, au fost introduși stimuli fiscali în vederea conservării relațiilor de muncă, cât și pentru susținerea lichidităților și a investițiilor demarate de mediul de afaceri. Astfel, a fost posibil ca declinul economic să se situeze la numai 3,7%, comparativ cu o scădere înregistrată la nivelul UE de 6,1%.

Parcursul ascendent al economiei naționale a fost reluat în perioada 2021-2022 pe măsură ce restricțiile de mobilitate s-au relaxat, creșterea economică fiind una solidă, în medie peste 5%, bazată, în concordanță cu filosofia liberală, pe **stimularea investițiilor**, având în același timp în centrul atenției „cetățeanul”, după cum s-a prevăzut și în Programul de Guvernare.

La începutul anului 2022 prognozele principalelor instituții internaționale au fost revizuite în jos, ca urmare a declanșării conflictului dintre Federația Rusă și Ucraina, aceasta inducând incertitudini ce au deteriorat perspectivele macroeconomice. **Pentru România, estimările se situau în jur de 2%**, FMI prevedea o creștere economică de 2,2% (o ajustare de 2,6% puncte procentuale față de ultima prognoză), în timp ce Banca Mondială estima o creștere economică de 1,9% (în scădere cu 2,4 puncte procentuale față de prognoza din luna ianuarie).

Preluarea responsabilității guvernării la sfârșitul anului 2021 a constituit o adevărată provocare, **guvernul Ciucă** fiind obligat să gestioneze economia românească poziționată într-un context european tensionat, simultan cu escaladarea crizei energetice la nivel global care a amplificat presiunile asupra prețurilor materiilor prime și prețurilor de consum, erodând în același timp puterea de cumpărare a populației. Intensificarea tensiunilor geopolitice, însoțite de sancțiunile economice ca răspuns la acțiunile Federației Ruse, se suprapuneau astfel peste criza energetică și perturbările în lanțurile de aprovizionare încă existente.

În această conjunctură, **Guvernul Ciucă a reușit însă să imprime un climat de siguranță**, având cele mai puternice garanții de securitate, date de apartenența la NATO și UE, dar mai ales de Parteneriatul strategic cu SUA. Pentru stimularea economiei a fost necesară **aplicarea unui pachet de măsuri** îndreptate deopotrivă către mediul de afaceri alocând fonduri pentru investiții, susținând activitățile antreprenorilor și menținerea lanțurilor de aprovizionare, dar și către persoanele vulnerabile, prin acordarea de vouchere, ajutoare pentru pensionarii cu venituri mici sau aplicarea schemelor de compensare și plafonare a prețurilor la energia electrică și gaze naturale.

Măsurile guvernamentale, alături de eforturile mediului de afaceri și încrederea populației, au condus la o **creștere a rezilienței economice** la șocurile asupra ofertei și a cererii, realizând o performanță economică robustă. Astfel, **România a realizat în anul 2022 un avans economic de 4,7% în condiții internaționale dificile**, la care s-au adăugat **efectele nefavorabile ale secetei**

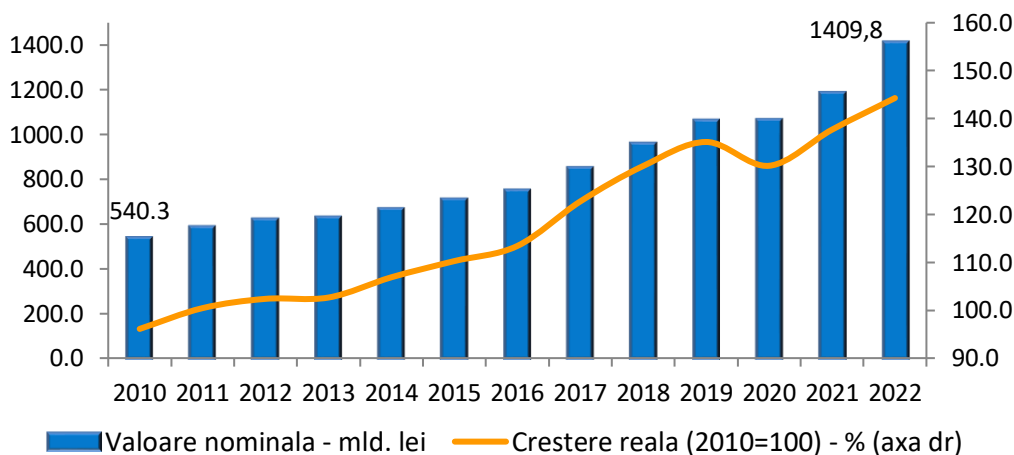

prelungite, afectând producția agricolă. **O evaluare economică excluzând contribuția agriculturii ar fi condus la o creștere a PIB-ului de 5,5%**, ceea ce denotă reziliența economiei românești, consolidată după perioada crizei sanitare.

O susținere importantă a creșterii economice în 2022 a revenit în continuare componentei **consumului privat (+5,5%)**, cu toate că întreaga perioadă a fost marcată de diminuarea puterii de cumpărare a veniturilor reale ale populației, ca urmare a inflației progresive (inclusiv la alimente și carburanți), dar și a majorării ratelor de dobândă la credite. Măsurile guvernamentale de țintire directă a populației vulnerabile prin alocarea de ajutoare sociale, ca și **măsurile de plafonare și compensare a prețurilor la energie electrică și gaze naturale au făcut posibilă contribuția pozitivă a consumului asupra dinamicii economice.**

În privința investițiilor, după o evoluție modestă din primul semestru, **formarea brută de capital fix** a cunoscut în partea a doua a anului o intensificare de ritm, înregistrând pe ansamblu în 2022 **o majorare peste așteptări cu 8,0%**. Această performanță s-a datorat **activității ridicate din sectorul construcțiilor**, în special a lucrărilor de infrastructură, realizate atât din fonduri UE, cât și din fonduri publice, dar și aportului semnificativ al investițiilor străine directe. Rezultatul s-a concretizat într-o îmbunătățire semnificativă a ratei de investiție care a depășit nivelul de 25% (cel mai ridicat din ultimii 10 ani).

Evoluția PIB în termeni nominali și reali

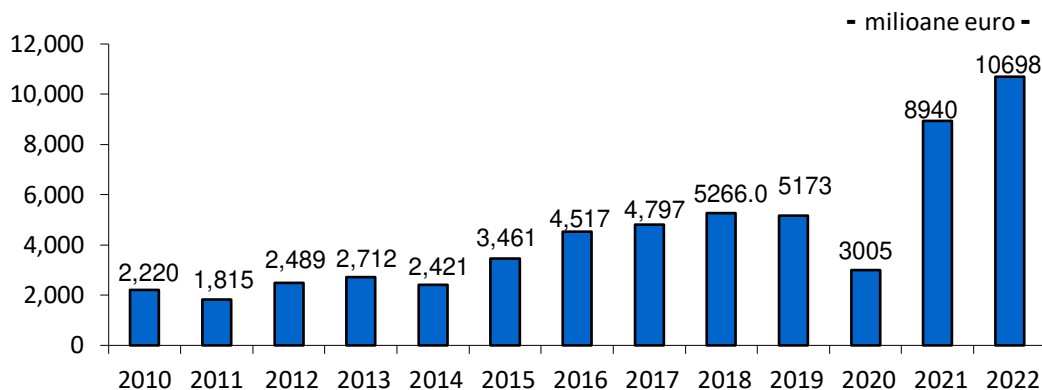

De altfel, performanța lucrărilor de construcții, **în condițiile în care, pe parcursul anului 2022, s-au confruntat cu majorări succesive de prețuri la materiile prime**, dar și cu un deficit de forță de muncă, a fost posibilă datorită măsurilor guvernamentale de a crea un cadru legal privind modalitatea de ajustare a prețurilor contractelor de lucrări, atât pentru cele executate din fonduri bugetare cât și din fonduri europene.

Se remarcă astfel în guvernarea Ciucă o **dinamizare mai amplă a investițiilor** (formarea brută de capital fix +8,0%) comparativ cu cea a consumului privat (+5,5%), fiind **create premisele trecerii de la o economie bazată pe consum la una bazată pe investiții.**

Anul 2022 a marcat și un nou record al investițiilor străine directe, respectiv de 10,7 mld. euro, fiind cea mai mare valoare a fluxului net de ISD, înregistrat în România și de peste două ori mai ridicată decât cea din 2019.

Investiții străine directe în România

Investițiile în dezvoltarea activității naționale au fost realizate atât sub forma profitului reinvestit, cât și sub forma aportului de capital și a împrumuturilor intragrup. Acest record de investiții străine directe denotă o încredere crescută a investitorilor și perspective de creștere pe termen lung ale economiei românești, deși incertitudinile și riscurile s-au situat la cote ridicate.

Pe partea ofertei, creșterea economică a fost susținută de construcții (+11,2%) și servicii (+7,7%), în timp ce agricultura (-11,6%) și industria (-2,3%) au avut o contribuție negativă. Activitatea din industrie a continuat să fie influențată de creșterea prețurilor produselor energetice și de dificultățile din procesele de aprovizionare, acești factori afectând totodată și celelalte economii europene. Măsurile de politică industrială și fondurile alocate din PNRR vor contribui în următorii ani la revenirea industriei pe o tendință ascendentă.

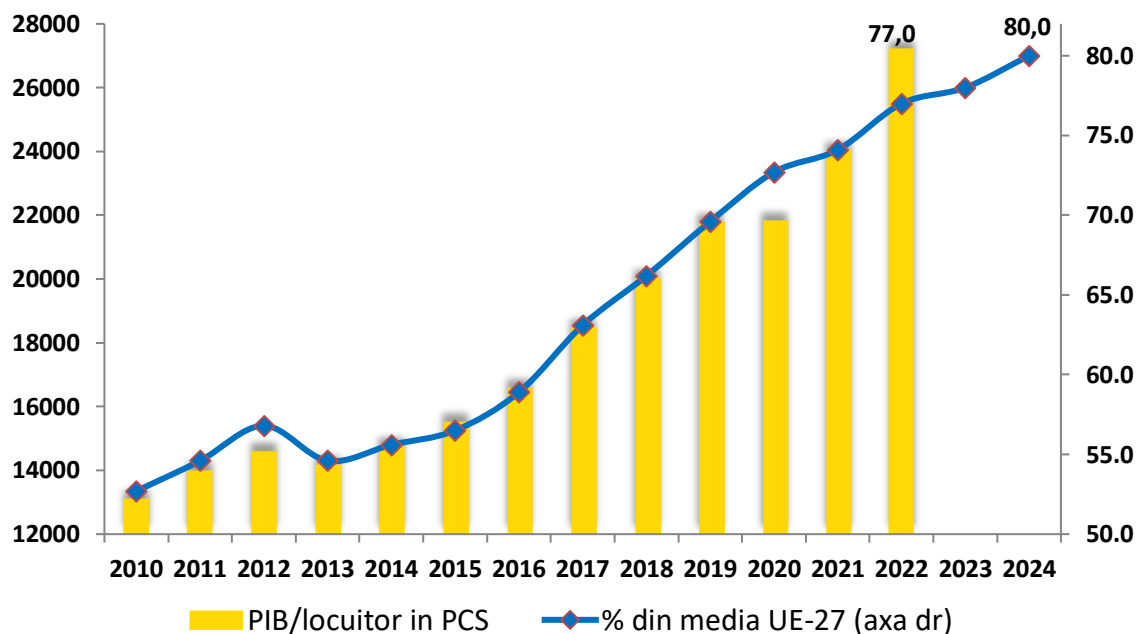
Serviciile destinate populației s-au remarcat în mod deosebit în anul 2022, volumul cifrei de afaceri majorându-se în volum cu **26,3% față de anul 2021**, cu creșteri apropiate de pragul de 30% în cazul serviciilor din hoteluri și restaurante (28,9%), activităților agențiilor turistice (29,9%) și serviciilor de coafură (29,6%).

Un alt domeniu de interes l-a constituit comerțul auto, care s-a majorat în volum cu 6,7%, susținut în principal de vânzările de autovehicule (+8,5%). Conform ACAROM, înmatriculările noi de autoturisme au crescut cu 6,7%, în timp ce vânzările de autoturisme second hand au scăzut cu 20%. Orientarea cererii spre autoturisme noi, în defavoarea celor second-hand a condus în fapt la o înnoire a parcului auto și este o consecință a creșterii prețului la combustibili, cumpărătorii orientându-se tot mai mult către vehicule electrice sau cu consum redus de carburanți.

Economia românească a început un nou model evolutiv bazat pe competitivitate și digitalizare, sub influența reformelor și a investițiilor prevăzute în PNRR. Locul consumului care a susținut economia prin creșteri mari în ultimul deceniu va fi luat de investiții care vor avea un ritm superior PIB-ului în perioada 2023-2026.

Având în vedere evoluțiile favorabile, **România își va continua parcursul de reducere a decalajelor față de celelalte state, ajungând ca PIB-ul pe locuitor la paritatea de cumpărare standard să depășească 80% din media UE în perspectiva 2024-2025.**

Evoluția PIB pe locuitor în România

I. MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI

Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației are ca responsabilitate dezvoltarea armonioasă a regiunilor României, recuperarea decalajelor de dezvoltare între județe și creșterea calității serviciilor publice la care să aibă acces cetățenii. Prin intermediul programelor pe care le desfășoară, finanțate din fondurile structurale europene pentru dezvoltare regională, MDLP promovează proiecte care generează valoare adăugată, prosperitate și o creștere a calității vieții, contribuind astfel la procesul de convergență reală cu economia Uniunii Europene.

Prioritățile PNL în domeniul dezvoltării regionale și administrației publice continuă să urmărească reducerea disparității urban-rural și a diferențelor de dezvoltare dintre regiuni și din interiorul acestora:

- **Continuarea procesului de modernizare a infrastructurii de interes local și județean** - prin programele de investiții multianuale – PNI Anghel Saligny și PNDL – și **implementarea eficientă a investițiilor finanțate din PNRR;**
- **Înființarea unui Fond național de co-finanțare a proiectelor de investiții la nivel local,** precum și dezvoltarea unor soluții și mecanisme tehnice pentru ajustarea tarifelor la materialele de construcții;
- **Digitalizare, debirocratizare și simplificare administrativă** prin aprobarea Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor, Codul finanțelor publice locale, actualizarea Codului administrativ, inclusiv simplificarea procedurilor de autorizare pentru investițiile mature realizate prin programele guvernamentale și prin PNRR;

- **Consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către administrația publică locală** - inclusiv punerea la dispoziția autorităților locale a activelor dezafectate, aparținând ministerelor, companiilor naționale și societăților comerciale la care statul român este acționar;
- **Cadastrarea sistematică:** modificarea legislației privind restituirea proprietăților, cu instituirea unui termen de finalizare și corelarea acestei legislații cu cea din domeniul cadastrului și publicității imobiliare;
- **Întărirea capacității administrative a instituțiilor de la nivel central și local** (reforma funcției publice, transparență, integritate);
- **Consolidarea clădirilor cu risc seismic și reabilitarea energetică a clădirilor** (implementarea Strategiei Naționale de Reducere a Riscului Seismic);

Îndeplinirea obiectivelor de mai sus va impune structurarea activităților Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (M.D.L.P.A.) pe următoarele direcții principale:

1. Dezvoltare sustenabilă și lucrări publice.

Obiective de dezvoltare sustenabilă și de reformă în domeniul lucrărilor publice:

- Îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de regenerare urbană;
- Crearea de orașe propice locuirii și inteligente din punct de vedere climatic, prin dezvoltarea infrastructurii verzi-albastre pentru a atenua și a se adapta la riscurile urbane;
- Consolidarea cadrului de planificare urbană precum și îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice;
- Consolidarea capacității de implementare a proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, prin promovarea parteneriatelor între autoritățile publice locale la nivel județean și local;
- Susținerea dezvoltării urbane prin investiții specifice și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de mobilitate urbană, destinate dezvoltării localităților;
- Elaborarea, aprobarea și implementarea unor strategii locale privind gestionarea inteligentă a traficului și siguranța rutieră cu scopul de a promova transportul public și de a asigura un management corespunzător al riscului de accidente rutiere;
- Creșterea gradului de accesibilitate a populației la servicii publice, precum și a calității serviciilor publice de interes local prestate, prin standardizare și digitalizare, inclusiv prin dotarea cu echipamente IT;
- Elaborarea unui cadru normativ unitar (*Codul Serviciilor Publice*) pentru principalele categorii de servicii publice locale asigurate populației: alimentare cu apă, canalizare, transport public, salubritate, iluminat public, modernizarea străzilor și întreținerea spațiilor verzi;
- Reformarea cadrului normativ din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor;
- Creșterea numărului specialiștilor în construcții: experți, verificatori și auditori energetici;
- Reactualizarea normativelor de construcții și proiectare elaborate de M.D.L.P.A. precum și auditul acestor acte normative. Se vor înlocui cele perimate și se vor abroga cele care nu

mai au obiectiv, referindu-se la materiale, tehnologii sau procese de proiectare care nu se mai folosesc;

- Valorificarea patrimoniului cultural de interes local pentru creșterea gradului de atractivitate a localităților și pentru îmbunătățirea standardelor de locuit la nivelul populației, precum și valorificarea potențialului de creștere economică a localităților.

Obiective de investiții și acțiuni programate:

- Modernizarea și extinderea rețelelor de utilități (apă, canal, gaze naturale).** Prin Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”, finanțat de la bugetul de stat și coordonat de M.D.L.P.A. care are ca obiectiv general creșterea coeziunii teritoriale prin echiparea unităților administrativ-teritoriale cu dotări tehnico-edilitare și de acces la căile de comunicație, îmbunătățirea atât a condițiilor de viață, cât și a standardelor de muncă pentru toți locuitorii României, vor fi sprijinite toate UAT-urile în vederea dezvoltării echilibrate și a susținerii coeziunii teritoriale.
- Modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și locale și construirea unor noi drumuri.** M.D.L.P.A. are ca obiectiv sprijinirea inițiativelor locale privind dezvoltarea unor strategii de gestionare inteligentă a traficului și de management al siguranței rutiere cu scopul de a promova transportul public și de a diminua riscul de accidente rutiere.
- Modernizarea și construirea de unități de învățământ și infrastructură sportive.** Prin intermediul programelor de finanțare coordonate de M.D.L.P.A. se urmărește dezvoltarea unor proiecte de construire, reabilitare, consolidare și dotare a grădinițelor, școlilor, campusurilor și centrelor universitare, căminelor studențești, centrelor de excelență și a taberelor școlare, pentru asigurarea accesului în mod egal la educație al copiilor și tinerilor și pentru asigurarea condițiilor de desfășurare a procesului educațional în condiții optime).

În ceea ce privește infrastructura sportivă M.D.L.P.A. își va structura planul de acțiune pe două direcții majore, care vor avea în vedere criterii justificative, ținând cont inclusiv de sporul de natalitate, precum și alte elemente care să eficientizeze investițiile:

- I. sportul de performanță care presupune construirea de săli polivalente (2.000-16.000 locuri), și complexuri sportive (3.000-30.000 de locuri).
- II. sportul de masă, care presupune construirea de săli de sport, bazine didactice de înot, patinoare artificiale cu scop didactic, baze sportive și centre sportive de performanță pentru sporturi olimpice (constând în: săli de antrenament, școală, internat, cantină, școală de antrenori, centru medical).

- Sistemul sanitar și de protecție socială.** În acest domeniu, programul de guvernare are în vedere construirea, reabilitarea și dotarea de centre medicale în mediul rural, spitale județene, spitale municipale și orașenești, inclusiv maternități.
- Locuințe pentru specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socioprofesionale.** M.D.L.P.A. derulează, prin A.N.L., un program care vizează construirea de locuințe cu chirie, destinate tinerilor cărora sursele de venit nu le permit achiziționarea unei locuințe, și asigurarea stabilității tinerilor specialiști, prin crearea unor condiții de locuit convenabile.

- f. **Înființarea unui Fond național de co-finanțare a proiectelor de investiții la nivel local și crearea unui set de soluții de ajustare a tarifelor la materialele de construcții.** Înființarea Fondului Național pentru Cofinanțarea Investițiilor (F.N.C.I.) va fi coordonat de M.D.L.P.A., care va repartiza sumele către UAT-uri, la solicitarea acestora justificată, pentru asigurarea cofinanțării acelor proiecte de importanță majoră pentru comunitățile locale sau a proiectelor de importanță regională.
- g. **Reducerea numărului de avize pentru Certificatele de Urbanism și Autorizațiile de Construcție solicitate de beneficiarul de construcții.** Continuarea reformelor privind simplificarea proceselor de obținere a avizelor și acordurilor în vederea construirii prin operaționalizarea prevederilor cuprinse în proiectul de Cod al Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor (comisii de avizare integrate pentru planurile de urbanism, comisii de accord unic digitalizate la nivel de autorizare a construirii). Dezvoltarea unor mecanisme parteneriale cu mediul de afaceri pentru monitorizarea permanentă a modului în care reducerea birocrăției se realizează efectiv.
- h. **Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor** va sintetiza și simplifica prevederile actelor normative care se referă la domeniile construcțiilor, proiectare, avizare, autorizare și execuție. Va simplifica interacțiunea beneficiarilor cu autoritățile locale, va simplifica procedurile de elaborare și avizare proiecte, va crea un flux mai rapid pentru autorizarea lucrărilor, va eficientiza monitorizarea execuției lucrărilor. Prin modificarea acestui cod se urmărește **creșterea disciplinei în construcții și a calității în construcții** astfel:
- I. îmbunătățirea procedurilor de control, asigurarea de controale tematice, responsabilizarea factorilor implicați, creșterea cuantumului amenzilor pentru descurajarea activităților neconforme;
  - II. creșterea numărului de specialiști, organizarea regulată de sesiuni de atestare/autorizare;
  - III. continuarea proceselor de actualizare a reglementărilor tehnice, dezvoltarea de proiecte pilot privind utilizarea inteligenței artificiale în optimizarea reglementărilor tehnice în construcții.
- i. **Strategia de renovare, termoficare, de reabilitare energetică și de reabilitare a clădirilor cu risc seismic.** Obiectivele M.D.L.P.A. cuprind acțiuni prioritare în asigurarea cadrului de politici publice în domeniile:
- I. reducerea riscului seismic, prin implementarea *Strategiei Naționale de Reducere a Riscului Seismic*, care se adresează tuturor tipurilor de clădiri vulnerabile (publice și private, rezidențiale și nerezidențiale), a planului de acțiuni cu obiective specifice pe termen scurt, mediu și lung, precum și revizuirea cadrului normativ și dezvoltarea unui program sistematic de monitorizare a indicatorilor și progresului în implementarea strategiei și programelor de investiții, inclusiv indicatori de program;
  - II. reducerea consumului de energie în clădiri și a emisiilor de CO₂ prin adoptarea Strategiei de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale atât publice, cât și private, un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia până în anul 2030.

j. Programe cu finanțare multianuală. În prezent, dintre toate programele de finanțare cu fonduri de la bugetul de stat finanțate prin M.D.L.P.A., doar P.N.I. „Anghel Saligny” și P.N.D.L. sunt programe cu finanțare multianuală, pentru care se alocă credite de angajament pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitate de prelungire cu încă 3 ani, și, respectiv, pe o perioadă de 4 ani, cu posibilitate de prelungire cu încă 2 ani, creditele bugetare fiind egale cu creditele de angajament pe toată perioada de valabilitate a contractelor de finanțare. Totodată, Programul național privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe este un program de finanțare multianuală pentru care se alocă credite de angajament pe o perioadă de 3 ani, însă cu alocarea eșalonată a creditelor bugetare anuale. Pentru a crește eficiența programelor de finanțare cu fonduri de la bugetul de stat și pentru a asigura predictibilitatea în realizarea și finalizarea obiectivelor de investiții, toate programele finanțate din fonduri de la bugetul de stat prin bugetul M.D.L.P.A. se vor transforma în programe cu finanțare multianuală. Pentru finanțarea obiectivelor de investiții prin aceste programe se vor asigura credite de angajament de la bugetul de stat pentru întreaga durată de derulare a acestora, precum și credite bugetare anuale, în vederea transferării sumelor necesare realizării obiectivelor de investiții pentru beneficiari, conform contractelor de finanțare și graficelor de execuție.

2. Administrația publică: reformă, descentralizare, digitalizare, simplificare

Reforma administrației publice trebuie să promoveze atât principiul integrității și corectitudinii, cât și schimbarea culturii administrative. De asemenea, aceasta nu trebuie să se limiteze la descentralizare, ci trebuie să presupună stabilirea unei structuri administrative, capabilă să conducă spre eficientizare și autonomie locală. Astfel, în acord cu recomandările Comisiei Europene privind Mecanismul European de Relansare și Reziliență, se vor adopta la nivelul fiecărui stat o serie de reforme specifice care acordă prioritate procesului de digitalizare și de reducere a birocrăției.

Obiective generale:

- mecanisme și procese decizionale eficiente și focalizate pe priorități și obiective;
- creșterea calității și accesibilității serviciilor publice în raport cu cetățeanul;
- resurse umane, competente, integre și dedicate cetățeanului;
- etică, integritate și transparență în administrația publică;
- transparență și acces facil la informații pentru cetățeni;
- debirocratizarea, simplificarea administrativă, digitalizarea serviciilor publice;
- încurajarea implicării directe a societății civile și mediului privat în adoptarea și prioritizarea măsurilor de debirocratizare la nivelul administrației publice;
- prioritizarea măsurilor de debirocratizare, care pot fi corelate cu măsurile de digitalizare;
- crearea unor mecanisme care să limiteze creșterea birocrăției;
- crearea unor modalități de evaluare a birocrăției și a efectelor directe și indirecte ale acesteia asupra societății românești;
- simplificarea reglementărilor pentru mediul de afaceri și adoptarea a cât mai multor recomandări transmise de O.E.C.D. în acest sens.

Puncte-cheie ale reformei administrației publice locale:

- Elaborarea *Codului finanțelor publice locale* care să reunească în mod unitar reglementările privind: finanțele publice locale, insolvența unităților administrativ-teritoriale, fiscalitatea locală și procedurile fiscale locale;
- Revizuirea *Codului administrativ* astfel încât să fie remediate disfuncționalitățile și prevederile legale care generează anomalii în administrația publică centrală și administrația publică locală;
- Elaborarea *Codului de procedură administrativă* care să stabilească regimul juridic aplicabil actelor și contractelor administrative, reguli și mecanisme pentru simplificarea procedurilor administrative, inclusiv prin soluții de e-guvernare, pentru facilitarea accesului cetățenilor la administrația publică și pentru creșterea transparenței și eficienței instituțiilor publice.

Obiective specifice și acțiuni:

- Mecanisme de guvernare și proces decizional.** Guvernare focalizată pe priorități și obiective prin revigorarea procesului de planificare strategică și implementarea de noi mecanisme centrale pentru managementul priorităților.
  - Dezvoltarea componentei de planificare bugetară în procesul de planificare strategică.** Aceasta va sprijini stabilirea priorităților și bugetarea corectă a resurselor necesare asigurând, predictibilitate pentru implementarea priorităților de investiții și o măsurare mai clară și realistă a indicatorilor asumați.
  - Consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către administrația publică locală.** Acest proces a fost demarat odată cu aderarea României la U.E., ca instrument de modernizare și reformă a administrației publice pentru transferul competențelor către nivelul cel mai apropiat de nevoile cetățenilor și mediului de afaceri. Astfel, procesul de descentralizare se va fundamenta pe o analiză reală și va avea în vedere următoarele etape:
    - analiza competențelor administrației centrale care pot fi transferate către administrația locală, precum și capacitatea administrativă a acesteia de a gestiona noile competențe;
    - corelarea transferului de competențe cu transferul de resurse bugetare;
    - predictibilitatea, transparența și stabilitatea sistemului general de transferuri de la bugetul de stat, astfel încât să se asigure resurse suficiente pentru furnizarea serviciilor publice, sprijinirea dezvoltării economiei locale și creșterea autonomiei financiare locale. O atenție deosebită va fi acordată implementării programelor de tip P.N.D.L., astfel încât ele să fie transparente, eficiente și coordonate cu programele finanțate din fonduri U.E.
- Ca parte a procesului de descentralizare, **transferul gratuit către autoritățile locale a activelor dezafectate, aparținând ministerelor, companiilor naționale și societăților comerciale la care statul român este acționar**, pentru a le putea reabilita și moderniza și a le da o destinație utilă.
  - Simplificarea procesului de schimbare a destinației pentru clădiri sau alte spații din domeniul sănătății sau educației**, prin gestionarea procedurilor la nivel județean de către instituțiile deconcentrate competente, fără a mai fi nevoie de acordul sau avizul autorităților centrale tutelare.

- c. **Eficientizarea procedurii de actualizare a inventarului domeniului public al UAT-urilor**, prin gestionarea procesului la nivelul Instituției Prefectului, fără a mai implica structura centrală a MDLPA, acest aspect îngreunând în prezent activitatea.
- d. **Îmbunătățirea activității structurilor deconcentrate ale ministerelor și ale altor autorități publice centrale**. Coordonarea instituțiilor deconcentrate se realizează practic partajat de către compartimentele funcționale de resort ale ministerelor în subordinea cărora sunt organizate și de către instituția prefectului, ca reprezentant al Guvernului în teritoriu. Multe dintre aceste structuri au corespondent în administrația publică locală din subordinea consiliilor locale și județene. Astfel, se poate observa cum unele instituții aflate în subordinea administrației publice locale funcționează mai eficient și beneficiază de resurse superioare și finanțare mai bună. Guvernul va clarifica pe baza unei evaluări mecanismele de coordonare și management ale acestora, care să pună activitățile desfășurate într-o paradigmă bazată pe performanță și eficiență.
- e. **Digitalizare, debirocratizare și simplificare administrativă**. Presupune dezvoltarea capacității administrației de a răspunde solicitărilor și nevoilor cetățenilor.
  - I. Digitalizarea, simplificarea și debirocratizarea serviciilor publice din administrație și automatizarea cât mai multor procese și interacțiuni, prin utilizarea celor mai noi tehnologii de administrare a datelor. Introducerea de proceduri administrative corelate cu sistemul de e-guvernare. Creșterea numărului de servicii publice oferite cetățenilor online. Introducerea „domiciliului” și „identității” electronice pentru fiecare cetățean.
  - II. Crearea infrastructurii naționale de registre administrative în administrația publică: crearea și administrarea unor identificatori unici, implementarea de arhitecturi T.I.C. standardizate, realizarea și extinderea interoperabilității dintre acestea, sistematizarea și simplificarea fluxurilor de date, de interogare și a procedurilor de raportare.
  - III. Realizarea de sisteme informatice unitare la nivel local, care să permită interoperabilitatea sistemelor diverselor UAT-uri cu nivelul central; realizarea raportărilor Open Data conform specificațiilor unitare la nivel național.
  - IV. Cadastrarea proprietăților statului; implementarea generalizată, la nivelul UAT-urilor, al instituțiilor publice și al operatorilor de servicii de interes economic general, a instrumentelor digitale de identificare, inventariere, evaluare și stocare de tip G.I.S.
  - V. Interoperabilizarea bazelor de date local-central, reglementarea accesului reciproc la bazele de date local-central și central-local.
- f. **Resursele umane din sectorul public**
  - a. Administrație în interesul cetățeanului orientată către rezultate.
  - b. Implementarea unui cadru unitar de competențe la nivelul administrației pentru o carieră mai clară, printr-un sistem instituțional și legal stabil și eficient, care să asigure un management unitar al tuturor resurselor umane din administrația publică.
  - c. Implementarea unui model profesionist de recrutare în funcția publică care să pună accentul pe competența și integritatea funcționarilor publici, precum și pe orientarea spre performanță a acestora.
  - d. Dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților administrației publice și asigurarea resursei umane necesare procesului de transformare digitală.

- e. Sistem unic de evidență a personalului bugetar pentru funcționarii publici și personalul contractual prin intermediul sistemului e-bugetar.
- f. Redefinirea carierei funcționarilor publici astfel încât să fie mai atractivă și care să permită cu adevărat evaluarea performanțelor pentru a orienta corpul funcționarilor publici spre atingerea rezultatelor și pentru responsabilizare față de cetățeni și mediul de afaceri.

g. Etică, integritate și transparență.

- a. Transparentizarea proceselor și procedurilor administrative prin promovarea de date și informații deschise și disponibile public. Publicarea online și accesul cetățenilor la toate informațiile relevante privind activitatea instituțiilor statului fie ele centrale sau locale;
- b. Transferul cât mai multor proceduri administrative în mediul online prin intermediul digitalizării activității instituțiilor publice;
- c. Promovarea unei culturi a eticii și integrității prin introducerea unui management al performanței, bazat pe un cadru de competențe în funcția publică și un proces continuu de formare profesională bazat pe orientarea spre performanță și analiza nevoilor de formare pe bază de date;
- d. Consolidarea și intensificarea politicilor de control și prevenție a faptelor de corupție și comportamentului lipsit de etică al personalului.

3. Cadastrare sistematică

Cadastrarea sistematică reprezintă un obiectiv de importanță deosebită deoarece, prin definitivarea acestuia, piața funciară, cea imobiliară, bancară, a asigurărilor etc. își vor spori eficiența sprijinind mai eficient proiectele companiilor dar și ale autorităților publice.

Obiectivul general îl reprezintă eficientizarea și accelerarea activității de înregistrare sistematică a imobilelor la nivel național prin înscrierea acestora cu titlu gratuit în evidențele de cadastru și carte funciară. De asemenea, modificarea legislației privind fondul funciar și urgentarea finalizării eliberării titlurilor de proprietate va duce la identificarea corectă a proprietarilor de terenuri aflate atât în domeniul public cât și în domeniul privat și la garantarea dreptului de proprietate stipulat în constituție. Măsurile propuse trebuie să se bazeze pe o eficientizare și o mai bună conlucrare a instituțiilor publice care sunt implicate în activitățile menționate anterior.

Obiective specifice și acțiuni:

- a. **Accelerarea și eficientizarea Programului Național de Cadastru și Carte Funciară (PNCCF) instituit în sarcina Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI)** prin Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, în vederea realizării dezideratului de finalizare a înregistrării proprietăților imobiliare în Sistemul integrat de cadastru și carte funciară.
  - I. ANCPI a contractat lucrări de cadastru sistematic la nivel de UAT întreg, prin programul operațional regional (POR) Axa 11 pentru un număr de 557 din 660 UAT-uri. Programul are ca și obiectiv cadastrarea sistematică a 5,4 mil. ha și va continua până la atingerea obiectivului stabilit de Comisia Europeană.
  - II. Urgentarea finalizării la nivel național a înregistrării tuturor proprietăților prin cooptarea decizională a consiliilor județene în sensul scoaterii la licitație de către ANCPI din bugetul de venituri proprii, la propunerile acestora, a unui număr de minim 3 UAT-uri anual la nivelul fiecărui județ, având în vedere următoarele criterii:
  - III. la nivel de UAT să se înregistreze un stadiu avansat de aplicare a legilor fondului funciar;

- IV. includerea UAT-urilor care au bugete reduse sau zone declarate defavorizate;
- V. necesitatea luării în considerare a obiectivelor de dezvoltare județene pe termen scurt 2023-2024 și mediu 2024-2030.
- VI. Continuarea PNCFF la nivel de sector cadastral prin finanțarea UAT-urilor în vederea desfășurării activităților de cadastru sistematic.
- VII. Continuarea cofinanțării UAT-urilor și a instituțiilor publice (mari deținătoare de terenuri – ex. Agenția Domeniilor Statului (ADS), Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare (ANIF) în vederea finalizării înscrierii în sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară a terenurilor domeniul public sau privat al statului.
- VIII. Adoptarea unui calendar și finalizare până la sfârșitul anului 2024 pentru înscrierea în sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară, a terenurilor aflate în domeniul public al statului administrate de Agenția Națională Apele Române (ANAR) și Regia Națională a Pădurilor - ROMSILVA cu respectarea legislației proprii în vigoare. Pentru Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură (ANPA) se poate institui schimbare de legislație în sensul beneficierii de înscriere în sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară a terenului aflat sub luciul de apă prin vectorizarea ortho-foto imaginilor ca suport tehnic prin similitudine cu legislația pentru ROMSILVA și ANAR.

b. **Modificarea legislației privind restituirea proprietăților, cu instituirea unui termen de finalizare.** Ca urmare a înființării în cursul anului 2022, prin Decizia Prim-ministrului, a Comitetului interministerial a cărei atribuție principală este modificarea legislației în domeniul restituirii proprietăților, propunem continuarea activității acestuia cu obiectivul principal, până la finalul anului 2024, de promovare a unui act normativ de modificare a legislației în materia legislației funciare (ex. Legea 18/1991, HG. 890/2005) în vederea corelării dispozițiilor legislației de retrocedare cu dispozițiile legislației în materia cadastrului și publicității imobiliare (ex. L7/1996, ODG ANCP 600/2023) prin introducerea unor articole referitoare la:

- I. Eficientizarea activității comisiilor locale și județene de fond funciar cu instituirea unui termen de finalizare a eliberării titlurilor de proprietate.
- II. Accelerarea avizării propunerilor hotărârilor de guvern de trecere a terenurilor din domeniul public al statului, aflate în administrarea ROMSILVA, în domeniul privat al statului și transferul acestora în domeniul privat al Unităților Administrativ Teritoriale (UAT) în vederea punerii în posesie a persoanelor îndreptățite în cadrul procesului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor cu vegetație forestieră.
- III. Asigurarea transferului drumurilor forestiere către comunitățile locale și transformarea acestora în drumuri comunale sau de interes local, pentru ca UAT-urile să poată realiza lucrări de modernizare a acestora, în special cu finanțare din fonduri europene.
- IV. Introducerea unei modificări legislative prin care evaluarea terenurilor agricole și forestiere să se constituie ca sarcină a statului prin stabilirea unei valori de referință, pentru terenurile enumerate anterior, ca bază în stabilirea cuantumului despăgubirilor acordate de către stat în cadrul procedurilor pentru expropriere în cauză de utilitate publică precum și ca valoare minimală pentru tranzacțiile persoanelor fizice/juridice. Această operație va fi stabilită în sarcina ANCP având în vedere scopul cadastrului ca sistem unitar și obligatoriu de evidență tehnică, economică și juridică de importanță națională pentru toate imobilele de pe întreg teritoriul țării.

c. **Proiect pilot privind scanarea tramei stradale.** O soluție GIS care administrează informațiile geospațiale (având în vedere existența Infrastructurii Naționale pentru Informații Spațiale – INIS, creată prin OG nr. 4/2010 pentru implementarea Directivei INSPIRE 2007/2/CE) poate reprezenta diferența dintre decizii aleatorii și cele fundamentate. O soluție geospațială este un instrument operațional indispensabil al managementului public, instrument care asigură autenticitatea, acuratețea informațiilor și obiectivitatea evaluărilor în fundamentarea, formularea și implementarea politicilor și strategiilor de administrare și dezvoltare. Utilizarea tehnicilor GIS poate optimiza procesele interne și eficientiza munca în administrația publică locală. Beneficiile sunt semnificative în domeniile: urbanism, disciplina în construcții, impozite și taxe, informarea cetățenilor. Proiectul presupune:

- culegerea datelor privind rețelele edilitare din subteran din 41 de municipii reședință de județ și București, cu un buget alocat de 65.000.000 euro;
- culegerea datelor de suprafață pentru 41 de municipii reședință de județ și București.

II. MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE

Împreună cu politicile de venituri, politica fiscal-bugetară reprezintă principala pârghie prin care se va asigura un management macroeconomic echilibrat, atât prin creșterea ofertei (producției) interne, cât și prin sporirea cererii interne, distribuite în mod echilibrat pe grupuri sociale, în scopul stimulării absorbției producției interne de bunuri și servicii.

Printr-o politică fiscal-bugetară consistentă, se va consolida rolul strategic al statului la nivel macroeconomic. Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice „sănătoase” până la sfârșitul anului 2024.

În următorii trei ani vor continua acțiunile în vederea reducerii decalajelor față de economiile statelor din Europa de Vest, prin stimularea economică, investiții strategice în infrastructură, educație, sănătate, inovare și digitalizare. În contextul de redresare post COVID-19 a activității economice, se vor consolida măsurile de stimulare a cererii, de sprijinire a reluării activităților economice afectate de pandemie și a angajărilor, precum și de protejare a veniturilor românilor. Va fi susținută oferta prin instrumente financiare și granturi pentru sectoarele cele mai grav afectate, precum și prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții de stat pentru credite, urmărindu-se inclusiv reintegrarea pe piața muncii a angajaților din sectoarele afectate de pandemia de COVID-19.

Noua paradigmă economică a României va asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. În acest sens va avea loc și o reformă a marilor sisteme ce oferă servicii publice și, corespunzător acestora, o reformă a cheltuielilor publice. Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal-bugetar, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor. Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor. Vor fi o prioritate digitalizarea și simplificarea interacțiunii dintre instituțiile subordonate Ministerului Finanțelor și contribuabili prin continuarea și extinderea proiectelor de debirocratizare la toate nivelurile.

Obiectivul de mandat al acestui guvern este operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare. Pe termen scurt, vom înființa Fondul Român de Investiții, urmând ca cele două instituții să fie ulterior integrate.

Actualul Program de Guvernare a fost gândit în contextul revenirii la activități la o viață socială normală, pe fondul limitării efectelor pandemiei Covid-19, pornindu-se de la premisa redresării generale a mediului economic. S-au avut în vedere, în special, proiecțiile optimiste privind creșterea economică și măsuri dedicate stimulării investițiilor și consumului, concretizate prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții de stat pentru credite în sprijinul sectoarelor cele mai grav afectate, urmărindu-se relansarea economică și reîntegrarea pe piața muncii a angajaților din sectoarele cele mai afectate în perioada pandemică.

Având în vedere evoluțiile economice, politice și sociale din anul 2022, se impune o regândire a Programului de Guvernare care să aibă în vedere contextul actual, influențat major de multiplele crize manifestate pe plan internațional și de conflictul militar din Ucraina. Direcțiile de acțiune prioritare din noul program trebuie să aibă în vedere:

- adaptarea la noua conjunctură politico-militară determinată de conflictul ce are loc la granița României și de reacția pe care țara noastră trebuie să o aibă ca membru NATO, precum și la perturbările produse în lanțurile de aprovizionare și producție în noua situație geopolitică;
- măsuri de răspuns la evoluția prețurilor din sectorul energetic, a căror creștere a determinat distorsiuni majore la nivelul consumatorilor din mediul economic și privat;
- măsuri de răspuns la creșterea accentuată a inflației manifestată în anul 2022 (continuată în 2023) și la erodarea absorbției interne, respectiv a puterii de cumpărare a populației sub efectul inflației ridicate (pensiile și salariile reale indică rate negative de creștere);
- condițiile monetare din ce în ce mai restrictive, atât pe plan intern, cât și pe plan internațional (care urmăresc să combată inflația înaltă, aflată mult peste țintele asumate);

De asemenea, este necesară adaptarea și implementarea prin viitorul Program de Guvernare a recomandărilor formulate pe parcursul anului 2022 de către Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional.

Principalii piloni ai politicii fiscal-bugetare se referă la reforma finanțelor publice și a companiilor cu capital de stat, managementul datoriei publice, fiscalitatea, alături de politica ajutorului de stat, libera concurență.

1. Reforma finanțelor publice și a companiilor cu capital de stat

Sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică.

Obiective generale:

- creșterea sustenabilității finanțelor publice cu accent pe colectarea veniturilor, diminuarea evaziunii fiscale și eliminarea risipei bugetare, creșterea transparenței bugetare și eficientizarea cheltuielilor publice;
- asanarea economiei reale și crearea condițiilor pentru consolidarea agenților economici performanți;

- mărirea flexibilității și eficienței bugetului prin perfecționarea întregului proces bugetar;
- întărirea responsabilității fiscal-bugetare prin rescrierea legilor privind finanțele publice și responsabilitatea fiscal-bugetară;
- ținerea sub control și reducerea deficitului bugetar pe termen mediu, contribuind, în acest fel, la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;
- introducerea bugetării participative, bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării verzi pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către obiectivele de schimbări climatice și mediu în conformitate cu reglementările adoptate la nivel european.

Actualul Program a fost construit în condițiile unor estimări de creștere economică susținută și pozitivă, dar ulterior neconfirmată (cel puțin la nivelul anului 2022), fiind nevoie acum de o regândire majoră a perspectivelor și a evoluției în plan economic. Este necesară o analiză prospectivă, care să țină cont de toate oportunitățile create de PNRR dar și provocările viitoare în conjunctură internațională.

Este imperios necesară menținerea obiectivelor deja asumate, punând accent pe identificarea măsurilor necesare adaptării la condițiile actuale și pe implementarea eficientă a acestora, astfel încât să producă efecte pozitive reale în economie.

În ceea ce privește deficitul bugetar și, în plus, față de conjunctura internațională nefavorabilă, România se confruntă de mai mulți ani cu amenințarea procedurii de deficit excesiv și s-a angajat să ajungă cu deficitul bugetar la circa 3% din PIB în 2024, o misiune foarte grea în condițiile presiunilor pe buget și ale deteriorării severe a mediului internațional. Potrivit angajamentelor asumate, se dorește a se aduce deficitul bugetar (cash și ESA) la 4,4% din PIB în 2023 și la sub 3% din PIB în 2024 (conform Strategiei Fiscal-Bugetare/SFB), dar și aducerea ponderii investițiilor la peste 7% din PIB în 2023 (cu sprijinul resurselor europene disponibile). Atingerea acestor ținte este condiționată de realizarea unor noi analize fundamentate, atât pe partea de venituri cât și pe partea de cheltuieli bugetare.

Conform cadrului fiscal-bugetar proiectat pe termen mediu, consolidarea bugetară este previzionată a se realiza preponderent pe seama cheltuielilor bugetare dar și prin corelare cu politici credibile care să sprijine creșterea veniturilor fiscale, în caz contrar existând riscul înregistrării unor deficite mai ridicate decât cele preconizate pentru anii următori.

2. Datoria publică

Guvernul României va trebui să susțină eforturile financiare necesare modernizării infrastructurii în următorii ani. Vom asigura un mix echilibrat de finanțare, de natură să asigure un buffer optim în Trezorerie, precum și reintrarea datoriei guvernamentale sub pragul de sustenabilitate pe termen mediu.

Obiective generale:

- Obiectivul strategic este acela ca, pe termen mediu, datoria publică să nu depășească pragul de 60% din PIB (indicator de convergență nominală pentru trecerea la euro).
- Ministerul Finanțelor va avea în vedere o finanțare netă relativ echilibrată din surse interne și externe. Se vor asigura finanțarea deficitului bugetar și refinanțarea datoriei publice

preponderent în monedă națională, pentru a continua procesul de dezvoltare a pieței interne, în paralel cu accesarea piețelor externe de capital, în vederea asigurării unor surse robuste de finanțare. Se va păstra caracterul specific al accesării de împrumuturi de pe piețele financiare internaționale, în alte valute decât moneda europeană, în condițiile obținerii unui raport cost/risc avantajos pentru statul român, diversificării bazei de investitori și utilizării instrumentelor financiare derivate (swap valutar).

- În implementarea planului de finanțare, se va avea în vedere introducerea emisiunilor de obligațiuni verzi, în funcție de finalizarea Cadrului general pentru obligațiuni verzi la nivel suveran, prin eforturi coordonate la nivelul ministerelor de linie și identificarea cheltuielilor/proiectelor care vor face obiectul finanțării prin aceste obligațiuni.

Conform Legii responsabilității fiscal bugetare, datoria publică a României nu poate depăși nivelul de 50% (potrivit Ministerului Finanțelor, datoria publică a României, în decembrie 2022, a fost de 47,2% din PIB). Datorită creșterii accentuate a costului de finanțare și a volatilității actuale a piețelor financiare, specialiștii estimează, spre exemplu, o posibilă creștere a cheltuielilor cu plata dobânzilor aferente datoriei publice cuprinsă între 35 și 40 miliarde lei, în condițiile în care, la nivelul anului 2022 aceasta a fost de cca. 28 mld. lei. Toate acestea obligă autoritățile guvernamentale să identifice măsuri concrete și să reanalizeze plafoanele unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar, a plafoanelor privind tragerile din finanțările rambursabile contractabile sau care urmează a fi contractate de către instituțiile publice, precum și a plafoanelor privind emiterea de garanții de către Guvern, prin Ministerul Finanțelor și de către unitățile administrativ teritoriale, mai ales în situația în care în primele două luni ale anului 2023 statul român a împrumutat deja cca. o treime din fondurile necesare pentru întreg anul 2023 (profitând de o fereastră de oportunitate legată de scăderea dobânzilor de pe piețele externe).

Pe termen mediu, implementarea PNRR va presupune realizarea de reforme și investiții în domenii cheie ale economiei care vor spori considerabil potențialul de creștere economică, fiind astfel posibilă creșterea nivelului veniturilor bugetare colectate și, implicit, scăderea nevoii de finanțare externă.

3. Fiscalitate

România are una dintre cele mai reduse ponderi ale veniturilor fiscale în PIB din Uniunea Europeană. Politica fiscal-bugetară viitoare trebuie să anticipeze și să gestioneze, mai ales în conjunctura actuală, riscuri sau situații neprevăzute și să respecte principiul echității. Acest deziderat este cu atât mai relevant în condițiile unui mediu internațional marcat de mari incertitudini și multiple evoluții potrivnice.

Obiective generale:

- Este necesară o evaluare a regimului fiscal existent prin raportare la realitatea socioeconomică, ce nu a permis dezvoltarea și consolidarea unei clase de mijloc stabile, și dus la existența unei economii vulnerabile la șocuri, indiferent de natura acestora. O analiză asupra modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii este necesară și ar trebui realizată în parteneriat cu mediul socioeconomic. Reducerea economiei informale, combaterea evaziunii fiscale, reintroducerea stopajului la sursă, abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici, trebuie să facă obiectul unei analize în primul an de guvernare. Măsurile stabilite în baza analizei se vor aplica

predictibil cu un calendar care să nu producă efecte negative asupra mediului antreprenorial.

- evaluarea atentă, în perioada imediat următoare, a riscurilor ce pot afecta prognoza indicatorilor macroeconomici și bugetari, precum și a eventualelor măsuri avute în vedere în ipoteza în care aceste riscuri se materializează, mai ales luând în considerare evoluțiile de pe piețele financiare internaționale și posibilele implicații asupra rating-ului suveran al României. De asemenea, într-o perioadă de profundă instabilitate:
  - nu sunt recomandabile eventuale măsuri de relaxare fiscală;
  - este necesară cuantificarea explicită a impactului măsurilor fiscale,
  - se impune prezentarea transparentă a ipotezelor pe care se fundamentează proiecția fiscal-bugetară, pentru a putea fi analizate împreună cu instituțiile de specialitate și mediul economic.
- creșterea veniturilor fiscale, prin intermediul unei politici fiscale adecvate, ceea ce va reprezenta un factor important în contextul respectării angajamentelor asumate în calendarul consolidării bugetare și al revenirii deficitului bugetar sub pragul de 3% în anul 2024. Importanța creșterii veniturilor fiscale este pusă în evidență și de recomandările FMI în urma consultării cu autoritățile române, incluse în raportul publicat în septembrie 2022. Astfel, având în vedere flexibilitatea limitată de acțiune în privința cheltuielilor, pentru refacerea spațiului fiscal, se recomandă:
  - reforma taxării veniturilor și proprietății,
  - reducerea stimulentei fiscale,
  - lărgirea bazei de impozitare,
  - întărirea administrației fiscale, etc.,

astfel încât sistemul fiscal să devină mai eficient și mai just.

Se impune un mix echilibrat de politici macroeconomice și implementarea de reforme structurale care să stimuleze potențialul de creștere pe termen lung, acestea fiind esențiale pentru menținerea stabilității macroeconomice și întărirea capacității economiei românești de a face față unor evoluții adverse.

Îmbunătățirea colectării are loc, de regulă, nu doar în contextul unor reforme profunde ale administrației fiscale, (reformele care necesită schimbări legislative, precum și resurse financiare, umane și de timp însemnate), ci și prin corelare cu măsuri pe termen mediu și lung în mai multe domenii ale vieții sociale, economice și culturale românești (politici demografice, educație și educație antreprenorială, piața forței de muncă - prin stabilizarea și diminuarea exodului muncii calificate, mediul concurențial favorabil, investiții în producție și infrastructură, stabilitate și predictibilitate fiscală). În ceea ce privește performanța Agenției Naționale de Administrare Fiscală, nu este rezonabilă ori prudentă presupunerea ex-ante a colectării rapide de venituri suplimentare, mai ales într-un quantum însemnat și pe termen scurt.

Pentru o viziune unitară la nivel național, pe lângă asumarea prin Programul de Guvernare poate fi utilă realizarea unei strategii guvernamentale pe termen lung, care să asigure corelarea tuturor acțiunilor din domeniile vizate și convergența acestora către scopul final propus, dincolo de posibilele evoluții în plan politic.

d. Aderarea la zona euro

După aderarea la Uniunea Europeană, adoptarea monedei euro reprezintă proiectul strategic de țară al României pe termen mediu.

Este necesar ca documentele strategice fundamentate și agreate în anul 2019 de către toate instituțiile implicate (Planul național de adoptare a monedei euro și Raportul de fundamentare a acestui plan) să fie updatate conform unei noi Foi de parcurs adecvate realităților economice și sociale postpandemice.

Obiective:

Obiectivul principal al României îl reprezintă creșterea convergenței reale cu economiile europene prin atingerea unui PIB pe locuitor la paritatea de cumpărare standard de 80% din media UE 27, la orizontul anului 2024.

Consolidarea fiscal-bugetară este esențială pentru aderarea la zona euro, în paralel cu asigurarea unei creșteri economice sustenabile. Procesul de consolidare bugetară are o importanță foarte mare în evaluarea ratingului suveran realizată de principalele agenții de profil. Menținerea ratingului suveran al României are la bază:

- apartenența țării la UE și accesul la fondurile europene din CFM 2021-2027 și PNRR (apartenența la UE aduce avantaje incontestabile din perspectiva surselor de finanțare cu bani europeni și chiar a bonității financiare, dar nu poate fi o garanție deplină),
- derularea Procedurii privind deficitul excesiv și efectul acesteia asupra disciplinei bugetare,
- așteptările pozitive privind respectarea calendarului de consolidare fiscală și implementarea unor reforme credibile în domeniul sistemului de pensii și al administrației publice.

Evaluările internaționale în domeniu atrag atenția, totuși, cu privire la existența unor riscuri asupra performanțelor economice și fiscale, precum cele induse de conflictul de la graniță, de criza europeană a energiei, de condițiile tot mai dificile de finanțare externă, de nivelul tot mai înalt al deficitului comercial (care arată o problemă de competitivitate a economiei românești), la care se adaugă incertitudinea privind implementarea de politici care să abordeze deficitul structural pe termen mediu, în ciuda progreselor din perioadele precedente.

Consolidarea fiscal-bugetară trebuie realizată într-un mediu internațional foarte complicat și tensionat, marcat de inflația înaltă persistentă, de încetinirea economică generală, de spectrul recesiunii pentru unele economii europene și de creșterea rapidă a costului creditării care amplifică riscuri sistemice. Creșterea accelerată a inflației a ajutat execuțiile bugetare în Europa și a dus la limitarea ca pondere în PIB a datoriilor publice în anul 2022, fiind posibil ca acest lucru să se întâmple și în 2023. Pentru ca inflația să ajungă în câțiva ani aproape de ținte este necesar mix de politici adecvat, ce ar trebui reflectat și în Programul de Guvernare, respectiv:

- o politică monetară care să controleze tendințele inflaționiste,
- politici bugetare prudente, mai ales pe zona de cheltuieli,
- măsuri de politică industrială care să sprijine producția.

e. Elemente de referință privind politica de concurență, în contextul elaborării programului de guvernare

Prioritatea Guvernului României este de a asigura o creștere economică sustenabilă, iar concurența liberă și corectă este un ingredient important în atingerea unui astfel de obiectiv.

Obiective generale

Protejarea și stimularea concurenței sunt un obiectiv strategic la nivel național, dat fiind rolul acesteia în creșterea productivității (cu impact direct asupra bunăstării consumatorilor, dar și asupra competitivității țării noastre) și, în contextul noilor evoluții economice generate de pandemie, rolul în consolidarea rezilienței piețelor și în susținerea unui proces de revenire accelerat.

Calitatea mediului de afaceri este un factor fundamental pentru buna funcționare a economiei, pentru atragerea/ stimularea investițiilor și, implicit, pentru generarea unui nivel ridicat al competitivității economiei naționale.

La peste un an de la declanșarea războiului din Ucraina, persistă incertitudini ample privind implicațiile economice ale acestuia, în contextul în care intensitatea, durata și, impactul economic al conflictului militar sunt dificil de cuantificat. În eventualitatea unei prelungiri a acestuia se anticipează continuarea scăderii puterii de cumpărare a consumatorilor. La acestea se adaugă incertitudini privind capacitatea agenților economici de a face față presiunilor inflaționiste deja manifestate, nefiind exclusă amplificarea dificultăților acestora de a-și continua activitatea într-un mediu caracterizat de persistența la niveluri ridicate, pe o perioadă mai lungă de timp, a presiunilor de majorare a costurilor de producție. În plus, amplificarea tensiunilor geopolitice ar putea conduce la o nouă fragilizare a economiei mondiale.

Contracurarea acestor efecte se poate realiza prin asigurarea unui mediu concurențial corect și prin implementarea eficientă a programului „Next Generation EU” (NGEU), îndeosebi a fondurilor de natura granturilor alocate prin Mecanismul de redresare și reziliență (MRR).

De asemenea, sunt necesare:

- asigurarea cadrului legal și metodologic destinat îndeplinirii criteriilor de eligibilitate și obținerii unei rate ridicate de absorbție a fondurilor europene;
- regândirea politicii de acordare a ajutorului de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie (HG nr. 807/2014), prin introducerea unei scheme atractive de ajutor de stat doar la instalare, pentru a atrage noi investiții,
- introducerea, alături de criteriile de eligibilitate, și a unor criterii/unei ordini de prioritate, care să orienteze mai bine acordarea ajutorului de stat, spre sectoare prioritare; suplimentar, la punerea în aplicare ar putea fi avută în vedere, pentru selectarea beneficiarilor ”în activitate”;

f. Planul național de redresare și reziliență

Contextul de ansamblu foarte dificil face ca, pentru România, fondurile europene (CFM,PNRR), să capete o importanță extraordinară: împreună cu resursele proprii, banii europeni pot duce investițiile la peste 7% anual – ceea ce se vede în strategia fiscal-bugetară pentru anii 2023-2025. Este esențială cuprinderea în noul Program de Guvernare a unor măsuri și acțiuni bine definite

(ținte, responsabilități, termene), care să asigure îndeplinirea țăintelor și jaloanelor asumate prin PNRR.

Reforma ANAF prin digitalizare:

- a. Intrarea în vigoare a cadrului legal pentru obligativitatea înrolării tuturor contribuabililor persoane juridice SPV (Spațiul Privat Virtual);
- b. Contribuabili persoane juridice înrolați suplimentar în SPV;
- c. Intrarea în vigoare a cadrului legal aplicabil care definește criteriile de risc pentru clasificarea contribuabililor. Cadrul legal va fi aprobat printr-un ordin al președintelui ANAF;
- d. Intrarea în vigoare a cadrului legal modificat incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal;
- e. Operaționalizarea/aprobarea planului de acțiune comun între Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca la gri/negru;
- f. Creșterea ponderii veniturilor colectate de administrația fiscală cu cel puțin 2,5 puncte procentuale din PIB;
- g. Reducerea decalajului de TVA cu 5 puncte procentuale;
- h. Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice;
- i. Intrarea în vigoare a modificărilor la cadrul legal existent pentru îmbunătățirea funcționării Administrației Vamale;
- j. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară;
- k. Intrarea în vigoare a cadrului de reglementare modificat pentru a asigura planificarea bugetară multianuală pentru proiectele de investiții publice semnificative și realizarea unei evaluări ex-post făcute de Consiliul fiscal;
- l. Intrarea în vigoare a Hotărârii de Guvern pentru aprobarea metodologiei de elaborare, monitorizare și raportare a programelor bugetare;
- m. Finalizarea analizei cheltuielilor în domeniul sănătății și domeniul educației;
- n. Adoptarea unei strategii multianuale și a unui calendar pentru realizarea unei analize de cheltuieli sistematice în toate sectoarele;
- o. Proiectul de buget pe anul 2024 include recomandările analizei cheltuielilor (din domeniul sănătății și al educației);
- p. Intrarea în vigoare a legii pentru însărcinarea Consiliului fiscal cu realizarea unei evaluări periodice a impactului analizei cheltuielilor și pregătirea unui raport de implementare;
- q. Revizuirea cadrului fiscal;
- r. Analiza sistemului de impozitare din România în vederea elaborării de recomandări pentru a asigura că sistemul de impozitare contribuie la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- s. Intrarea în vigoare a modificărilor aduse Codului fiscal prin care se reduce gradual aria de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi;
- t. Intrarea în vigoare a reglementărilor privind stimulentele fiscale, cu scopul de a simplifica sistemul de impozitare pentru a fi mai eficient, transparent, echitabil până în 2024;
- b. Promovarea legislației pentru extinderea taxării verzi/ecologice;
- a. Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

În contextul actual sunt necesare o serie de măsuri economice și fiscale care să susțină și să completeze măsurile din PNRR. Un prim pas ar fi regândirea Codului Fiscal ținând cont de următoarele principii: simplitate (exprimare concisă), claritate (ușor de înțeles, prezentare sistematizată), precizie (fără a oferi posibilitatea de a fi reinterpretat, fără a lăsa loc de incertitudine în mintea contribuabilului).

III. MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție esențială pentru stimularea investițiilor, pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru creșterea nivelului de trai, a veniturilor oamenilor, pentru creșterea mobilității cetățenilor și a mărfurilor, pentru scoaterea din izolare socioeconomică a zonelor subdezvoltate prin dezvoltarea echilibrată a rețelelor de transport între toate regiunile țării.

Asigurarea conectivității și a accesibilității la principalele coridoare de transport care să conducă la îmbunătățirea legăturilor între principalii poli economici de creștere va constitui principalul obiectiv al politicilor de transport. Nicio regiune nu va rămâne în urmă din punctul de vedere al dezvoltării infrastructurii de transport, stimulând astfel dezvoltarea echilibrată și coezivă a României.

România are nevoie de un salt de dezvoltare în infrastructura de transport în următorii 10 ani. Finalizarea marilor proiecte de infrastructură rutieră trebuie să fie una din prioritățile strategice ale României în următorii 10 ani, astfel încât anii 2021—2030 să devină o decadă transformățională pentru România. Pentru atingerea acestui obiectiv avem nevoie de resurse financiare, un management profesionist al proiectelor și un plan coerent executat strategic pe termen lung, precum și de reforme administrative conform asumărilor din cadrul PNRR.

Obiective strategice:

- Elaborarea Strategiei de gestionare a siguranței circulației pe toate modurile de transport, îndeosebi pe cel rutier și feroviar, ținând cont de faptul că acestea două afectează în cel mai înalt grad siguranța cetățenilor (participanți la trafic și pasageri)
- Elaborarea Strategiei de implementare a transportului intermodal atât pentru pasageri, cât și pentru mărfuri, în contextul țintelor de atins stabilite în Pactul climatic până în 2030, respectiv 2055. Strategia va avea ca fundament o analiză cu accent pe punctele tari ale României, astfel încât prin proiecte relevante și realizabile să pună în valoare avantajele situației geografice și ale infrastructurii deja existente (rețeaua de cale ferată, porturile fluviale și maritim, aeroporturile). De asemenea, la proiectarea rețelelor de căi de transport se vor avea în vedere următoarele condiții:
  - accesarea unei căi rutiere de mare viteză (drumuri expres sau autostrăzi) în maximum o oră din orice punct de plecare al țării;
  - orice punct de destinație să poată fi atins în maximum 2 ore de la un aeroport;
  - dezvoltarea punctelor de transport multimodale astfel încât traficul de călători și transportul mărfii să se deruleze cu minimul de timpi de așteptare posibil;

Obiectivele României în domeniul infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2024.

Politicile de transport se vor construi prin promovarea eficienței instituționale, simplificării administrative și vor fi sincronizate cu realitățile din teren și, în acord cu direcțiile de acțiune agreeate la nivelul UE. Investițiile în infrastructura de transport reprezintă o prioritate națională

motiv pentru care vor fi susținute prin politici structurale ce vor garanta eficiența lor prin:

- accelerarea investițiilor publice;
- asigurarea resurselor financiare și umane corect dimensionate pentru implementarea cu succes a proiectelor de investiții;
- asumarea unor decizii strategice care să declanșeze reforme structurale și să asigure o capacitate administrativă sporită;
- prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor astfel încât să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluentei circulației.

Promovarea unei politici de transport orientate spre investiții masive va fi dublată de măsuri de creștere a capacității administrative:

- reorganizarea aparatului central, revizuirea structurilor sale (autorități din subordinea și sub autoritatea ministerului), simplificarea și eficientizarea procedurilor birocratice (avizare, licențiere, control) în contextul asumării responsabilității pentru fiecare etapă procedurală, precum și a suprapunerilor de atribuții, reanalizarea eficienței activității unora dintre acestea (ARF — Autoritatea pentru Reformă Feroviară);
- aplicarea principiilor de guvernare corporativă la toate societățile cu capital de stat, asumarea responsabilității deciziilor luate, precum și a mandatelor acordate reprezentanților statului în aceste societăți.

Se va acorda o atenție deosebită implementării Planului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021—2030 ce cuprinde viziunea strategică pentru acest deceniu și va sta la baza construcției infrastructurii românești.

Acest plan reprezintă actualizarea strategiei de implementare a M.P.G.T. și va sta la baza accesării fondurilor europene în viitorul exercițiu financiar european. Planul investițional prezintă o viziune integrată asupra întregii infrastructuri de transport din România acoperind nevoile de dezvoltare pentru toate modurile de transport — rutier, feroviar, metrou, aerian, naval și intermodal, precum și măsurile de capacitate administrativă necesare pentru realizarea acestor proiecte, în corelare cu reformele asumate prin Programul național de redresare și reziliență. Implementarea accelerată și eficientă a proiectelor de infrastructură cuprinse în Planul investițional depinde de un set de măsuri a căror aplicabilitate va fi atent monitorizată la nivelul fiecărei companii care derulează proiecte majore de investiții. Astfel, se va acționa pe **următoarele direcții**:

- creșterea calității studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice;
- eficientizarea relației cu instituțiile și entitățile avizatoare;
- îmbunătățirea legislației privind achizițiile publice;
- accelerarea procedurilor administrative pentru demararea cât mai rapidă a proiectelor.
- introducerea unui sistem de soluționare rapidă a contestațiilor;
- creșterea performanței beneficiarilor și a cooperării între autoritățile locale și naționale;
- o monitorizare eficace a implementării proiectelor.

Obiective specifice și acțiuni:

- a. Următorii 3 ani vor fi decisivi pentru evoluția domeniului transporturilor, în care Guvernul se va concentra pe câteva direcții de acțiune care să ne garanteze îndeplinirea cu succes a obiectivelor strategice fixate prin Programul de guvernare, pe componenta de infrastructură de transport:
- b. Accelerarea implementării proiectelor aflate în execuție printr-un management responsabil și proactiv, printr-un dialog continuu cu antreprenorii și o colaborare

- interinstituțională eficientă, atât pe verticală, cât și pe orizontală, astfel încât să fie identificate rapid soluțiile în vederea eliminării eventualelor blocaje apărute pe parcursul derulării acestor proiecte;
- c. Monitorizarea atentă a proiectelor aflate în derulare pe principalele coridoare de conectivitate europeană, astfel încât perspectiva lor de finalizare să se încadreze într-un orizont optim de timp;
  - d. Demararea de noi proiecte de investiții în infrastructura de transport prin promovarea unor documentații mature și bine fundamentate, care să aibă la bază eficiența economico-socială a acestor proiecte;
  - e. Realizarea conectivității între regiunile istorice prin intensificarea procesului de închidere a coridorului IV rutier și feroviar paneuropean și a implementării proiectelor de infrastructură mare din Regiunea Moldovei, pe Coridorul IX paneuropean, precum și pe axa Est-Vest;
  - f. Continuarea programului de redresare a companiilor de stat din domeniul transporturilor și a procesului de selecție a managerilor profesioniști în baza unei analize transparente și solide;
  - g. Atragerea specialiștilor români care lucrează în străinătate („repatrierea”) în implementarea unor proiecte majore;
  - h. Parteneriate cu instituții publice care gestionează infrastructură în alte state membre UE pentru asistență tehnică
  - i. Adoptarea unei noi strategii de finanțare a proiectelor de infrastructură care să asigure implementarea proiectelor în mod sustenabil și eficient. Vor fi susținute investițiile majore în infrastructură având ca principală sursă de finanțare fondurile europene nerambursabile, acesta fiind un factor cheie al modernizării României. Uniunea Europeană încurajează statele în accesarea, pe lângă fondurile europene, și a altor instrumente de finanțare pentru a maximiza impactul acestora și pentru a permite dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte.
  - j. Astfel, se va acționa pe 3 direcții pentru a obține un mix care să asigure necesarul de finanțare:
    - k. Alocarea, în medie, a 2% din PIB pentru infrastructura de transport până în 2030;
    - l. Atilizarea fondurilor externe nerambursabile (P.O.I.M., C.E.F., P.O.T., P.N.R.R.);
    - m. Antrenarea de fonduri rambursabile, fonduri de tip P.P.P. sau împrumuturi I.F.I.
    - n. Consolidarea parteneriatului dintre C.N.A.I.R. și autoritățile locale pentru implementarea unor proiecte de infrastructură de interes local și regional de natura variantelor ocolitoare, drumurilor de legătură la drumurile naționale, autostrăzilor, drumurilor expres, drumurilor alternative ca soluții pentru descongestionarea de trafic rutier, inclusiv modernizarea, reabilitarea acestora, precum și între C.F.R. — S.A. și autoritățile administrației publice locale, pentru modernizarea infrastructurii feroviare, în scopul introducerii trenurilor intraregionale, metropolitane și urbane.
  - o. Intensificarea ritmului de derulare a investițiilor prin identificarea de modalități de finanțare și cooperare complexe, pe bază de parteneriate: C.N.A.I.R., autorități locale, asociații de dezvoltare intercomunitară, sector privat intern și internațional capabil să atragă fonduri din surse cât mai diverse (fonduri externe nerambursabile, granturi, împrumuturi, participare la capital, atragerea societăților de administrare de fonduri de investiții etc.)
  - p. Intensificarea colaborării în cadrul Parteneriatului Inițiativei celor Trei Mări, în vederea dezvoltării unor proiecte de infrastructură de transport de importanță strategică regională, care vor contribui la dezvoltarea economică și la coeziunea europeană.
  - q. Utilizarea duală a infrastructurii de transport: construcția sau dezvoltarea infrastructurii de

transport trebuie să asigure permanent procesul de transport, atât pentru pasageri și mărfuri, cât și pentru mobilitatea militară și transportul echipamentelor aferente acesteia.

r. În domeniul fondurilor europene, sunt prioritare închiderea P.O.I.M. 2014—2020, pregătirea și implementarea viitorului exercițiu financiar P.O.T. 2021—2027 și implementarea Planului național de redresare și reziliență.

În contextul politicii europene în domeniul transporturilor, ce prevede realizarea unei rețele europene integrate orientate spre dezvoltarea unei rețele centrale, cu termen de finalizare 2030 (TEN-T Core) și a unei rețele globale ce va susține rețeaua centrală, cu termen de finalizare 2050 (TEN-T Comprehensive), România va trebui să continue investițiile în infrastructura de transport, orientate spre dezvoltarea coridoarelor multimodale transnaționale care traversează România, și anume: Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est-Mediteraneean, corelate cu prioritățile naționale specifice.

Cu privire la direcțiile generale de acțiune, acestea privesc finalizarea pregătirii strategice în ceea ce privește prioritizarea proiectelor pe fiecare mod de transport și corelarea acestora cu sursele de finanțare.

În perioada 2021—2024 ne raportăm la închiderea P.O.I.M. 2014—2020 (n+3), lansarea P.O.T. 2021—2027, implementarea P.N.R.R., precum și corelarea acestor surse de finanțare cu creșterea investițiilor finanțate din bugetul de stat, conform angajamentelor Planului investițional, ce prevede alocarea în medie a 2% din PIB pentru infrastructura de transport în următorii 10 ani.

Obiectivele prevăzute a se finanța utilizând Mecanismul de redresare și reziliență sunt reprezentate de proiecte majore rutiere, feroviare sau de metrou, mature din punctul de vedere al pregătirii documentațiilor tehnico-economice, cu impact redus asupra mediului și cu beneficii în ce privește digitalizarea și soluțiile inovative din transporturi. De asemenea în cadrul P.N.R.R. sunt prevăzute o serie de reforme privind capacitatea administrativă și operațională la nivelul tuturor instituțiilor implicate în implementarea proiectelor de infrastructură de transport.

La nivel de proiecte, obiectivele pe termen mediu includ:

- a. Finalizarea secțiunilor în implementare din coridoarele principale;
- b. Lansarea contractelor de proiectare și execuție lucrări pentru toate secțiunile aferente principalelor coridoare de conectivitate;
- c. Introducerea la finanțare a trenurilor metropolitane (de exemplu, București, Cluj-Napoca, Timișoara), respectiv a trenurilor de lucru;
- d. Extinderea rețelei naționale de metrou la nivelul municipiului București și dezvoltarea unei rețele de metrou la Cluj-Napoca.
- e. De asemenea, un rol cheie îl vor avea măsurile privind capacitatea administrativă, ce includ;
- f. Asigurarea unui cadru strategic stabil pe termen mediu și lung;
- g. Elaborarea unei Cărți albastre (Blue book) pe modelul utilizat în alte state membre care să completeze legislația privind elaborarea documentațiilor tehnico-economice, dar să reprezinte în același timp un ghid practic pentru realizarea etapelor importante din pregătirea proiectelor și să asigure corelarea între acestea, fără a se ignora niciuna dintre etapele de pregătire;
- h. Modificări legislative care să conducă la responsabilizarea factorilor implicați în avizarea proiectelor de infrastructură de transport de interes național în ceea ce privește: fondul forestier, terenurile agricole, descărcările arheologice, relocările de utilități electrice, gaze naturale, telefonie etc. Studiile de mediu și arii protejate, autorizările locale și de dezvoltare urbanistică etc.;

- i. Constituirea în cadrul principalilor beneficiari de infrastructură de transport a unor divizii de ingineri proiectanți în măsură atât de analiză critică a documentațiilor de pregătire realizate prin asistență externă, cât și să corecteze acolo unde este necesar documentațiile tehnice;
- j. Identificarea printr-un proces amplu de consultare atât a ofertanților, cât și a autorităților contractante, a principalelor deficiențe în cadrul legislativ actual în domeniul achizițiilor publice;
- k. Implementarea cu prioritate a reformelor asumate prin P.N.R.R., în special cele legate de capacitatea administrativă a C.N.A.I.R., C.F.R., Metrorex și operaționalizarea C.N.I.R.

1. Infrastructura rutieră

Infrastructura rutieră este elementul central într-un sistem de transport rutier, iar în România, dezvoltarea rețelei rutiere, fie că este vorba despre autostrăzi, drumuri expres, variante ocolitoare sau drumuri naționale, trebuie să se sprijine pe câteva principii care se referă la asigurarea conectivității și a mobilității cetățenilor și a mărfurilor, cu costuri reduse, cu economie de timp și în condiții de siguranță.

În Planul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii au fost stabilite obiectivele de conectivitate rutieră care vizează rezolvarea a patru mari probleme ale transportului rutier: timpuri mari de întârziere în trafic, media zilnică anuală ridicată (MZA), accesibilitatea redusă națională și internațională și rata mare de accidente rutiere.

Pentru soluționarea problemelor rețelei de transport rutier cât și pentru construirea unei rețele moderne, eficiente și sigure, investițiile în infrastructura rutieră de transport se vor concentra pe cele patru obiective generale de conectivitate rutieră, care asigură conexiunea atât a provinciilor istorice, cât și a regiunilor de dezvoltare ale României și se extind natural spre rețelele rutiere din țările vecine.

Prioritățile Ministerului Transporturilor și Infrastructurii se vor încadra în coordonatele onorării dezideratelor ce țin de protecția vieții umane, concomitent cu asigurarea unui mediu concurențial favorabil dezvoltării sustenabile a serviciilor de transport și creșterea continuă a calității serviciilor de transport, precum și a celor conexe diferitelor moduri de transport.

Principalele obiective pentru perioada 2021—2024 se axează pe următoarele coordonate:

- a. creșterea calității infrastructurii rutiere de transport, de interes național, printr-un amplu program de întreținere curentă și periodică, implementat în perioada 2021—2024;
- b. îmbunătățirea siguranței rutiere, în concordanță cu politica U.E., prin implementarea unor programe de investiții naționale sau finanțate în baza unor parteneriate cu instituții financiare internaționale;
- c. dezvoltarea, modernizarea și digitalizarea infrastructurii rutiere, prin accelerarea programelor de investiții cu impact asupra creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene nerambursabile alocate prin Programul operațional Infrastructură mare 2014—2020, Programul operațional de transport 2021—2027 și Programul național de reformă și reziliență prin realizarea proiectelor de autostrăzi și drumuri expres incluse în respectivele programe;
- d. Stabilirea ca obiectiv ca până în anul 2030 majoritatea municipiilor să dispună de variante alternative de deviere a transportului greu de marfă care în prezent tranzitează centrul localităților provocând numeroase daune (aglomerează traficul urban, contribuie la înrăutățirea calității aerului, afectează localitățile cu profil turistic);
- e. Crearea cadrului legislativ în vederea realizării unui Registru național al utilajelor de construcții astfel încât toate utilajele constructorilor sau terților să fie înregistrate, iar în

momentul semnării la o licitație să fie blocate în registru, fără a mai avea posibilitatea de a participa la alte lucrări decât la cele pentru care au fost înregistrate;

- f. Crearea cadrului legal pentru constituirea unei platforme în cadrul site-ului Ministerului Transporturilor (MT), precum și al Companiei Naționale de Administrare a Infrastructurii Rutiere (CNAIR), în vederea monitorizării active a șantierelor;
- g. Verificarea modului în care au fost asigurate stocurile de materiale necesare dezapezirii drumurilor naționale (antiderapant, clorură) la nivelul direcțiilor regionale de drumuri și poduri, precum și a contractelor aferente prestării serviciilor de dezapezire;
- h. Identificarea și crearea cadrului și a condițiilor organizatorice, procedurale și instituționale preliminare indispensabile constituirii garanțiilor necesare reușitei ameliorării siguranței rutiere, raportată la ținta intermediară asumată la nivelul UE, a ceea ce înseamnă dezideratul reducerii numărului de decese cauzate de accidente rutiere cu 50% în perioada 2021—2030.

În acest sens se vor iniția/implementa următoarele 4 proiecte:

- promovarea/adoptarea și urmărirea continuă ulterioară a stadiului implementării Strategiei naționale pentru siguranță rutieră pentru perioada 2021—2030;
- revizuirea legislației naționale din domeniul gestiunii siguranței infrastructurii rutiere, prin implementarea Directivei 2019/1.936 a Parlamentului European și a Consiliului, vizând actualizarea normelor legale cu privire la evaluările de impact asupra siguranței infrastructurii rutiere, auditul de siguranță rutieră, inspecția de siguranță, precum și desfășurarea activităților de formare, atestare, instruire și perfecționare profesională a auditorilor de siguranță rutieră;
- asigurarea garanțiilor indispensabile creșterii calității serviciilor de pregătire a persoanelor în vederea obținerii permisului de conducere, prin actualizarea cadrului normativ de reglementare a autorizării și controlul școlilor de conducători auto, precum și a organizării, desfășurării și administrării activităților specifice, vizând restructurarea sistemului de pregătire și actualizarea programelor de pregătire;
- dezvoltarea continuă a competențelor și ridicarea nivelului de pregătire a personalului de specialitate cu responsabilități în domeniul siguranței rutiere, prin implementarea de programe dedicate, vizând următoarele 2 obiective:
  - (i) ameliorarea onorabilității și creșterea continuă a calității serviciilor de formare inițială și de pregătire continuă obligatorie a personalului de specialitate din domeniul transporturilor rutiere, prin revizuirea și consecvența aplicării conforme a normelor legale privind autorizarea, monitorizarea și controlul activităților organizate și desfășurate de centrele de pregătire și perfecționare profesională;
  - (ii) asigurarea calității/obiectivității/onorabilității și profesionalizării continue a organizării și desfășurării — de către personalul abilitat/desemnat din cadrul MTI — a activităților de examinare în vederea atestării/certificării competențelor/ pregătirii profesionale a personalului de specialitate din domeniul transporturilor rutiere, prin revizuirea normelor legale cu privire la procedurile și criteriile de evaluare aplicabile, și, respectiv, stabilirea competențelor și responsabilităților aferente organizării și desfășurării acestor activități;
- i. Creșterea operativității, calității și a predictibilității în domeniul onorării serviciilor de specialitate prestate de instituțiile din subordinea ori de sub autoritatea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, vizând optimizarea procedurilor, digitalizarea administrării și procesării relațiilor cu deținătorii de auto/vehicule, operatorii de transport și de servicii conexe, și, respectiv, cu personalul de specialitate cu responsabilități în domeniul siguranței rutiere. În acest scop se vor iniția/implementa cu prioritate următoarele 3 proiecte:
  - digitalizarea principalelor activități din cadrul Autorității Rutiere Române (ARR), prin implementarea de soluții eficiente pentru depunerea în format electronic a solicitărilor

- curente și/sau a documentelor necesare, de către persoanele fizice și juridice, precum și înregistrarea și evidența procesării/ soluționării documentelor și, respectiv, a solicitărilor depuse;
- implementarea facilității plății de către persoanele fizice/juridice a contravalorii tarifelor prestațiilor/serviciilor specifice, prin intermediul mijloacelor electronice de plată;
  - înregistrarea, administrarea și documentarea activităților ce țin de organizarea, desfășurarea și evaluarea cursurilor de pregătire și perfecționare profesională, precum și a examinărilor susținute în condițiile legii de personalul cu responsabilități în domeniul siguranței rutiere în vederea obținerii și/sau prelungirea valabilității atestatorilor/certificatelor de calificare/ pregătire profesională;
- j. Actualizarea și perfectarea sistemică a reglementărilor referitoare la autorizarea, licențierea, monitorizarea și controlul respectării condițiilor de acces la ocupații și de efectuare a serviciilor de transport și a celor conexe, vizând promovarea, asigurarea și menținerea unui climat și a unui sistem concurențial loial, favorabil dezvoltării continue și sustenabile a pieței transporturilor rutiere, de natură a contribui la creșterea calității serviciilor de specialitate proprii sistemului de transport rutier și implicit la consolidarea aportului acestui sector de activitate la dezvoltarea economică și socială durabilă a țării. Cele 5 proiecte care se vor implementa în mod subordonat onorării scopului definit sunt următoarele:
- actualizarea reglementărilor privind accesul la ocupația de operator de transport rutier, a condițiilor de efectuare și controlul acestor activități, prin implementarea „Pachetului de Mobilitate I”;
  - clarificarea/definitivarea statutului Inspectoratului de Stat pentru Controlul în Transporturile Rutiere (ISCTR) și a personalului acestei instituții, precum și a finanțării acestor activități;
  - eficientizarea organizării și desfășurării activităților de control în trafic — desfășurate de către personalul ISCTR —având în vedere inclusiv oportunitatea/necesitatea completării dotărilor acestei instituții cu unități mobile și echipamente indispensabile efectuării controlului, vizând cu precădere achiziția de detectare timpurie, de la distanță, a anumitor informații de la tahografele inteligente;
  - revizuirea cadrului normativ specific autorizării/licențierii, condițiilor de efectuare și controlul activităților de transport rutier de persoane, cu accent deosebit pe actualizarea reglementărilor referitoare la serviciile regulate în trafic interjudețean, vizând creșterea calității serviciilor oferite călătorilor, precum și statuarea unui cadru concurențial favorabil dezvoltării continue a acestui tip de transport rutier;
  - actualizarea actelor normative cu privire la răspunderea juridică în cazul constatării încălcării normelor legale aplicabile în domeniul transporturilor rutiere și al siguranței rutiere, precum și a procedurilor specifice, vizând controlul activităților de transport rutier și al activităților conexe transporturilor rutiere.

Propuneri proiecte noi:

Includerea sectoarelor din rețeaua rutieră definită ca REȚEA CENTRALĂ, GLOBALĂ ȘI TERȚIARĂ, după cum urmează:

Intervenții pe termen mediu

- a. Autostrada A3 – Tureni (licitație execuție lucrări în derulare);
- b. Autostrada A7 – continuarea lucrărilor pe ruta Pașcani-Suceava –Siret;

- c. Drum expres Oar – Satu Mare (contract prestări servicii elaborare studiu de fezabilitate și proiect tehnic în derulare - Studiu de fezabilitate finalizat, cu indicatori tehnico-economici aprobați prin HG; proiect tehnic în derulare);
- d. Drum expres Arad – Oradea (contract prestări servicii elaborare studiu de fezabilitate și proiect tehnic în derulare – Studiu de fezabilitate finalizat, în derulare procedura de mediu);
- e. Drum expres Craiova – Tg. Jiu (contract prestări servicii elaborare studiu de fezabilitate și proiect tehnic în derulare - Studiu de fezabilitate în derulare);
- f. Drumul expres Suceava-Botoșani;

Interventii pe termen lung (orizont 2030)

- a. Autostrada Alexandria – Craiova;
- b. Autostrada Craiova – Calafat;
- c. Autostrada București – Giurgiu;
- d. Autostrada Nordului- Suceava – Bistrița Năsăud – Dej – Satu Mare.

2. Transportul feroviar

Transportul feroviar prezintă o serie de avantaje în raport cu alte moduri de transport precum: eficiență economică superioară, nivel redus al emisiilor de gaze cu efect de seră și al emisiilor poluante, nivel ridicat de siguranță etc. Transferul modal către calea ferată al fluxurilor de transport de călători și marfă derulate prin intermediul altor moduri de transport asigură valorificarea în interesul societății a acestor avantaje strategice și contribuie la creșterea competitivității economiei naționale, constituind o prioritate strategică în domeniul transporturilor, care va asigura inclusiv convergența cu politicile europene în domeniul transporturilor și mediului.

Direcțiile de dezvoltare ale sectorului feroviar, pe termen scurt și mediu, sunt axate pe următoarele **obiective strategice generale**:

- **Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă;**
- **Integrarea în spațiul feroviar unic european.**

Pe termen scurt și mediu, cele mai relevante **direcții generale de acțiune** sunt:

- a. creșterea vitezei de circulație pe infrastructura feroviară cu asigurarea accesibilității regiunilor și persoanelor, prin reabilitarea și modernizarea rețelei feroviare la standarde europene;
- b. creșterea vitezelor comerciale, prin reducerea ecartului față de viteza permisă de infrastructura feroviară;
- c. pregătirea documentațiilor tehnico-economice necesare atragerii/asigurării resurselor financiare adecvate pentru implementarea obiectivelor de investiții;
- d. asigurarea unui nivel ridicat al siguranței circulației trenurilor și eliminarea restricțiilor de viteză, în vederea creșterii vitezei de circulație;
- e. creșterea eficienței energetice și reducerea nivelului de poluare;
- f. asigurarea de resurse financiare adecvate pentru lucrările de întreținere, alături de soluții specifice de siguranță și securitate, inclusiv prin intermediul trenurilor de lucru;
- g. îmbunătățirea conectivității rețelei feroviare și dezvoltarea mobilității regionale și urbane în nodurile feroviare principale din România;
- h. investiții pe toată rețeaua feroviară, nu doar pe marile coridoare;
- i. creșterea competitivității transportului de călători și marfă, inclusiv prin consolidarea

- sistemului de servicii publice de interes național pentru transportul feroviar de călători și mărfuri;
- j. dezvoltarea și implementarea conceptului de tren metropolitan în zona de influență a municipiilor.
  - k. îmbunătățirea conectării la rețeaua internațională de cale ferată rapidă prin noi proiecte (de exemplu București—Cluj-Napoca—Budapesta).

În baza direcțiilor de dezvoltare pentru perioada 2021—2024, planul de investiții în infrastructura feroviară se va dezvolta cu accent pe:

- a. dezvoltarea infrastructurii feroviare aferente zonelor metropolitane, prin încheierea de acorduri de parteneriate cu administrațiile publice locale în marile centre urbane din țară, de exemplu: București, Cluj, Constanța, Brașov, Timișoara, Iași, Oradea, Sibiu;
- b. dezvoltarea infrastructurii feroviare aferente zonei metropolitane a municipiului București, prin modernizarea Inelului Feroviar București, a Complexului Feroviar București (Gara de Nord și a stației de cale ferată București Nord), conexiunea cu modurile de transport urban și periurban, realizând astfel integrarea nodurilor urbane în rețeaua feroviară;
- c. construirea conexiunilor feroviare la aeroporturile internaționale (Brașov, Sibiu, Oradea, Timișoara, Cluj-Napoca și Constanța);
- d. îmbunătățirea conectivității feroviare la nivel regional prin sprijinirea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii feroviare între municipiile reședință de județ din cadrul regiunii;
- e. îmbunătățirea gradului de mecanizare a activităților de întreținere a infrastructurii, creșterea productivității și a capacității de intervenție în situații deosebite prin achiziționarea de trenuri de lucru pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare;
- f. creșterea gradului de disponibilitate a infrastructurii, a vitezelor tehnice și a veniturilor companiei simultan cu reducerea costurilor de exploatare și susținerea investițiilor orientate spre:
- g. reducerea restricțiilor de viteză de pe rețeaua feroviară;
- h. creșterea vitezelor tehnice și comerciale prin implementarea programelor QuickWins pe 2163 km din rețeaua feroviară — (ex. București—Craiova, Apahida—Satu Mare, Mărășești—Iași, Filiași—Simeria);
- i. creșterea gradului de electrificare a rețelei feroviare;
- j. demararea unui proiect complex de reabilitare a infrastructurii de cale ferată, cu finanțare multianuală și obiective precise de etapă;
- k. reducerea deranjamentelor la instalațiile feroviare;
- l. executarea de către C.F.R. — S.A. cu mijloace proprii a activităților de reparații capitale a infrastructurii feroviare;
- m. continuarea programului de modernizare a trecerilor la nivel cu calea ferată;
- n. Dezvoltarea digitalizării sistemelor din domeniul feroviar care să permită creșterea mobilității și accesibilității la acest mod de transport, inclusiv prin implementarea sistemului ERTMS/ETCS pe coridoarele rețelei TEN-T și prin extinderea rețelei de fibră optică;
- o. Dezvoltarea infrastructurii de transport feroviar bazate pe hidrogen prin proiecte-pilot. CFR Marfă. Se vor implementa modalitățile pentru a obține redresarea financiară, prin continuarea activității operaționale a societății și fără a afecta poziția acesteia pe piață și relația cu partenerii comerciali.

Datorită caracterului strategic, se impune demararea unui proces amplu de restructurare prin care să se asigure continuitatea activității CFR Marfă și a transporturilor de transport marfă strategice.

Propuneri pentru îmbunătățirea transportului feroviar:

- a. Strategia de implementare a transportului Intermodal;
- b. Reabilitări urgente ale coridoarelor de la granița cu Ucraina și Republica Moldova pentru sporirea capacității administrării situațiilor de criză multiple și crearea premizelor de dezvoltare și integrare regională geo-strategică, economică, socială, militară la limita de est a UE. Trebuie urgent prevăzute și încadrate proiecte, precum și sursele de finanțare, altele decât bugetul de stat;
- c. Integrarea în spațiul feroviar unic european trebuie completat cu elemente de integrare cu transport feroviar din Ucraina și Republica Moldova;
- d. Continuarea inițiativelor discutate cu reprezentanții ai Republicii Moldova și Ucrainei pentru linia Ungheni Iași cu extindere la aeroportul Iași,
- e. Realizarea unui studiu de fezabilitate pentru interconectarea aeroportului Suceava intermodal aero/feroviar/rutier.
- f. Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă. Datorită crizelor energetice, a devenit greu predictibilă o strategie de implementare a măsurilor pentru îndeplinirea acestui obiectiv.
- g. Electrificarea segmentelor de cale ferată care să poată asigura creșterea vitezei pe calea ferată atât pentru transportul de pasageri, cât și de mărfuri.
- h. Propunem continuarea demersurilor începute de electrificare M600 între Tecuci-Iași, urgent, pe sursa de finanțare de la Ministerul Energiei.

3. Infrastructura Navală

Pentru următorii 3 ani, axele prioritare de acțiune în ceea ce privește sectorul naval vor viza valorificarea potențialului imens oferit de Dunăre, de transportul fluvial, de dezvoltarea porturilor comerciale la Dunăre, transformarea portului Constanța în lider regional, intensificarea procesului de finalizare a proiectelor demarate și pregătirea proiectelor care se vor finanța din programele de finanțare ale Uniunii Europene pentru perioada 2021—2027.

Prioritățile din domeniul transportului naval vizează:

- a. Elaborarea strategiei navale;
- b. Asigurarea condițiilor de navigație pe Dunăre, pe toată perioada anului;
- c. Dezvoltarea porturilor fluviale prin crearea de facilități pentru depozitarea și operarea de containere, precum și facilități pentru transportul acestora pe Dunăre;
- d. Creșterea competitivității firmelor românești de transport pe apă, prin politici financiare și facilități pentru înnoirea flotelor și a utilajelor de operare portuară, astfel încât să crească viteza de transport pe apă, manipularea mărfurilor mai rapidă în porturi, scăderea consumurilor de combustibili și energie electrică și reducerea emansiilor de noxe și reziduuri;
- e. Modernizarea infrastructurii porturilor maritime și fluviale (Constanța, Galați, Giurgiu, Corabia, Calafat, Drobeta, Oltenița etc.) și conectarea porturilor, în special a porturilor fluviale, la sistemele de transport rutiere și feroviare;
- f. Dezvoltarea Portului Constanța prin promovare unui plan major de investiții, astfel încât acesta să își atingă potențialul maxim și să își extindă hinterlandul cu perspective să devină cel mai important port din regiune;

- g. Analiza oportunității înființării unor linii de feribot între Portul Constanța și alte porturi din bazinul Mării Negre;
- h. Creșterea siguranței traficului prin dezvoltarea infrastructurii pentru servicii de informare și management al traficului maritim costier și achiziționarea de nave tehnice;
- i. Digitalizarea: dezvoltarea platformei informatice Port Community System; actualizarea permanentă a hărților electronice de navigație; schimbul de informații RIS (River Information Services) la nivel regional; managementul căii navigabile; îmbunătățirea infrastructurii IT pentru stocarea și procesarea datelor geospațiale; realizarea bazelor de date pentru certificatele de calificare, la carnetele de serviciu și la jurnalele de bord conform Directivei UE 2017/2.397; implementarea ghișeului unic european în domeniul maritim (EMSWe) conform Regulamentului (UE) 2019/1.239;
- j. Integrarea porturilor fluviale în circuitul turistic european în vederea dezvoltării unor circuite turistice specifice turismului fluvial, inclusiv terminalele multimodale și legăturile de infrastructură de transport între porturile fluviale;
- k. Comasarea unor administrații în vederea reducerii birocrăției, a tarifelor multiple aplicate mărfurilor, precum și a aplicării unei politici comune în ceea ce privește modul de atragere a mărfurilor pe căile navigabile interioare și a porturilor românești.

Propuneri pentru îmbunătățirea transportului naval:

- a. Ministerul Transporturilor trebuie să urmărească îndeaproape evoluția aluvionară pe brațul Chilia și Golful Musura și să țină o legătură permanentă cu MAE pentru a evita efectele juridice care vor apărea, precum și pe cele legate de colmatari și depuneri aluvionare;
- b. Monitorizarea activă a activităților părții ucrainiene în legătură cu lucrările de adâncire a brațul Chilia și canalul Bâstroe, în scopul prevenirii efectelor negative pentru Delta Dunării și pentru traficul de mărfuri pe canalul Sulina;
- c. Diversificarea mărfurilor din tranzit din și spre Ucraina în special pentru produse petroliere și de mărfuri generale;
- d. Intervenții pentru determinarea Bulgariei să-și respecte obligațiile privind lucrările de dragaj pe sectorul de care răspunde;
- e. Dezvoltarea condițiilor tehnice și de investiții pentru preluarea unor cantități cât mai mari de mărfuri în tranzit din Ucraina prin porturile românești de la Dunăre și prin portul Constanța;
- f. Asigurarea facilităților vamale pentru preluarea tranzitului de containere pe relația Ucraina și porturile fluviale de pe Dunăre din România și alte porturi din țările riverane;
- g. Implementarea rapidă a sistemului de comunicare și supraveghere european – CERIS - care înlocuiește sistemul național RORIS;
- h. Asigurarea de investiții în porturile fluviale în echipamente și instalații portuare pentru manipularea de containere pe linia de transport Constanța-Giurgiu-Turnu Severin-Belgrad-Budapesta-Regensburg și retur;
- i. Reanalizarea situației investiției Canalului Dunăre București în ceea ce privește finanțarea execuției totale sau parțiale, precum și a modului de administrare a acestuia;
- j. Intervenții la Comisia Europeană pentru demararea urgentă a proiectului de execuție Fast Danube;

- k. Extinderea și reabilitarea infrastructurii rutiere, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de utilități, realizarea de parcuri fotovoltaice, continuarea reparatiei la infrastructura CF, lucrari de dragaj in danele de operare, din portul Constanta;
- l. Trecerea infrastructurii feroviare de pe teritoriul portului la APMC.

4. Infrastructura aeriană

Abordarea în sectorul aviației va porni de la faptul că este unul dintre cele mai afectate de criza generată de răspândirea noului coronavirus, prin reducerea semnificativă, la nivel european, a traficului aerian comparativ cu perioada anterioară crizei sanitare.

Pe termen scurt și mediu **principalele obiective** - perioada 2021—2024 - aferente sectorului aerian vor viza:

- eficientizarea companiei TAROM, prin selectarea unui management performant și implementarea planului de restructurare elaborat pentru perioada 2021—2025;
- continuarea procesului de dezvoltare și modernizare a infrastructurii aeroportuare la Compania Națională Aeroporturi București (C.N.A.B.), S.N. Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu Constanța (SN AIMK-C), S.N. Aeroportul Internațional Timișoara — Traian Vuia (SN AIT-TV), precum și la Aeroportul Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca, principalele proiecte de investiții fiind implementarea Programului strategic de dezvoltare al Aeroportului Internațional Henri Coandă București și finalizarea proiectelor de modernizare/dezvoltare infrastructură planificate sau aflate în derulare la Aeroportului Internațional Henri Coandă București (A.I.H.C.B.), inclusiv construcția unui nou terminal și Aeroportul Internațional București-Băneasa (A.I.B.B.): dezvoltarea/ modernizarea terminalelor de pe Aeroportul Internațional Timișoara și alte proiecte pentru creșterea gradului de siguranță, Modernizarea pistei de decolare-aterizare AIMK-C pentru aducere la standarde europene, precum și alte proiecte suport pentru creșterea siguranței și capacității aeroportuare, construcție cale de rulare paralelă cu pista și dotarea cu echipamente descanare bagaje și detectare explozibilă Aeroportul din Cluj-Napoca, precum și continuarea procesului de dezvoltare și modernizare a pistei de decolare-aterizare, terminal cargo, facilități conexe la Aeroportul Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca;
- digitalizarea și introducerea noilor tehnologii în domeniul serviciilor aferente transportului aerian;
- dezvoltarea capacităților cargo prin construirea de terminale cargo în proximitatea aeroporturilor regionale (de exemplu, Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea, Iași, Bacău, Craiova ș.a.);
- Studiu de oportunitate privind dezvoltarea în cooperare cu autoritățile locale a unui aeroport în zona Brăila—Galați.

Propuneri pentru îmbunătățirea transportului aerian:

- a. Promovarea Strategiei de dezvoltare a aviației civile;
- b. Promovarea politicii de transport orientată spre investiții masive și măsuri de creștere a capacității administrative;
- c. Implementare unui management profesionist, competitiv, bazat pe respectarea criteriilor de performanță;
- d. Finanțarea funcționării și menținerii în standardele de siguranță și securitate a Aeroportului Internațional Mihail Kogălniceanu Constanța și a Aeroportului Internațional Henri Coandă-București, datorită operării mixte, civil/militare, cu implementarea totală a Strategiei de Securitate Națională;

- e. Sprijinirea programelor de dezvoltare și modernizare a infrastructurii aeroportuare la aeroporturile regionale, inclusiv a accesării de fonduri europene, astfel încât aceste aeroporturi să ofere condiții pentru dezvoltarea traficului de pasageri și mărfuri și să se transforme în reali poli de dezvoltare regională;
- f. Implementarea programelor anuale de control al calității în domeniul securității aviației civile, de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română, precum și implementarea Programului Național de Siguranță a aviației civile;
- g. Sprijinirea implementării unor proiecte având ca efect reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în domeniul aviației civile;
- h. Susținerea unui program de înnoire a flotei Aeroclubului României, astfel încât performanțele obținute de această instituție de pionierat a aviației române să fie menținute și chiar depășite în următorii ani, asigurându-se cadrul pentru derularea programului național de pregătire al tineretului;
- i. Reducerea poluării în domeniul transporturilor aeriene în concordanță cu reglementările europene în vigoare;
- j. Dezvoltarea unei analize strategice pentru aeroporturile apropiate geografic ce pot fi grupate, astfel încât să se utilizeze infrastructura aeroportuară optimă pentru a genera beneficii pentru comunitățile locale și pentru a diminua nivelul investițiilor publice din bugetele locale;
- k. Dezvoltarea aviației civile ușoare;
- l. Realizarea pe termen mediu a nodurilor intermodale, cu precădere la aeroporturile din București, Constanța, Suceava, Timișoara, Iași etc;
- m. Crearea jurisdicției pe intermodalitate;
- n. Realizarea lucrărilor aferente Programului strategic de dezvoltare a AIHCB, construcția de noi terminale, platforme și căi de rulare și crearea unei strategii comune cu cei mai mari operatori aerieni pentru dezvoltarea unor curse lung curier;
- o. Vânzarea unui pachet de acțiuni de XX% din capitalul Companiei Aeroporturi București pentru atragerea la bugetul Ministerului Transporturilor a unor sume de bani necesare finanțării altor proiecte de interes național concomitent cu menținerea controlului decizional al acestei companii;
- p. Transformarea direcțiilor Tehnic și Operațional în centre de profit care să funcționeze independent de compania mamă, pentru eficientizarea întregii activități, rezultând valoare adăugată atât pentru compania TAROM, cât și pentru centrele de profit și angajații acestora
- q. Includerea companiilor din domeniul transportului aerian, cu acționar statul român, în programele de învățământ susținute de Ministerul Educației pentru stimularea și încurajarea învățământului dual, prin proiecte finanțate prin PNRR, o formă de organizare a învățământului profesional și tehnic, tripartită, ce are la bază un contract de parteneriat între operatorul economic, unitatea de învățământ și unitatea administrativă - teritorială, precum și contracte individuale de pregătire practică între operatorul economic, elev/părinte-tutore și unitatea de învățământ. Astfel, se va reuși atât încurajarea capitalului românesc, schimbarea paradigmei economice, o modernizarea infrastructurii școlare, cât și o predictibilitate a elevului/ studentului.
- r. Constituirea în cadrul principalilor beneficiari de infrastructură de transport aerian a unor divizii de ingineri proiectanți, un grup de elită, în măsură atât de analiză critică a documentațiilor de pregătire realizate prin asistență externă și benchmarking, cât și să corecteze acolo unde este necesar documentațiile tehnice;
- s. Trecerea la economia de producție, promovarea tehnologiei digitale, dezvoltarea de hub-uri industriale, realizarea unei economii reziliente, dezvoltarea capitalului uman, investiții,

eficientizarea cheltuielilor statului, combaterea sărăciei, managementul destinațiilor turistice, punerea în valoare a patrimoniului cultural, diversificarea serviciilor și creșterea calității în turism;

- t. Continuarea procesului de selecție a managerilor profesioniști în baza unei analize transparente și solide prin aplicarea HG 109/2011 privind guvernanta corporativă;
- u. Implementarea de programe actualizate de creștere a nivelului de securitate și siguranță pe toate aeroporturile din România.
- v. Digitalizare și introducere a noilor tehnologii în domeniul serviciilor aferente transportului aerian;
- w. Dezvoltarea capacităților cargo prin construirea de terminale cargo în proximitatea aeroporturilor regionale (de exemplu, Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea, Iași, Bacău, Craiova ș.a.);
- x. Studiu de oportunitate privind dezvoltarea în cooperare cu autoritățile locale a unui aeroport în zona Brăila—Galați. Luând în calcul nevoia de mobilitate și distanțele scurte între Brăila și Tulcea, după dare în utilizare a podului suspendat de peste Dunăre de la Brăila, se va analiza o dezvoltare a aeroportului Tulcea, aflat la aproximativ 70 km distanță rutieră.

5. Transportul cu metroul

Dezvoltarea durabilă a unei capitale europene, precum Bucureștiul, nu poate fi concepută fără o dimensionare corectă a rețelei actuale de metrou care să țină pasul cu noua dinamică urbană și periurbană. De aceea, pe termen scurt și mediu programul de dezvoltare a metroului bucureștean se va realiza pe două paliere: dezvoltarea noilor magistrale și extinderea magistralelor existente.

Obiectivele Metrorex — S.A. pe termen mediu aferente perioadei 2021—2024, și lung, sunt:

- a. Extinderea și modernizarea rețelei actuale de metrou, precum și dezvoltarea de noi linii;
- b. Creșterea atractivității și accesibilității rețelei de metrou, prin montarea de elemente indicatoare pentru persoanele cu deficiențe de vedere, precum și prin mărirea numărului de lifturi și escalatoare pentru persoanele cu deficiențe locomotorii;
- c. Îmbunătățirea serviciilor de regularitate și confort prin achiziția de noi trenuri de metrou, echipate cu elemente de siguranță și supraveghere, precum și realizarea de noi accesuri și pasaje de corespondență la stațiile de metrou aflate în exploatare;
- b. Armonizarea proiectelor cuprinse în Planul național de reformă, Strategia de dezvoltare a metroului din București 2016—2030 și Planul de mobilitate urbană durabilă București/Ilfov;
- c. Continuarea acțiunilor cu privire la eficientizarea energetică, implicit scăderea consumului de energie prin continuarea implementării iluminatului cu leduri în stațiile de metrou în locul iluminatului existent și achiziția de trenuri moderne de metrou;
- d. Extinderea rețelei de metrou la nivelul municipiului Cluj-Napoca.

6. Transportul multimodal

Strategia cu privire la transportul intermodal se va corela cu dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport în contextul în care acesta contribuie la reducerea costurilor, dar și a emisiilor provenite din transporturi, prin transferarea fie parțială, fie în totalitate a călătoriilor de la modul rutier la moduri de transport mai sustenabile, cum ar fi transportul feroviar sau pe apă.

Eficiența transportului multimodal de marfă și pasageri va fi cu atât mai mare cu cât, complementar, vor fi dezvoltate și infrastructuri de tipul platformelor sau terminalelor multimodale. Astfel, dezvoltarea unor platforme logistice conectate direct rutier — feroviar —

aerian/naval va contribui la creșterea atractivității modurilor de transport sustenabile, în strânsă legătură cu politicile actuale ale Comisiei Europene.

Având în vedere dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, dar și evoluția și dinamica pieței transporturilor, terminalele multimodale se vor putea implementa și de către beneficiarii privați în zone de convergență a modurilor de transport. Colaborarea dintre autoritățile centrale/locale și operatorii privați reprezintă un element-cheie pentru intervențiile în domeniul multimodal.

Terminalul multimodal de pasageri aeroport — stație C.F. al Aeroportului Henri Coandă reprezintă o infrastructură care se poate multiplica la nivelul României în zonele Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea, Sibiu, Brașov. În același context, implementarea conceptului de tren metropolitan reprezintă un veritabil exemplu de multimodalitate pentru pasageri în ariile urbane și periurbane ale orașelor precum București, Cluj-Napoca, Sibiu, Timișoara, Brașov, Iași, Craiova, Constanța.

Planul Național de Redresare și Reziliență

În cadrul PNRR au fost asumate la nivel național o serie de reforme și investiții cu termene precise și jaloane de îndeplinit. Dintre acestea menționăm:

Reforma 1 — Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră/Decarbonizarea transportului rutier în linie cu principiul „poluatorul plătește”.

- a. Intrarea în vigoare a legii pentru implementarea unui nou sistem de taxare pe baza distanței pentru vehiculele grele (camioane) și introducerea de taxe mai mari pentru deținerea în proprietate a celor mai poluante vehicule de pasageri (autoturisme/autobuze/autocare), pe baza principiului „poluatorul plătește” și a principiului taxării ecologice;
- b. Adoptarea Strategiei Naționale privind Siguranța Rutieră;
- c. Dezvoltarea unei rețele de stații de încărcare a autoturismelor electrice pentru a stimula mobilitatea verde;
- d. Intrarea în vigoare a legii privind siguranța rutieră — legislație privind monitorizarea, consolidarea aplicării normelor și sancționarea infracțiunilor în materie de siguranță rutieră;
- e. Adoptarea Strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2021—2025 și aplicarea planului de acțiune;
- f. Publicarea și implementarea planului de acțiune național privind Sistemul European de Management al Traficului Feroviar (ERTMS);
- g. Adoptarea Strategiei privind Transportul Naval;

Reforma 2 — Managementul calității bazat pe performanță în transport — Îmbunătățirea capacității instituționale și a guvernantei corporative.

- a. Intrarea în vigoare a Legii nr. 50/2021 pentru aprobarea Ordonanței de urgență nr. 55/2016 privind reorganizarea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România — S.A. (CNAIR) și înființarea Companiei Naționale de Investiții Rutiere — S.A. (CNIR);
- b. Selecția și numirea membrilor consiliilor de administrație ale C.N.A.I.R., C.N.I.R., C.F.R., Metrorex și C.F.R. Călători;
- c. Implementarea principalelor recomandări pentru creșterea performanței financiare și operaționale a C.N.A.I.R., C.N.I.R., C.F.R., C.F.R. Călători și Metrorex;

IV. MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

Accesarea și absorbția fondurilor europene în economie, administrație și societate continuă să reprezinte obiectivul strategic al Guvernului României. Pentru a răspunde la obiectivul strategic, Ministerul Investițiilor și proiectelor europene și-a definit o serie de **obiective** principale, care urmăresc să îmbunătățească întreaga paletă de problematici rezultate din realitatea derulării proiectelor cu finanțare europeană și nu numai:

- Simplificarea, debirocratizarea și digitalizarea în domeniul fondurilor europene prin crearea unui cadru normativ suplă, eficient și orientat spre sprijinirea beneficiarului și eliminarea timpilor morți din procesele de evaluare, selecție și contractare a proiectelor cu finanțare din fonduri europene, respectiv **aprobarea unui cod al fondurilor europene**;
- Continuarea sprijinirii din fonduri europene a măsurilor sociale pe parcursul anului 2023: **plata a două tranșe de 700 lei/sezon rece pentru plata facturilor la energie, plata a 6 tranșe de 50 euro pentru vouchere de alimente, sprijinirea eleviilor vulnerabili și în anul școlar 2023-2024 prin acordarea de vouchere pentru rechizite și îmbrăcăminte, acordarea de trusouri pentru copiii nou-născuți în familii dezavantajate, sprijinirea persoanelor cu dizabilități prin finanțarea tehnologiilor asistive, implementarea unor vouchere de reziliență** pentru sprijinirea populației vulnerabile prin îmbunătățirea condițiilor de locuire prin investiții în servicii comunitare care să includă posibilitatea sprijinirii în activitățile casnice/cotidiene, precum și a unor servicii pentru reparația locuințelor și **distribuția celei de a 6-a tranșe de pachete alimentare pentru cei 1,18 milioane de români** aflați în situații de excludere socială;
- Încheierea tuturor contractelor de finanțare aferentă măsurilor de sprijin pentru mediul de afaceri și autorități publice locale, în domeniul eficienței energetice din cadrul PO Infrastructură Mare 2014-2020;
- Finanțarea digitalizării mediului de afaceri prin apelurile de proiecte aferente PNRR, în valoare de **peste 500 de milioane de euro**;
- Operaționalizarea unui sistem informatic modern, flexibil, interoperabil cu alte sisteme informatice care să faciliteze automatizarea proceselor de evaluare și selecție la finanțare a proiectelor pe fonduri europene în **primul semestru al anului 2022** pentru modulele referitoare la etapele de autentificare a beneficiarilor, lansare a apelurilor de proiecte și respectiv depunere proiect/cerere de finanțare;
- Implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență prin depunerea Cererilor de Plată nr. 3 și 4, în valoare de **aproximativ 6,3 mld euro**;
- **Modificarea PNRR prin introducerea capitolului RepowerEU**, respectiv asigurarea unei alocări suplimentare de 1,3 mld euro pentru finanțarea proiectelor care să contribuie la independența energetică a României, în contextul tranziției verzi și digitale – proiecte de producere de energie verde;
- Acoperirea riscului de decommitere aferent tuturor programelor operaționale 2014-2020, prin declarații de cheltuieli care să permită atingerea unui grad de absorbție a fondurilor europene de peste 95% - **o absorbție de peste 6 mld euro aferentă perioadei de programare 2014-2020, aferentă anului 2023**;

- Lansarea a unui număr de peste **200 de apeluri de proiecte, în valoare de 20 mld euro aferente perioadei de programare 2021-2027** în cadrul celor 16 programe operaționale aprobate de către Comisia Europeană;

Obiectivul: Lansarea apelurilor de proiecte

Realizarea demersurilor la nivelul fiecărei autorități de management pentru îmbunătățirea planificării intervențiilor la nivel de program va asigura transparență și predictibilitate în ceea ce privește accesarea fondurilor europene.

Pentru Politica de Coeziune 2021-2027 sunt disponibile finanțări în valoare totală de 46 miliarde de euro Euro, pentru cele 16 programe aprobate pentru perioada de programare 2021-2027 (8 programe naționale și 8 programe regionale). În Politica de Coeziune 2021-2027 vom avea în 2023 un număr de 490 de apeluri de proiecte, în valoare de 36,4 miliarde de euro. O prezentare a acestora, cu valori și obiective de investiții, este disponibilă

În Planul Național de Redresare și Reziliență vor fi 44 de apeluri de proiecte, în valoare de 4,27 miliarde de euro. O prezentare a acestora, cu valori și obiective de investiții, este disponibilă.

În ceea ce privește Politica de Coeziune, 246 de apeluri, în valoare de 16,4 miliarde de euro, vizează autoritățile publice locale, pentru infrastructura de transport, educație și sănătate.

Pentru a asigura posibilitatea pregătirii din timp a proiectelor și atingerea țintelor pentru absorbția fondurilor europene nerambursabile, MIPE a publicat calendarul tuturor apelurilor de proiecte pentru 2023, în data de 15 februarie.

Aprobarea cererii de plată nr. 2

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) a transmis la mijlocul lui Decembrie Comisiei Europene cea de a doua cerere de plată din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), în valoare de 3.227.690.000 Euro, din care 2.147.490.000 Euro reprezintă sprijin financiar nerambursabil și 1.080.200.000 Euro reprezintă sprijin sub formă de împrumut. Aceasta este condiționată de îndeplinirea a 51 de jaloane și ținte aferente PNRR.

Guvernul României a adoptat în 15 martie un proiect de ordonanță de urgență elaborat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, împreună cu Ministerul Energiei și Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, care are rolul de a aduce o serie de modificări punctuale actelor normative care intră sub incidența unor jaloane aferente cererii de plată nr. 2, cu scopul de a răspunde solicitărilor de clarificări din partea Comisiei Europene în procesul de validare a acestora, astfel ca cererea de plată să poată fi aprobată până la sfârșitul lunii martie 2023.

Transmiterea următoarelor cereri de plată prin PNRR

Cea de treia cerere de plată presupune îndeplinirea a 79 de ținte și jaloane cu termen de realizare trimestrul 3 și trimestrul 4, 2022, în valoare de 2,73 miliarde euro (din care a fost scăzută prefinanțarea).

Așadar, primii ani de implementare a PNRR, sfârșitul anului 2021, anul 2022 și începutul anului 2023, înseamnă pentru România îndeplinirea unui total de 151 de ținte și jaloane și depunerea primelor 3 cereri de plată care vor debloca un total de 11,88 de miliarde euro.

Obiectivul: Pregătirea implementării investițiilor teritoriale integrate (ITI)

Investiția teritorială integrată este un instrument de dezvoltare teritorială care presupune existența unei strategii de dezvoltare teritorială integrată aferentă unui teritoriu desemnat, a unui set de acțiuni care pot fi puse în aplicare pentru atingerea obiectivelor stabilite prin strategia de dezvoltare teritorială integrată, a unei alocări dedicate din mai multe programe și a unor mecanisme de guvernare pentru gestionarea investițiilor teritoriale integrate.

În Acordul de Parteneriat 2021-2027 au fost incluse 4 zone de investiții teritoriale integrate: ITI Delta Dunării, ITI Valea Jiului, ITI Microregiunea Țara Făgărașului și ITI Moții - Țara de Piatră. În contextul definitivării mecanismelor de implementare pentru perioada 2021-2027, MIPE urmărește operaționalizarea mecanismului ITI prin propunerea unui cadru metodologic coerent și unitar pentru selecția și implementarea Strategiilor ITI, care să asigure inclusiv utilizarea cât mai eficientă a resurselor alocate prin Programul Asistență Tehnică 2021-2027 pentru operaționalizarea și sprijinirea funcționării structurilor de guvernare aferente ITI.

Obiectivul: Simplificarea, debirocratizarea și digitalizarea în domeniul fondurilor europene

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene își propune aprobarea unui act normativ cu rolul de a institui unele măsuri de simplificare și digitalizare pentru gestionarea fondurilor europene aferente Politicii de Coeziune 2021-2027.

Act normativ se va concentra asupra următoarelor aspecte:

- a. asigurarea predictibilității calendarului de lansări la nivel de program pentru beneficiari, astfel încât să se prevină și eventuale suprapuneri de apeluri cu aceeași tematică în perioade similare de timp;
- b. asigurarea transparenței alocării fondurilor externe nerambursabile prin publicarea în consultare publică a ghidului solicitantului;
- c. asigurarea resurselor necesare pentru evaluarea și selecția proiectelor;
- d. simplificarea modalității de evaluare a proiectelor;
- e. condițiile de eligibilitate ale solicitanților de fonduri externe nerambursabile fac obiectul declarației unice a solicitantului care se depune odată cu cererea de finanțare;
- f. evaluarea conformității administrative este complet digitalizată;
- g. evaluarea tehnico-financiară se realizează pe baza unui număr redus de criterii și a subcriteriilor, astfel încât acestea să permită selecție mai rapidă, parțial digitalizată și automatizată prin interoperabilitatea diferitelor sisteme informatice care asigură furnizarea de informații despre situația juridică și financiară a potențialilor beneficiari;

- h. îndeplinirea tuturor criteriilor de eligibilitate se realizează în etapa de contractare, când solicitantul trebuie să facă dovada celor declarate prin declarația unică. Solicitantului nu i se vor solicita documentele deja verificate în procesul de evaluare tehnică și financiară.
- i. stabilirea unui prag de excelență, care permite unui proiect să fie selectat în mod automat pentru aprobare și contractare;
- j. eficientizarea și accelerarea procesului de implementare a proiectelor, inclusiv prin îmbunătățirea funcționalităților MySMIS2021/SMIS2021+ prin automatizarea anumitor acțiuni în diversele etape din ciclul de viață al programului/proiectelor;
- k. introducerea mecanismului specific de monitorizare bazat pe indicatori de etapă, definiți ca repere cantitative sau calitative față de care este apreciat progresul implementării unui proiect
- l. consolidarea funcției de monitorizare a proiectelor la nivelul autorității de management/organismului intermediar după caz, elaborarea unui plan de monitorizare, parte a contractului de finanțare, care stabilește o serie de indicatori de etapă pe baza cărora se monitorizează și se evaluează progresul implementării proiectului;
- m. crearea unui cadru de performanță care să asigure o responsabilizare a părților semnatare a proiectelor, astfel încât, în cazul nerespectării repetate a indicatorilor de etapă și a planului de măsuri de recuperare a întârzierilor, să se permită rețineri din sumele alocate prin proiect pentru ca în final să conducă la rezilierea contractelor. Fondurile rămase disponibile după aplicarea reținerilor financiare rămase definitive se realocă prin grija autorității de management pentru proiectele aflate în rezervă sau pentru alte priorități sau către alte acțiuni în cadrul aceleiași priorități, cu respectarea prevederilor legale naționale și europene în vigoare;
- n. în cadrul procesului de monitorizare a proiectelor, beneficiarul elaborează, trimestrial, Rapoarte de progres, iar autoritatea de management/organismul intermediar elaborează Rapoartele de vizită la fața locului;
- o. stabilirea aspectelor de formă care nu presupun semnarea unui act adițional la contractul de finanțare (proiect) și care se realizează prin notificare;
- p. obligativitatea elaborării Manualului Beneficiarului care să includă prevederi explicite, inclusiv etape, documente și orice informație necesară beneficiarului în relația cu autoritatea de management/organismul intermediar, inclusiv în ceea ce privește managementul financiar, monitorizare, verificarea, autorizarea și rambursarea cheltuielilor, atât pentru perioada de implementare, cât și pentru perioada de durabilitate;
- q. accelerarea implementării și valorificării măsurilor de interoperabilitate și colaborare între autorități pentru creșterea eficienței și simplificării activităților de verificare a condițiilor de eligibilitate, prin schimbul de informații între autorități, cu efecte pozitive în ceea ce privește reducerea sarcinii administrative a solicitanților de fonduri în etapa de evaluare, selecție și contractare a proiectelor.

Obiectivul: Monitorizarea îndeplinirii condițiilor favorizante

MIPE a prezentat în Guvern o serie de memorandumuri privind stadiul condițiilor favorizante, dedicate cu precădere celor care au înregistrat dificultăți în realizarea acțiunilor asumate care conduc la îndeplinirea condițiilor favorizante.

Pentru viitorul apropiat, prioritatea MIPE o reprezintă concentrarea eforturilor pentru realizarea măsurilor care conduc la îndeplinirea condițiilor favorabile în toate sectoarele, având în vedere că alocarea acoperită de aceste condiții este de aproximativ 22,2 miliarde de euro).

V. MINISTERUL ECONOMIEI

În prezent, economia României trece printr-o perioadă complexă, la fel ca întreaga țară și societatea în ansamblu. Motoarele economiei globale s-au reactivat, însă asistăm la o creștere a prețurilor și o fluctuație a încrederii consumatorilor. În acest context, este esențială abordarea fiecărei provocări, având în vedere că stabilitatea unei țări se reflectă în primul rând în stabilitatea economiei sale. În acest sens, industria României joacă un rol crucial, fiind o sursă importantă de plus valoare și de locuri de muncă. Trebuie sprijinită producția prin investiții și să se faciliteze accesul la noi piețe de desfacere acolo unde activitatea poate fi dezvoltată, iar în cazul în care nu există perspective de reviriment, trebuie găsite soluții pentru a salva activele și oamenii care lucrează în acele companii.

Politica industrială și de reindustrializare trebuie să fie complete și complexe, având în vedere atât clusterelor industriale, cât și industriile creative, producția și inovarea. Companiile cu capital de stat, trebuie modernizate și orientate pentru intra pe noi piețe. Pentru aceasta trebuie respectate obiectivele guvernantei corporative, iar Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) reprezintă un instrument important în realizarea acestui obiectiv. Pe de altă parte, protejarea intereselor consumatorilor face din Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului una dintre cele mai importante instituții aflate în coordonarea Ministerului Economiei.

În domeniile pe care le gestionează Ministerul Economiei se vor defini o serie de **obiective prioritare**:

- Auditarea resurselor minerale exploatabile din haldele și iazurile aflate în conservare în vederea identificării unor oportunități de valorificare ale acestora;
- Promovarea proiectului de realizare a ciclului integrat de producție (minereu de cupru-produs finit) în România în industria cuprului prin identificarea unui investitor strategic pentru producerea în țară a produselor finite din cupru cu valoare adăugată mare. Acest lucru ar trebui făcut în concordanță cu dezvoltarea industriei auto pentru a micșora importurile de produse similare din alte țări;
- Asigurarea exploatarei superioare a grafitului în România, în vederea producerii pe teritoriul țării a bateriilor;
- Investiții importante în industria națională de apărare în vederea recuperării decalajelor de tehnologizare care să permită operatorilor din acest sector să fie furnizori de încredere pentru MAPN;

- Realizarea de parteneriate cu companii din țările NATO pentru integrarea și producția în fabricile industriei de apărare din România a diferitelor produse și servicii, atât pentru armata română, cât și pentru export, în așa fel încât să se întoarcă o parte din procentul de 2% din PIB alocat apărării și în industria națională;
- Construirea a cel puțin unei noi fabrici de producție în cadrul industriei naționale de apărare și mărirea portofoliului de produse vandabile pe plan extern cu cel puțin 5 produse care pot să fie construite în parteneriat cu societăți din profil din țări aliate;
- Implementarea prevederilor legislației privind governanța corporativă la toate societățile din portofoliul ministerului. Odată cu aplicarea noii legislații cu privire la governanța corporativă este necesară eliminarea limitărilor impuse de legislație companiilor cu capital de stat profitabile privind întocmirea bugetului anual de venituri și cheltuieli în vederea evitării situațiilor în care acestea să își modifice strategia de dezvoltare în funcție de legea anuală a bugetului de stat. Acolo unde societățile sunt în domenii esențiale pentru economia țării, siguranța națională și interesul strategic pentru posturile unde specialiștii necesită un timp îndelungat de pregătire specializată și autorizare să se poată angaja personal, înainte de vacantarea posturilor, costurile cu aceștia să fie introduse în calculul productivității muncii după perioada de formare.

Contextul european oferă româniei o oportunitate excelentă pentru dezvoltare industrială inclusiv la nivel local, existând posibilitatea reală de mobilizare a unor investiții semnificative în noile domenii cheie ce se prefigurează. Ambițiosul program al Uniunii Europene de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră până în 2030, precum și previziunile de creștere a cererii de energie electrică în Europa vor determina o cerere în creștere de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor.

În acest context, reindustrializarea României presupune atragerea proactivă de investiții strategice în domeniile cheie ale viitorului și crearea unor ecosisteme industriale și a unei rețele de hub-uri industriale și de inovare în următoarele domenii:

- a. tehnologii noi de producție și stocare a energiei curate (hidrogen, fotovoltaice, eoliene, baterii etc.);
- b. industria producătoare de componente și subansamble pentru mașini electrice;
- c. noi tehnologii digitale și de comunicații;
- d. materiale noi și dezvoltarea economiei circulare.

Sprijinul public va proveni din fonduri europene și va viza susținerea inițiativelor și investițiilor private, atât prin atragerea de firme strategice de mari dimensiuni, cât și prin consolidarea lanțurilor valorice preponderent formate din IMM și încurajarea dezvoltării de Start-Up-uri inovative. Abordarea va fi integrată vizând:

- a. capacități de cercetare-dezvoltare;
- b. infrastructura pentru producție de componente și asamblare de produs finit;
- c. dezvoltarea de aplicații software și de comunicații aferente;
- d. servicii de instalare și întreținere;

- e. activități de export;
- f. capacități de reciclare.

Complementar, se propune dezvoltarea industriei și activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent. Pentru aceasta vom sprijini ecoturismul și managementul adecvat al destinațiilor de turism și industriile culturale și creative, ca sectoare importante pentru dezvoltarea locală.

Obiectivele și direcțiile de acțiune au fost identificate în relație cu definirea Ecosistemelor industriale în care s-au integrat și serviciile:

- 2. Dezvoltarea sectorului dedicat producției de tehnologii verzi - bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor**

Obiective:

- Dezvoltarea producției de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor;
- Dezvoltarea producției de echipamente pentru producția de energie curată și echipamente de gestiune inteligentă: panouri fotovoltaice, capacități de stocare (ex. baterii litiu-ion), contoare inteligente, sisteme de iluminat inteligente etc.;
- Creșterea numărului de companii producătoare de tehnologii verzi „Made in Romania”;
- Absorbția unui volum de finanțări de 2 mld Euro (500 mil euro/an) în perioada 2023-2024 dedicate R&D, producției și distribuției de tehnologii verzi
- Exporturi de tehnologie verde în valoare de peste 1 mld Euro/an începând cu 2025;

Direcții de acțiune:

- a. Crearea parteneriatelor strategice cu membrii UE care dețin abilități și cunoștințe în dezvoltarea tehnologiei ecologice: de ex. Austria, Germania.
- b. Susținerea platformelor digitale de brokeraj pentru a facilita prezentarea ofertei și cererii de tehnologii ecologice, alături de instituțiile de cercetare și dezvoltare (universități și institute de cercetare).
- c. Lansarea unor programe de finanțare dedicate Start-Up-urilor din principalele sectoare producătoare de tehnologii verzi: mediu și ape curate, energie și transport curat, tehnologii pentru construcții de infrastructură și clădiri, tehnologii medicale, IT&C subordonat economiei circulare, alimentație organică.

3. Dezvoltarea sectorului digital

Obiective:

- Trecerea de la outsourcing la produse și servicii proprii și integrarea cu restul sectoarelor economice;
- Dublarea nivelului de competențe digitale de bază până în 2028 (de la sub 30% la 60%).

Direcții de acțiune:

- a. Susținerea creării și dezvoltării de Hub-uri Digitale de Inovare în conformitate cu Agenda UE 2016-2020 de digitalizare pan-europeană;
- b. Încurajarea parteneriatului firmelor din sectorul IT cu sectorul educațional pentru introducerea competențelor digitale în toate ciclurile de educație inițială (începând de la grădiniță), cât și ca parte a formării profesionale continue;
- c. Dezvoltarea infrastructurii ICT pentru a asigura pe tot teritoriul României accesul la Internet de mare viteză din fonduri europene.

- **Dezvoltarea industriei auto**

Obiective:

- a. Consolidarea poziției României în producția de componente pe lanțul valoric al industriei auto;
- b. Adaptarea la tranziția către un transport curat și electromobilitate.

Direcții de acțiune:

- a. Atragerea de noi investitori de anvergură în domeniu;
- b. Dezvoltarea de clustere auto în regiunile României cu prezență semnificativă a industriei auto și stimularea cooperării inter-clustere de tip rețea;
- c. Fonduri europene pentru sprijinirea colaborării între producătorii și furnizorii din clusterelor auto cu universități și alte instituții de cercetare pentru a dezvolta noi inovații care pot aduce o valoare adăugată semnificativă întregului sector.

4. Dezvoltarea industriilor prelucrătoare cu valoare adăugată înaltă, inclusiv a celor care folosesc gazul natural ca resursă

Obiective:

- a. Susținerea investițiilor și dezvoltării sectoarelor industriale cu valoare adăugată înaltă;
- b. Valorificarea superioară a gazelor naturale în contextul noilor exploatare onshore și offshore.

Direcții de acțiune:

- a. Implementarea politicilor de stimulare fiscală a mediului de afaceri pentru ca România să își sporească competitivitatea și atractivitatea investițională în ceea ce privește valorificarea superioară a gazelor naturale;
- b. Dezvoltarea unor industrii precum: petrochimie, metalurgie, mase plastice, transporturi, agricultură, farmaceutice;
- c. Identificarea și promovarea activităților cu o valoare adăugată mare și avansarea în lanțul valoric, mai ales prin integrarea IMM-urilor locale din industrie.

5. Dezvoltarea sectorului dedicat economiei circulare

Obiective:

- a. Dezvoltarea sectorului dedicat economiei circulare și crearea de noi locuri de muncă în domeniu (inclusiv prin formalizarea activităților la gri și la negru de colectare);
- b. Reducerea amprentei de carbon a economiei;
- c. Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și a costului acestora.

Direcții de acțiune:

- a. Stimularea investițiilor în infrastructura dedicată economiei circulare, tehnologie și cercetare și dezvoltare;
- b. Rezolvarea deficiențelor structurale legate de deșeuri, colectare selectivă, reciclare și reutilizare (Ordonanța 74/2018);
- c. Transpunerea în totalitate a legislației UE pentru economia circulară și valorificarea deșeurilor;
- d. Implementarea unui cadru legislativ și de politică publică pentru un sector dedicat economiei circulare și valorificării deșeurilor;
- e. Analiză și suport pentru transpunerea în practică a modelelor de economie circulară (în concordanță cu recomandările OCDE)

- **Dezvoltarea industriei alimentare**

Obiective:

- a. Încurajarea prelucrării superioare a materiei prime vegetale prin susținerea dezvoltării și creării de capacități de procesare autohtone în industria alimentară și conexă (ex: ambalaje);
- b. Dezvoltarea lanțurilor valorice în domeniul plantelor tehnice și al altor tipuri de materiale naturale rezultate din activități agricole (cum ar fi lâna) pentru dezvoltarea oportunităților în industrii țintă (mobilă, textile, construcții, auto, aeronautică etc.).
- c. Încurajarea procesării produselor agroalimentare primare în vederea obținerii de produse cu valoare adăugată și promovarea produselor tradiționale și a lanțurilor scurte la nivel local.

Direcții de acțiune:

- a. Menținerea și îmbunătățirea mecanismelor de stimulare a investițiilor integrate în producție agricolă - procesare - distribuție;
- b. Asigurarea unor mecanisme previzibile și clare de finanțare a activităților de producție agroalimentară.

6. Susținerea industriilor creative

Obiective:

- Valorificarea creativității, a proprietății intelectuale și a patrimoniului cultural ca factor cheie de dezvoltare economică a României.

Direcții de acțiune:

- a. Dezvoltarea de clustere de industrii creative (industria de publicitate, IT, software și jocuri pe calculator, arhitectură, design și modă, muzică, artă și cultură, film și televiziune, meșteșuguri, industria de carte și editură) în vederea creșterii valorii adăugate în economia românească;
- b. Stimularea industriilor creative ca factor cheie pentru dezvoltarea locală a zonelor rămase în urmă.

În vederea elaborării și susținerii politicilor industriale în scopul creșterii competitivității sectoarelor industriale, se va urmări atingerea următoarelor **obiective**:

- a. **Elaborarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară.**
- b. Definitivarea și implementarea **Strategiei Naționale de Competitivitate 2023-2027** cu o componentă privind managementul tranziției industriale;
- c. Elaborarea cadrului legislativ și relansarea **Programului Creșterea Competitivității Produselor Industriale** cu acțiuni de susținere precum: clustere, industrii creative. Programul vizează competiții de proiecte finanțate prin schema de ajutor de stat aferentă.
- d. **Program pentru Dezvoltarea lanțurilor de producție locale.** Schema de ajutor de stat cu un punctaj prioritar pentru acoperirea segmentelor lipsă din lanțul de producție; substituirea importurilor de bunuri intermediare; angrenarea de companii locale; crearea/menținerea locurilor de muncă. Domenii prioritare: activitate de producție în industria de medicamente și de echipamente medicale ; chimică; petrochimică; alimentară; de tractoare; mașini, unelte și utilaje agricole; îngrășăminte; construcția de nave; piese auto; IT; energie.
- e. **Program de industrializare pe bază de licență.**
- f. **Fond de investiții** care va contribui total sau parțial la cumpărarea de licențe de către fabricile autohtone, urmând să returneze anual un procent din încasări pentru utilizarea licențelor. Domeniile prioritare: sectoarele de producție cu intensitate tehnologică medie și înaltă + sectoarele „verzi” (green) – tranziția către o producție prietenoasă cu mediul.
- g. **Program pentru incubatoare și parcuri industriale.** Construirea/ funcționalizarea a câte minimum un parc industrial/ tehnologic pentru fiecare județ, cu implicarea autorităților locale pentru asigurarea utilităților și infrastructurii. Cel puțin unul pentru start- up-uri în fiecare județ. Creșterea numărului de firme în centrele universitare în colaborare cu parteneri locali.

VI. MINISTERUL ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI

Mediul de Afaceri are nevoie de predictibilitate fiscală, diminuarea poverii birocratice și politici publice care să stimuleze segmentele de piață cu potențial major dar care, în prezent, au impact negativ asupra balanței comerciale.

1. Antreprenoriat

Dezvoltarea și îmbunătățirea ecosistemului antreprenorial reprezintă pilonul de bază al politicilor publice în domeniul IMM iar scopul acestora este îmbunătățirea competitivității companiilor care, la rândul lor, contribuie la creșterea rezilienței economiei la șocuri externe.

Obiective:

- a. Reformarea relației dintre administrație și mediul de afaceri pe baza următoarelor principii: debirocratizare și digitalizare; stabilitate și predictibilitate; costuri administrative cât mai reduse și servicii publice cât mai eficiente; infrastructura de conectare accesibilă; tratament egal și respectarea legii în relația cu operatorul economic; asigurarea cadrului legislativ și economic în vederea dezvoltării profesiilor liberale și a activității antreprenoriale pe cont propriu (PFA), inclusiv facilitarea accesului la finanțare.
- b. Creșterea competitivității companiilor prin scheme de ajutor de stat, granturi și garanții
- c. Crearea unui ecosistem antreprenorial care să faciliteze dezvoltarea start-up-urilor prin crearea unui cadru legislativ stimulat și a instrumentelor necesare de finanțare
- d. Stimularea antreprenorială prin programe de creare de start-up-uri și consolidarea acestora

Direcții de acțiune:

- a. Deblocarea legii holdingurilor;
- b. Inițierea legii finanțării participative;
- c. Asigurarea continuității și finanțarea programelor de sprijinire a start-up-urilor;
- d. Operaționalizarea de noi programe pentru IMM-uri, inclusiv start-up-uri;
- e. Elaborarea programului Tech Nation de sprijinire și impulsione a digitalizării economiei;
- f. Start-UP Nation, ediția a IV-a, finanțarea a 10.000 de proiecte cu o sumă de 200.000 lei pe proiect, pentru stimularea antreprenoriatului și crearea de noi locuri de muncă;
- g. Dezvoltarea de programe pentru susținerea antreprenoriatului în România pentru românii din diaspora - concurs de proiecte pentru antreprenorii din Diaspora pentru dezvoltarea noilor tehnologii în România;
- h. Tranziția de la măsuri tradiționale de promovare (exemplu: târguri și expoziții) la crearea de capete de pod în țări destinație și la crearea de parteneriate (match-making) țintite pe priorități sectoriale strategice pentru dezvoltarea economiei românești în context internațional;
- i. Programul Start-Up Nation Diaspora, ediția a II-a — susținerea cetățenilor români din diaspora care doresc să revină în țară și să deschidă o afacere cu finanțare FSE+

În continuarea activității pentru susținerea mediului de afaceri, MAT are în vedere în vedere lansarea următoarelor programe:

- a. Programul național multianual de microindustrializare va fi implementat conform Pachetului de stimulare a producției interne și a lanțurilor de aprovizionare “Fabricat în

România” din Programul de Guvernare. Măsura va asigura și deducerea a până la 80% din costurile necesare pentru invenții, inclusiv acoperirea cheltuielilor cu înregistrarea și protejarea invențiilor cu obligația implementării efective în România și va cuprinde cheltuieli eligibile obligatorii precum vouchere de digitalizare.

- b. Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață, va fi implementat conform Pachetului de stimulare economică Innovation din Programul de Guvernare. Măsura va stimula comerțul on-line și digitalizarea și va cuprinde cheltuieli eligibile obligatorii precum vouchere de digitalizare.
- c. Continuarea și în 2023 a Programul național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului și a Programul pentru organizarea târgului întreprinderilor mici și mijlocii.
- d. Programul de accelerare a dezvoltării sectorului productiv cu finanțare Elvețiano – Română va fi implementat conform măsurilor de sprijin orizontal pentru inovare, internaționalizare și dezvoltarea comunităților antreprenoriale
- e. Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri, va fi implementat conform Pachetului de stimulare economică pentru IMM din Programul de Guvernare și va sprijini înființarea locali (autorități publice, companii care activează pe piața locală)

Pachetul de stimulare a producției interne și a lanțurilor de aprovizionare „Fabricat în România”

- a. Programul național multianual pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul persoanelor cu vârsta de 45+ din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii printr-un fond nerambursabil de tip de minimis între 50.000-200.000 euro pentru fiecare IMM;
- b. Granturi de până la 200.000 de euro pentru companiile care realizează producție intermediară sau procesare în vederea susținerii costurilor, a diversificării ofertei, inovării și marketingului;
- c. Granturi pentru digitalizare și comerț online (pentru IMM);
- d. Granturi între 50.000 și 200.000 de euro pentru firmele cu cifra de afaceri mai mică de 1 mil. de euro, pentru software certificat de e-commerce și de administrare a unei firme (de tip ERP);
- e. Schemă de ajutor de stat pentru re tehnologizarea companiilor locale - Schemă pentru sprijinirea transferului de tehnologie. Punctaj suplimentar: industrii exportatoare, nepoluante;

Pachetul de stimulare economică România Tech Nation

- a. Programul România Tech Nation - Schemă de ajutor de stat pentru susținerea înființării de start-up-uri cu componentă digitală în fiecare județ, prin acordarea unui grant de 50.000 de euro/start-up. Este necesară includerea obligatorie a componentei de educație, training și mentorat, cu asigurarea unui loc în makerspace, incubator de afaceri sau accelerator local;
- b. Program Women in tech - Schemă de ajutor de stat pentru sprijinirea femeilor antreprenor pentru deschiderea de afaceri în domeniul tehnologiei. Vor fi acordate granturi cu componentă în fiecare județ;

- c. Programul Starter kit — schemă de ajutor de stat pentru asigurarea suportului pentru transformarea/transferul companiilor în era digitală prin acordarea de vouchere de digitalizare în valoare de 5.000 euro/companie;
- d. Acțiuni-suport pentru programul România Tech Nation;
- f. Înființarea a cel puțin unui laborator de robotică și makerspace în fiecare județ, în care să se asigure programe de training pentru a începe, crește și dezvolta o companie în domeniul digital;
- g. Tech Tour Trucks — campanii de promovare a educației tech în comunități;
- h. Tech Capital of the Year — prin care să fie desemnat un oraș drept capitală a tehnologiei în urma unui concurs în care să participe întreprinzătorii sau administrațiile locale care folosesc/implementează/desfășoară activități în cele mai noi domenii ale tehnologiei și științei;

În ceea ce privește sprijinul orizontal pentru inovare, internaționalizare și dezvoltarea comunităților antreprenoriale, MAT urmărește susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii plecând de la cele patru mari nevoi sistemice ale mediului de afaceri din România — nevoia de a crește densitatea antreprenorială, de a crește reziliența firmelor, de a încuraja creșterea în talie a firmelor și de a încuraja crearea de valoare adăugată.

Obiective:

- a. Crearea de comunități, clustere, hub-uri de inovare și dezvoltare în vederea creșterii productivității firmelor, permițându-le să concureze mai eficient atât la nivel național, cât și internațional;
- b. Îmbunătățirea expertizei manageriale, tehnice și de piață a IMM-urilor (atragera și menținerea talentelor, creativitate/ inovare, cercetare-dezvoltare in house, re tehnologizare, standardizare, asigurarea calității, eficientizarea costurilor, marketing și stimularea vânzărilor);
- c. Încurajarea asocierii în afaceri (de exemplu, clustere, rețele de afaceri) și, respectiv, de promovare/impresariere a afacerilor (matchmaking), îndeosebi pe plan internațional;
- d. Promovarea culturii și educației antreprenoriale (ce înseamnă antreprenoriatul și asumarea riscului de a fi antreprenor);

Direcții de acțiune:

- a. Dezvoltarea unei cooperării între universități și alte instituții-suport pentru colaborare, sectorul de afaceri și agențiile guvernamentale relevante pentru a ajuta clusterelor existente să prospere și să devină din ce în ce mai sofisticate și competitive, oferind în același timp mediul favorabil pentru formarea și creșterea de noi clustere economice;
- b. Crearea Hub-urilor Digitale de Inovare (HDI) în baza parteneriatelor între comunitatea de afaceri din domeniul digital cu universitățile tehnice și institutele de cercetare;
- c. Dezvoltarea structurilor și infrastructurilor locale de afaceri — acceleratoare, hub-uri, spații de coworking, centre de formare, parcuri industriale, științifice etc.;
- d. Dezvoltarea de rețele de socializare antreprenorială și comunități de afaceri de tip market-place;
- e. Crearea zonelor de funcționare urbane (ZFU) și a zonelor de activitate economică (ZAE) la periferia localităților, unde municipalitățile alocă teren, construiesc infrastructură de cea

- mai bună calitate și apoi creează un ecosistem de companii care își stabilesc activitatea în acele zone;
- f. Susținerea dezvoltării rețelei de Hub-uri Inovative Digitale (DIH) ca parte a Agendei Digitale la nivel european, susținerea educației antreprenoriale și financiare;
  - g. Dezvoltarea antreprenoriatului rural și susținerea dezvoltării rețelelor de comunități antreprenoriale rurale & food hubs prin servicii-suport dedicate (consiliere, finanțare etc.);
  - h. Identificarea acelor exemple pozitive (bright spots) în care companii românești au reușit să penetreze cu succes piețe externe și al căror exemplu poate fi replicat;
  - i. Stabilirea sectoarelor economice declarate prioritare pentru economia românească pe termen mediu și lung;
  - j. Realizarea unei strategii de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii din România, precum și de îmbunătățire a mediului de afaceri, în context digital;
  - k. Dezvoltarea în România a unui pol de creștere pe anumite domenii, cum ar fi domeniul IT, și stabilirea unui brand național (Romanian Pride, Romanian Quality);
  - l. Încurajarea utilizării noilor tehnologii în producția de vârf/înalt specializată (high-tech); (laser Valley);
  - m. Formarea (cu sprijinul EBAN) a unor rețele de investitori de tip business angels la nivel regional sau național;
  - n. Încurajarea și promovarea platformelor de investiții participative de tip crowdfunding sau crowdlending;
  - o. Crearea de fonduri de investiții de capital de risc de tip seed capital sau de tip venture;
  - p. Acordarea de asistență financiară întreprinderilor care solicită finanțare pentru proiecte de mare anvergură (re tehnologizare/modernizare, cercetare-dezvoltare și inovare).

2. Turism

La fel ca toate celelalte sectoare ale economiei, industria turismului se confruntă cu o concurență din ce în ce mai mare la nivel mondial, iar România trebuie să prezinte o ofertă turistică durabilă și de calitate, mizând pe avantajele ei competitive. Turismul este un factor important pentru creșterea și dezvoltarea economiei, având un impact semnificativ asupra creării de locuri de muncă. Pentru a îmbunătăți performanțele și stabilitatea companiilor din turism este necesară dezvoltarea industriei și activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent.

Obiective:

- a. Dezvoltarea destinațiilor turistice cu implicarea tuturor actorilor din turism prin încurajarea parteneriatelor dintre mediul privat și cel public la nivel de destinație, în vederea creșterii calității și performanței managementului destinațiilor turistice din România;
- b. Promovarea unitară a identității naționale la nivel de manifestări expoziționale internaționale.
- c. Creșterea notorietății destinației turistice România, ca destinație turistică de calitate pe piața internațională a turismului;
- d. Dezvoltarea tuturor formelor de turism din România, identificarea de noi oportunități de dezvoltare și stimularea creșterii circulației turistice interne și internaționale;
- e. Dezvoltarea ecoturismului, cu accent pe Parcurile Naționale și Delta Dunării, pentru ca România să devină prima destinație de ecoturism din Europa;

- f. Realizarea de investiții în turism;
- g. Simplificarea sistemului de autorizare în domeniul turismului.
- h. Asigurarea atât a protecției turiștilor, cât și a operatorilor economici din industria de turism;
- i. Digitalizarea serviciilor publice oferite de autoritatea publică centrală în domeniul turismului;
- j. Sprijinirea mediului antreprenorial în domeniul turismului.

Direcții de acțiune:

- a. Implementarea reformei în domeniul turismului cu privire la Organizațiile de Management a Destinației.
- b. Derularea de acțiuni de marketing atât în format tradițional, cât și în mediul online, care să contribuie la creșterea notorietății destinației turistice România la nivel național și internațional;
- c. Elaborarea de programe și politici publice în vederea sprijinirii destinațiilor turistice și a formelor de turism;
- d. Continuarea finanțării programului de investiții în turism în domeniul schiabil și balnear și dezvoltarea acestuia în sensul susținerii infrastructurii de conferințe și spații expoziționale (MICE);
- e. Amenajarea a doua terminale de croaziera fluvială la Drobeta Turnu Severin și la Giurgiu. În primul caz se va urmări promovarea zonelor Băile Herculane- Valea Cernei și Cheile Dunării, în cel de-al doilea caz, București și împrejurimi;
- f. Adoptarea strategiei naționale de dezvoltare și promovare a turismului, a unor noi strategii sectoriale, precum și implementarea planurilor de acțiune aferente, inclusiv pentru creșterea gradului calitativ și a volumului de marketing pe segmentul MICE;
- g. Simplificarea cadrului legal privind sistemul de clasificare, atestare, licențiere și omologare în domeniul turismului;
- h. Operaționalizarea schemei de ajutor de minimis pentru operatorii economici în vederea modernizării și dezvoltării stațiunilor balneare și balneoclimatice;
- i. Inițierea și încheierea de protocoale cu toate instituțiile publice care participă la târguri pe piețe internaționale în vederea promovării unitare a identității turismului românesc. Promovarea Coerentă a României;
- j. Derularea schemei de ajutor de stat pentru acordarea primei de incoming în domeniul turismului;
- k. Implementarea schemei de minim pentru participarea la târgurile de turism.
- l. Dezvoltarea de programe și proiecte în vederea promovării rutelor turistice;
- m. Realizarea unui sistem informatic de evidență a activității de turism din România;
- n. Analiza, eficientizarea și actualizarea cadrului legal în domeniul turismului;
- o. Implementarea unor proiecte pentru digitalizarea serviciilor publice în domeniul turismului;
- p. Elaborarea de noi scheme de ajutor de stat în vederea sprijinirii mediului antreprenorial din domeniul turismului.
- q. Prin intermediul CNIT - înființarea de colegii de turism, în vederea pregătirii lucrătorilor din turism, ținând cont de particularitățile specifice ale destinațiilor:
  - Colegiul de Turism pentru Litoral, la Constanța
  - Colegiul de Turism pentru Turism Urban, la Cluj Napoca

VII. MINISTERUL ENERGIEI

Obiectivul principal al noii politici energetice este asigurarea independenţei şi securităţii energetice în conformitate cu contextul european al unei viitoare pieţe integrate. În plus, una dintre priorităţile Ministerului Energiei pentru următorii ani este promovarea tranziţiei verzi şi a digitalizării sectorului energetic prin încurajarea producţiei de energie electrică din surse regenerabile, eficienţei energetice şi a tehnologiilor viitorului. Decarbonarea furnizării de energie este, de asemenea, o preocupare importantă, iar creşterea capacităţii de producţie nucleară este considerată o modalitate de a atinge obiectivul UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

O nouă politică energetică naţională trebuie să ia în considerare nu numai aspecte legate de producţia şi eficienţa energetică, ci şi de stocarea energiei şi de schimbarea paradigmelor consumului de energie. În acest sens, programul urmăreşte identificarea şi implementarea de noi măsuri complementare celor deja existente, pentru protejarea consumatorilor vulnerabili şi sprijinirea mediului economic în contextul crizei energetice globale.

La nivel regional, independenţa energetică este considerată un obiectiv strategic important, iar în acest context, independenţa energetică a României devine un prim obiectiv al noului guvern.

Obiective:

- a. Implementarea de măsuri în vederea asigurării **securităţii energetice** în contextul liniilor programatice ale UE ce vizează decarbonarea şi reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi consolidarea ei din perspectiva aprovizionării cu carburanţi şi gaze naturale prin constituirea unui sistem pentru menţinerea stocurilor obligatorii în conformitate cu legislaţia europeană.
- b. Promovarea de **investiţii în domeniul energetic**, în special în domeniul energiilor curate vizând finalizarea reactoarelor 3 şi 4 Cernavodă, retehnologizarea unităţii 1 şi introducerea unor tehnologii nucleare avansate în contextul parteneriatului interguvernamental România – Statele Unite ale Americii.
- c. În contextul asumării României prin PNRR a eliminării treptate a producţiei de energie pe bază de cărbune până în anul 2032, precum şi în baza parafării Acordului dintre Guvernul României şi Guvernul Statelor Unite ale Americii privind cooperarea în legătură cu proiectele nucleare-energetice de la Cernavodă şi în sectorul energiei nucleare civile din România, dezvoltarea unui **Program Naţional Nuclear pe termen mediu şi lung**, care să includă dezvoltarea de noi capacităţi nucleare-energetice ce implică reactoare modulare mici cu tehnologie din SUA este una absolut imperativă.
- d. În contextul creşterii preţurilor la energie electrică şi gaze naturale este necesară continuarea intervenţiei statului prin măsuri de reglementare pentru menţinerea unui nivel de trai decent al populaţiei care este afectată în mare măsură de costurile de subzistenţă, inclusiv de cele ale utilităţilor aferente locuinţei, fără a afecta investiţiile în domeniul energiei.
- e. Inceperea efectivă a proiectelor de exploatare a gazelor naturale offshore din Marea Neagră.
- f. Adaptarea unor **capacităţi de producţie a energiei electrice** la noile tendinţe europene în materie, în sensul transformării acestora de pe combustibil fosil solid (cărbune) pe

combustibil fosil lichid (gaz natural), ca resursă de tranziție către o economie verde, în conformitate cu Pactul Ecologic European.

- g. Realizarea de investiții în **extinderea rețelei de transport a energiei electrice** pentru a crește capacitatea de interconectare cu statele vecine și a putea prelua capacitatea suplimentară de producție de energie electrică din surse noi sau regenerabile.
- h. Realizarea de investiții în **extinderea rețelei de transport și distribuție a gazelor naturale**, cu accent pe implementarea de rețele inteligente de transport și distribuție.
- i. Clarificarea cadrului legal și de reglementare care ar permite **investițiile în capacități noi de energie regenerabilă**, prin clarificarea posibilității de semnare a contractelor bilaterale (corporate PPAs), de exemplu, și stimularea de instrumente financiare verzi pentru a susține investiții în energia regenerabilă.
- j. Crearea unui cadru care să faciliteze absorbția de fonduri europene pentru realizarea investițiilor în sectorul producerii de **energie eoliană onshore și offshore și energie solară**. Încurajarea tranziției către o energie bazată pe biomasă, gaz și energie geotermală sustenabilă în zonele rurale și în urbanul mic pentru a diminua utilizarea masei lemnoase, care poate fi obținută din deșeuri organice din agricultură și zootehnie, precum și din folosirea deșeurilor menajere și industriale.
- k. Participarea activă în cadrul inițiativelor europene ce vizează investiții în promovarea și utilizarea pe scară largă a bateriilor electrice, în stocare, în **capacități de capturare a CO₂**, în utilizarea și/sau stocarea CO₂, prin identificarea și valorificarea materiilor prime rare (de ex. litiu).
- l. **Crearea unui mediu de reglementare competitiv, transparent și predictibil**, bazat pe consultare publică de substanță, care să constituie fundamentul piețelor libere și competitive de energie. De asemenea, înscrierea României în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și în cadrul Agenției Internaționale pentru Energie.
- m. Adaptarea legislației în vederea **finalizării construcțiilor hidroenergetice** cu funcțiuni complexe aflate în curs de execuție.
- n. Participarea la inițiativele europene de încurajare a **dezvoltării tehnologiilor pe bază de hidrogen**, pentru a atinge pragul de competitivitate economică și de utilizare la scară largă, cu o contribuție esențială la securitatea energetică și susținerea atragerii de investiții în soluțiile tehnologice moderne care au atins un grad de maturitate și care au fost suficient testate pentru a funcționa în condiții de eficiență economică.
- o. Susținerea dezvoltării unor proiecte cu aplicabilitate în domeniul mobilității prin promovarea unor proiecte de interes comunitar care să vizeze **interconectarea pieței** din România cu celelalte piețe din Uniunea Europeană în vederea creării unor coridoare verzi de mobilitate.
- p. Susținerea dezvoltării infrastructurii de **transport curat** pentru stații de reîncărcare electrică și combustibili alternativi, potrivit legislației europene - CNG, LNG, biocarburanți avansați și hidrogen (pe termen mediu și lung) - prin includerea în schemele existente de sprijin, prin măsuri administrative, simplificare birocratică, stimulente fiscale și încurajarea unor programe de cercetare-dezvoltare, inovare.
- q. Stimularea **investițiilor din mediul privat în sectorul energetic**, inclusiv prin intermediul fondurilor europene, având ca scop decarbonarea și eficiența energetică pe tot lanțul valoric (producție – transport – consum) și în toate sectoarele conexe (industrie, transport, clădiri), precum și accelerarea procesului de digitalizare a rețelelor de energie.
- r. Sistem modern de **governanță în sectorul energetic** prin acționarea asupra depolitizării și independenței autorităților de reglementare și a companiilor de stat, asupra simplificării circuitului birocratic, în sensul transparentizării și al digitalizării, pentru a avea o governanță corporativă și competență la toate nivelurile; crearea unui cadru

legislativ și de reglementare transparent, stabil și coerent; listarea la bursă, acolo unde este fezabil, a companiilor din sectorul energetic pentru a crește gradul de transparență al actului managerial și pentru investiții bazate pe principii de eficiență economică și neutralitate tehnologică, păstrând controlul strategic al statului român.

- s. Acordarea unui loc central **consumatorilor și prosumatorilor de energie**, combaterii sărăciei energetice, creșterii eficienței energetice, introducerii sistemelor moderne și eficiente de încălzire a locuințelor, electromobilității și digitalizării; promovarea și facilitarea calității de prosumator, iar în cazul energiei electrice produse de către prosumatori, vom susține compensarea cantitativă a energiei livrată în sistemul național de distribuție; redefinirea noțiunii de „consumator vulnerabil” - extinderea definiției pentru a acoperi factori structurali și de acces, comportamentul comercial și designul de piață. Crearea și implementarea mecanismului de sprijin de tipul **Contracte pentru Diferență**.
- t. **Extinderea duratei de exploatare a zăcămintelor mature de gaze naturale.**
- u. **Creșterea eficienței energetice** prin accelerarea programelor naționale de renovare energetică aprofundată a clădirilor publice și a celor rezidențiale cu fonduri europene - anveloparea termică, introducerea contoarelor inteligente pentru utilități, înlocuirea instalațiilor interioare de apă caldă și caldură, asigurarea ventilării cu recuperarea căldurii, integrarea celor mai eficiente surse de caldură și a celor regenerabile, precum și digitalizarea; susținerea modificării legislației, astfel încât să accelerăm instalarea contoarelor inteligente; un cadru legal și de reglementare funcțional pentru încurajarea companiilor de tip ESCO (Energy Service Companies) și a contractelor de performanță energetică ESPC (Energy Savings Performance Contracts) pentru clădiri; susținerea măsurilor de eficiență energetică pentru companiile energointensive care asigură un număr important de locuri de muncă. Stimularea proiectelor de tip ”clădiri cu zero emisii”, folosirea celor mai bune tehnologii disponibile (produse și instalații) și a sistemelor inteligente de gestionare a clădirilor, utilizarea materialelor izolante îmbunătățite și încălzirea din surse regenerabile durabile.
- v. Implementarea reformelor și obiectivelor din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) al României. Înființarea unui departament de derulare al fondurilor europene în cadrul Ministerului Energiei în vederea derulării proiectelor din domeniul energetic din cadrul PNRR, Fondul de Modernizare, precum și gestionarea fondurilor structurale
- w. **Înființarea Fondului Energetic Românesc**, un vehicul public de investiții, organizat în conformitate cu cadrul general aplicabil fondurilor suverane de dezvoltare și investiții, și în aliniament cu normele internaționale de bună practică în domeniul energiei, deținut de către statul român prin Ministerul Energiei.
- x. **Operaționalizarea până la sfârșitul anului a Fondului pentru Modernizare** și elaborarea cadrului necesar deschiderii apelului de proiecte, cu un impact estimat de a realiza noi capacități energetice, care vor conduce la reducerea importurilor de energie electrică și reluarea poziției de exportator net de energie a României, și atingerea țintelor intermediare stabilite prin Planul Național Integrat Schimbări Climatice (PNIESC) și creșterea competitivității industriei energetice în piața europeană de energie.

Prioritatea în plan legislativ o este actualizarea legii energiei în concordanță cu noile prevederi comunitare în domeniul energiei electrice și gazelor naturale

Prin implementarea cadrului legislativ european se va urmări atât elaborarea de măsuri menite să asigure creșterea siguranței în alimentare cu energie, cât și crearea premiselor necesare creșterii competitivității companiilor energetice pe piața regională de energie electrică. De

asemenea, modificarea cadrului legal aplicabil achizițiilor publice are în vedere accelerarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice necesare demarării investițiilor din domeniul energetic atât celor noi cât și a celor blocate/întrerupte.

1. Investiții din sistemul energetic național pentru perioada 2023-2024 și măsuri pentru creșterea competitivității companiilor energetice

În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică se are în vedere creșterea nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC), care reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiectivelor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030, aprobat de către Guvern la începutul lunii octombrie 2021, constituie o obligație a fiecărui stat membru, conform Regulamentului privind Guvernanța Uniunii Energetice, prin care acestea își elaborează strategii de politici energie-climă pe 10 ani, începând cu perioada 2021-2030.

Creșterea gradului de securitate energetică și asigurarea siguranței în alimentare sunt obiective prioritare care pot fi realizate prin implementarea unor mecanisme de finanțare în sectorul energetic și prin tranziția către o energie curată, transformarea sistemului electroenergetic național și adaptarea la noile cerințe de mediu și la nevoile pieței de energie și, nu în ultimul rând, cu urmărirea unui impact cât mai mic asupra consumatorului final.

De asemenea, vor fi adoptate măsuri pentru diversificarea mixului energetic și adaptarea sistemului electroenergetic la producerea viabilă și distribuită de energie din surse regenerabile, stimularea concurenței, creșterea gradului de interconectare și încurajarea investițiilor în infrastructura aferentă, în producerea mai flexibilă și asigurarea de stimulente pentru investiții în producerea, în stocarea energiei, în eficiență energetică pentru a răspunde nevoilor pieței, pentru a facilita concurența loială și pentru a garanta siguranța alimentării. Toate aceste obiective vor fi implementate, astfel încât să permită și să ducă la obținerea de beneficii concrete pentru cetățeni, la crearea de locuri de muncă, creștere economică și investiții în plan energetic. De asemenea, în domeniul societăților cu capital de stat va fi promovat un management performant, respectând principiile de guvernanță corporativă, în paralel cu simplificarea legislației în domeniu, în vederea debirocratizării activității acestora în raport cu instituțiile publice. Vor fi implementate planurile de restructurare ale operatorilor economici cu capital de stat, integral și/sau majoritar, care vor urmări: stabilirea capacităților strategice; menținerea în obiectul de activitate a produselor/serviciilor cu potențial de desfacere în plan intern și/sau export; modernizarea, re tehnologizarea și optimizarea liniilor de fabricație cu potențial de competitivitate; restructurarea economico-financiară, diminuarea pierderilor și eficientizarea producției; crearea unor centre de excelență de cercetare și producție specializate pe domeniul specific de activitate; continuarea desemnării unor operatori economici ca centre de mentenanță pe categorii de tehnică.

Necesarul de **investiții aferente rețelelor electrice** include proiectele de interconectare și de dezvoltare a rețelei până în 2030, precum și investițiile în rețele de distribuție. Aceste investiții

includ echipamente și tehnologii ce fac tranziția către „rețelele inteligente” cu comunicare bidirecțională, cu gestiune eficientă și cu flexibilitate mai mare în operare.

Distribuția de energie electrică este o activitate reglementată desfășurată de către 6 operatori de distribuție a energiei electrice. Și în acest sector sunt necesare investiții susținute pentru a atinge un nivel de performanță ridicat, în linie cu așteptările consumatorilor, precum și cu gradul de suportabilitate al acestora, în acest sens se va continua derularea Fondului pentru Modernizare al României.

În conformitate cu legislația secundară în vigoare, valoarea programelor de investiții ale companiilor de distribuție, precum și tipurile de lucrări aferente sunt aprobate de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, fiind corelate cu gradul de suportabilitate al consumatorilor și starea tehnică a rețelelor.

Priorități de investiții strategice ale companiilor cu capital de stat:

Investiții pe termen scurt

- a. Finalizarea noii centrale de la Romgaz – Iernut;
- b. Creșterea capacităților de înmagazinare în depozitele ROMGAZ și transformarea acestora în depozite multiciclu în vederea asigurării funcționării centralelor pe hidrocarburi, inclusiv în condiții meteorologice severe (temperaturi negative).

Investiții strategice pentru perioada 2023-2024

CNE Cernavodă

Energia nucleară este o sursă de energie cu emisii reduse de carbon și reprezintă o componentă de bază a mixului energetic din România. În vederea acoperirii deficitului de capacitate de producție de energie electrică previzionat pentru 2028-2035, ca urmare a atingerii duratei limită de operare a mai multor capacități existente, este prevăzută prelungirea duratei de viață a reactoarelor nucleare de la Unitatea 1 de la CNE Cernavodă și realizarea a 1-2 noi unități nucleare, finanțarea urmând a fi asigurată conform acordului interguvernamental semnat în luna octombrie 2020 între România și Statele Unite ale Americii.

- a. **Retehnologizarea Unității 1 CNE Cernavodă** - valoarea investiției: aproximativ 1,5 miliarde euro.
- b. **Proiectul Unităților 3 și 4 de la CNE Cernavodă** - valoarea investiției: 7,6 miliarde euro.
- c. **Realizarea instalației de detritiere la CNE Cernavodă** - valoarea investiției: 190 milioane euro
- d. **Depozit Intermediar de Combustibil Ars (DICA)** - valoarea investiției: aproximativ 20 milioane euro.
- e. **Menținerea ciclului nuclear integrat**, prin asigurarea materiei prime pentru fabricarea combustibilului nuclear necesar funcționării unităților de la Centrala Nuclearoelectrică de la Cernavodă, în condiții de securitate națională, cu respectarea prevederilor Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene și a recomandărilor Agenției de Aprovizionare a EURATOM, prin transferul fabricii de la Feldioara la SN Nuclearelectrica și deschiderea unei noi mine de uraniu de către SNN.
- f. **Reactoarele modulare mici (SMR)** sunt reactoare nucleare avansate care au o capacitate instalată de până la 300 Mwe/ reactor, ceea ce înseamnă aproximativ o treime din

capacitatea unui reactor de ordinul gigawatilor. Un reactor modular mic NuScale are o capacitate instalata de 77 Mwe si poate fi utilizat in centrale de 4, 6 sau 12 module in functie de necesitati.

- g. **Proiectul SMR Doicești** este un obiectiv strategic al României, Ministerul Energiei va sprijini Nuclearelectrica în evaluarea acestei tehnologii și, împreună, cele două companii vor adopta măsurile pentru dezvoltarea reactoarelor modulare mici in Romania.
- h. **Creșterea securității nucleare și reducerea deșeurilor radioactive în reactoare nucleare de Generație IV.** ALFRED (Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator) reprezintă un proiect de cercetare pentru un reactor de demonstrație a tehnologiei reactorilor rapizi răciți cu plumb (LFR - Lead Fast Reactors). Tehnologia LFR este susținută de Uniunea Europeană prin inițiativele SNETP (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform) și ESNII (European Sustainable Nuclear Industrial Initiative), pentru dezvoltarea sistemelor nucleare de Generație IV. Acestea sunt bazate pe reactori rapizi răciți cu plumb (LFR), cu sodiu (Sodium Fast Reactor) și cu gaz (Gas Fast Reactor).

Complexul Energetic Oltenia

Punerea în practică a programului de restructurare al companiei după aprobarea acestuia de către CE, prin retragere din exploatare a unor capacități energetice pe bază de lignit și înlocuirea acestora cu capacități de generare pe gaz natural în tehnologii moderne cu emisii scăzute de CO₂, precum și a unor parcuri fotovoltaice de circa 700 MW, prin care se intenționează transformarea mixului energetic din energie produsă doar pe bază de cărbune, în energie produsă pe bază de cărbune, gaz natural și regenerabil.

Romgaz

- a. Luarea deciziei de investiție proiectului Neptun Deep și demararea acestuia precum și accelerarea investiției privind exploatare perimetrului Caragele.
- b. Parteneriat de colaborare între SNGN ROMGAZ SA, UAT Drobeta Turnu Severin și Mehedinți Gaz S.A. în vederea extinderii rețelei de distribuție a gazelor naturale, pentru asigurarea continuității în alimentarea cu gaze naturale a întreg municipiului Drobeta Turnu Severin.
- c. Implicarea Romgaz, în proiectul de dezvoltare al unei centrale de producere a energiei electrice pe gaze naturale, energie verde și hidrogen de la Halânga - Centrala Electrică, prin integrarea producției de energie electrică din surse regenerabile (RES) cu producția de hidrogen, prin intermediul unei unități de producție a energiei electrice pe bază de gaze naturale (CCGT) cu o capacitate de 150 MW, a unui parc fotovoltaic de 100 MW, precum și a unei unități de producere a hidrogenului.
- d. Implicarea Romgaz în proiectele de producție a energiei verzi precum și în producția de metanol.

Hidroelectrica

Implementarea unui plan de investiții ambițios și complex prin dezvoltarea de proiecte noi care însumează aprox. 26,04 miliarde de lei, prin realizarea de capacități hidroenergetice noi, retehnologizări și modernizări ale centralelor existente, proiectele noi de diversificare a activității, prin realizarea de capacități din alte surse regenerabile de energie, dar și prin implementarea unor activități de cercetare-inovare la nivelul companiei.

- a. Proiecte hidroenergetice noi cu o valoare estimată totală de 17,933 miliarde lei, o putere instalată totală de 713,62 MW și o producție medie anuală de 3.396,79 GWh/an, din care menționăm finalizarea investițiilor aflate în stadiu avansat de execuție, sistate în prezent: Amenajarea Hidroenergetică (AHE) a Râului Jiu pe sectorul Livezeni-Bumbești, AHE Răstolița, AHE Cerna Belareca, AHE a Râului Olt pe sectorul Cornetu-Avrig. Treapta Căineni, Racovița și treapta Lotrioara.
- b. Realizarea unor capacități noi de producție a energiei electrice pe râurile interioare, evaluate, în acest moment, la circa 93,7 MW instalați și o energie de proiect de 338,5 GWh/an.
- c. Proiecte de re tehnologizare și modernizare cu o valoare estimată totală de cca. 3 miliarde Lei, acoperind capacități cu o putere instalată totală de 1.969,40 MW și o producție medie anuală de circa 4.651 GWh/an;
- d. Proiecte noi de diversificare a portofoliului de afaceri cu o valoare estimată totală de circa 5,104 miliarde Lei, ce conduc la punerea în funcțiune de capacități noi de producție cu o putere instalată totală de peste 655 MW și o producție medie anuală de circa 1.763,92 GWh/an;
- e. Capacități de producere a energiei electrice din surse eoliene onshore și offshore cu o putere instalată totală cuprinsă între 300 MW și 500 MW pentru fiecare variantă, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate;
- f. Capacități de producere a energiei electrice din surse solare cu o putere instalată totală de circa 50 MW-100 MW, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate.
- g. Inițierea unui SPV împreună cu compania MASDAR, în vederea demarării de noi proiecte de producție a energiei electrice prin amplasarea de panouri flotante pe suprafața lacurilor din portofoliul Hidroelectrica.

Electrocentrale București

Ministerul Energiei prin Fondul de modernizare va susține realizarea următoarelor proiecte de investiții:

- a. Implementarea unei unități de cogenerare cu ciclu combinat în cadrul CTE Grozăvești, care presupune realizarea unei noi unități de producere de energie în cogenerare de înaltă eficiență în tehnologie cu ciclu combinat gaze-abur, cu funcționare pe gaze;
- b. Implementarea unei unități de cogenerare în ciclu combinat în cadrul CTE București Sud, care presupune realizarea unei noi instalații de cogenerare de înaltă eficiență (ciclu combinat gaz-abur) de circa 200 MWe și circa 200 MWt;
- c. Implementarea unei capacități noi de producere a energiei, în cogenerare de înaltă eficiență, cu funcționare pe gaze naturale, în cadrul CTE Progresul;
- d. Reabilitarea ciclului combinat din CTE București Vest în vederea prelungirii duratei de viață/Implementare unitate nouă în ciclu combinat de cca.186 MWe și cca.17 Gcal/h.

Transelectrica

Programul de investiții noi cuprinde:

- a. Integrarea producției din surse regenerabile și centrale noi - Dobrogea și Moldova. Pe lângă investițiile aflate în curs de execuție, investiții noi se află în stadii premergătoare demarării execuției lucrărilor prin integrarea centralelor electrice eoliene de pe coasta Mării Negre - în colaborare cu SPEEH Hidroelectrica SA - în acord cu European Green Deal. Proiectul se va realiza printr-o nouă centrală electrică eoliană CEE de 300 MW offshore, o nouă centrală hidroelectrică CHE Islaz – 30 MW, pe râul Olt, aproape de

vărsarea în Dunăre, cu capacitate de pompaj de 24 MW, o nouă linie electrică aeriană LEA 400kV.

- b. Cablu subteran de curent continuu pentru evacuarea puterii din regiunea Dobrogea pe traseul conductei de gaz Tuzla- Podișor.
- c. Cablu subteran de curent continuu pe traseul gazoductului BRUA.
- d. Creșterea capacității de interconexiune a SEN:

Proiectele prevăzute în Planul de Dezvoltare a Rețelei Electrice de Transport contribuie la dezvoltarea piețelor de energie și a unor mecanisme regionale de securitate energetică, care vor funcționa după regulile comune ale Uniunii Europene. Cooperarea regională este o soluție eficientă la analiza adecvăției sistemelor energetice, respectiv la eliminarea/diminuarea semnificativă a impactului în situația apariției unor crize în aprovizionarea cu energie.

Principalele proiecte prevăzute în Planul de Dezvoltare a Rețelei Electrice de Transport pentru creșterea capacității disponibile pentru comerțul transfrontalier sunt:

- a. Trecerea axului 220 kV Reșița-Timișoara-Săcălaz-Arad la 400kV- pentru creșterea capacității de interconectarea a rețelelor de transport din România, Ungaria și Serbia, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimat la 77 milioane de euro.
- b. nouă linie aeriană de interconexiune România-Ungaria 400 kV- Oradea-Jozsa, pentru creșterea capacităților de interconectare a rețelelor de transport din România și Ungaria, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimat la 200 milioane de euro.
- c. Retehnologizare RET prin continuarea obiectivelor în derulare și promovarea de investiții noi.
- d. Linia Electrică Aeriană (LEA) 400 kV Porțile de Fier – Reșița; LEA 400 kV dublu circuit Reșița – Timișoara – Săcălaz – Arad; LEA 400 kV dublu circuit Cernavodă – Stâlp, cu un circuit de intrare/ ieșire în Stația Gura Ialomiței; LEA 400 kV dublu circuit Smârdan – Gutinaș; LEA 400 kV Gădălin – Suceava; LEA 400 kV Suceava – Bălți (Republica Moldova); LEA 400 kV Medgidia Sud – Constanța Nord; LEA 400 kV Isaccea – Tulcea Vest; Linia Electrică Subterană (LES) București Sud – Grozăvești;
- e. LES 400 kV Domnești – Grozăvești; Stația 400/110 kV Grozăvești; Închiderea Inelului de 400 kV București – Ilfov, în zona de est; Recondutorarea LEA 400 kV București Sud – Gura Ialomiței; Recondutorarea Axului 400 kV București Sud – Pelicanu – Cernavodă; Recondutorarea Axului 220 kV Gutinaș – Dumbrava – Stejaru – Gheorgheni – Fântânele – Ungheni; Recondutorarea Axului 220 kV Urechești – Târgu Jiu Nord – Paroșeni – Baru Mare – Hășdat; Recondutorarea LEA 220 kV Porțile de Fier – Reșița circuitele 1 și 2; Trecerea la tensiunea de 400 kV a Axului 220 kV Brazi Vest – Teleajen – Stâlp și recondutorarea acestuia; LEA 400 kV Stâlp – Brașov; Linii noi de curent alternativ și de curent continuu de evacuare a producției eoliene onshore și offshore din zona Dobrogea, respectiv a producției generate de Unitatea 3 și de Unitatea 4 ale Centralei Electrice Nucleare de la Cernavodă, pe traseul Tuzla – Podișor și Podișor – Corbu – Hurezani – Hațeg – Recaș – Horia – Nădlac.
- f. Investiții în siguranța alimentării consumatorilor

Transgaz

Programul de modernizare și dezvoltare al SNTGN Transgaz SA pentru perioada 2023-2024 urmărește în principal următoarele direcții:

- a. Asigurarea alimentării cu gaze naturale a consumatorilor în condiții de siguranță, cu limitarea impactului asupra mediului:

- modernizarea și re tehnologizarea Sistemului Național de Transport;
  - dezvoltarea Sistemului Național de Transport Gaze pe noi direcții de consum, în scopul asigurării transportului gazelor naturale destinate unor sisteme de distribuție a gazelor naturale nou înființate și alimentării a noi consumatori racordați direct la SNT;
  - corelarea cu Programul de Management al conducerii societății.
- b. Extinderea rețelelor Transgaz, în cazul localităților turistice, aflate la o distanță mai mică de 25 de km de conductele Transgaz, conform Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012.
- c. În perioada 2021-2024 rețeaua românească de transport a gazelor naturale are în dezvoltare avansată următoarele proiecte, în valoare totală de 401.602.060 Lei:
- dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza I), care presupune asigurarea unei capacități de transport a gazelor naturale spre Ungaria de 1,75 mld. mc/an, respectiv de 1,5 mld. mc/an spre Bulgaria;
  - dezvoltări ale SNT în zona de Nord-Est a României în scopul îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei, precum și al asigurării capacităților de transport spre Republica Moldova, de 1,5 mld. mc/an, în punctul de interconectare dintre sistemele de transport a gazelor naturale ale României și Republicii Moldova;
  - noi dezvoltări ale SNT în scopul preluării gazelor de la țărmul Mării Negre (Vadu T1), care presupune crearea unui punct suplimentar de preluare a gazelor naturale din perimetrele de exploatare offshore ale Mării Negre;
  - modernizarea SMG Isaccea 1 și Negru Vodă 1, care presupune modernizarea stațiilor de măsurare a gazelor din punctele de interconectare pentru creșterea gradului de asigurare a securității energetice în regiune.
- d. De asemenea, tot în perioada 2021-2024, Transgaz are proiecte care includ:
- dezvoltarea SNT pe Coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza II),
  - dezvoltarea Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre,
  - interconectarea România-Serbia,
  - amplificarea coridorului bidirecțional de transport al gazelor naturale Bulgaria-România- Ungaria-Austria (faza III),
  - interconectarea sistemului național de gaze cu sistemul de transport al gazelor din Ucraina, modernizarea infrastructurii de transport al gazelor în zona de Nord-Vest a României.

Investiții în alte companii strategice

- a. CONPET SA - modernizarea și securizarea sistemului național de transport al țițeiului și derivatelor, investiții pentru creșterea siguranței în exploatarea și diminuarea consumurilor specifice, dezvoltarea de noi activități conexe;
- b. OIL TERMINAL SA - dezvoltarea capacității de stocare în depozitul Sud, extinderea și creșterea capacității de încărcare/descărcare a țițeiului, produselor petroliere, chimice și petrochimice, precum și altor produse finite și materii prime lichide, modernizarea activelor existente – rezervoare, rețeaua de conducte, rezolvarea problemelor istorice de mediu prin realizarea lucrărilor de ecologizare;
- c. SOCIETATEA DE ADMINISTRARE A PARTICIPAȚIILOR ÎN ENERGIE SA - realizarea, în parteneriat cu Electrocentrale Grup SA, a unei noi capacități de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan, dezvoltarea unei capacități de producție a energiei electrice (fotovoltaice și gaze naturale) la Fântânele; precum și dezvoltarea de noi proiecte privind punerea în funcțiune de noi capacități de energie verde;

- d. UZINA TERMOELECTRICA MIDIA SA - realizarea unei Centrale Termoenergetice în cogenerare, parc de panouri fotovoltaice;
- e. SOCIETATEA ELECTROCENTRALE GRUP SA - cofinanțarea proiectului de investiții privind realizarea unei centrale electrice fotovoltaice pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Fântânele – jud. Mureș, cofinanțarea investiției pentru o nouă capacitate de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan.

Programe de finanțare:

- a. Finanțarea extinderii rețelelor de gaze naturale
- b. **Programul național de racordare a populației și clienților non-casnici la sistemul inteligent de distribuție a gazelor naturale**, cu valoare de peste 1 miliard de Euro se derulează în două etape, prima fiind aferentă perioadei de programare 2014-2020 cu o valoare de 235 de mil. Euro, iar cea de a doua etapă fiind prevăzută pentru perioada de programare 2021- 2027 va fi continuată cu programul Anghel Saligny - în cadrul programului se vor realiza obiective de investiții care constau în realizarea de sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

2. Alte obiective specifice politicii economice și sectorului energetic

Se va urmări ca în cadrul Inițiativei Celor 3 Mări (I3M) să aibă loc continuarea dialogului cu beneficiarii proiectelor și cu EximBank (reprezentantul statului român în cadrul fondului de I3M) în ceea ce privește stadiul și lista actualizată a proiectelor din domeniul energetic pentru a fi promovate și finanțate din Fondul Inițiativei celor 3 Mări. Finalizarea unui prim proiect SMR într-una dintre țările partenere din Inițiativa Trei Mări (I3M) este esențială pentru a demonstra eficiența strategiei de înlocuire a centralelor electrice pe cărbune cu SMR-uri. România are toate premisele pentru prima dezvoltare de SMR-uri în regiune pe un sistem de 50 Hz și poate deveni un hub pentru producerea de SMR-uri în regiune, precum și o bază pentru pregătirea și susținerea operării acestei noi tehnologii în alte țări din cadrul Inițiativei Trei Mări. SMR-urile ar putea fi construite pe amplasamentele existente ale centralelor pe bază de cărbune, fiind o sursa de generare de energie curată, fără emisii de carbon, menținând locurile de muncă și veniturile fiscale, contribuind în același timp la economia locală.

3. Alte Obiective în Domeniul Energiei – 2023-2024:

- a. Două proiecte de asistență tehnică cu ajutorul instrumentului TSI, lansat de către DG REFORM pentru domeniul energiei, și anume asistență tehnică pentru monitorizarea și implementarea politicilor și măsurilor prevăzute în Planul Național Energie și Schimbări Climatice 2021-2030 și asistență tehnică pentru monitorizarea și raportarea investițiilor finanțate din Fondul de Modernizare și asistență tehnică pentru elaborarea metodologiilor de implementare a mecanismului de alocare tranzitorie cu titlu gratuit.
- b. Elaborarea fișei de asistență tehnică transmisă către Comisia Europeană pentru elaborarea planurilor teritoriale ale regiunii carbonifere Valea Jiului, care trece prin procesul de tranziție justă (în colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene, autoritatea care gestionează Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon.).
- c. Reactualizarea în 2023 a Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC).

- d. Finalizarea și aprobarea Strategiei energetice a României 2020-2030, cu perspectiva anului 2050

4. Scheme de ajutor de stat în domeniul energiei

Se vor promova mai multe scheme de ajutor de stat specifice:

- a. **Schema de ajutor de stat/de minimis** prevăzută în scopul finanțării proiectelor inovatoare în domeniul eficienței energetice, prin valorificarea Fondului specializat pentru investiții în eficiența energetică.
- b. **Schema de ajutor de stat** pentru creșterea competitivității industriei prin exceptarea de la plata certificatelor verzi. Continuarea Schemei de ajutor de stat privind exceptarea unor categorii de consumatori finali de la aplicarea Legii nr.220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, instituită prin HG nr. 495/2014, cu modificările și completările ulterioare;

Impact: aproximativ 100 de companii, beneficiare ale schemei de ajutor de stat, creșterea competitivității industriilor cu risc de relocare în afara UE, menținerea a aproximativ 300 mii locuri de muncă directe și indirecte;

Alocare financiară: 100 milioane euro/an;

- **Schema de ajutor de stat** privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice. Certificatele de emisii de gaze cu efect de seră.

Continuarea implementării și armonizarea la contextul legislativ european a Schemei de ajutor de stat instituită prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2011 privind stabilirea cadrului instituțional și autorizarea Guvernului, prin Ministerul Finanțelor Publice, de a scoate la licitație certificatele de emisii de gaze cu efect de seră atribuite României la nivelul UE, precum și pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice.

Impact: aproximativ 40 de companii, beneficiare ale schemei de ajutor de stat; creșterea competitivității industriilor impactate, mari consumatori de energie (din sectoare precum metalurgie, chimie, celuloză și hârtie, fire și fibre sintetice etc); aproximativ 200 mii locuri de muncă directe și indirecte, menținute.

- **Schemă de ajutor de stat** privind susținerea IMM-urilor în vederea diminuării impactului costurilor majorate cu energia electrică și gazele naturale.

5. Fondul pentru Tranziție Justă

Fondul pentru o tranziție justă este un instrument cu un buget global de 17,5 miliarde euro, din care 7,5 miliarde euro provin din cadrul financiar multianual (CFM/MFF) și 10 miliarde euro din Next Generation EU (NGEU). JTF este un element cheie al European Green Deal și primul pilon al Mecanismului pentru o tranziție justă (JTM).

Alocarea JTF pentru România este de 2,139 miliarde de Euro, din care 1,2 miliarde de Euro NGEU. Alocarea de la NGEU trebuie utilizată până la sfârșitul anului 2026.

Sprijinul din partea JTF va fi concentrat în cele șase județe menționate, așa cum s-a convenit între Guvernul României și Comisie (Hunedoara, Gorj, Dolj, Galați, Prahova și Mureș).

6. Fondul de Modernizare

Din bugetul Fondului pentru Modernizare se vor finanța proiecte strategice în sectorul energetic din România. În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică în scopul creșterii nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, a creșterii ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență energetică și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice, conform obiectivelor asumate în Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice (PNIESC), care reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiectivelor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030. Ministerul Energiei are calitatea de autoritate competentă pentru gestionarea și derularea Fondului pentru modernizare. Totodată, prin punerea în aplicare a acestor investiții țara noastră se încadrează în ținta Acordului de la Paris privind neutralitatea climei până în 2050, deoarece aceasta va conduce la reducerea emisiilor de carbon și a consumului de energie primară prin producția de surse regenerabile.

Activități eligibile/Cheltuieli eligibile

- a. Investiții în producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile
- b. Investiții pentru îmbunătățirea eficienței, inclusiv în transporturi, construcții, agricultură și deșeuri energetice
- c. Investiții în stocarea energiei
- d. Investiții în modernizarea rețelelor energetice, conductelor centralelor de termoficare, rețelelor pentru transportul de electricitate și gaz, creșterea interconectărilor dintre statele membre
- e. Investiții în regiunile dependente de cărbune: recalificarea și îmbunătățirea competențelor lucrătorilor, educația, inițiativele legate de căutarea unui loc de muncă și start-up-uri

Principalele scheme de finanțare din Fondul de Modernizare în perioada următoare:

- **Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile pentru autoconsum**

Beneficiari: Unitate Administrativ Teritorială, Subdiviziune administrativ-teritorială, Asociațiile de dezvoltare intercomunitară, Unitățile și subunitățile din sistemul național de apărare, ordine publică și siguranță națională, instituții publice de interes național, Persoane juridice de utilitate publică, Culte recunoscute oficial în România, potrivit prevederilor Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă, cu elementele componente ale acestora, Instituțiile de învățământ superior de drept public, potrivit prevederilor Legii educației naționale nr. 1/2011, Institutele, centrele și stațiunile de cercetare dezvoltare de drept public, potrivit prevederilor O.G. nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, cu modificările și completările ulterioare

- a. Buget total: 500 mil. Euro; Lansare: T2-T3 2023; 1 apel; Principiu de selecție: primul venit, primul servit;
- b. Finanțare: 100% din cheltuieli, în limita a:

c. 1.100.000 Euro/MW instalat pentru fotovoltaice; 1.400.000 Euro/MW instalat pentru eoliene; 1.805.000 Euro/MW instalat pentru hidro

- **Sprrijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei din surse regenerabil pentru autoconsum – Schemă multianuală**

a. Beneficiari: Societăți comerciale și regii autonome; Buget total: 590 mil. Euro, Lansare: T2-T3 2023; Principiu de selecție: ajutorul de stat cerut/MW instalat

b. Buget anual estimat:

c. 2023: 150 mil. Euro; 2024: 150 mil. Euro; 2025: 150 mil. Euro; 2026: 140 mil. Euro;

d. Apeluri pe tehnologii: Eolian: 30 mil. Euro; Fotovoltaic: (i) ≤ 1 MW: 170 mil. Euro, (ii) > 1 MW: 190 mil. Euro; Hidro: 25 mil. Euro; Geotermal: 30 mil. Euro; Biomasă, biogaz: (i) ≤ 1 MW: 30 mil. Euro, (ii) > 1 MW: 50 mil. Euro;

- **Sprrijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei din surse regenerabil (producție pentru SEN)**

a. Beneficiari: microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii, întreprinderi mari, inclusiv întreprinderi nou-înființate/regii autonome, Lansare: T2-T3 2023; Principiu de selecție: ajutorul de stat cerut/MW instalat

b. Buget total: 525 mil. Euro

c. Buget anual estimat: 2023: 150 mil. Euro; 2024: 150 mil. Euro; 2025: 150 mil. Euro; 2026: 75 mil. Euro

d. Tehnologii: Eolian: 100 mil. Euro; Fotovoltaic: 200 mil. Euro; Hidro: 100 mil. Euro; Geotermal: 50 mil. Euro; Biomasă, biogaz: 100 mil. Euro

- **Modernizarea/reabilitarea rețelelor inteligente de termoficare**

Beneficiari: unitățile administrativ teritoriale definite prin Legea nr. 286 din 6 iulie 2006 care modifică și completează Legea administrației publice locale nr. 215/2001 și operatorii de transport și distribuție a energiei termice definiți conform legislației naționale în vigoare

a. Buget total: 590 mil. Euro; Lansare: T2-T3 2023

b. Tipologii de proiect - Ajutor de stat: 200 mil. Euro : 2023: 125 mil. Euro 2024: 75 mil. Euro; Grant: 390 mil. Euro

7. Planul Național de Redresare și Reziliență

Reforma pieței de energie electrică, înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile

- Dezafectarea capacității de producție a energiei electrice pe bază de cărbune
- Intrarea în vigoare a Legii Decarbonizării prin care se adoptă calendarul de eliminare treptată a cărbunelui/ lignitului
- Dezafectarea capacității de producție a energiei electrice pe bază de lignit
- Intrarea în vigoare a noii Legi a Energiei
- Semnarea Contractelor pentru diferență pentru surse regenerabile
- Punerea în funcțiune a unei capacități suplimentare de surse de energie regenerabilă

Îmbunătățirea guvernanței corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energiei

- Îmbunătățirea guvernanței corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energiei
- Finalizarea listării unui pachet de cel puțin 15% din acțiunile Hidroelectrica

Bugetarea verde

- a. Finalizarea și aplicarea unei metodologii de planificare bugetară „verde”;
- b. Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- c. Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței;
- d. Intrarea în vigoare a cadrului legislativ care introduce măsuri pentru a facilita investițiile în eficiența energetică în industrie

Creșterea competitivității și decarbonarea sectorului de încălzire - răcire

- a. Intrarea în vigoare a cadrului legislativ care introduce măsuri de decarbonizare a sectorului de încălzire și răcire

8. Strategii și acte normative prioritare

Legea offshore – wind

Potențialul de energie eoliană offshore al României, astfel cum este acesta evaluat pe baza estimărilor Băncii Mondiale (BM), prezintă o capacitate teoretică de 76GW, 22GW sub formă de turbine fixe și 54GW sub formă de turbine plutitoare. Din punctul de vedere al raportului cost-beneficiu, primele turbine care ar trebui instalate sunt cele fixe.

În prezent, pentru îndeplinirea angajamentului inclus în PNRR și acordul cu BM, dar mai ales pentru a utiliza în cel mai eficient mod resursele regenerabile offshore de care dispunem, Ministerul Energiei (ME) colaborează cu Direcția Generală Sprijin pentru Reformele Structurale a Uniunii (Directorate General for Structural Reform Support – DG REFORM) și Banca Mondială (BM) în cadrul unui studiu intitulat „Offshore Wind Roadmap for Romania”.

Tara noastră a exprimat o intenție neangajantă pentru o capacitate de 1 GW instalată în capacități offshore, ca nivel de ambiție pentru anii 2030, 2040, 2050, cu precizarea că această cifră s-ar putea modifica în urma finalizării studiului *Offshore Wind Roadmap for Romania*, derulat cu sprijinul Băncii Mondiale, și a actualizării PNIESC 2021-2030.

Strategia pentru Hidrogen

Intrarea în vigoare a modificărilor cadrului legislativ, pentru implementarea Strategiei Naționale a Hidrogenului

Elaborarea Strategiei Naționale pentru Hidrogen în România, finanțată prin PNRR și selectarea consorțiului de consultanți pentru elaborarea strategiei. Începând cu luna octombrie 2022, Ministerul Energiei a format un grup de lucru inter-instituțional care a implicat o serie de autorități, instituții de specialitate, institute de cercetare și asociații profesionale. Până în prezent, au fost transmise variante draft ale livrabilelor conform caietului de sarcini, agreate prin caietul de sarcini și care au suferit modificări în urma observațiilor din grupul de lucru. Livrabilele includ un raport de inițiere, strategia națională pentru hidrogen, planul de acțiuni, propuneri de

amendamente și bariere legislative. În ianuarie 2023, o versiune draft avansată a strategiei și a planului de acțiuni a fost transmisă spre consultare Grupului de Lucru în vederea validării Planului de Acțiuni. Cele trei scenarii modelate pornind de la angajamentele României și urmărind țintele în ceea ce privește procentul de hidrogen utilizat în diferite sectoare economice la nivelul Consiliului, Parlamentului și al Comisiei Europene au fost prezentate. Acestea ilustrează capacitățile instalate în electroliză, SMR, surse regenerabile de energie, emisiile de CO2 reduse raportate la anul 2005 și costul de implementare al strategiei aferent fiecărui scenariu. În prezent, Ministerul Energiei și consultantul se concentrează în vederea preluării observațiilor/sugestiilor și formularea unor răspunsuri la acele observații care nu pot fi preluate. Intenția Ministerului Energiei este ca Strategia și Planul de Acțiuni să fie transmise spre consultare publică până la sfârșitul lunii martie. Strategia și planul de acțiuni au în vedere asigurarea capacităților de producție pentru a atinge țintele propuse la nivelul instituțiilor europene, contribuind la reducerea emisiilor gazelor cu efect de seră, dezvoltarea tehnologiilor și pregătirea resursei umane.

Plafonarea și compensarea prețurilor la energie electrică și gaze naturale

Privind situația cererilor de decontare pentru compensare și plafonare prețuri la energie electrică și gaze naturale, începând cu implementarea măsurii până în prezent.

Măsurile de compensare și plafonare au fost introduse prin Ordonanța de Urgență nr. 118/2021 și Ordonanța de Urgență nr. 27/2022 cu modificările și completările ulterioare și au fost implementate pentru a ajuta în mod special consumatorii vulnerabili să își plătească facturile la energie electrică și gaze naturale și pentru susținerea mediului de afaceri. În prezent măsurile se aplică tuturor consumatorilor casnici și non-casnici.

Este important ca aceste măsuri să continue să fie monitorizate și implementate în mod eficient, astfel încât să poată fi oferită asistență în mod special consumatorilor vulnerabili, dar și consumatorilor casnici și non-casnici și să se asigure o protecție adecvată împotriva creșterilor excesive de prețuri la energie electrică și gaze naturale.

VIII. MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

Agricultura și industria alimentară românească trebuie să continue procesul de consolidare a performanțelor, pentru a atinge un înalt nivel de competitivitate pe termen mediu și lung, asigurând, în același timp, o politică echitabilă în ceea ce privește garantarea securității alimentare.

În vederea asigurării securității alimentare, România are ca obiectiv principal furnizarea de alimente suficiente, hrănitoare, sigure și la prețuri accesibile pe tot parcursul anului pentru cetățenii săi, într-un mod sustenabil, garantând, în același timp, un nivel de trai și venituri echitabile pentru agricultori.

Obiectivele pe termen mediu și lung, urmăresc eliminarea vulnerabilităților generate de dependența de importuri, de sarcinile administrative care îngreunează procesul de obținere a finanțărilor, de fragmentarea terenurilor, de lipsa forței de muncă și de efectele schimbărilor climatice.

Organizarea exploatațiilor agricole, absorbția fondurilor europene și debirocratizarea constituie direcții clare în care România trebuie să facă pași hotărâți și ireversibili. De asemenea, stimularea procesării produsului brut din agricultură prin identificarea potențialilor beneficiari și a potențialilor investitori în mediul rural, implicarea autorităților statului în vederea facilitării obținerii autorizațiilor de funcționare, stimularea încheierii de parteneriate dintre primăriile orașelor și comunelor aflate în proximitatea exploatațiilor agricole, în vederea facilitării vânzării produselor în cadrul lanțului scurt de aprovizionare, stimularea și promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare, sprijinirea fermieirilor în vederea dezvoltării capacităților de producere a energiei regenerabile, crearea de facilități fiscale pe o perioadă de cel puțin 5 ani reprezintă acțiuni – cheie pe care România trebuie să le întreprindă.

Modernizarea agriculturii reprezintă un obiectiv esențial, fiind necesară conturarea de politici publice prin care să se implementeze corect instrumentele dezvoltării regionale și care să permită accesarea fondurilor și a asistenței tehnice necesare pentru accelerarea re tehnologizării, astfel încât exploatația agricolă să devină mai eficientă și mai competitivă.

Creșterea investițiilor, în special în unități de procesare și promovarea unor politici coerente de marketing vor contribui la diminuarea exportului de materii prime și a importului de produse cu valoare adăugată, în vederea reducerii deficitului la nivelul balanței comerciale agro-alimentare.

Politica de acordare a subvențiilor, de la bugetul de stat, trebuie să fie stimulativă și să se concentreze, pe termen scurt și mediu, pe finanțarea investițiilor în zootehnie ca o măsură care să încurajeze integrarea materiei prime, în special a cerealelor în lanțul alimentar, precum și pe obținerea unor produse agroalimentare de balanță comercială cu valoare adăugată netă mare. O atenție prioritară și sporită trebuie acordată în special producției de carne și lapte, respectiv produselor procesate din carne și produselor lactate.

Integrarea în mod corespunzător a materiilor prime în lanțul valoric agroalimentar este esențială pentru reducerea deficitului de balanță comercială al României și pentru creșterea competitivității sectorului agricol. Această integrare trebuie să se concentreze pe dezvoltarea de produse cu o valoare adăugată ridicată și pe reducerea pierderilor de produse agricole, prin dezvoltarea de soluții inovatoare pentru depozitarea, transportul și prelucrarea acestora.

Planul Național Strategic (PNS) reprezintă instrumentul prioritar de dezvoltare pentru sectorul agricol și spațiul rural, cu intervenții financiare prevăzute în cadrul acestuia pentru exercițiul financiar 2021-2027. Prin intermediul acestui plan, se urmărește creșterea competitivității și a sustenabilității sectorului agricol și a spațiului rural, prin finanțarea de proiecte care să aducă îmbunătățiri semnificative în aceste domenii, pe de o parte, în vederea asigurării furnizării de alimente suficiente, hrănitoare, sigure și la prețuri accesibile pe tot parcursul anului pentru cetățenii României și pe de altă parte, în vederea garantării unui nivel de trai și a veniturilor echitabile pentru agricultori.

Se impune ajustarea intervențiilor finanțate prin Pilonul II de către Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR) la nivelul realităților sectorului agroalimentar românesc prin simplificarea procedurilor de obținere a documentelor necesare aprobării în vederea reducerii timpului necesar și pentru o implementare rapidă a măsurilor.

Alocările financiare din perioada de tranziție 2021-2022 din Politica Agricolă Comună (PAC) reprezintă o prioritate zero în ceea ce privește finalizarea selecției, contractării și decontării

sumelor aferente. Aceste fonduri sunt esențiale pentru susținerea sectorului agricol și a spațiului rural, prin finanțarea proiectelor de modernizare și de dezvoltare a infrastructurii agricole, precum și prin sprijinirea agricultorilor și producătorilor din mediul rural în vederea îmbunătățirii producției și a calității produselor agricole.

Obiective pentru perioada 2023-2024

1. Implementarea PNDR 2014-2022 și POPAM 2021-2022

- a. Finalizarea contractării și decontării sumelor către beneficiarii măsurilor lansate în perioada de tranziție 2021-2022;
- b. Urgentarea contractării proiectelor aferente măsurilor lansate, în vederea asigurării finalizării acestora până la 31 decembrie 2025;
- c. Monitorizarea implementării, astfel încât, pe de o parte, să fie evitată dezangajarea și, pe de altă parte, să fie accelerată absorbția prin asigurarea finalizării proiectelor aflate în implementare, în termenele asumate în contractele de finanțare.

2. Punerea în aplicare a Planului Național Strategic 2023-2027, prin atingerea următoarelor obiective

- a. Promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară, creșterea viabilității fermelor, stabilizarea veniturilor fermierilor, îmbunătățirea performanțelor economice ale exploatațiilor agricole;
- b. Consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității fermelor agricole, pe termen scurt, mediu și lung;
- c. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric;
- d. Facilitarea dezvoltării sustenabile a întreprinderilor în zonele rurale, prin atragerea și susținerea tinerilor fermieri și a noilor fermieri în vederea demarării investițiilor în mediul rural;
- e. Sprijinirea ocupării forței de muncă, inclusiv prin sprijinirea asigurării egalității de gen, incluzând participarea femeilor la agricultură;
- f. Asigurarea incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale;
- g. Sprijinirea investițiilor în cercetare, noi tehnologii și digitalizare;
- h. Sprijinirea promovării energiei sustenabile.

Schemele de plăți directe și măsurile de piață, cu finanțare din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) vor contribui, împreună cu intervențiile de dezvoltare rurală din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), la atingerea obiectivelor specifice Planului Național Strategic 2023-2027 al României.

Implementarea măsurilor de dezvoltare rurală, a schemelor de plăți directe și a măsurilor de piață vor contribui la dezvoltarea sectorului agricol și a spațiului rural românesc.

Direcții de acțiune:

- a. Investiții în modernizarea, restructurarea și creșterea competitivității fermelor, cu accent pe fermele de familie;
- b. Sprijin pentru cooperare în vederea integrării producției pe lanțul agroalimentar;
- c. Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri și a noilor fermieri în zonele rurale;
- d. Sprijin pentru ocuparea forței de muncă în sectorul agricol și, în special, pentru încurajarea participării femeilor la agricultură;

- e. Gestionarea riscurilor la nivel de fermă;
- f. Investiții în crearea și dezvoltarea valorii adăugate prin procesarea și marketingul produselor agroalimentare;
- g. Investiții în infrastructura de irigații;
- h. Cooperare în vederea inovării, cercetării și digitalizării, respectiv dezvoltarea de noi practici care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;
- i. Cooperarea cu statele al căror nivel de cercetare este avansat în vederea inovării, respectiv dezvoltarea de noi practici care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;
- j. Plăți compensatorii pentru angajamente în materie de mediu și climă, ecoscheme și alte angajamente;
- k. Înlăturarea sarcinilor administrative excesive pentru toate măsurile finanțate de către Ministerul Agriculturii prin AFIR, în vederea unei mai ușoare accesări a fondurilor europene în perioada imediat următoare pentru a genera un impact economic pozitiv în piața agroalimentară din România.

3. Forme de sprijin din bugetul de stat

Este esențial să se asigure continuarea derulării programelor deja existente pentru susținerea producătorilor agricoli în vederea asigurării predictibilității.

În vederea asigurării securității alimentare și a susținerii și dezvoltării mediului agro-alimentar din România, pentru perioada următoare, este necesară majorarea plafonului pentru tinerii fermieri. De asemenea, trebuie identificate pârghii pentru crearea de facilități fiscale de cel puțin 5 ani pentru fermierii care au înregistrat pierderi semnificative ca urmare a efectelor pandemiei COVID-19 și a consecințelor agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei. Totodată, este prioritară dezvoltarea unor mecanisme de creditare pentru sectorul agricol, pe modelul francez.

Nu în ultimul rând, trebuie identificate pârghiile pentru acordarea prețului preferențial la motorină pentru toți actorii din domeniul producției agricole.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Încurajarea consumului de produse autohtone prin lansarea unui nou program de încurajare a consumului de produse alimentare românești;
- b. Sprijin pentru sectorul legume-fructe care vizează ambalare, sortare, etichetare, destinat formelor asociative cu rol economic (cooperative și grupuri de producători);
- c. Sprijin pentru asigurarea necesarului de material genetic pentru sectorul vegetal, animal și piscicol aflat în dificultate;
- d. Sprijin cuplat pentru bovina de carne predată la abator (100 euro/cap);
- e. Sprijin cuplat sau o altă formă de sprijin pentru litrul de lapte, în vederea stabilirii unui echilibru preț de producție și preț actual oferit;
- f. Majorarea plafonului pentru tinerii fermieri;
- g. Identificarea pârghiilor în vederea creării de facilități fiscale de cel puțin 5 ani pentru fermierii care au înregistrat pierderi semnificative ca urmare a efectelor pandemiei COVID-19 și a consecințelor agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei;
- h. Dezvoltarea mecanismelor de creditare pentru sectorul agricol;
- i. Identificarea direcțiilor de acțiune optime în vederea acordării prețului preferențial la motorină pentru actorii din domeniul producției agricole.

4. Consolidarea și promovarea fermelor de familie

Categoria fermelor de dimensiuni mici și mijlocii reunește cea mai mare pondere din totalul fermelor din România care produc pentru piață sub o formă de organizare economică. Analizele realizate la nivel de experți indică faptul că fermele mici și mijlocii și, în special, fermele de familie, au nevoie de un sprijin conjugat pentru a evita și combate abandonul activităților agricole, pentru facilitarea și îmbunătățirea accesului pe piață și pentru realizarea de investiții, factori care vor conduce, cel puțin pe termen scurt și mediu, la stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Sprijinirea investițiilor în modernizarea, restructurarea, creșterea competitivității și a performanțelor de mediu, în special pentru fermele de familie în sectorul vegetal și zootehnic care vor integra activitatea de producție primară cu procesarea;
- b. Sprijinirea investițiilor pentru implementarea soluțiilor digitale în agricultură și asigurarea asistenței tehnice;
- c. Încurajarea comercializării produselor finite obținute în fermele de familie;
- d. Asigurarea accesului la finanțare prin continuarea mecanismelor de creditare prin subvenționarea dobânzilor;
- e. Sprijinirea organizării fermelor de familie în forme asociative cu rol economic;
- f. Realizarea de programe specifice și consolidarea acestora prin modificări legislative.

5. Consolidarea poziției fermierilor în lanțul agroalimentar

Încurajarea fermelor mici și mijlocii de a se asocia sub diferite forme (cooperative sau grupuri de producători sau parteneriate informale de cooperare între micii fermieri și consumatori pentru asigurarea lanțurilor scurte agroalimentare) concură la creșterea puterii de reprezentare a acestora, fapt care se va reflecta, cel puțin pe termen scurt și mediu, în stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor.

Este necesară stimularea încheierii de parteneriate între autoritățile locale din comunele și orașele aflate în proximitatea exploatațiilor agricole în vederea facilitării vânzării produselor în cadrul lanțurilor scurte de aprovizionare. De asemenea, promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare prin intermediul târgurilor de turism gastronomic locale și regionale poate contribui la creșterea vânzării produselor; avantajele sunt multiple și pentru cumpărători, din perspectiva calității și nivelului înalt de nutrienți ai produselor achiziționate.

Susținerea producătorilor agricoli, dar și a celorlalți operatori economici participanți în cadrul lanțului scurt de aprovizionare vor conduce la creșterea încrederii consumatorilor în furnizorii de produse agroalimentare, păstrarea controlului asupra comercializării, reducerea cheltuielilor de distribuție, contactul direct dintre producător și consumator, facilitarea cunoașterii pieței de către consumator și garantarea calității produselor vândute.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Susținerea investițiilor adresate sau direcționate formelor asociative;
- b. Sprijin pentru înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol;
- c. Sprijinirea înființării și eficientizării activității cooperativelor agricole, în vederea consolidării rolului producătorilor în cadrul lanțului agroalimentar;

- d. Stimularea încheierii de parteneriate între autoritățile locale din comunele și orașele aflate în proximitatea exploatațiilor agricole în vederea facilitării vânzării produselor în cadrul lanțurilor scurte de aprovizionare;
- e. Dezvoltarea rețelei de târguri de turism gastronomic în regiunile României.

6. Continuarea și dezvoltarea programelor de creditare și garantare

Programul Agro IMM Invest va fi dezvoltat pentru ca sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii din sectoarele agriculturii, industriei alimentare, pescuitului și acvaculturii să beneficieze de o capitalizare care să contribuie decisiv la transformarea acestor sectoare.

Acest program are ca scop promovarea dezvoltării și modernizării afacerilor din aceste domenii prin intermediul unor instrumente financiare adecvate. Se urmărește, astfel, creșterea competitivității și a sustenabilității acestor sectoare prin susținerea investițiilor în tehnologii moderne, infrastructură, inovație și dezvoltarea produselor și serviciilor.

Este necesară înființarea unui program nou - Program de garantare și creditare destinat achiziției de terenuri agricole – Agro Terenuri, în vederea comasării și creșterea gradului de valorificare superioară a producției agricole de cereale.

De asemenea, este necesară înființarea unui program nou - Program de finanțare a investițiilor în ferme zootehnice – Agro Zootehnie –, care să urmărească dezvoltarea fermelor care să producă pentru piață și să aibă drept finalitate obținerea de hrană pentru consumatori.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. creditarea și garantarea creditelor destinate finanțării activității curente și investițiilor în cadrul fermelor, în special pentru achiziția de teren în vederea comasării suprafețelor de teren agricol;
- b. garantarea de credite pe termen mediu și lung în agricultură și industrie alimentară;
- c. creșterea competitivității și a sustenabilității fermelor prin susținerea investițiilor.

7. Consolidarea mediului asociativ

Organizarea fermierilor în structuri asociative reprezentative, partenerie ale administrației agricole, asigură un dialog permanent cu privire la toate aspectele referitoare la politica agricolă comună, inclusiv la dezvoltarea rurală și la punerea sa în aplicare, și în special cu privire la măsurile pe care Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale le ia în acest context. Consolidarea mediului asociativ asigură realizarea schimbului eficient de experiență, oferă asistență și consultanță autorității agricole, în procesul de elaborare a strategiilor și politicilor agricole.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Susținerea financiară în vederea aderării organizațiilor de fermieri din România la COPA-COGECA, prin plata cotizației de membru cu drepturi depline, facilitând participarea fermierilor români la grupurile de dialog civil de la Bruxelles;
- b. Stimularea soluțiilor digitale pentru managementul dialogului civil în sectorul agroalimentar – platformă on-line de dialog.

8. Strategia de gestionare a apei în agricultură

România prezintă un risc considerabil față de schimbările climatice, efectele acestora fiind reflectate de modificările în regimul de temperatură și precipitații, zonele cele mai afectate fiind situate în partea de Sud-Est, Sud-Muntenia, București-Ilfov și Sud-Vest Oltenia, cu un potențial de adaptare redus, afectând rezultatele întregului an de producție agricolă. Este necesară creșterea suprafețelor amenajate pentru irigații, cu prioritate în zonele afectate de secetă, precum și creșterea eficienței utilizării apei în activitatea de irigații. Finanțarea sistemului de irigații din România reprezintă o problemă de siguranță națională, prin care se va asigura viabilitatea fermierilor, care vor avea posibilitatea de a-și asigura un plan de afaceri, iar pe termen mediu și lung, vom putea deveni unul dintre cele mai mari exportatori de cereale din Europa.

Măsuri / domenii de acțiune:

- a. Continuarea Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România (PNI);
- b. Asigurarea apei până la stațiile de punere sub presiune preluate de către organizațiile de îmbunătățiri funciare și/sau la echipamentele de udare mobile/motopompe;
- c. Finalizarea obiectivelor de investiții aflate în diferite stadii de execuție și proiectare;
- d. Continuarea finanțării investițiilor în infrastructură secundară de irigații pentru organizațiile utilizatorilor de apă pentru irigații;
- e. Identificarea zonelor pretabile pentru investiții noi în infrastructura secundară de irigații și dezvoltarea de noi amenajări locale, acolo unde nu există infrastructură principală de irigații;
- f. Finanțarea măsurilor (prin PNRR) de perdele de protecție pe terenurile agricole în județele a căror pondere a pădurilor sunt sub media națională și care au avut incidență mare la secetă în ultimii ani, în vederea reducerii eroziunii solului și menținerea apei în sol. (a se vedea ghid MMAP perdele de protecție).

9. Managementul riscurilor

Pentru managementul riscurilor la nivel de fermă, este necesar ca fermierii să gestioneze mai bine riscul în cadrul propriei afaceri, deoarece pe termen mediu și lung, conform studiilor efectuate, se preconizează un impact ridicat al schimbărilor climatice asupra producției primare.

Posibilele riscuri preconizate sunt cele de scădere a activității economice din cauza incidențelor de mediu, dezastrelor naturale și a efectelor schimbărilor climatice (precum inundații persistente, alunecări de teren, eroziune, pagube cauzate de furtuni, secetă, focare de boli sau dăunători, lipsa accesului la resurse de apă).

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Operaționalizarea unui Sistem Național de Gestionare și Control Integrat al Riscurilor în Agricultură;
- b. Identificarea unor soluții eficiente, în parteneriat cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, de implementare a sistemelor de management al riscurilor în agricultură;
- c. Stimularea implicării fermierilor în scheme de prevenire și gestionare a riscurilor prin intermediul sprijinului acordat pentru susținerea primelor de asigurare.

10. Echilibrarea balanței comerciale

Potrivit celor mai recente date, în România există o disfuncție importantă în domeniul agricol în ceea ce privește importurile și exporturile, caracterizată prin exportul masiv de materii prime și importul de produse finite din cadrul industriei alimentare.

Industria alimentară din România încă are decalaje semnificative în ceea ce privește valoarea adăugată a produselor agricole în raport cu capacitatea de producție. Este necesară sprijinirea acelor produse agroalimentare pentru care oferta internă este relativ redusă comparativ cu cererea actuală a pieței și potențialul existent.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Susținerea investițiilor private în colectarea, depozitarea, stocarea și procesarea produselor agroalimentare pentru creșterea valorii adăugate a materiei prime;
- b. Revizuirea mecanismului certificatelor de depozit prin dialog cu instituțiile de credit și asociațiile de profil;
- c. Acordarea de sprijin cuplat pentru fermieri, în vederea asigurării independenței proteice, care ar trebui să fie de 2% din alocarea aferentă plăților directe;
- d. Modernizarea și restructurarea exploatațiilor mici/mijlocii, în special a fermelor de familie, prin investiții pentru îmbunătățirea productivității: investiții în echipamente, mașini, utilaje, spații post-recoltare și condiționare, mijloace de producție, procesare și valorificare, inclusiv sisteme de irigații moderne (FEADR);
- e. Dezvoltarea/ modernizarea/ re tehnologizarea industriei alimentare și practicarea unor politici sustenabile de stimulare a procesării, în scopul diminuării comerțului cu materii prime și creșterea valorii adăugate;
- f. Susținerea dezvoltării viabile a lanțurilor scurte alimentare, inclusiv a sistemelor de colectare și depozitare;
- g. Sprijinirea dezvoltării modelelor de producție bazate pe valoare adăugată mare;
- h. Nevoia de creștere a cooperării între actorii implicați în lanțul alimentar și încurajarea investițiilor colective;
- i. Încurajarea consumului de produse autohtone și dezvoltarea de piețe locale;
- j. Direcționarea fondurilor europene destinate investițiilor în procesarea materiei prime cu respectarea/instituirea unor criterii de selecție care să vizeze procesarea materiei prime prin încurajarea finanțării lanțului scurt de aprovizionare;
- k. Creșterea numărului și volumului de produse cu valoare adăugată mare, a produselor certificate prin scheme de calitate, a produselor cu un impact redus asupra mediului înconjurător și promovarea produselor obținute prin metode extensive.

Producția de carne de porc

Măsuri pe termen scurt:

- a. Dezvoltarea unui program de repopulare a fermelor indemne;
- b. Capitalizarea fermelor și a industriei de procesare prin finanțarea capitalului de lucru și investiții, finanțarea de formare profesională.
- c. Măsuri pe termen mediu:
- d. Eradicarea / minimizarea riscului de Peste Porcina Africană;
- e. Dezvoltarea capacităților de reproducție în sectorul suin prin stimularea achiziției de scroafe de reproducție pe baza unei scheme de ajutor de stat;
- f. Sprijinirea producătorilor/procesatorilor pentru realizarea de investiții în crearea de energie verde/regenerabilă în scopul utilizării acesteia în propriul proces productiv, reducând, astfel, costurile de producție cu materia primă, respectiv produsul finit, devenind, în acest mod, competitivi pe piața unică.
- g. Măsuri pe termen lung:
- h. Sprijinirea fermelor din infrastructura critică pentru menținerea/creșterea efectivelor de suine.

Producția de lapte și produse lactate

Măsuri pe termen scurt:

- a. Inițierea unui program de sprijin în cadrul zonelor montane pentru centrele de colectare și prelucrare lapte.
- b. Măsuri pe termen mediu:
- c. Continuarea programelor de colectare a laptelui din zonele greu accesibile (zona montană);
- d. Sprijinirea creării de ferme standardizate/digitalizate/robotizate cu un efectiv minim de 50 de capete/fermă, în vederea asigurării necesarului de materie primă pentru procesare.
- e. Măsuri pe termen lung:
- f. Sprijinirea fermelor din infrastructura critică pentru menținerea/creșterea efectivului de bovine; înființarea de centre de colectare/procesare uscare a zerului în vederea transformării acestuia în proteină lactică; sprijinirea producătorilor/procesatorilor pentru investiții în crearea de energie verde și robotizarea lucrărilor din ferme.

Produse de panificație

Măsuri pe termen scurt:

- a. Finanțarea capitalului de lucru și a investițiilor;
- b. Reducerea consumurilor energetice prin măsuri de creștere a eficienței energetice și de asigurare a independenței energetice;
- c. Creșterea capacității de producție prin investiții susținute de granturi din fonduri europene /naționale.
- d. Măsuri pe termen mediu:
- e. Încurajarea creării de noi produse și achiziționarea de utilaje tehnologice cu grad mare de prelucrare a materiei prime;
- f. Achiziționarea utilajelor tehnologice pentru realizarea de semipreparate cu termen lung de valabilitate;
- g. Investiții în cercetare, inovare și import de tehnologie.
- h. Măsuri pe termen lung:
- i. Identificarea de noi piețe pentru promovarea exportului cu astfel de produse.

Producția de zahăr

Măsuri pe termen scurt și mediu

- a. Analizarea oportunității realizării de noi investiții în capacități de procesare a produselor zaharoase.

Producția de cartofi

Măsuri pe termen scurt:

- a. Creșterea suprafețelor cultivate cu cartof pentru sămânță.
- b. Măsuri pe termen mediu:
- c. Încurajarea cultivării cartofului destinat industrializării;
- d. Creșterea suprafețelor de cultivare a cartofului pentru consum, concomitent cu realizarea de investiții pentru asigurarea spațiilor de depozitare în vederea asigurării desfacerii pe tot parcursul anului.
- e. Măsuri pe termen lung:
- f. Susținerea implementării unor micro sisteme de irigații pretabile zonelor tradiționale de cultivare a cartofului.

Producția de legume și fructe proaspete

Măsuri pe termen scurt:

- a. asigurarea unui sistem eficace și eficient de inspecție și control atât în punctele de trecere a frontierei de stat, cât și în rețeaua de comercializare a României, în ceea ce privește verificarea nivelurilor de contaminanți și reziduuri pesticide a produselor neconforme ce se importă în România, în vederea limitării intrării acestora pe piața din România și, după caz, a scoaterii lor de pe piață.
- b. Măsuri pe termen mediu:
- c. crearea și îmbunătățirea funcționării infrastructurii de sortare/depozitare/conditionare/ambalare.
- d. Măsuri pe termen lung:
- e. acordarea de finanțare pentru dezvoltarea și re tehnologizarea capacităților de producție;
- f. stimularea asocierii producătorilor;
- g. investiții în construcția de spații protejate fixe în vederea cultivării legumelor.

11. Dezvoltarea sectorului vitivinicol

În sectorul vitivinicol, România implementează politica agricolă comună prin Planul Național Strategic PNS 2023-2027, politică ce continuă măsurile deja existente, însă vine și cu unele noi, adaptate nevoilor actuale. Dacă în primii ani, 2007-2015, rata de absorbție a fondurilor a fost de 100% în domeniul vitivinicol, în ultimii ani, aceasta a scăzut spectaculos, însă sectorul vitivinicol din România are un potențial semnificativ de creștere și dezvoltare.

Pe termen scurt, una dintre principalele provocări cu care se confruntă sectorul viței de vie și vin din România este **îmbunătățirea raportului calitate/preț al vinului produs**. Acest lucru poate fi realizat prin implementarea unor practici viticole mai bune, cum ar fi folosirea unor tehnici mai avansate pentru managementul podgoriilor. În plus, trebuie să existe investiții mai mari în tehnologia și echipamentele de vinificație, care pot ajuta la asigurarea faptului că vinul produs îndeplinește standarde de înaltă calitate.

Un alt domeniu important pentru dezvoltarea pe termen scurt este **marketingul și promovarea**. Vinurile românești nu sunt încă cunoscute pe piețele internaționale și este nevoie de eforturi mai bune de branding (crearea unui brand pentru vinul românesc) și promovare pentru a le crește vizibilitatea și atractivitatea prin inițiative precum participarea la târguri internaționale de vin. Aceasta poate include dezvoltarea de campanii de marketing direcționate în vederea creșterii expunerii și gradul de conștientizare. Pe plan intern, fiecare consumator trebuie să conștientizeze importanța însemnului de certificare a produsului, garanția calității și a faptului că ceea ce scrie pe etichetă se află și în sticlă.

Pentru cele enumerate mai sus, este deosebit de utilă și importantă colaborarea interinstituțională cu Ministerul Antreprenorialului și Turismului, Ministerul Culturii și Ministerul Afacerilor Externe. Un efort comun ar aduce mai multă vizibilitate pe plan intern și extern.

Pe termen mediu, accentul ar trebui să se pună pe dezvoltarea unor **practici durabile de gestionare a podgoriilor**. Aceasta poate include inițiative precum reducerea utilizării pesticidelor, implementarea practicilor de conservare a solului și promovarea biodiversității în podgorii. Aceste eforturi pot contribui la reducerea impactului asupra mediului al viței de vie și al sectorului vitivinicol, îmbunătățind totodată calitatea și aroma vinului produs.

Un alt domeniu cheie pentru dezvoltarea pe termen mediu este reprezentat de **investițiile în cercetare și inovare**. Este nevoie de investiții continue în cercetare și inovare pentru a adapta

soiurile indigene la provocările datorate schimbărilor climatice, pentru a îmbunătăți practicile de management al podgoriilor, tehnicile de vinificație și calitatea vinului produs. Acest lucru poate implica colaborări între universități, institute de cercetare din industria vinului și producători pentru a promova schimbul de cunoștințe și inovația.

Pe termen lung, sectorul viței de vie și vinului din România trebuie să se concentreze pe durabilitate și inovare.

Este nevoie de o schimbare către practici ecologice, cum ar fi viticultura organică și biodinamică și utilizarea surselor regenerabile de energie în operațiunile de vinificație. În plus, este nevoie de investiții continue în cercetare și dezvoltare pentru a se asigura că sectorul rămâne competitiv și poate continua să producă vinuri de înaltă calitate, care să răspundă preferințelor în evoluție ale consumatorilor.

Direcții de acțiune:

Măsuri pe termen scurt:

- a. Marketing și promovare: o politică de branding nouă printr-o identitate vizuală dedicată vinului românesc în vederea creșterii atractivității și vizibilității;
- b. Lansarea unui protocol de colaborare interinstituțională între Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Antreprenoriatului și Turismului, Ministerul Culturii și Ministerul Afacerilor Externe în vederea elaborării unei strategii comune de promovare a vinului alături de trasee turistice și culturale și promovarea acestora la nivel internațional.

Măsuri pe termen mediu:

- a. Dezvoltarea de practici durabile de gestionare a podgoriilor;
- b. Investiții în cercetare și dezvoltare pentru a adapta soiurile indigene la provocările datorate schimbărilor climatice, pentru îmbunătăți practicile de management al podgoriilor, tehnicile de vinificație și calitatea vinului produs.

Măsuri pe termen lung

- a. Concentrarea pe durabilitate și inovare prin practici ecologice, utilizarea surselor regenerabile de energie;
- b. Investiții continue în cercetare și dezvoltare pentru a asigura competitivitatea sectorului printr-un raport calitate/preț corect care să răspundă cerințelor consumatorilor.

12. Dezvoltarea piețelor locale

Crearea, dezvoltarea și promovarea lanțurilor alimentare scurte și a piețelor locale este un obiectiv necesar din perspectiva deschiderii oportunităților de piață pentru fermieri, prin promovarea și vânzarea produselor aproape de sursa de producție, fie individual, fie prin intermediul unei forme asociative, astfel încât să fie în acord și cu obiectivele strategiei „De la fermă la consumator”. Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale prin intermediul cooperării între diferiți actori se poate realiza în special în sectorul fermelor mici/familiale și poate reprezenta o formă de a deschide premisa de cooperare la nivel de comunitate. Este nevoie de sprijin pentru a facilita accesul fermierilor și grupurilor de fermieri pe piață și de a intra și opera pe aceste piețe la standardele cerute, inclusiv sub aspectele privind siguranța alimentară.

Este necesară stimularea încheierii de parteneriate între autoritățile locale din comunele și orașele aflate în proximitatea exploatațiilor agricole în vederea facilitării vânzării produselor în cadrul lanțurilor scurte de aprovizionare. De asemenea, promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare prin intermediul târgurilor de turism gastronomic locale și regionale poate contribui la creșterea vânzării produselor; avantajele sunt multiple și pentru cumpărători, din perspectiva calității și nivelului înalt de nutrienți ai produselor achiziționate.

Susținerea producătorilor agricoli, dar și a celorlalți operatori economici participanți în cadrul lanțului scurt de aprovizionare vor conduce la creșterea încrederii consumatorilor în furnizorii de produse agroalimentare, păstrarea controlului asupra comercializării, reducerea cheltuielilor de distribuție, contactul direct dintre producător și consumator, facilitarea cunoașterii pieței de către consumator și garantarea calității produselor vândute

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Susținerea cooperării între producători și actorii locali (consilii locale, școli, operatori economici) în vederea dezvoltării piețelor locale și comercializării directe a producției, astfel încât să se faciliteze crearea lanțurilor de desfacere;
- b. Încurajarea dezvoltării piețelor de cartier și a piețelor agroalimentare volante sau "de week-end" prin intermediul sprijinului financiar și logistic, dar și prin campanii de promovare a acestor piețe, derulate împreună cu autoritățile locale și cu sprijinul acestora; aceste piețe ar putea fi promovate drept locuri de achiziționare a alimentelor locale și a produselor procesate românești, astfel încât oamenii să aibă acces ușor la aceste produse, ca sursă de hrană de calitate și bogată în nutrienți;
- c. Stimularea încheierii de parteneriate între autoritățile locale din comunele și orașele aflate în proximitatea exploatațiilor agricole, în vederea facilitării vânzării produselor în cadrul lanțurilor scurte de aprovizionare;
- d. Dezvoltarea rețelei de târguri de turism gastronomic în regiunile României.

13. Sprijinirea producătorilor locali și dezvoltarea producției locale

În România, există un potențial încă nevalorificat de recunoaștere și promovare a produselor locale și de includere a acestora în schemele de calitate europene și naționale în special din cauza promovării insuficiente/deficitare a produselor agroalimentare românești, a nivelului redus de asociere între producători, a taxelor ridicate aplicate producătorilor, care fac dificil accesul produselor autohtone pe rafturile hipermarket-urilor și a supermarket-urilor.

Sprijinirea producătorilor locali și dezvoltarea producției locale de produse agroalimentare este esențială pentru agricultura românească și reprezintă o strategie eficientă pentru reducerea deficitului balanței comerciale a României, prin creșterea producției locale, îmbunătățirea calității produselor și promovarea acestora pe piața internă și externă.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Îmbunătățirea legislației privind certificarea și promovarea produselor agroalimentare, prin dialog strâns cu reprezentanții asociațiilor de profil și bugetarea corespunzătoare a acestor programe;
- b. Operaționalizarea Agenției de Calitate și Marketing a Produselor Agroalimentare, care are ca scop elaborarea standardelor de calitate specifice;
- c. Acordarea de facilități fiscale pentru producătorii locali care se află în diverse forme de asociere, cum ar fi cooperativa sau asociația de producători, pentru a îmbunătăți capacitățile de producție și a reduce costurile;

- d. Încurajarea / stimularea producției agricole durabile prin promovarea practicilor agricole ecologice, care ar putea îmbunătăți calitatea și valoarea produselor locale;
- e. Dezvoltarea programelor de instruire, asistență tehnică și consultanță pentru producătorii locali, pentru a îmbunătăți capacitățile de producție și a spori eficiența în procesul de producție, în special în ceea ce privește digitalizarea și eficiența energetică;
- f. Promovarea produselor locale prin intermediul programelor de marketing și campaniilor de promovare la nivel local, regional și național, care ar putea îmbunătăți gradul de conștientizare a consumatorilor cu privire la produsele locale și ar putea spori cererea pentru aceste produse;
- g. Acordarea de subvenții și granturi pentru producătorii locali, în special pentru dezvoltarea producției de produse agroalimentare cu valoare adăugată ridicată, precum și pentru investiții în tehnologie și echipamente;
- h. Încurajarea / stimularea parteneriatelor între producătorii locali și marile lanțuri de supermarket-uri, pentru a asigura o piață sigură pentru produsele locale și pentru a spori distribuția produselor;
- i. Elaborarea și implementarea unei strategii de informare a consumatorilor cu privire la produsele agroalimentare românești înregistrate în scheme de calitate europene și naționale;
- j. Aprobarea și implementarea unui program educațional în școli și comunități de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale în parteneriat cu Agenția de Calitate și Marketing a Produselor Agroalimentare și cu ministerele responsabile, care va încuraja alimentația sănătoasă, bogată în nutrienți și va promova cultura și tradițiile culinare românești. Scopul acestui program este să informeze cetățenii și să-i încurajeze să facă alegeri alimentare mai sănătoase, bazate pe produse locale și consumul alimentelor de sezon;
- k. Acordarea de reduceri de taxe producătorilor locali și procesatorilor de alimente locali sau regionali, care utilizează ingrediente de bază autohtone și practici tradiționale menite să încurajeze alimentația sănătoasă;
- l. Înființarea Corpului Atașajilor Agricoli în coordonarea MADR, care va pune la dispoziția Casei Române de Comerț Agroalimentar - UNIREA informații cu privire la potențialele piețe de export pentru produsele pe care România le exportă în mod tradițional. Atașajii agricoli au rolul de a promova produsele agroalimentare românești în străinătate, de a facilita accesul pe piața din țările respective, de a sprijini demersurile pentru protejarea intereselor producătorilor români în ceea ce privește respectarea standardelor și normelor agroalimentare și de a facilita colaborarea cu parteneri comerciali din statele cu care România are un istoric privind schimburile comerciale de produse agroalimentare.

14. Asigurarea schimbului de generații în agricultură

România are nevoie de un număr mare de tineri fermieri care să preia managementul fermelor, inclusiv al celor deja existente, să îmbunătățească productivitatea și să crească accesul pe piață al acestora.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Concesionarea prin atribuire directă a tinerilor fermieri, a suprafețelor de teren agricol (până la 50 ha/fermier) aflate în administrarea Agenției Domeniilor Statului;
- b. Instalarea tinerilor fermieri, cu sprijin financiar prin FEADR.

15. Susținerea învățământului agricol și a activităților de formare profesională

Prin Programul Național "România Educată", ca parte componentă a Planului Național de Redresare și Reziliență, se urmărește ca, printr-o susținere financiară semnificativă, să se creeze condițiile necesare pentru atragerea unui număr cât mai mare de elevi către învățământul liceal agricol, precum și pentru o cât mai bună pregătire profesională a acestora pe parcursul procesului de învățare, astfel încât atât obiectivul de întinerire a zonelor rurale și de re-populare a acestora, cât și obiectivul de profesionalizare a forței de muncă să fie atinse.

Măsuri:

- a) Investiții privind finanțarea infrastructurii aferente liceelor agricole;
- b) Stabilirea programei de funcționare a liceelor agricole și promovarea acestora;
- c) Cooperarea între instituțiile de învățământ cu profil agricol și operatorii economici din domeniul agroalimentar pentru asigurarea premiselor de punere în practică a învățământului dual în agricultură;
- d) Finanțarea dezvoltării fermelor model de pe lângă liceele agricole și desfășurarea de activități practice regulate în cadrul acestora;
- e) Finanțarea unor programe de formare profesională continuă pentru specialiștii care activează în sectorul agroalimentar.

16. Cercetare, inovare și agricultură inteligentă

Elementele de cercetare, inovare și digitalizare sunt esențiale în consolidarea desfășurării activității agro-alimentare și în dezvoltarea acesteia. Este nevoie, mai mult decât oricând, de conștientizarea fermierilor asupra oportunităților pe care le oferă aceste elemente, inclusiv parteneriatul cu alți actori implicați în sectorul agro-alimentar (ex. institute de cercetare, instituții de învățământ, unități de procesare).

Având în vedere că adoptarea pe scară largă a noilor tehnologii și/sau a noilor practici agricole are o durată cel puțin medie în timp, schimbul de cunoștințe de la fermier la fermier, dar și între comunitățile de fermieri cu sprijinul terților, cum ar fi formele asociative din sectorul agricol, organizații de fermieri, organizații ale societății civile locale, unități de cercetare-dezvoltare agricolă sau autoritățile publice, este, de cele mai multe ori, foarte util și necesar.

Într-un context european al accelerării inovării, rolul cercetării, inovării și digitalizării în agricultură este fundamental pentru sporirea performanței economice a fermelor, identificarea unor noi metode de colaborare între fermieri și terți și chiar sprijinirea adaptării la schimbările climatice.

Prin intermediul cercetării – inovării, actorii din sectorul agro-alimentar vor putea să-și adapteze mai bine producția la cerințele pieței, vor putea avea un acces mai eficient la inputuri, echipamente, credite și piață, reușind chiar să-și optimizeze costurile de producție, să creeze lanțuri scurte de aprovizionare și să facă față diferitelor provocări de pe piață.

Abordarea elementelor de cercetare, inovare și digitalizare într-o manieră adecvată va asigura noi oportunități pentru facilitarea restructurării fermelor, creșterea performanței, dezvoltarea și integrarea fermelor pe piață.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Asigurarea sprijinului pentru crearea de parteneriate de cooperare în vederea inovării, dezvoltării de noi practici, care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;

- b. Susținerea investițiilor la nivel de fermă în tehnologii inovatoare aferente agriculturii de precizie;
- c. Susținerea și dezvoltarea infrastructurilor de cercetare în cadrul băncilor de gene;
- d. Continuarea Planului sectorial pentru cercetare-dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală - ADER, pentru perioada 2023-2027;
- e. Crearea unui sistem de finanțare pentru produsele din cercetarea agricolă românească pentru perioada 2023-2027;
- f. Inițierea de programe de cercetare și dezvoltare care să sprijine producătorii locali în identificarea celor mai bune practici de producție, în promovarea inovației și îmbunătățirii calității produselor, precum și în dezvoltarea de noi produse agroalimentare;
- g. Încurajarea colaborării între producători, cercetători și universități în vederea transferului de cunoștințe și tehnologii, precum și dezvoltarea de parteneriate public-privat pentru finanțarea cercetării și dezvoltării;
- h. Îmbunătățirea accesului producătorilor locali la fondurile europene și naționale pentru cercetare și dezvoltare, astfel încât să se poată asigura investițiile în tehnologii avansate, echipamente moderne, inovații și metode de îmbunătățire a proceselor de producție;
- i. Asigurarea unui cadru legislativ adecvat și transparent pentru protejarea proprietății intelectuale, care să protejeze inovațiile producătorilor și să încurajeze investițiile în cercetare și dezvoltare;
- j. Dezvoltarea de centre de cercetare și laboratoare specializate în domeniul agroalimentar, care să ofere servicii de cercetare, dezvoltare și inovare producătorilor locali; acordarea, la cerere, prin intermediul centrelor și laboratoarelor, de asistență tehnică actorilor din domeniul agro-alimentar.
- k. Sprijinirea transferului de tehnologii din alte domenii, cum ar fi tehnologiile digitale, pentru a îmbunătăți eficiența producției agroalimentare și a asigura o mai bună gestionare a lanțului alimentar;
- l. Prioritizarea finanțării din bugetul de stat sau din fonduri europene pentru proiectele care prevăd măsuri concrete privind economia circulară și bioeconomia;
- m. Înființarea și finanțarea unui Program în mediul rural intitulat "Sate inteligente".

17. Susținerea, dezvoltarea și promovarea practicării agriculturii ecologice

Susținerea și dezvoltarea practicării agriculturii ecologice va contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, studiile demonstrând o reducere a ampretei de carbon/tonă în cazul alimentelor produse ca urmare a practicării agriculturii ecologice, față de cele obținute din practicarea agriculturii convenționale, în principal, datorită lipsei de utilizare sau a utilizării reduse a îngrășămintelor chimice și pesticidelor. În timp ce agricultura ecologică contribuie la o mai bună protecție a mediului, aceasta produce concomitent și alimente cu o valoare mai mare a nutrienților și o calitate mai bună. În contextul Pactului Ecologic European, agricultura ecologică reprezintă o importantă componentă a implementării prevederilor Strategiei „De la fermă la consumator”.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Acordarea de sprijin financiar pentru suprafețele cultivate în sistem ecologic;
- b. Susținerea investițiilor în fermele ecologice care integrează producția cu procesarea;
- c. Sprijinirea promovării produselor obținute prin practicarea agriculturii ecologice și a producătorilor acestora;
- d. Dezvoltarea unei ecoscheme pentru a preveni pierderile financiare în cazul practicării agriculturii ecologice.

18. Creșterea competitivității sectorului agricol

În vederea reducerii deficitului balanței comerciale și creșterii competitivității sectorului agricol, sunt necesare măsuri de sprijin pentru înființarea de noi exploatații care să pună accentul pe durabilitate, din perspectiva protecției mediului, precum și pentru re tehnologizarea și modernizarea exploatațiilor existente, prin implementarea de soluții inovatoare.

Creșterea competitivității activității agricole va avea ca rezultat imediat îmbunătățirea performanțelor generale ale exploatațiilor agricole, iar procesarea la nivelul fermei și comercializarea directă vor determina automat încurajarea formelor asociative, precum și creșterea valorii adăugate a produselor agricole.

Măsuri / direcții de acțiune:

- a. Finanțarea prin PNS a investițiilor în dotarea cu utilaje agricole și irigații la nivelul fermei;
- b. Finanțarea prin PNS a achizițiilor de utilaje pentru tinerii fermieri;
- c. Finanțarea prin PNS a investițiilor în ferme zootehnice (producție primară, condiționare și marketing), inclusiv înființarea de microferme de creștere a suinelor;
- d. Investiții în ferme legumicole (inclusiv în spații protejate) și cartofi;
- e. Investiții în înființarea și reconversia plantațiilor pomicole;
- f. Condiționare și procesare în fermă (sector vegetal și deficitnic), inclusiv unități de abatorizare;
- g. Procesare, depozitare în fermă (legumicultură și cartof), inclusiv investiții în depozite frigorifice;
- h. Creșterea valorii adăugate a produselor agricole prin continuarea sprijinului acordat IMM-urilor pentru investiții în procesarea/marketingul produselor agricole.

19. Dezvoltarea sectorului pescăresc

Strategia de finanțare a sectorului de pescuit comercial și acvacultură este determinată de nevoile identificate în urma analizei punctelor tari, vulnerabilităților, oportunităților și amenințărilor la adresa acestui sector, având scopul de a contribui la susținerea unui pescuit comercial și a unei acvaculturi durabile, și la dezvoltarea zonelor unde acestea se practică

Este necesar să ne adresăm unei serii de nevoi acute, precum dezvoltarea infrastructurii pescărești, modernizarea și dotarea navelor de pescuit comercial, asigurarea durabilității activităților de pescuit, combaterea poluării cu deșeuri a mediului acvatic, sprijinirea infrastructurii de acvacultură durabilă, extinderea procesării și comercializării produselor din pescuit și acvacultură, susținerea organizării profesionale și comerciale a sectorului și dezvoltarea economico-socială a comunităților din zonele unde se practică pescuitul comercial și acvacultura.

Priorități principale de finanțare:

(i) Promovarea pescuitului durabil și a refacerii și conservării resurselor biologice acvatice

Modernizarea infrastructurii și a navelor de pescuit

Măsuri:

- a. Modernizarea portului de la Midia;
- b. Construirea/modernizarea locurilor de debarcare și a adăposturilor pescărești;
- c. Dotarea ambarcațiunilor și navelor de pescuit comercial.

Srijinirea gestionării unui pescuit durabil

Măsuri:

- a. Srijin pentru elaborarea și implementarea planului de acțiuni de control al Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură;
- b. Srijin pentru elaborarea și implementarea planului național de colectare date al Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură;
- c. Srijin pentru implementarea de programe de cercetare-inovare în domeniul pescuitului și acvaculturii.

Suștinerea biodiversității acvatice

Măsuri:

- a. Identificarea, colectarea și predarea/gestionarea deșeurilor și echipamentelor de pescuit abandonate
- b. Managementul și extinderea suprafeței de AMP.

(ii) Promovarea activităților de prelucrare și comercializare durabile în domeniul acvaculturii

Srijinirea dezvoltării acvaculturii durabile

Măsuri:

- a. Suștinerea investițiilor în acvacultură pentru înființarea, extinderea și modernizarea fermelor de acvacultură, cu scopul de creștere a capacității de producție și/sau a eficienței energetice;
- b. Srijinirea organizării de cursuri de instruire pentru acvacultori;
- c. Organizarea de cursuri de instruire pentru lucrători în acvacultură/ administratori;
- d. Recompensarea serviciilor de mediu aduse de acvacultura durabilă (sechestrarea carbonului, protecția împotriva inundațiilor, gestionarea și purificarea apei, locuri de hrană și reproducere pentru animale etc);
- e. Suștinerea cercetării – dezvoltării - inovării (CDI), în parteneriat instituții de cercetare - administrație – producători.

Srijinirea procesării și comercializării

Măsuri:

- a. Suștinerea investițiilor pentru unități de prelucrare/ procesare pentru creșterea capacității de producție și/sau eficiență energetică;
- b. Srijinirea organizării lanțului comercial, inclusiv a lanțului comercial scurt;
- c. Srijinirea elaborării de planuri de producție și comercializare;
- d. Suștinerea unei campanii naționale privind promovarea consumului de pește și a activității de acvacultură.

(iii) Facilitarea dezvoltării comunităților din zonele în care se practică pescuitul comercial și acvacultura

Măsuri:

- a. Srijin pentru înființarea de grupuri locale de acțiune;

- b. Sprijin pentru elaborarea și implementarea de strategii de dezvoltare locală;
- c. Promovarea cooperării între comunitățile și actorii economici și sociali din zonele respective.

20. Creșterea capacității instituționale

Consolidarea capacității instituționale are ca scop realizarea unui management eficient al resurselor pentru asigurarea unor servicii publice competitive și a unor reglementări de calitate în scopul creșterii gradului de încredere al cetățeanului în sistemul agro-alimentar.

Măsuri/direcții de acțiune:

- a. Debirocratizarea - crearea unei baze de date unice care să cuprindă informațiile aferente tuturor structurilor din subordinea MADR, corelate cu instituțiile partenere;
- b. Digitalizarea - măsuri și sprijin pentru implementarea reglementărilor în domeniul digitalizării pentru asigurarea interoperabilității și gestionarea depunerii online a documentelor;
- c. Dezvoltarea unui sistem digitalizat de monitorizare și prognoză a producției vegetale, care să faciliteze evaluarea timpurie și post factum a efectelor secetei (și a altor calamități) și care să eficientizeze elaborarea unor prognoze de producție;
- d. Instituirea de registre electronice ale tratamentelor efectuate în fermă și crearea unui sistem unic național de monitorizare, instruire și trasabilitate a produselor de protecție a plantelor.

IX. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Sistemul de sănătate din România trebuie să își continue procesul de restructurare fundamentat pe trei piloni: reziliența – capacitatea sistemului de a răspunde de șocuri s-a dovedit deficitară în cazul pandemiei COVID 19, finanțarea – care încă nu răspunde cerințelor de asigurare a serviciilor medicale într-un mod echilibrat atât în ceea ce privește relația urban-rural cât și în ceea ce privește tipul de activități medicale, precum și asigurarea parcursului de carieră pentru personalul medical.

Restructurarea sistemului de sănătate reprezintă un proces continuu care este finanțat, în afara Bugetului de stat, în bună parte, din fonduri europene și împrumuturi externe.

Prioritatea absolută în domeniul sănătății o reprezintă demararea, și mai ales finalizarea investițiilor:

Obiective:

- Realizarea la timp a tuturor investițiilor în sanătate aferente PNRR
  - Construirea/ reabilitarea și dotarea celor 27 de spitale selectate;
  - Digitalizarea CNAS și a spitalelor;
  - Investiții în medicina primară, ambulatorii de specialitate și în spitale pentru combaterea infecțiilor nosocomiale;
- Realizarea investițiilor din Programul Operațional Sanătate
  - Finalizarea procedurilor privind atribuirea și demararea construirii celor 3 spitale regionale;
  - Investiții în spitale în complementaritate cu creditul BEI;
  - Investiții în infrastructura de cercetare, medicina de familie, ambulatorii;

- Programe de prevenție;
- Soluții digitale pentru sistemul de sănătate din România
- Atragerea de fonduri europene din programele centralizate – EU4health, Horizon Europe, Digital Europe;

1. Restructurarea sistemului de sănătate publică

Restructurarea sistemului de sănătate publică se va baza pe o Cartă Albă a Sănătății care va conține soluții negociate cu partenerii de dialog interesați de a contribui la formularea și ierarhizarea problematicii din sistemul medical în ansamblu. Printre temele conținute în cartă și care vor reprezenta priorități sunt :

- a. **Înființarea unui Înalt Comitet pentru Sănătate Publică**, care să stabilească prioritățile și calendarul României în atingerea obiectivelor de dezvoltare sustenabilă din domeniul sănătății și să ofere expertiză și coordonare în cazul urgențelor de sănătate publică;
- b. **Reorganizarea INSP** prin acordarea de atribuții de coordonator metodologic și tehnic al Rețelei de Sănătate Publică (DSP-uri județene) și înființarea a încă 2 centre regionale (Constanța și Craiova) față de cele 4 existente, profesionalizarea structurilor de monitorizare și intervenție locală;
- c. **Dezvoltarea rețelei de laboratoare de sănătate publică** la nivel central și regional;
- d. **Dezvoltarea capacității de intervenție în teren**, de detecție precoce și de pregătire în cazul urgențelor de sănătate publică la nivel local, regional și național;
- e. **Dezvoltarea componentei strategice pentru asigurarea achiziției și distribuției de vaccinuri**, dezvoltarea de centre de stocare și distribuție regionale;
- f. **Dezvoltarea componentei strategice dedicate asigurării securității transfuzionale**; dezvoltarea de centre regionale de testare, prelucrare, stocare și transport ale sângelui și hemoderivatelor.

2. Reziliența sistemului de sănătate; acces sigur la servicii medicale de bună calitate, pentru fiecare cetățean

Acest obiectiv urmărește ca sistemul de sănătate să poată asigura servicii medicale distribuite echilibrat în toate regiunile țării, dotări care să permită prestații de calitate și, promovarea unei politici a resursei umane care să asigure un parcurs de carieră pentru medici și personalul medical în concordanță cu interesele pacienților.

- a. **Rețea națională de centre medicale comunitare**. Scop: asigurarea accesului permanent, rapid și neîngrădit al tuturor cetățenilor la asistență medicală primară. Număr centre: 800, dintre care primele 200 în anul 2022. Reprezintă cheia reconstrucției întregului sistem de sănătate. Fiecare centru va angaja și va contracta servicii cu medici de familie, asistenți medicali, moașă, asistenți comunitari și sociali. Se vor dezvolta la nivelul acestor centre serviciile de telemedicină și de medicină dentară.
- b. **Asigurarea cu personal medical** necesar în mediul rural și în zone defavorizate:
  - Acordarea unei indemnizații de instalare, a unei locuințe de serviciu și a unui buget de practică medicilor de familie, în colaborare cu autoritățile locale;
  - Prelungirea, la cerere, a perioadei de activitate a medicilor de familie pensionabili;
  - Creșterea numărului de locuri alocate specialității de medicină de familie;

- Creșterea finanțării pentru angajarea de asistenți medicali comunitari în funcție de nevoile comunității.
- c. **Acces mai bun la medicamente**, inclusiv la cele compensate și gratuite, în mediul rural și în zonele defavorizate:
- Încurajarea deschiderii de farmacii în mediul rural și în zonele defavorizate, în corelație cu rețeaua națională de centre medicale comunitare;
  - Aprovizionarea periodică cu unități mobile în zonele izolate.
- d. **Rețea de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate**. Scop: creșterea substanțială a accesibilității tuturor cetățenilor, mai ales din orașele mici și din localitățile rurale, la servicii de specialitate de calitate, acces la un pachet complet de investigații paraclinice, spitalizare de zi și servicii conexe serviciilor medicale.
- Înființarea în cadrul acestor centre a serviciilor de telemedicină, care vor realiza consultații la distanță și monitorizarea și îmbunătățirea tratamentului pacienților cu boli cronice (cardiovasculare, diabet, afecțiuni pulmonare). Acestor 200 de centre care se vor înființa în orașe li se adaugă cele existente deja în municipii (150), de obicei pe lângă spitale, ale căror structură și dotare vor fi reanalizate și adaptate unor standarde de calitate pentru întreaga gamă de servicii medicale ambulatorii de specialitate. Astfel de centre pot realiza unele dintre serviciile paraclinice și în parteneriat public-privat.

2. Asistență medicală spitalicească

- a. asigurarea calității serviciilor medicale spitalicești, comparabile cu un standard european, sub controlul unei instituții profesionalizate și independente
- b. asistență medicală spitalicească acreditată și clasificată conform realității, introducerea de planuri de conformare cu obiective realizabile
- c. decontarea serviciilor medicale în funcție de calitatea acestora
- d. remunerarea medicilor și asistenților în funcție de competență și activitatea realizată
- e. flexibilizarea modului de normare a activităților medicale în funcție de nevoi
- f. deducerea TVA de către spitale
- g. flexibilizarea utilizării paturilor de spital în funcție de adresabilitate, prin crearea de structuri organizatorice cu specialități medicale și chirurgicale înrudite
- h. încurajarea formării și funcționării de consorții de spitale
- i. profesionalizarea reală a managementului spitalicesc — management al spitalelor independent și profesionist, în afara influențelor politice, pe baza unor indicatori credibili și măsurabili, care să elimine arbitrarul în aprecierea activității managerului
- j. modificarea și adaptarea la costurile reale a plății serviciilor medicale spitalicești
- k. dezvoltarea serviciilor de asistență medicală pentru pacienții critici (infarct miocardic, AVC) în cât mai multe spitale județene
- l. restructurarea și sprijinirea spitalelor care nu au capacitatea tehnică și profesională medicală să trateze eficient pacienții internați prin includerea în noua rețea națională de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate, numai cu acordul autorităților locale
- m. revizuirea salarizării personalului TESA, administrativ, de deservire și muncitori din sectorul sanitar
- n. aplicarea drepturilor de folosire a limbii materne în domeniul serviciilor medicale, în spiritul Cartei Europene pentru limbile regionale și minoritare ratificată de România.

3. Prevenția și programele de sănătate

- a. Implementarea principiilor din Planul național pentru prevenirea și combaterea cancerului și elaborarea în regim de urgență a Normelor tehnice de aplicare a Legii prevenției promulgată deja de Președintele României.
- b. Accelerarea derulării programelor naționale de screening și extinderea acestora cu finanțare de la UE, în domeniul bolilor netransmisibile cu cea mai mare incidență în rândul populației României: boli cardiovasculare, diabet zaharat, cancer pulmonar, colorectal, cancer de sân, de col uterin, de prostată, hepatite;
- c. Dezvoltarea de centre regionale de coordonare a măsurilor de screening și prevenție;
- d. Aprobarea Planului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene, implementarea prin instituțiile responsabile (MS, Ministerul Mediului, ANSVSA) și finanțarea în vederea implementării;
- e. Actualizarea strategiilor naționale de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și a tuberculozei, reducerea stigmatizării;
- f. Dezvoltarea, implementarea și finanțarea Planului național de control al cancerului (PNCC) prin abordarea integrată a luptei împotriva cancerului — de la prevenție, screening, diagnostic precoce, acces rapid la tratament, terapii și îngrijire, viață după învingerea cancerului, în concordanță cu Planul european de cancer;
- g. Finanțarea și implementarea unor programe și campanii de comunicare de sănătate publică pentru creșterea educației în domeniul sănătății — educație pentru sănătate și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos;
- h. Introducerea educației pentru sănătate în școli ca disciplină curriculară obligatorie, promovarea deprinderilor preventive și a unui stil de viață sănătos, sprijinite prin măsuri legislative adecvate;
- i. Înființarea unui Program național de prevenție a cariei pentru copii și tineri
- j. Înființarea unui program național de evaluare și tratament a dependențelor, destinat persoanelor dependente de alcool, droguri, alte incidente *toxicologice*, dependența de jocuri de noroc, digitale și video;
- k. Evaluarea și îmbunătățirea programelor de sănătate existente, prin asigurarea finanțării corespunzătoare rezultate din evaluarea indicatorilor cost-eficiență și integrarea măsurilor de îmbunătățire în Strategia Națională de Sănătate 2021—2024;
- l. Măsuri de îmbunătățire a activităților privind sănătatea Mamei și Copilului, în vederea reducerii ratei mortalității materne și infantile în România;
- m. Elaborarea de programe medico-sociale comune între Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile locale.

4. Centrele de îngrijire a persoanelor vârstnice și îngrijirile la domiciliu. Scop: asigurarea de servicii pentru persoanele vârstnice care necesită atât asistență medicală, cât și socială.

- a. Dezvoltarea și înființarea de noi centre medico-sociale pentru persoanele vârstnice, încurajarea parteneriatului public-privat în domeniul dezvoltării și profesionalizării centrelor medico-sociale destinate îngrijirii persoanelor vârstnice, precum și celor suferinde de boli mintale;
- b. Adoptarea legislației care să încurajeze îngrijirile la domiciliu și dezvoltarea pentru a le face atractive prestatorilor de astfel de servicii;
- c. Pregătirea asistenților medicali pentru îngrijiri la domiciliu, în colaborare cu Ordinul

Asistenților Medicali Generaliști, Asistenților Medicali și Moașelor din România (OAMGMAMR).

5. **Dezvoltarea medicinei școlare**, inclusiv prin dezvoltarea unui curriculum de pregătire specific, care să asigure asistență medicală și sprijin pentru informare și educația pentru sănătate în școli:
  - Sprijinirea autorităților locale pentru angajarea medicilor și asistenților medicali dedicați medicinei școlare, prin finanțarea și organizarea de cursuri de instruire, în parteneriat cu societatea profesională de profil.
6. **Accesul neîngrădit la medicamente esențiale**, compensarea/gratuitatea medicamentelor din programele naționale și a vaccinurilor; reevaluarea politicii medicamentului și încurajarea producției autohtone de produse farmaceutice
  - a. Redefinirea mecanismului de evaluare a tehnologiilor medicale în scopul asigurării accesului pacienților la noi terapii inovative, decontabile din fonduri publice;
  - b. Continuarea și accelerarea procesului introducerii în regim de compensare a medicamentelor inovative, în coordonare cu obiectivele strategice ale Strategiei farmaceutice europene;
  - c. Creșterea ponderii consumului de medicamente generice și biosimilare către media europeană și încurajarea industriei locale producătoare de medicamente să asigure medicamentele deficitare;
  - d. Actualizarea listelor de medicamente compensate și gratuite și regândirea sistemului de stabilire a prețurilor pentru a evita retragerea medicamentelor din România.
7. **E-sănătate** — Elaborarea și implementarea unei Strategii Naționale de e-Sănătate, cu termene de implementare clare și cu finanțare sustenabilă
  - a. Asigurarea implementării unui sistem informatic integrat vizând principalii furnizori de servicii medicale din sănătate;
  - b. Realizarea Registrelor Naționale de Boli pentru planificarea programelor naționale și a investițiilor și pentru a permite sprijinul deciziilor în domeniul politicilor de sănătate, în baza dovezilor și a medicinei bazate pe rezultat;
  - c. Operaționalizarea Dosarului Electronic de Sănătate (DES), cu calendar și responsabilități clare pentru operaționalizarea și utilizarea DES, instrument medical modern pentru a cărui funcționalitate se are în vedere perfecționarea cadrului legislativ de reglementare;
  - d. Extinderea reglementărilor în domeniul telemedicinei și a serviciilor asociate, prin asigurarea unor norme de reglementare specifice, dar și a resurselor financiare necesare implementării acestui important palier din domeniul sanitar.
8. **Exercitarea profesiei medicale**
  - a. Reforma rezidențiatului prin coordonarea metodologică a pregătirii de către universitățile/facultățile de medicină și farmacie, corelarea locurilor și posturilor scoase la concurs cu proiectarea pe 5 ani a specialităților deficitare și a nevoilor de asistență medicală și de resurse umane la nivel local și regional;
  - b. Actualizarea curriculei și bibliografiei de pregătire în rezidențiat și examen în specialitate conform recomandărilor UEMS, atunci când este posibil, pentru ca tinerii medici să poată căpăta competențele necesare practicării medicinei la standardele

- tehnologice și de calitate actuale;
- c. Generalizarea ghidurilor de bună practică, pentru a uniformiza practica medicală, elaborate de Colegiul Medicilor din România, Comisiile de specialitate și societățile profesionale;
  - d. Ghidurile vor sta la baza structurării și finanțării acțiunilor prioritare ale Ministerului Sănătății și ale programelor naționale;
  - e. Ori de câte ori este posibil, în funcție de specificul fiecărei specialități, vor fi adoptate ghidurile europene și internaționale;
  - f. Ghidurile vor sta la baza elaborării algoritmului de diagnostic și tratament al diferitelor boli, precum și a protocoalelor de diagnostic și tratament în funcție de specificul fiecărei specialități și al fiecărei unități sanitare;
  - g. Includerea ghidurilor dezvoltate la nivel național într-un Monitor Oficial Medical;
  - h. Reforma CMR, ca organism profesional independent.

3. Finanțarea sistemului de sănătate

Finanțarea publică pentru sănătate trebuie să crească până la cel puțin 0,5% din PIB anual, în scopul apropierii de media UE și finanțării corespunzătoare a sectorului sanitar. Creșterea finanțării va fi acompaniată de trei măsuri semnificative:

1. Implementarea bugetării multianuale în sectorul sanitar;
2. Asigurarea unui grad ridicat de absorbție a fondurilor europene dedicate domeniului pentru perioada 2021—2027 ca o sursă suplimentară de finanțare a sistemului de sănătate din România;
3. Introducerea de criterii de performanță și sisteme de monitorizare privind utilizarea bugetului alocat sănătății.

Obiective:

- a. **Finanțarea corespunzătoare a medicinei de familie**, cu o creștere anuală de minimum 0,5% din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate: încurajarea plăților pentru un pachet de servicii preventive oferite de rețeaua de medicină de familie, inclusiv pentru detecția precoce a bolilor cronice și monitorizarea activă a pacienților
- b. **Dezvoltarea asigurărilor complementare voluntare de sănătate**, prin creșterea ponderii fondurilor private, care să cofinanțeze servicii medicale
  - crearea unui cadru legislativ pentru încurajarea și creșterea deductibilității fiscale pentru asigurările complementare de sănătate
  - dezbateră publică cu privire la oportunitatea introducerii concurenței în administrarea asigurării obligatorii de bază
  - deschiderea către mai multe tipuri de asigurări de sănătate și asiguratori privați
  - menținerea rolului statului de reglementator, finanțator și ofertant de servicii de asigurare prin CNAS/casele județene de asigurări de sănătate
- c. **Investiții în infrastructura de sănătate** prin programe de finanțare ale autorităților locale
- d. **Stimularea investițiilor în cercetare și inovație în medicină prin:**
  - Deschiderea de apeluri pentru proiecte naționale de țară, în domeniul cercetării medicale

- Crearea unui fond de inovație în sănătate
  - Stimularea procedurilor privind studiile cercetării clinice, ca alternativă de acces la terapii inovative; încurajarea înființării de centre de studii clinice pe lângă spitalele județene, în colaborare cu universitățile/facultățile de medicină
  - Optimizarea și stimularea aprobării studiilor clinice și de cercetare la nivelul Agenției Naționale a Medicamentelor și Dispozitivelor Medicale din România și coordonarea mai bună cu Agenția Europeană a Medicamentului
  - Simplificarea procedurilor de achiziție pentru obținerea materialelor și echipamentelor necesare activității de cercetare, prin modificarea corespunzătoare a cadrului legislativ
  - Încurajarea întoarcerii în țară a cercetătorilor români ce activează în instituții din străinătate prin granturi de excelență
- e. **Sprrijinirea dezvoltării turismului medical și de wellness din România** (ape termale și minerale/curative, balneologie, centre de recuperare, clinici de infrumusetare, medicina estetica etc.)

X. MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

România, alături de celelalte state member, își asumă angajamentul Uniunii Europene de creștere a ambiției și a eforturilor cu scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, pentru combaterea efectelor schimbărilor climatice în vederea îndeplinirii obiectivelor Acordului de la Paris, precum și în contextul adoptării Pactului Ecologic European. Guvernul va utiliza șansa oferită de aceste angajamente pentru a transforma societatea și economia națională, contribuind la obiectivul unei dezvoltări sustenabile, ținând însă cont și de impactul social și regional al acestui proces.

Tranziția trebuie să fie percepută ca fiind justă, pentru a putea fi susținută pe termen lung la nivelul întregii societăți. Guvernul va urmări asigurarea echității tranziției și al caracterului durabil al soluțiilor propuse. Riscurile tranziției pot fi limitate printr-o împărțire justă a costurilor și a eforturilor între sectoarele economice și prin favorizarea inovației. Vor fi implementate schimbări structurale în măsură a susține pe termen lung locurile de muncă și economia.

2. Proiecte dedicate combaterii schimbărilor climatice:

Proiecte aflate în curs de desfășurare

- **Elaborarea Strategiei pe Termen Lung pentru Reducerea Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră**

Stadiu: A fost ales scenariul de decarbonizare pe baza căruia urmează să fie elaborată Strategia. Analiza pilonilor Strategiei se realizează în Comitetul Interministerial pentru Schimbări Climatice

Context: În calitate de Parte a Acordului de la Paris și de stat membru al UE, România are obligația de a întocmi și comunica instituțiilor partenere internaționale Strategia sa pe Termen Lung pentru Reducerea Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră. Strategia, în forma solicitată, trebuie să conțină informații privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și sporirea reținerilor de carbon în întreaga economie și în sectoare individuale. Implementarea Strategiei se va face prin Planul de Acțiune care urmează să fie elaborat în parteneriat cu toate instituțiile responsabile de luarea măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

- **Ameliorarea legislației naționale în vederea asigurării unui cadru pentru integrarea obiectivelor climatice în toate politicile publice**

Stadiu: Proiectul presupune adoptarea unei legi „a climei” prin care urmează să fie înființat un organism independent tehnico-științific cu rolul de a oferi sfaturi și recomandări Guvernului în adoptarea de măsuri și politici care vizează reducerea emisiilor de carbon ale României. Totodată, Legea va stabili un cadru dedicat pentru participarea publicului și a stakeholderilor.

Context: Legislația națională trebuie să răspundă la următoarele întrebări: unde vrem să ajungem, cum vom ajunge, cum vor fi împărțite responsabilitățile, care este progresul realizat, cine să fie implicat în proces.

- **Planul Național Integrat Energie – Climă (PNIESC)**

Stadiu: Planul urmează să fie revizuit și implementat prin colaborarea cu toate instituțiile partenere.

Context: Planul va contribui la atingerea țintei actualizate de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul Uniunii Europene pentru anul 2030.

- **Îmbunătățirea mecanismului necesar pentru gestionarea sectorului „Exploatarea Terenurilor, Schimbarea Destinației Terenurilor și Silvicultură” (LULUCF), parte a Inventarului Național de Emisii de Gaze cu Efect de Seră (INEGES)**

Stadiu: Un sistem național permanent de monitorizare, care va conține observații aeriene și terestre, care se vor valida la nivel internațional, în parteneriat cu mediul academic și institutele de cercetare de profil se află în curs de dezvoltare.

Context: Acest sistem de monitorizare va evita gestionarea defectuoasă a sectorului LULUCF și va avea un rol important în îndeplinirea obligațiilor de conformare, prin echilibrarea emisiilor de gaze cu efect de seră cu reținerile de carbon.

Proiecte finalizate

- **Facilitarea educației pentru protecția mediului și în probleme de schimbări climatice în școli și în afara lor, precum și implicarea pensionarilor activi în acțiuni de mediu pentru a facilita și integrarea lor socială.**

Proiecte viitoare

- Dezvoltarea unor structuri instituționale adecvate** care să genereze expertiză în probleme de schimbări climatice pentru diferite ministere, agenții, autorități locale și pregătirea continuă a funcționarilor publici cu atribuții în domeniul schimbărilor climatice și al politicilor din acest domeniu.
- Transparentizarea datelor privind calitatea apei, aerului și solului.**

3. Proiecte dedicate sectorului silvic (Păduri)

Proiecte aflate în curs de desfășurare

- **Program multianual Împădurim România**

Stadiu: A fost deschis apelul public prin PNRR pentru 500 de milioane de euro ce vor fi acordate pentru împăduriri și 100 de milioane de euro pentru reîmpăduriri. Totodată, Ghidurile de Finanțare pentru pepiniere și pentru înființarea de minipăduri urbane pentru care vor fi alocați 30 de milioane de euro sunt în curs de finalizare.

Context: Programul își propune plantarea a 220 milioane puietri forestieri în perioada 2021-2024 – echivalentul a aproximativ 50.000 ha, dar nu mai puțin de 55 milioane puietri/an. Accentul se va pune pe împăduriri în afara fondului forestier național și extinderea acestuia, prin împădurirea terenurilor degradate și înființarea de perdele forestiere de protecție. Totodată, Programul își propune să prevină eroziunea solului, în zone urbane și suburbane unde emisiile poluante sunt mai mari, precum și în grădini și curți particulare prin oferirea puietilor și susținere proprietarii de terenuri forestiere care au suferit pagube în urma calamităților naționale.

- **Utilizarea celor mai noi tehnologii pentru asigurarea integrității fondului forestier**

Stadiu: A fost elaborat caietul de sarcini pentru achiziția tehnologiilor necesare realizării imaginilor satelitare, utilizării dronelor, a sistemelor de inteligență artificială, a camerelor video de monitorizare, și a sistemelor de măsurare digitală a volumului. Procedura de achiziție publică va fi lansată în prima jumătate a anului 2023.

- **Elaborarea noului Cod Silvic**

Stadiu: Au fost încheiate contractele de asistență cu universitățile partenere și cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea".

Context: Noul Cod Silvic va fi elaborat în cadrul proiectului „Reforma sistemului de management și a celui de guvernare în domeniul forestier prin dezvoltarea unei Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente”, prin Planul Național de Redresare și Reziliență, Componenta C2 – Păduri și protecția biodiversității.

- **Finalizarea evaluării și punerea sub protecție a pădurilor cu valoare ridicată (păduri virgine ș. a.)**

Stadiu: Au fost deja încadrate în Catalogul Pădurilor Virgine și Cvasivirgine peste 70.000 de ha. de pădure, urmând ca numărul să fie suplimentat.

Proiecte finalizate

- **Adoptarea Strategiei forestiere naționale.**
- **Îmbunătățirea sistemului de monitorizare SUMAL** – sistemul informatic de urmărire a trasabilității materialului lemnos, principalul instrument în lupta împotriva tăierilor ilegale de pădure.
- **Înființarea Gărzii Forestiere Naționale** – în vederea întăririi capacității și a reformării structurale a gărzilor forestiere.

Proiecte viitoare

- **Asigurarea accesului public, pietonal și cu bicicleta, în toate tipurile de păduri.**
- **Combaterea tăierilor ilegale de pădure și a altor practici nelegale din sistemul silvic prin:**
(i) oprirea exploatarea pădurilor în parcurile naționale, (ii) reforma Romsilva, inclusiv prin realizarea unui audit și adaptarea obiectivelor de administrare a pădurilor, integrând, pe lângă rolul economic, și rolul de utilitate publică a pădurilor; (iii) asigurarea continuității IFN (Inventarul Forestier Național); (iv) continuarea reformei modului de vânzare a materialului lemnos prin vânzarea lui măsurată și nu estimată pentru creșterea treptată a masei lemnoase vândute pe metoda măsurării (în completarea proiectelor deja aflate în curs de desfășurare în vederea combaterii tăierilor ilegale).

4. Proiecte dedicate managementului apelor și al solului

Realizarea securității apei în România se referă la combinarea a trei obiective: asigurarea utilizării durabile a resurselor de apă; furnizarea de servicii privind apa accesibile tuturor; reducerea riscurilor legate de apă în contextul schimbărilor climatice.

Proiecte aflate în curs de desfășurare

- **Extinderea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare** în contextul implementării Directivei Cadru a Apei și a directivelor subsecvente. Proiectul urmează să fie finanțat prin PNRR.
- **Restaurarea zonelor inundabile** în vederea refacerii sistemelor hidrografice. Proiectul urmează să fie finanțat prin POIM.
- **Realizarea unei strategii naționale coerente pentru ape uzate și creșterea gradului de dezvoltare a rețelelor de canalizare și de ape uzate.**
- **Finalizarea programului privind combaterea eroziunii costiere.**
- **Prevenirea secetei**

Stadiu: Au fost semnate 41 de contracte de proiectare.

Context: stocarea apei din perioadele cu exces de umiditate în vederea utilizării în perioadele secetoase, prin creșterea capacității de reținere a apei în sol, lărgirea zonelor inundabile ale râurilor și/sau realizarea de acumulări/poldere temporare, restaurarea galeriilor de luncă și a brațelor moarte /zonelor umede, precum și regândirea sistemelor de desecare din zonele de câmpie.

Proiecte viitoare

- **Creșterea rezilienței la dezastrele cauzate de riscurile naturale accentuate de schimbările climatice** prin dezvoltarea capacității de intervenție și răspuns a structurilor responsabile cu managementul situațiilor de urgență.
- **Îndeplinirea măsurilor din Planul de Management al Bazinului hidrografic** pentru atingerea stării bune a apelor privitor la presiunile hidromorfologice.
- **Program de renaturare a terenurilor degradate și crearea culoarelor ecologice cu rol dublu** pentru creșterea calității ecosistemelor și apărarea împotriva inundațiilor.
- **Transparentizarea calității apei** – dezvoltarea unui portal și a rețelei naționale de monitorizare a calității apei; reglementarea unui sistem coerent de verificare a calității apelor bazat pe principiile enunțate de directivele europene.
- **Protejarea albiilor râurilor și combaterea furtului de material mineral** cu ajutorul soluțiilor digitale inteligente.
- **Strategie specifică pentru managementul durabil al solurilor** - bază de date digitală prin integrarea zonelor care au risc la eroziune, conținut scăzut de materie organică, tasare, salinizare și integrarea și modelarea bazelor de date care au informații despre proprietățile solului (ICPA, IFN).
- **Crearea unui ghid de bune practici integrat** pentru un management sustenabil al terenurilor și al solului.

5. Proiecte dedicate reciclării și economiei circulare

Proiecte aflate în curs de desfășurare

- **Implementarea Sistemului Garanție-Returnare pentru ambalaje nereutilizabile**
Stadiu: Stabilirea principiilor și a cadrului legal de funcționare; Partajarea responsabilităților; Implicarea financiară a principalilor actori; Elaborarea criteriilor pentru desemnarea administratorului de sistem; Inființare RETURO. Operatorii se vor înregistra până la finalul lui martie 2023, iar operaționalizarea SGR se va realiza până în noiembrie 2023.
- **Implementarea Directivei privind produsele din plastic de unică folosință**
Stadiu: Coordonarea elaborării cadrului legal de aplicare prin cooptarea tuturor ministerelor implicate. Stabilirea responsabilităților fiecărui minister în parte. Stabilirea răspunderii extinse a producătorilor pentru anumite categorii de produse.

Proiecte finalizate

- **Elaborarea Strategiei pentru economia circulară și implementarea acesteia** bazată pe inovație, tehnologii noi care să permită colaborarea, comunicarea și transparentizarea sistemelor. Responsabilitățile de implementare din sistemul economiei circulare vor fi repartizate echitabil între toți actorii din sistem pe baza principiului „poluatorul plătește”.

Proiecte viitoare

- **Reducerea cu cel puțin 75% a deșeurilor care ajung în gropile de gunoi**, din totalul deșeurilor generate, până în anul 2025.
- **Utilizarea rațională a resurselor naturale**, inclusiv a materialelor considerate astăzi deșeuri, având ca prioritate reutilizarea resurselor deja existente în circuitele economice locale și naționale prin reintroducerea deșeurilor în economia circulară.
- **Valorificarea unor materiale din depozitele poluante** (zguri, șisturi, steril etc.) în colaborare cu universități și institute de cercetare cu experiență în domeniu, prin proiecte comune cu finanțare din diferite surse.

6. Proiecte dedicate calității aerului și protecției atmosferei

România realizează proiecte în scopul îndeplinirii obligațiilor din domeniul calității aerului ce îi revin ca stat membru al UE, având în vedere faptul că cea mai mare parte a echipamentelor care se găsesc în Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA) au o vechime relativ mare, iar menținerea lor în funcțiune pe termen lung este din ce în ce mai dificilă.

Proiecte aflate în curs de desfășurare:

La acest moment, principala sursă de finanțare o reprezintă bugetul Fondului pentru mediu, în conformitate cu prevederile art.13, alin.(1), lit.m) și lit.v) din Ordonanța de Urgență a Guvernului (OUG) nr.196/2005 privind Fondul pentru mediu, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.105/2006, cu modificările și completările ulterioare, fiind finanțate după cum urmează:

- **Prestarea serviciilor necesare pentru funcționarea echipamentelor instalate în stațiile de monitorizare a calității aerului**, care compun RNMCA și care sunt raportate la CE, în scopul îndeplinirii obiectivelor de calitate a datelor (captura minimă de date specifică fiecărui poluant prevăzut pentru evaluarea calității aerului).
- **Prestarea serviciilor pentru dezvoltarea aplicațiilor software specifice RNMCA** necesare pentru dezvoltarea unui software propriu de raportare în scopul respectării Deciziei

2011/850/UE de punere în aplicare a Directivelor 2004/107/EC și 2008/50/EC ale Parlamentului și Consiliului European privind schimbul reciproc de informații și raportări și în conformitate cu cerințele Directivei 2007/2/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 martie 2007 de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană (INSPIRE).

- **Introducerea sistemului de alertă/avertizare prin sms/e-mail** în cadrul aplicației software specifice colectării și transmiterii datelor de calitate a aerului furnizate de RNMCA pentru avertizarea reprezentanților autorităților de protecția mediului (MMAP/ANPM/APM) în cazul înregistrării unor evenimente/avarii/întreruperi în funcționarea echipamentelor instalate în stațiile care compun RNMCA sau în situația depășirii unor nivele prestabilite pentru poluanții măsurați de acestea (2020).
- **Identificarea soluțiilor pentru interconectarea sistemului de monitorizare** a calității aerului din administrarea ministerului cu sistemele de măsurare ale universităților și institutelor de cercetare dezvoltare, cu respectarea prevederilor legislației europene în domeniu, pentru creșterea nivelului de cunoaștere a calității aerului la nivel național și pentru eficientizarea luării deciziilor.
- **Adoptarea măsurilor necesare pentru integrarea datelor satelitare provenite din serviciul Copernicus pentru monitorizarea atmosferică.** În acest sens se va continua colaborarea cu agențiile europene prin Agenția Spațială Română (ROSA) și alte entități de profil.

Proiecte finalizate

- **Aprobarea Planului National privind Controlul Poluarii Atmosferice**
- **Demararea proiectului „Îmbunătățirea sistemului de evaluare și monitorizare a calității aerului la nivel național”** în scopul obținerii finanțării nerambursabile prin Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM), aferentă perioadei de programare 2014-2020.
- **Revizuirea clasificării în regimuri de evaluare a calității aerului a ariilor din zonele și aglomerările prevăzute în Anexa nr.2 la Legea nr.104/2011** pe baza datelor furnizate de RNMCA și a rezultatelor studiului de modelare matematică a dispersiei poluanților emiși în aer, ultima încadrare fiind realizată în anul 2016 (2021).
- **Asigurarea finanțării nerambursabile în scopul achiziției de echipamente noi pentru înlocuirea în mod eșalonat a echipamentelor existente în RNMCA** (stații/laboratoare/sisteme de gestionare a datelor, echipamente și instrumente care sunt depășite/uzate din punct de vedere fizic).

7. Întărirea capacității de monitorizare și intervenție a comisarilor Gărzii Naționale de Mediu:

- Asigurarea serviciului de permanență, 24/24h, pe întreg teritoriul țării și mai ales în aglomerările urbane cu probleme în ceea ce privește poluarea aerului;
- Întărirea capacității de reacție rapidă prin dotarea echipelor de control cu drone cu sistem de termoviziune, pentru identificarea exactă a eventualelor arderi ilegale de deșeuri sau alte materiale;
- Îmbunătățirea colaborării cu alte instituții și autorități ale statului (ANPM, IGSU, Poliția Română, Jandarmeria etc.) cu atribuții de monitorizare a calității aerului și intervenție, precum și cu alte entități care ar putea sprijini demersurile de combatere a poluării – institute de cercetare, universități, organizații neguvernamentale, agenți economici etc.

8. Furnizarea celor 14 stații de monitorizare a calității aerului și relocarea a 7 stații, de tip industrial, existente în RNMCA, pe alte amplasamente și redefinirea acestora ca stații de fond urban (FU), fond suburban (FSU) sau trafic (T);

9. Proiecte dedicate siturilor contaminate și chimicalelor

Proiecte aflate în curs de desfășurare

- **Îmbunătățirea cadrului de reglementare în domeniul managementului chimicalelor pentru reducerea efectivă a poluării de la sursă.**
- **Creșterea nivelului de control și combaterea importurilor ilegale de gaze fluorurate cu efect de seră.**
- **Finalizarea procedurii de inventariere a siturilor potențial contaminate la nivel național.**
- **Realizarea unei baze de date în sistem GIS**, cu finanțare europeană și a investigărilor preliminare în cazul siturilor potențial contaminate.
- **Reducerea numărului de situri** contaminate prin continuarea demersurilor în vederea realizării de către deținătorii acestora a lucrărilor de remediere și redare în circuitul economic a terenurilor respective.
- **Atragerea de fonduri europene** pentru finanțarea lucrărilor de decontaminare a siturilor contaminate aflate în proprietatea statului.

Proiecte finalizate

- **Implementarea și aplicarea rapidă și completă a prevederilor Regulamentului Reach** și a altor acte normative europene privind managementul chimicalelor.

10. Proiecte dedicate biodiversității și ariilor protejate

Proiecte aflate în curs de desfășurare

- **Asumarea țintelor UE prin strategia europeană** - 30 % arii protejate și 10 % strict protejate până în 2030.

Stadiu: A fost elaborat Caietul de sarcini Natura 2000 pentru completarea rețelei și a fost aprobată finanțarea prin PNRR.

- **Creșterea graduală a nivelului de non-intervenție în parcurile naționale și naturale, până la atingerea recomandării IUCN de 75%.**

Stadiu: Modificarea legii ariilor naturale protejate care va avea prevederi în corelare cu recomandarea IUCN de asigurare a protecției pentru minimum 75%. Implementarea efectivă se va face prin planurile de management ale ariilor naturale protejate. Dată de finalizare a proiectului: 2024.

- **Audit și reforma ANANP** pentru eficientizarea sistemului de management al ariilor protejate prin reintroducerea societății civile în activitatea de gestionare a ariilor protejate; implementarea proiectelor INSPIRE și SINCRO; aprobarea regulamentului PN Vacaresti.
- **Aprobarea legii ariilor protejate urbane și realizarea rețelei naționale de arii protejate urbane.**
- **Evaluare populației de mari carnivori prin metode științifice moderne.**

- **Realizarea Listei naționale de specii invazive**
- **Implementarea Strategiei UE privind biodiversitatea 2030**, prin realizarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Biodiversitatea 2030.
- **Implementarea unor sisteme unitare de management al calității și performanței resurselor** destinate implementării planurilor de management/măsurii de management și/sau masuri de conservare.
- **Crearea și aplicarea unui cadru unitar de acțiune care să sprijine asigurarea unui management eficient al ariilor naturale protejate**, printr-un sistem integrat de colectare, uniformizare și gestionare a informațiilor și datelor referitoare la biodiversitatea din România; optimizare a organizării/funcționării structurilor teritoriale ANANP; optimizarea bazei de date a ariilor naturale protejate; platforma integrată pentru eficientizarea proceselor administrative ale ANANP; strategia și planul de comunicare al ANANP; studii asupra potențialului economic al ariilor naturale protejate;

Proiecte finalizate

Indiferent de tipul de proprietate al pădurii, managementul forestier trebuie să țină cont de cerințele de conservare ale biodiversității. În cazul în care principalul instrument de management forestier, amenajamentul silvic, este întocmit pentru o suprafață inclusă într-o arie protejată, trebuie să se respecte prevederile stabilite în planul de management al ariei (conform Legii 49/2011). Planurile de amenajare a teritoriului, cele de dezvoltare locală și națională, precum și orice alte planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din aria naturală protejată vor fi armonizate de către autoritățile emitente cu prevederile planului de management.

- **Ameliorarea sistemului de compensare a proprietarilor din arii protejate** prin aprobarea Hotărârii pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control al compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.

Proiecte viitoare

- **Continuarea finanțării implementării Planurilor de management pentru ariile protejate și a elaborării unora noi acolo unde nu există încă.**
- **Definirea unei axe de finanțare similare Axa Prioritară 5** Protejarea și conservarea biodiversității, decontaminarea solurilor poluate istoric și monitorizarea calității aerului, în cadrul Obiectivului Tematic 6 Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor, prioritatea de investiții Protejarea și refacerea biodiversității și a solurilor, precum și promovarea de servicii ecosistemice, inclusiv prin Natura 2000 și infrastructurile ecologice. (POIM, PNRR, PODD, Buget național).

11. Programe specifice

- Programul privind gestionarea deșeurilor – beneficiari persoane juridice de drept privat sau de drept public. Bugetul alocat este 527.000.000 lei. Proiectul de ghid de finanțare este în curs de elaborare la nivelul AFM.
- Stații reîncărcare pentru autostrăzi drumuri europene, naționale (Rețeaua TEN-T) și

localități – beneficiari operatori economici. Bugetul alocat: 92 milioane de Lei. Schema de ajutor de stat a fost aprobată de Comisia Europeană, iar proiectul de ghid de finanțare este în curs de elaborare la nivelul AFM.

- Programul privind închiderea depozitelor de deșuri industriale periculoase și nepericuloase neconforme, cuprinse în cauza C301/2017 (în condițiile Directivei 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșuri). A fost înființată UIP, structură care ar urma să gestioneze proiectele de închidere finanțate din POIM.
- Se vor continua programele de succes finanțate din Fondul pentru Mediu, le vom îmbunătăți și adapta tuturor noilor cerințe impuse la nivel european:
  - Programul RABLA Clasic – cel mai longeviv program guvernamental de mediu: programul va fi îmbunătățit, în acord cu noile cerințe europene din domeniul mobilității;
  - Programul RABLA Plus - destinat achiziției de mașini electrice: este cel mai ambițios program guvernamental de acest gen din UE. Programul va crește etapizat în următorii ani, urmând să fie adaptat gradual la noile evoluții din acest sector;
  - Programul RABLA Local – program complementar celor sus-menționate;
  - Casa Eficientă Energetic - singurul program destinat eficientizării energetice a locuințelor individuale va continua și va fi îmbunătățit cu noi tipuri de echipamente eligibile pentru finanțare;
  - Rabla pentru Electrocasnice - programul prin care românii își pot înlocui electrocasnicele vechi, mari consumatoare de energie, cu unele noi, prietenoase cu mediul, va fi extins cu noi categorii de produse;
  - Iluminat Public Ecologic - programul destinat administrațiilor locale, prin care ne propunem înlocuirea sistemelor vechi de iluminat, cu unele moderne, cu consum redus și tehnologii performante, va fi extins în următorii patru ani, astfel încât să poată fi accesat de cât mai multe primării;
  - Rețeaua de stații de încărcare pentru vehicule electrice. Tranziția către electro-mobilitate nu poate fi realizată fără o infrastructură de alimentare corespunzătoare. Prin extinderea acestui program, atât în localități, cât și de-a lungul drumurilor naționale și județene, ne propunem să dezvoltăm cea mai performantă rețea de stații de alimentare din regiune;
  - Transport Public Ecologic. Programul va fi extins pentru a da posibilitatea cât mai multor localități din România să ofere locuitorilor un transport public eficient, curat și modern.

Fonduri europene

- Mecanismul financiar SEE – au fost semnate 13 contracte de finanțare;
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă;
- Fondul pentru o tranziție justă (FTJ);
- Susținerea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii;
- Promovarea cercetării și inovării, reabilitării mediului, energie curată, perfecționarea, precum și transformarea instalațiilor existente cu emisii mari de dioxid de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale ale emisiilor și protejează locurile de muncă.
- InvestEU

- Investiții în infrastructura energetică și de transporturi, inclusiv pentru infrastructura de gaze naturale și de termoficare;
- Proiecte de decarbonizare, de diversificare economică a regiunilor și de infrastructură socială;
- Facilitate de împrumut finanțată de Banca Europeană de Investiții (BEI);
- Pentru sectorul public - resurse pentru implementarea măsurilor de facilitare a tranziției către neutralitatea climatică;
- Infrastructura energetică și de transport, rețelele de termoficare, măsurile de eficiență energetică, inclusiv renovarea clădirilor, precum și infrastructurile sociale;
- Programul de sprijin pentru reforme structurale;
- Strategii economice pe termen lung pentru tranziția lor spre o economie fără cărbune (Valea Jiului în România).

12. Continuarea demersurilor în vederea aderării la o serie de instrumente juridice

OCDE în domeniul mediului

Ca urmare a dobândirii a statutului de stat candidat România este invitata automat la toate reuniunile OCDE, inclusiv în cadrul reuniunilor EPOC. Activitatea în cadrul OCDE se desfășoară în cadrul a două Comitete: Comitetul privind Politica de Mediu (Environment Policy Committee - EPOC) și Comitetul privind Chimicalele (Chemicals and Biotechnology Committee). Astfel, în prezent au fost identificate 69 de instrumente juridice OCDE (12 decizii, 7 declarații și 50 de recomandări), iar implementarea sau gestionarea acestora va reveni în sarcina Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, instituție care va gestiona cel mai mare număr de instrumente din cadrul Guvernului României. Totodată, în momentul aderării la OCDE, România va adera la toate instrumentele juridice OCDE și va trebui să asigure alinierea legislației, politicilor și practicilor naționale cu prevederile acestor instrumente.

13. Asigurarea formulării și implementării măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice, Acordului de la Paris, Agendei 2030 a ONU pentru dezvoltare durabilă în privința obiectivelor de mediu, precum și a altor convenții de profil la nivel internațional.

MMAP a asigurat participarea activă la toate Conferințele globale din domeniul Schimbărilor Climatice – (2021 COP 26 Glasgow, 2022 COP 27 Sharm el Sheikh), la cele din domeniul Dezvoltării Durabile – (UNEA 5.2, Nairobi, Forumul UNFF New York 2022, HLPF New York 2022), din domeniul Apelor, Pădurilor și al Conservării Biodiversității (COP 15 CBD Montreal – 2022).

14. Realizarea acțiunilor necesare pentru continuarea și consolidarea relațiilor bilaterale și/sau multilaterale cu o serie de state pentru promovarea imaginii și a rolului României la nivel internațional.

Acest obiectiv se implementează cu o frecvență continuă, vizând aspecte principale precum:

- continuarea sau demararea procesului (în funcție de cazul de referință) de consultări bilaterale cu alte state în vederea încheierii de memorandumuri de înțelegere la nivel guvernamental, în vederea întăririi cooperării regionale și internaționale în domeniile de competență ale MMAP: ratificarea unor instrumente de colaborare cu Republica Moldova, Ucraina, Suedia, Franța, UK, SUA, Germania, Ungaria, Finlanda, Polonia, Cehia, Emiratele Arabe Unite, Israel, Japonia, Kazakhstan, Republica Kârgâză, Muntenegru; participarea la forurile cele mai înalte de discuții

organizate în baza convețiilor internaționale din domeniu; susținerea în numele României de inițiative: Coaliția pentru Natură și Oameni, Green Bridge Partnership Programme, Alianța referitoare la Datele privind Mediul (DEAL în cadrul UNEP), Declarația Liderilor privind pădurile și utilizarea terenurilor (COP26 UNFCCC), Declarație ministerială privind deșeurile marine și poluarea cu plastic, Forumul Incluziv privind Abordările referitoare la Atenuarea Carbonului(OCDE- IFCMA) etc.

XI.MINISTERUL EDUCAȚIEI

Educația reprezintă fundația solidă pentru o societate democratică și modernă. Adaptarea la viitor solicită existența unei viziuni coerente pentru educație iar reformarea sistemului se bazează pe un set de valori asumate: echitatea, excelența, integritatea, starea de bine, profesionalismul, respectul, flexibilitatea, diversitatea, transparența, colaborarea.

Baza de plecare pentru construcția în educație pentru perioada 2023 - 2024 este adoptarea și implementarea pachetului legislativ care formalizează implementarea proiectului România Educată, acest deziderat fiind inclus în Strategia Națională de Apărare a Țării, adoptată de Parlamentul României și asumat de Guvernul României prin Memorandumul din data de 13.07.2021.

Educația din România se confruntă cu o serie de probleme structurale, care afectează societatea și economia României, probleme documentate prin analize sistematice și date statistice specifice. Cele mai importante probleme structurale includ aspecte legate de echitate, abandon școlar, acces redus și o rată mult prea mare de analfabetism funcțional. Problema accesului este dublată de calitatea necorespunzătoare a actului educațional din multe unități de învățământ. Conform testelor PISA, nivelul de competență la citit, matematică și științe plasează elevii de 15 ani din România pe ultimele locuri din Uniunea Europeană. Dintre aceștia, 44% sunt definiți ca analfabeți funcțional, afectând participarea viitoare a acestora la viața civică și economică. O problemă specială o reprezintă învățământul în limbile minorităților naționale care sunt dezavantajate din cauza lipsei resurselor educaționale, inclusiv a celor digitale și a constrângerilor normative ale efectivelor de elevi de la clasă.

De asemenea, discrepanța mare a rezultatelor obținute de elevi la examenele naționale indică o problemă de inechitate structurală. O altă problemă importantă este și faptul că din perspectiva ponderii studenților la mia de locuitori, România ocupă ultimul loc din Uniunea Europeană. Toate aceste probleme sunt agravate de calitatea precară a infrastructurii.

Existența acestor probleme structurale limitează capacitatea României, în ansamblu, de a construi o societate dezvoltată în contextul unei economii globale competitive și bazate pe tehnologie. Totodată, riscul ridicat de perpetuare a sărăciei și de limitare a mobilității sociale este agravat de campanii de dezinformare și de știri false.

Pandemia generată de virusul SARS-CoV-2 a forțat trecerea educației în mediul online și a adus în prim plan nevoia de a accelera o serie de reforme structurale — digitalizarea, personalizarea educației, debirocratizarea, structurarea și adecvarea curriculumului, concentrarea pe competențe-cheie și adaptarea la cerințele actuale ale unei societăți aflate în transformare accelerată. De asemenea, pandemia a făcut și mai vizibile clivajele între diversele medii sociale. Se evidențiază nevoia de recuperare, atât în termeni de competențe, cât și socio-emoțional. Pierderile generate de învățarea online sunt uriașe și greu de recuperat, sistemul de învățământ

nefiind pregătit pentru a susține școala online, astfel încât elevii să dobândească cel puțin același nivel de competențe pe care le oferă procesul de educație desfășurat cu prezență fizică.

Șocurile induse de pandemie au indus nevoia ca **obiectivul tranziției digitale în educație** să fie prioritizat mai ales în termeni financiari iar Guvernul României să pună un accent deosebit pe pregătirea sistemului de învățământ definind următoarele cinci paliere:

- Conectivitate generalizată
- Echipamente electronice pentru toți beneficiarii sistemului de educație, adecvate nivelului de învățământ
- Resurse educaționale digitale pentru toate disciplinele și toate nivelurile
- Formare a tuturor cadrelor didactice pentru pedagogie digitală și pentru combaterea știrilor false
- Platforme de evaluare dedicate și securizate

1. Deziderate din perspectiva Proiectului România Educată

a. Educație de calitate pentru toți

Sistemul de educație este unul echitabil și de calitate pentru fiecare elev și student, începând cu educația timpurie și continuând cu învățarea pe tot parcursul vieții. Fiecare elev și student contează (indiferent de vârstă, de mediul socioeconomic, de nevoile speciale, de religie, de etnie etc.), iar formarea fiecăruia este esențială pentru viitorul României. Statul oferă programe naționale de sprijin pentru elevii și pentru studenții din medii dezavantajate, iar școlile care deservește preponderent comunități sărace au acces la resurse suplimentare, inclusiv pentru angajarea de personal de sprijin și pentru activități de implicare a comunității în viața școlii. Sunt reduse la minimum pierderile din sistem (abandon școlar, părăsire timpurie a școlii, absentism). În acest scop, se identifică din timp situațiile de risc și sunt identificate instrumente flexibile pentru corectarea acestora. Bursele vor fi majorate și, în același timp, olimpicii vor fi în continuare recompensați și susținuți, pe măsura eforturilor depuse.

De asemenea, se asigură o infrastructură adecvată și suficientă, care să respecte cel puțin un set minimal de standarde. Se adoptă un curriculum gândit în succesiune logică de la nivelul antepreșcolar până la cel universitar, coerent și adecvat profilului divers al copiilor și specificului etapelor de dezvoltare a acestora, pentru întreg sistemul de educație. Este esențială asigurarea personalului didactic format, astfel încât să poată aplica acest curriculum în diferite comunități și situații, pentru a răspunde adecvat unei mari diversități de elevi/studenți, cu profiluri, cu nevoi și cu aspirații proprii.

Se urmărește atingerea unui nivel mulțumitor de alfabetizare funcțională și digitală. Totodată, se va pune accent pe autonomie în învățare, pe identificarea și gestionarea emoțiilor, pe comunicare pentru a dezvolta relații armonioase în familie și societate, toleranța și acceptarea diversității culturale și etnice. Se va încuraja creativitatea încă din faza educației timpurii și, ulterior, susținerea unor demersuri inovative și antreprenoriale.

Beneficiarul educației dobândește un set de competențe diverse, pe care încearcă să le dezvolte permanent, începând cu educația timpurie și continuând pe tot parcursul vieții sale.

b. Educație individualizată — diversitate

Educația este individualizată, centrată pe nevoile și pe aspirațiile celui care învață și pe specificul fiecărei comunități de învățare. Sistemul de educație va asigura condițiile și va stimula elevii și studenții să-și dezvolte propriul potențial, ajutându-i să exceleze în domeniile spre care au înclinație, coroborat cu domeniile aflate în aria lor de interes. Consilierea și orientarea școlară, serviciile de sprijin educațional și social capătă o importanță accentuată în formarea, evaluarea și definirea parcursului școlar/universitar.

Infrastructura educațională trebuie să fie adecvată, oferind fiecărui elev/student șansa maximizării propriului potențial. Pentru atingerea acestui deziderat, clasele/grupele vor fi dimensionate astfel încât profesorii să poată acorda atenția necesară fiecărui elev/student. Sunt stabilite mecanisme active și funcționale pentru înțelegerea anticipativă a nevoii de forță de muncă, de competențe și de abilități cerute de dinamica tehnologică și socială și, implicit, a nevoii de formare inițială și de formare continuă. Elevii și studenții vor beneficia de posibilitatea evaluării cunoștințelor dobândite în afara sistemului educațional formal.

Evaluarea învățării efective este centrată pe o logică a dezvoltării de facto a abilităților și competențelor, și nu pe una a duratei participării formale. Se va susține continuarea și dezvoltarea programului școlilor-pilot, program ce presupune și o adaptabilitate crescută la nevoile specifice învățământului preuniversitar cu scopul de a pune în aplicare intervenții educaționale inovative, proiecte de cercetare educațională, noi modele curriculare și de carieră didactică, în vederea evaluării și determinării potențialului de valorificare extinsă și de fundamentare a politicilor educaționale la nivel național, inclusiv din perspectiva pregătirii tinerilor pentru o bună integrare în societate.

Tinerii vor beneficia de posibilitatea de a alege o parte a disciplinelor, activităților extracurriculare și a altor forme de educație complementare utile. În urma consilierii, aceștia au posibilitatea de a opta pentru trasee vocaționale, profesionale sau teoretice, în funcție de domeniul spre care au înclinație, fără a suferi de pe urma unor bariere neacademice în accesul către un ciclu superior de educație sau către un alt traseu. Vor fi consiliați cu privire la alegerea parcursului educațional în raport cu dorințele și capacitatea de dezvoltare profesională și personală, în funcție de beneficiile și costurile fiecărei opțiuni. Astfel, rutele educaționale vor fi flexibile și vor asigura maximizarea potențialului individual.

Vor fi stabilite mecanisme active și funcționale pentru înțelegerea anticipativă a nevoii de forță de muncă ca structură, competențe și abilități cerute de dinamica tehnologică și socială și, implicit, a nevoii de formare inițială și formare continuă. Învățământul în limbile minorităților naționale va beneficia, fără discriminare, de resurse educaționale (manuale școlare, inclusiv digitale), umane (personal didactic, didactic auxiliar și nedidactic), instituționale (unități de învățământ cu personalitate juridică, instituții de perfecționare pedagogică, instituții auxiliare și conexe sistemului de învățământ) și financiare necesare pentru menținerea și dezvoltarea unui sistem de învățământ propriu.

c. Autonomie și gândire critică

Sistemul românesc de educație formează tineri alfabetizați funcțional, tineri creativi, cu o gândire critică dezvoltată, capabili să coreleze informațiile teoretice cu experiențele practice. Copiii și tinerii înțeleg rostul școlii în formarea lor, valorizează lectura și au capacitatea de a înțelege și de a aplica ceea ce citesc. Toți elevii au capacitatea de a înțelege un text complex, inclusiv cu caracter

juridic sau economic, în momentul finalizării educației secundare. Absolvenții acestui nivel de studiu au capacitatea de a căuta și de a selecta informațiile de care au nevoie, în mod autonom, cu ajutorul tehnologiei informaticii și a comunicării (TIC). Au capacitatea de a utiliza informațiile în siguranță, precum și de a se orienta în privința dezvoltării și educației lor ulterioare, optând pentru programe de formare necesare în cariera dorită.

Cel care învață depășește un nivel minim de alfabetizare funcțională și digitală. Este autonom în învățare, are capacitatea de a-și autoregla învățarea și își poate identifica și gestiona singur emoțiile, fiind capabil să comunice, astfel încât să aibă relații armonioase, în familie și în societate. Întreg procesul de educație încurajează reflecția și învățarea ca valori practicate de-a lungul întregii vieți, atât de către elevi/studenti, cât și de către profesori. În contextul declinului demografic, concomitent cu îmbătrânirea populației, trebuie să motivăm și să ajutăm fiecare copil în demersul de a-și maximiza potențialul. Investiția în educația timpurie este esențială pentru dezvoltarea armonioasă a personalității fiecărui om, pentru succesul său educațional, împlinirea și integrarea sa socială. Ea devine cu atât mai importantă pentru copiii care provin din medii dezavantajate.

Oportunitățile de înscriere a copiilor într-o formă de educație timpurie, atât pentru nivelul antepreșcolar, cât și pentru cel preșcolar, sunt esențiale în dezvoltarea sustenabilă pe termen lung a comunităților. În același timp, copiii și tinerii trebuie sprijiniți pentru a putea finaliza învățământul secundar superior, pentru a urma un traseu de învățământ terțiar sau pentru a obține o calificare pentru integrarea lor pe piața muncii și în societate. Este important ca elevii să obțină, la absolvire, calificări relevante, indiferent de filiera pe care au urmat-o. O abordare incluzivă, de calitate, a întregului parcurs educațional este esențială și poate fi facilitată de eliminarea barierelor de acces și participare pentru copiii din categorii dezavantajate.

Pentru a reduce părăsirea timpurie a școlii este nevoie de măsuri care să permită identificarea, din timp, a situațiilor de risc, dar și de instrumente flexibile pentru corectarea acestora. Se va adopta un curriculum gândit în succesiune logică de la nivelul educației timpurii până la cel universitar, coerent și adecvat profilului divers al copiilor și specificului etapelor de dezvoltare a acestora, pentru întreg sistemul de educație. Este esențială formarea personalului didactic astfel încât să poată aplica acest curriculum în diferite comunități și situații, pentru a răspunde adecvat unei mari diversități de elevi/studenti, cu profiluri, nevoi și aspirații proprii. Totodată se va asigura cadrul de finanțare necesar acoperirii acestor deziderate enumerate, atât din bugetul național, cât și din fondurile europene, respectiv din PNRR.

d. Responsabilitatea și integritatea sunt valori-cheie asumate și exersate

Sistemul de educație formează cetățeni responsabili față de societate și față de mediul înconjurător. Responsabilitatea și integritatea sunt valori care se cultivă și respectă pe tot parcursul educațional.

Cultura integrității se transmite atât prin comportamente și prin norme instituționale, cât și prin repere curriculare. Elevii înțeleg importanța unor valori precum responsabilitatea, corectitudinea, transparența, atât prin forța modelelor pedagogice primite prin intermediul cadrelor didactice, cât și prin prisma informațiilor pe care le înțeleg și le aplică la școală. Școala formează nu doar tineri care stăpânesc și aplică informațiile primite, ci și caractere umane, care își exersează în permanență integritatea, toleranța, respectul față de celălalt, față de mediu și față de societate. Sistemul de educație trebuie să formeze cetățeni activi, adaptați condițiilor economice și sociale,

cu o cultură civică și democratică solidă, bazată pe valori europene. Curriculumul național va promova respectarea principiilor de etică și integritate în activitatea școlară, inclusiv cele referitoare la selecția, utilizarea și citarea corectă a surselor de documentare, urmărind dezvoltarea spiritului critic al elevilor în analiza și preluarea informațiilor utilizate.

e. Modelul profesorului în formarea elevului este cel mai puternic instrument pedagogic

Profesorii sunt mentori și facilitatori, veritabili profesioniști în educație. Societatea recunoaște rolul și importanța profesorilor pentru formarea viitorilor cetățeni. Formarea inițială a cadrelor didactice include etape de practică, de mentorat, o perioadă de practică de minimum șase luni și un proces riguros de selecție. În predarea la clasă, cadrele didactice beneficiază de contribuția unor specialiști (profesori consilieri, psihologi, profesori de sprijin, logopezi etc.) și au acces la programe de formare continuă de calitate, adecvate nevoilor comunității educaționale.

Acestea le permit să fie la curent cu ultimele schimbări din practica pedagogică și să îndeplinească multiplele roluri care le revin, în școală și comunitate. Competențele transversale au devenit din ce în ce mai căutate de către angajatori, în contextul schimbării tehnologice accelerate. Competențele digitale devin o necesitate pentru întreg personalul didactic. Pentru asigurarea integrală cu resursă umană calificată, dubla specializare a cadrelor didactice devine o prioritate.

Pe termen mediu, este necesar un sistem integrat de management al carierei didactice. Într-un astfel de sistem, toate cadrele didactice vor beneficia de sprijin, iar cele cu performanțe deosebite vor beneficia de recunoaștere.

f. Pentru educație se alocă resurse suficiente, în mod transparent, echitabil și eficient

Finanțarea educației se va face în raport cu viziunea și strategia asumate, precum și cu performanțele înregistrate și nevoile existente, ținând cont de descentralizarea sistemului educațional și de capacitatea autorităților publice locale de a susține educația fără a afecta calitatea acesteia.

Se propune schimbarea paradigmei sistemului de finanțare a învățământului preuniversitar, printr-o combinație adecvată a sistemului de finanțare per elev cu sistemul de finanțare per formațiune de studiu, în vederea reducerii eficiente a inechităților existente.

Se va asigura finanțare pentru resurse de învățare și pentru infrastructură educațională, conform standardelor naționale, inclusiv pentru extinderea cu prioritate a infrastructurii către acele zone în care cea existentă este insuficientă sau neadecvată.

Finanțarea asigură resursele de învățare și infrastructură adecvate pentru elevii/studentii cu diverse forme de dizabilitate sau cu cerințe educaționale speciale. Având în vedere specificul învățământului în limbile minorităților naționale, dispersia geografică mare, precum și accesibilitatea redusă, se va asigura o valoare diferențiată a costului standard per elev, pentru a garanta dreptul la educație în limba maternă. Finanțarea este corelată cu obiectivele formulate la nivel național. Sistemul de finanțare cuprinde mecanisme de compensare care garantează alocarea de resurse suficiente pentru a acoperi nevoile fiecărei școli, în contextul propriu. Se va susține alocarea de resurse suplimentare pentru școlile care deservește preponderent comunități minoritare sau sărace, inclusiv pentru angajarea de personal-suport și activități de implicare a comunității în viața școlii, prin programe europene și bugetul național; pentru unitățile de învățământ din zone vulnerabile finanțarea de bază trebuie făcută adaptat, pe baza unui cost

standard actual, cu menținerea finanțării suplimentare pentru învățământul în limbile minorităților naționale.

g. Școli sigure și sănătoase

Siguranța individuală în școli sau în universități este o cerință de bază pentru un sistem de învățământ modern. Se vor aloca, prioritar, fonduri pentru infrastructura educațională, conform standardelor naționale de igienă, siguranță la incendiu, reducere a riscului seismic etc. Extinderea infrastructurii se va face cu prioritate către acele zone în care cea existentă este insuficientă, neadecvată sau nesigură. Infrastructura educațională va fi adecvată, spațiile educaționale dimensionate și dotate, astfel încât profesorii să poată acorda atenția necesară fiecărui elev sau student, oferindu-i contexte semnificative și motivante de învățare, oportunități de învățare experiențială și lucru în echipă.

Sistemul educațional va deține infrastructura și dotările necesare, precum și parteneriate cu mediul privat, proiecte de accesare a fondurilor europene, utilizând toate pârghiile de finanțare disponibile pentru o investiție trainică.

Va fi aprobat Planul Național pentru Siguranța în Învățământul Preuniversitar, care va prioritiza și proiecta investițiile în reziliența infrastructurii, vor fi propuse standarde de siguranță pentru unitățile de învățământ, care vor fi dotate în conformitate cu standardele în domeniu.

h. Sistemul de educație românesc este atractiv și valorifică oportunitățile de colaborare internațională

Programele de mobilitate sunt o componentă esențială pentru toate nivelurile de învățământ, atât pentru elevi și pentru studenți, cât și pentru profesori, cercetători și personalul administrativ. Se creează fluxuri de mobilitate echilibrate, atât din perspectiva celor care studiază în afara granițelor (outgoing), cât și pentru reprezentanții comunităților academice și școlare proveniți din alte țări (incoming), inclusiv prin susținerea adecvată a celor care provin din grupuri dezavantajate sau subreprezentate.

Parteneriatele interinstituționale internaționale permit organizarea de programe în cotutelă, cu precădere în cadrul Universităților Europene. În învățământul superior, este stimulată organizarea programelor de masterat atât în limba română, cât și în limbi de circulație internațională. Dezvoltarea curriculară se bazează pe evoluțiile științifice, diversitatea culturală, tendințele din mediul internațional și cerințele mediului socioeconomic național. Colaborările internaționale, accesarea fondurilor europene și organizarea în clustere care cuprind universități, institute de cercetare și companii private sunt utilizate ca oportunități de generare a inovării și a progresului științific. În acest context, se va acorda o atenție deosebită și pentru mărirea fondurilor pentru proiecte școlare și comunitare menite să promoveze interculturalitatea și diversitatea etnică, ca resurse și valori ale societății românești.

i. Managementul educațional este unul profesionist și bazat pe responsabilitate

Funcționarea performantă a unui sistem modern de învățământ este susținută printr-un management profesionalizat, capabil să implementeze, să monitorizeze și să ofere feedback politicilor publice din educație în toate unitățile de învățământ. Implicarea părinților, a asociațiilor de elevi și studenți, a partenerilor sociali și a sectorului privat în decizii poate contribui la profesionalizarea managementului educațional și promovarea unei guvernante orientate spre integritate, calitate și echitate. Se va susține organizarea de programe de formare inițială și

continuă pentru managerii din educație, programe de sprijin în derularea activității și selectarea managementului prin concursuri corecte și periodic organizate. Se va finaliza concursul pentru ocuparea funcțiilor vacante de conducere din unitățile de învățământ, organizat exclusiv pe baza criteriilor de competență și se va avea în vedere organizarea unor sesiuni de concurs pentru ocuparea tuturor funcțiilor de conducere, de îndrumare și control din sistemul de învățământ preuniversitar.

Profesionalizarea managementului școlar este o prioritate a sistemului care determină într-o bună măsură calitatea actului educațional, mai ales din perspectiva descentralizării reale a învățământului. Managerul sau directorul școlii trebuie să dețină un set complex de competențe în management organizațional, recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, managementul timpului, managementul resurselor financiare și logistice, comunicare organizațională și relațională, managementul conflictelor și nu numai. Profesionalizarea managementului școlar și depolitizarea școlii sunt două elemente centrale care vor asigura autonomia performantă a unității de învățământ.

j. Colaborare și stabilitate pentru un sistem de educație rezilient

Reziliența va fi asigurată atât la nivelul întregului sistem educațional, cât și la nivel individual (părinți, elevi, profesori etc.). Pe ambele niveluri, reziliența va urmări capacitatea de adaptare la contexte de criză sau de incertitudine. Direcțiile prioritare de acțiune vor fi stabilitatea cadrului normativ și predictibilitatea proceselor de reformă, dar și includerea în documentele strategice și de planificare a unor măsuri concrete de răspuns rapid și de adaptare în contexte de criză. Vor fi, de asemenea, identificate măsuri specifice de sprijin pentru școlile dezavantajate, astfel încât să fie reduse decalajele dintre școli, pentru ca toți copiii să aibă acces la un învățământ de calitate.

O altă valoare asumată, în acest sens, este colaborarea tuturor părților implicate, pentru a crea un cadru care favorizează adaptabilitatea și reziliența, în care predictibilitatea parcursurilor educaționale să genereze încrederea societății, în ansamblu. Un sistem rezilient este unul predictibil și adaptabil, în care schimbările sunt fundamentate pe date colectate periodic.

• Obiective strategice în educație

Programul de guvernare va continua implementarea Proiectului „România Educată”.

Pentru operaționalizarea acestui proiect, Guvernul va susține creșterea bugetului în următorii ani, pentru finanțarea educației, de minimum 15% din bugetul general consolidat, complementar cu finanțarea asigurată prin PNRR, sub tutela Proiectului „România Educată”.

Sunt prioritare următoarele **obiective** cu rol de reglementare a sistemului:

- a. **Revizuirea cadrului normativ național, prin punerea în acord a legislației subsecvente cu Legea învățământului preuniversitar „România Educată” și Legea învățământului superior „România Educată”, pentru a oferi coerență, predictibilitate și stabilitate sistemului educațional. În acest proces se va avea în vedere garantarea drepturilor beneficiarilor primari, secundari și terțiari, inclusiv pentru învățământul în limbile minorităților naționale.**

Reforma carierei didactice. Regândirea și flexibilizarea formării inițiale pe baze solide, mai ales prin activități practice la clasă, sub îndrumarea unor mentori cu experiență, dar și modele de bună practică din țară și din străinătate. Programele universitare de masterat didactic vor fi generalizate (cu durata de 1 an sau 1,5 ani) cu accent pe pregătire practică realizată în unități de

învățământ de aplicație. Formarea continuă a cadrelor didactice se va corela cu nevoile comunității școlare, planul național de formare și nevoile individuale ale cadrelor didactice.

Implementarea unor politici meritocratice de salarizare, pentru a arăta prețuire și recunoștință pentru activitatea cadrelor didactice. Schimbarea modului de evoluție în carieră și diversificarea profilurilor profesionale, în ideea stimulării abordărilor trans- și interdisciplinare. Cadrele didactice vor fi stimulate să se titularizeze în zone defavorizate

- b. **Regândirea și profesionalizarea guvernantei sistemului de educație** în concordanță cu reforma administrației publice. Reforme structurale privind instituțiile cu atribuții locale și naționale în învățământ preuniversitar.

Profesionalizarea și eficientizarea sistemului de management preuniversitar, prin reorganizarea și actualizarea atribuțiilor unor instituții, precum inspectoratele școlare județene, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar sau Casele Corpului Didactic.

- c. **Prioritizarea susținerii învățământului pentru elevii români din afara granițelor țării, inclusiv pentru cei care se întorc în țară.** Ministerul Educației, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, va organiza unități de învățământ de tip „școală românească din afara granițelor țării”, cu predare în limba română, pe lângă oficiile diplomatice precum și cursuri de limbă, cultură și civilizație românească, în conformitate cu legislația statului respectiv. De asemenea, în cadrul rețelei școlare se pot înființa grupe de acomodare pentru elevii români reîntorși în țară după perioade îndelungate petrecute în afara granițelor României. Vor fi înființate structuri dedicate elevilor români din diaspora.
- d. **Crearea unui sistem coerent de evaluare a sistemului de educație**, atât la nivel central, cât și local, și corelarea cu sistemul de finanțare; Corelarea sistemului de evaluare la programele de evaluare standardizate care au scopul de a măsura cât de bine sunt pregătiți elevii să facă față provocărilor vieții active sau vieții educaționale;
- e. **Digitalizarea procesului educațional și interconectarea bazelor de date**, atât la nivel de sistem educațional, cât și în raport cu alte domenii, pentru a permite abordări integrate: Wi-Fi-Campus pentru toate școlile și universitățile de stat din România + Biblioteca Virtuală + îmbunătățirea competențelor digitale atât pentru elevi, cât și pentru profesori;

Înființarea Unității Executive pentru Suport, Mentenanță și Asistență Tehnică pentru Digitalizare cu responsabilități în formarea utilizatorilor de tehnologie digitală, digitalizarea proceselor și asistență în furnizarea de soluții pentru probleme informatice va fi un pilon important al procesului de transformare digitală.

- f. **Programe de incluziune socială și oferirea de șanse egale la educație pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii și a analfabetismului funcțional.** Nivelul de alfabetizare funcțională al elevilor se va evalua periodic prin teste online cu ajutorul Platformei naționale de alfabetizare funcțională. Pentru a susține elevii și familiile acestora, în contextul prevenirii abandonului școlar, bursele sociale (care vor avea o valoare mai mare începând cu anul școlar 2023-2024) pot fi cumulate cu orice tip de bursă și procesul de acordare a acestora va fi debirocratizat.

Integrarea elevilor din învățământul special în învățământul de masă se va realiza treptat, începând cu grupa mică din învățământul preșcolar. Educația specială se va desfășura în baza unui sistem de sprijin pe patru niveluri. Centrul Național pentru Educație Incluzivă se înființează în vederea coordonării instituționale privind asigurarea educației incluzive pentru toți copiii.

- g. **Generalizarea etapizată a programului „Școală după școală”** și promovarea unei viziuni coerente de integrare a tuturor programelor care au același obiectiv și același grup-țintă. Începând cu anul școlar 2023-2024, la nivelul sistemului național de învățământ se derulează Programul Național Integrat „Masă Sănătoasă”, pentru cel puțin 1.000.000 de beneficiari, în scopul sprijinirii participării la educație a tuturor copiilor ca parte a Programului Național Integrat de Reducere a Abandonului Școlar.
- h. **Finanțarea unui program de suport educațional**, prin practica pedagogică a studenților de la facultățile de limbă română în școlile și comunitățile minorităților naționale;
- i. **Creșterea interesului elevilor pentru lectură**, prin finanțarea programului național „O carte pentru fiecare”;
- j. **Finanțarea fondului de carte în limba română** pentru elevii care studiază în limbile minorităților naționale (inclusiv carte digitală);
- k. **Crearea unor rute complete pentru profilurile teoretic, profesional și vocațional**, care să includă toate nivelurile de calificare. Învățământul profesional redevine un nod esențial al legăturii educației cu piața muncii, nemaifiind considerat o opțiune negativă a candidaților;
- l. **Profesionalizarea managementului unităților și instituțiilor de învățământ**, astfel încât să se asigure stabilitatea, coerența și competența în procesul de conducere a acestora;
- m. **Regândirea infrastructurii educaționale și de cercetare**, pe baza tendințelor demografice, migratorii și socioeconomice, pentru a reduce decalajele și a crește performanța sistemului de educație și cercetare. Introducerea considerentelor legate de sustenabilitate și protecția mediului în abordarea investițiilor în infrastructura școlară;
- n. Pentru elevii din învățământul în limba unei minorități naționale care învață Limba și literatura română după programa specială se organizează **Programul Național de Susținere a Învățării Limbii și Literaturii Române**, pe tot parcursul învățământului preuniversitar.

Se au în vedere următoarele direcții de acțiune: aplicarea prevederilor Legii învățământului preuniversitar „România educată” în privința predării limbii române pentru elevi care studiază în limbile minorităților naționale, finanțarea unui program de schimburi de elevi, cu scopul de a avea posibilitatea utilizării (mai extinse) a limbii române și finanțarea unor tabere de limbă română pentru elevii care studiază în limbile minorităților naționale.

În paralel, până în anul 2024 se va elabora o strategie de dezvoltare a Institutului Limbii Române, cu implementare din anul 2025, care va viza o acoperire globală a nevoilor educaționale în ceea ce privește limba, cultura și civilizația românească din comunităților românești din afara granițelor țării.

o. Promovarea integrității și eticii în sistemul educațional

Realizarea unui Registru unic național integrat al diplomelor și actelor de studiu (RUNIDAS) prin interconectarea și completarea bazelor de date din sistemul de învățământ preuniversitar — Sistemul informatic integrat al învățământului din România (SIIIR), REI și, respectiv, din sistemul de

învățământ superior — Registrul matricol unic al universităților din România (RMUR) și ANS, în vederea urmăririi parcursului educațional al absolvenților, precum și pentru prevenirea fraudelor în domeniul diplomelor/actelor de studii. RUNIDAS va cuprinde toate tezele de licență, disertațiile și lucrările de doctorat, dar și diplomele de bacalaureat, licență, master și doctor, eliberate de către unitățile și instituțiile de învățământ din România, și va putea fi interogată în condițiile respectării prevederilor GDPR și a legislației privind drepturile de autor. Pentru o susținere eficientă a e-guvernantei, RUNIDAS va putea fi conectat cu Registrul de evidență al salariaților din România (REVISAL), precum și cu baza de date a evidenței populației.

- **Obiective specifice în învățământul preuniversitar — echitate și calitate**

Obiectivele care privesc echitatea și calitatea în învățământul preuniversitar se referă la:

- Configurarea unui Program național integrat;
- Educația timpurie — acces pentru toți copiii în creșe și grădinițe;
- Învățământ primar și secundar — servicii educaționale de calitate pentru toți elevii;
- Învățământ profesional și vocațional — rute profesionale și vocaționale pentru o societate emergentă;
- Cariera didactică — profesioniști în educație;
- Managementul unităților de învățământ — profesionalizare;
- Infrastructura școlară — siguranță și calitate;

- **Configurarea unui Program național integrat**

- a. Programul național privind achiziția de laptopuri sau tablete cu abonament la internet având ca scop dotarea elevilor și a studenților, prin raportare la criteriile sociale, precum și a cadrelor didactice, care nu au beneficiat anterior de mijloace electronice cu acces la internet, în scopul realizării proceselor de predare învățare — evaluare în format online, cât și pentru utilizarea mijloacelor educaționale bazate pe tehnologiile digitale sau pentru colaborarea interdisciplinară;
- b. Programul național pentru conectarea școlilor la internet având ca scop conectarea la internet a tuturor unităților și instituțiilor de învățământ, cu precădere a unităților de învățământ preuniversitar din localități situate în mediul rural, mediul urban cu până la 10.000 de locuitori, precum și a celor din zone izolate și/sau defavorizate, care nu au o conexiune performantă la internet. Consolidarea capacității structurilor subordonate sau în coordonare ale Ministerului Educației de a realiza, în termeni obiectivi, conectarea la Rețeaua Europeană de Educație și Cercetare GEANT și la serviciile conexe (Eduroam, Edugain etc.) a tuturor unităților de învățământ și de cercetare, precum și concentrarea la nivelul acestor structuri a tuturor resurselor necesare inclusiv a celor administrate de alte entități și care sunt utilizate de sistemul de educație;
- c. Program privind digitalizarea resurselor educaționale având ca scop realizarea unui sistem integrat de eLearning bazat pe o platformă open-source (de exemplu Moodle), cu facilități de videoconferință incluse;
- d. Programul național de învățământ TVR Educațional — acces gratuit la educație pentru toți elevii din România având ca scop realizarea unei Platforme educaționale digitale

multimedia și a unei Biblioteci virtuale multimedia, în colaborare cu Televiziunea Română, destinate elevilor, cadrelor didactice și familiei, inclusiv celor din învățământul în limbile minorităților naționale, de tip „Netflix educațional românesc”;

- e. Realizarea și finanțarea unui Program național de ore remediale, destinat tuturor copiilor din România având ca scop evaluarea rapidă a fiecărui elev și realizarea de ore remediale finanțate care să vizeze fiecare elev;
- f. Programul național de sprijin al elevilor având ca scop stimularea performanței și participării la procesul educațional al tuturor elevilor din România, indiferent de statutul lor socio-economic;

Prin acest program propunem relaxarea criteriilor privind eligibilitatea pentru bursa de ajutor social, astfel încât fiecare elev care provine dintr-o familie în care părinții sau tutorii legali au salariul minim pe economie va putea fi eligibil pentru acest tip de bursă, astfel încât numărul elevilor care pot să beneficieze de burse sociale să crească, până la dublarea numărului de beneficiari.

- g. Programul național de sprijin „Școala de Spital și școala de la domiciliu” având ca scop sprijinirea antepreșcolărilor, preșcolărilor și elevilor cu boli cronice, boli maligne sau alte afecțiuni care necesită spitalizare și/sau tratament/monitorizare ori aflați la recuperare;
- h. Programul național „Vouchere culturale pentru elevi” având ca scop asimilarea culturii prin acordarea unui voucher de 250 lei/an, care poate acoperi servicii/bunuri culturale. Prin acest program, elevii vor primi 250 lei/an prin intermediul unor carduri reutilizabile;
- i. Realizarea manualelor în limbile minorităților naționale în vederea acoperirii deficitului existent;
- j. Includerea disciplinelor „Istoria evreilor. Holocaustul”, respectiv „Istoria comunismului din România” în planurile cadru pentru învățământul liceal;
- k. Punerea la dispoziția elevilor Cardul Național de Elev, care atestă calitatea de beneficiar primar și care va fi utilizat pentru toate beneficiile acordate prin lege, inclusiv transportul gratuit pentru accesul la educație.

- **Educația timpurie — acces pentru toți copiii în creșe și grădinițe**

- a. Finalizarea procesului de preluare din perspectivă conceptuală și metodologică a creșelor în sistemul național de învățământ, concomitent cu creșterea capacității de cuprindere în învățământul antepreșcolar și preșcolar a copiilor cu vârste între 0—3 ani;
- b. Asigurarea finanțării per antepreșcolar și preșcolar, conform prevederilor legale;
- c. Generalizarea treptată a cuprinderii copiilor de 5, 4 și 3 ani în învățământul preșcolar, până în anul 2025;
- d. Revizuirea standardelor specifice de asigurare a calității educației timpurii, inclusiv cele privind spațiul educațional, dotările, activitatea psihopedagogică și activitățile-suport;
- e. Dezvoltarea și actualizarea standardelor de pregătire și a standardelor ocupaționale pentru personalul din educația timpurie;

- f. Actualizarea cadrului normativ privind construcțiile cu scop educațional, precum și proiectarea unor modele arhitecturale standard pentru construcția de creșe și grădinițe, în colaborare cu Ordinul Național al Arhitecților;
  - g. Acordarea creditului fiscal pentru copiii înscriși la creșe și grădinițe astfel încât angajatorii să aibă posibilitatea de a acoperi parțial costurile de creșă și grădiniță ale angajaților în schimbul unor deduceri de impozit.
- **Învățământ primar și secundar — servicii educaționale de calitate pentru toți elevii**
    - a. Creșterea accesului și participării la educație de calitate pentru toți copiii, indiferent de mediul de rezidență;
    - b. Scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii până la nivelul mediu înregistrat în Uniunea Europeană;
    - c. Scăderea semnificativă a ratei de analfabetism funcțional la copiii de 15 ani, similară mediei europene, conform rezultatelor obținute la testele PISA;
    - d. Dezvoltarea programelor „Școală după școală” în unitățile de învățământ de stat și creșterea calității serviciilor oferite, inclusiv prin acordarea unei majorări cu 25%—30% a salariului de bază, pentru desfășurarea activității în program prelungit, în situația în care orele din cadrul programului prelungit nu intră în norma didactică;
    - e. Oferirea serviciilor de consiliere și orientare (inclusiv logopedie) pentru toți elevii, prin crearea cadrului legal care să permită angajarea în școală a consilierilor școlari, logopezilor, asistenților sociali și profesorilor de sprijin;
    - f. Revizuirea arhitecturii curriculare prin centrarea conținuturilor pe profilul celui care învață, pe competențele-cheie și pe maximizarea potențialului fiecărui copil;
    - g. Valorificarea evaluărilor naționale și a evaluărilor curente, în vederea realizării intervențiilor remediale pentru asigurarea progresului școlar;
    - h. Standardizarea evaluării la fiecare disciplină și an de studiu și digitalizarea evaluărilor și examenelor naționale;
    - i. Introducerea portofoliului educațional digital pentru actualizarea și monitorizarea permanentă a parcursului educațional al fiecărui copil și identificarea imediată a măsurilor remediale necesare, inclusiv din perspectiva activității extrașcolare;
    - j. Dezvoltarea unui sistem de identificare a ariilor de performanță ale elevilor (exemplu, identificarea talentelor în sport, artă, șah, abilități practice etc.) și de sprijinire a celor cu abilități și talente deosebite pentru a atinge excelența;
    - k. Reconfigurarea ciclurilor de învățământ astfel încât toate traseele educaționale să permită accesul spre o formă superioară de formare, indiferent de profilul urmat;
    - l. Realizarea rețelei școlilor-pilot, în vederea implementării unor formule de administrare/management descentralizate și a dezvoltării unor programe educaționale inovative;
    - m. Certificarea calificărilor din sistemul de învățământ liceal în vederea valorificării lor pe piața muncii sau în tranziția către alte forme de educație, inclusiv la filiera teoretică (exemplu, certificări informatică, limbi străine);
    - n. Creșterea calității învățământului în mediul rural prin încurajarea procesului de realizare a consorțiilor școlare;
    - o. Renunțarea treptată la sistemul de predare simultană;

- p. Formarea cadrelor didactice în acord cu arhitectura curriculară și pentru integrarea tehnologiei în procesul educațional;
  - q. Creșterea alocării de fonduri pentru proiectele școlare și comunitare menite să promoveze interculturalitatea și diversitatea etnică, ca resurse și valori ale societății românești, inclusiv prin includerea istoriei minorităților etnice în manualele și programele de istorie;
  - r. Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare va înființa, în structura acestuia, un birou de coordonare științifică a elaborării și revizuirii periodice a curriculei, coordonare a evaluării manualelor școlare și auxiliarelor didactice, precum și coordonare științifică și profesională a sistemului de evaluare și examinare pentru învățământul în limbile minorităților naționale și, Institutul de Științe ale Educației va înființa o structură de cercetare și inovare pentru învățământul cu predare în limbile minorităților naționale;
  - s. Se va susține dezvoltarea activităților centrelor de formare continuă în limbile minorităților naționale și a diversificării programelor de formare a acestora și se vor asigura manuale școlare, inclusiv cele digitale la toate disciplinele pentru învățământul în limbile minorităților naționale.
- **Învățământ profesional și vocațional — rute profesionale și vocaționale pentru o societate emergentă**
    - a. Dezvoltarea rutelor de educație profesională în regim dual la nivel liceal și terțiar;
    - b. Extinderea programelor de tip dual până la cel puțin 30% din totalul programelor de educație tehnologică, la orizontul anului școlar 2023/2024;
    - c. Revizuirea ofertei educaționale, a curriculumului și a programelor pentru ruta tehnologică și profesională, pentru meserii emergente de pe piața muncii;
    - d. Realizarea unui pachet de sprijin social pentru elevii din medii defavorizate care accesează învățământul profesional și dual, din surse europene/guvernamentale, prin crearea cadrului legal care să permită cumulul mai multor burse cu bursa profesională, prin intermediul pachetului de legi „România educată”;
    - e. Dezvoltarea centrelor/campusurilor pentru învățământ dual, corelată cu cerințele operatorilor economici din zona respectivă;
    - f. Crearea unui sistem național de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii sau a continuării studiilor la un nivel superior de educație, prin interoperabilitatea sistemelor informatice din sectoare diferite de activitate;
    - g. Scăderea numărului de elevi dintr-o grupă și creșterea numărului de grupe din clase în învățământul tehnologic, vocațional, profesional, de artă și sportiv.
  - **Cariera didactică — profesioniști în educație**
    - a. Regândirea sistemului de formare inițială, valorificarea liceelor pedagogice în cariera didactică, pregătire superioară, conform practicilor la nivel european și extinderea masteratului didactic, respectiv extinderea ofertei de cursuri postuniversitare de conversie profesională;
    - b. Creșterea gradului de pregătire practică a cadrelor didactice și diversificarea contextelor de formare;

- c. Formarea cadrelor didactice pentru identificarea situațiilor de risc de abandon școlar și utilizarea instrumentelor necesare pentru gestionarea acestora;
- d. Formarea cadrelor didactice în vederea integrării elevilor cu CES în învățământul de masă;
- e. Realizarea profilului de competențe al cadrului didactic pentru fiecare nivel de învățământ;
- f. Dezvoltarea unor mecanisme de monitorizare a impactului programelor de formare asupra calității procesului educațional;
- g. Înființarea Centrului Național pentru Formare și Dezvoltare în Cariera Didactică în vederea identificării nevoilor de formare și dezvoltarea curriculumului de formare;
- h. Salarizarea atractivă a cadrelor didactice, didactice auxiliare și administrative, având la bază salariul mediu brut pe economie, pentru debutanți;
- i. Introducerea unui fond de premiere de 2% din bugetul de venituri și cheltuieli al unităților/instituțiilor de învățământ pentru salariații cu rezultate deosebite prin decizia consiliului de administrație al unității/instituției de învățământ;
- j. Includerea în formarea inițială a cadrelor didactice a unui modul special pentru însușirea competențelor de predare în regim simultan, cu precădere pentru cadrele didactice din educația timpurie și învățământul primar;
- k. Susținerea și extinderea dublei specializări în formarea inițială a cadrelor didactice, prin elaborarea cadrului legislativ care să permită programe de studii universitare cu dublă specializare;
- l. Cariera didactică va deveni o opțiune reală pentru tinerii absolvenți, printr-o salarizare atractivă ce are la bază salariu mediu brut pe economie.

- **Managementul unităților de învățământ — profesionalizare**

- b. Profesionalizarea managementului prin asigurarea accesului la programe de formare profesională și la resurse de calitate pentru directorii unităților de învățământ și pentru aspiranții la cariera managerială;
- c. Creșterea autonomiei unităților de învățământ atât în privința resursei umane, curriculumului la decizia elevului din oferta școlii cât și a managementului financiar, pe baza unor contracte de management cu indicatori măsurabili;
- d. Digitalizarea proceselor de management și administrative la nivelul unităților de învățământ preuniversitar;
- e. Construirea unui sistem de Big Data și inteligență artificială capabil să interpreteze datele, să identifice punctele slabe din sistemul de educație și să realizeze previziuni;
- f. Susținerea financiară a autorităților locale pentru rezolvarea integrală a situațiilor unităților de învățământ cu toalete în curte, fără acces la apă și canalizare sau fără internet, prin Planul Național pentru Siguranța în Învățământul Preuniversitar;
- g. Identificarea și reabilitarea școlilor cu risc seismic sau cu vulnerabilități care afectează semnificativ procesul educațional (grad de risc ridicat la incendiu, în domeniul sanitar etc.);

- h. Regândirea modului de organizare a concursului pentru managementul școlar, în acord cu descentralizarea și cu reforma administrativă, pentru a fi organizat la nivelul unității de învățământ;
- i. Dezvoltarea unor instrumente de guvernanță care să stimuleze participarea activă a partenerilor educaționali (precum reprezentanții elevilor, părinților, sindicatelor și ai mediului privat).

- **Infrastructura școlară — siguranță și calitate**

- a. Construirea de creșe și grădinițe, în acord cu obiectivele privind rata de cuprindere a copiilor cu vârsta de 3 luni —6 ani;
- b. Realizarea unor proiecte cu versiuni moderne de arhitectură care să faciliteze personalizarea educației pentru nevoile elevilor — inclusiv prin utilizarea opțiunilor de digitalizare a resurselor învățării;
- c. Dezvoltarea infrastructurii școlare și asigurarea dotărilor necesare pentru realizarea incluziunii copiilor cu CES în învățământul de masă;
- d. Elaborarea unui proiect național de reabilitare și extindere a rețelei de școli gimnaziale, școli profesionale și licee, care să permită organizarea procesului educațional în maximum două schimburi;
- e. Înființarea și dotarea de laboratoare didactice, camere resursă pentru suport educațional și psihopedagogic, laboratoare ȘTIAM;
- f. Construcția și dezvoltarea de campusuri școlare, inclusiv pentru învățământ dual;
- g. Construirea de internate/cămine;
- h. Dezvoltarea unor centre regionale responsabile cu dezvoltarea și asigurarea de resurse pentru infrastructura IT din învățământul preuniversitar;
- i. Construirea de terenuri și săli de sport pentru unitățile de învățământ din zona educației timpurii, precum și pentru cele din ciclul primar, gimnazial și liceal pentru a favoriza suplimentarea numărului de ore de educație fizică și sport, având ca obiectiv maximal introducerea în planurile-cadru a unei ore de educație fizică, zilnic;
- j. Promovarea unui program eficient și transparent de finanțare a internatelor școlare, care să acopere în mod real cheltuielile de funcționare, inclusiv cele de personal;
- k. Extinderea infrastructurii, având ca obiectiv înființarea de noi clase, cu efective mai mici, acolo unde școlile au cereri foarte mari, prin eliminarea excepțiilor cu privire la depășirea numărului maxim de elevi din clasă, pe baza revizuirii/consolidării legislației actuale;
- l. Achiziția de autobuze/microbuze școlare corect corelată cu specificul și necesarul unităților școlare;
- m. Înființare și dotare de cabinete de medicină școlară în unitățile de învățământ preuniversitar cu un număr de cel puțin 300 de antepreșcolari/preșcolari/elevi.

- **Obiective specifice în învățământul superior**

Obiectivele specifice care privesc învățământul superior sunt:

- Un învățământ superior echitabil și centrat pe student;

- Îmbunătățirea guvernancei învățământului superior la nivel instituțional și național, precum și întărirea autonomiei instituționale;
- Învățământul superior – performanță, finanțare adecvată, antreprenoriat, autonomie și adaptare la cerințele mediului socioeconomic;
- Învățământul superior și cercetarea universitară – etică, integritate și promovarea valorilor fundamentale;
- Internaționalizarea învățământului superior: „Study in Romania” — creșterea competitivității și compatibilizarea cu universitățile europene
- Calitate, flexibilitate și inovare și adaptate la cerințele impuse de progresul tehnologic și bunele practici la nivel internațional;
- **Un învățământ superior echitabil și centrat pe student**
  - a. Stabilirea unui cuantum minim pentru bursele studentești.
  - b. Consolidarea participării studenților în luarea deciziilor astfel încât aceștia să aibă au cel puțin un reprezentant în comisiile de etică universitară, de acordare a bursei, de distribuire a locurilor de cazare, de evaluare și asigurare a calității, precum și în alte comisii cu caracter social, respectiv 25% în componența senatului universitar, consiliului facultății, CSUD și a comisiei de etică universitară.
  - c. Încurajarea instituțiilor de învățământ superior pentru a elabora propriile strategii în ceea ce privește dimensiunea socială;
  - d. Întărirea serviciilor de consiliere pentru studenți, care să vizeze inclusiv aspecte legate de provocările psihologice care pot să apară pe parcursul studiilor universitare, inclusiv prin asigurarea a cel puțin un consilier la 1.000 de studenți și a unei finanțări adecvate;
  - e. Îmbunătățirea condițiilor de studiu pentru persoanele cu dizabilități, prin adaptarea infrastructurii, a materialelor de studiu, a metodelor pedagogice și furnizarea de servicii dedicate;
  - f. Stabilirea valorii bursei minime astfel încât să acopere cheltuielile de cazare, pentru masă, materiale de studii pentru fiecare student;
  - g. Creșterea cu minimum 100% a subvenției cămine cantine pentru studenții cazați în căminele universităților, pentru a compensa creșterea costurilor la utilități;
  - h. Acordarea subvențiilor necesare pentru accesul studenților la manifestări culturale și sportive organizate de instituții publice, beneficiind de reduceri din costul biletelor;
  - i. Reevaluarea și finanțarea adecvată a programelor de sprijin pentru studenți în vederea achiziționării de echipamente electronice, în special „Euro 200”;
  - j. Continuarea acordării de locuri speciale absolvenților de liceu cu domiciliul în mediul rural, de etnie rromă;
  - k. Asigurarea asistenței medicale gratuite pentru studenți în campusul universitar, cu creșterea vârstei de acces la servicii medicale gratuite până la 35 de ani;

- l. Sprijinirea structurilor asociative studentești;
  - m. Stimularea instituțiilor de învățământ superior pentru a implementa metode inovative și de înaltă calitate de învățare și predare, centrate pe student, care utilizează inclusiv instrumentele puse la dispoziție de digitalizare, abordări inter- și multidisciplinare, învățarea și predarea bazate pe cercetare, utilizarea informațiilor analitice despre învățare, a resurselor de învățare deschise etc.;
  - n. Înființarea Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar (PNRAU) care vizează creșterea retenției studenților în cadrul instituțiilor de învățământ superior. Aceasta va susține tranziția de la învățământul secundar superior la învățământul universitar, precum și politici și practici de reînmatriculare a studenților, de tip „A doua șansă”, la nivelul fiecărei instituții de învățământ superior.
  - o. Identificarea măsurilor de sprijin printr-un feedback timpuriu optimizat și personalizat cu privire la progresul educațional și riscurile aferente, precum și susținerea posibililor candidați la studiile de învățământ superior și a studenților care provin din familii fără acces la un nivel ridicat de învățământ prin programe de tipul „Primul student din familie”.
  - p. Dezvoltarea unui instrument de monitorizare a tranziției către învățământul superior și de avertizare timpurie a abandonului universitar.
  - q. Studenții înmatriculați la forma de învățământ cu frecvență în instituțiile de învățământ superior acreditate, în vârstă de până la 30 de ani, vor beneficia de tarif redus cu 90% pe mijloacele de transport local în comun, transportul intern auto, cu metroul, precum și pentru transportul intern feroviar la toate categoriile de trenuri, clasa a II-a și naval, pe tot parcursul anului calendaristic. Studenții orfani sau proveniți din centre de plasament beneficiază de gratuitate pentru aceste categorii de transport.
- **Îmbunătățirea guvernancei învățământului superior la nivel instituțional și național, precum și întărirea autonomiei instituționale**
    - a. Reorganizarea și eficientizarea activității tuturor organismelor consultative sau instituțiilor aflate în coordonarea/relații de colaborare cu ME: CNATDCU, CNFIS, CNSPIS, ANC, ARACIS etc.;
    - b. Aplicarea principiului autonomiei universitare inclusiv în ceea ce privește aspectele de management și administrative, în consonanță cu prevederile Constituției României, ale legii și cu valorile exprimate la nivel european de EUA, precum și cu asumarea răspunderii publice;
    - c. Consolidarea autonomiei financiare a universităților, prin îmbunătățirea sau completarea cadrului legal, în sensul flexibilizării utilizării soldurilor, finanțării de bază și veniturilor proprii, pentru susținerea activităților didactice și de cercetare, inclusiv pentru cheltuieli de capital, în paralel cu creșterea răspunderii publice a universităților față de transparența decizională și financiară a acestora;

- d. Sprijinirea coagulării universităților în vederea realizării unor instituții de învățământ superior din ce în ce mai competitive la nivel european și internațional;
  - e. Transparentizarea activităților didactice, de cercetare, dar și a celor specifice managementului și administrației, prin publicarea informațiilor relevante pe site-ul de internet al instituției;
  - f. Preluarea de către universități a unor foste tabere școlare și universitare care să fie puse la dispoziția studenților.
  - g. Se va înființa Registrul Unic Național Integrat al Diplomelor și Actelor de Studii (RUNIDAS), ca sistem informatic integrat pentru gestiunea actelor de studii eliberate de unitățile de învățământ preuniversitar, de instituțiile de învățământ superior și Academia Română, precum și a registrelor matricole de la nivelul sistemului de învățământ superior.
  - h. Se va înființa Platforma Națională de Raportare Unică în Învățământul Superior (PNRUIS) pentru raportarea tuturor datelor statistice din învățământul superior.
- **Învățământul superior – performanță, finanțare adecvată, antreprenariat, autonomie și adaptare la cerințele mediului socioeconomic**
    - a. Actualizarea modului de finanțare a universităților în concordanță cu obiectivele de dezvoltare națională, cu misiunea asumată și cu performanța asociată obiectivelor strategice. Principiul de bază este că finanțarea trebuie să urmeze performanța și interesele strategice ale României;
    - b. Utilizarea eficientă a resurselor pentru creșterea competitivității în plan internațional, prin încurajarea creării de consorții universitare performante de tipul universităților metropolitane (modelul francez), care să asigure și o cooperare intensificată între universități și institute de cercetare;
    - c. Promovarea unor politici publice care să încurajeze înființarea de către universități a programelor de studii interdisciplinare (artificial intelligence, behavioral economics, cognitive sciences), corelate cu cererile de pe piața forței de muncă;
    - d. Îmbunătățirea formării inițiale pentru cariera didactică din învățământul preuniversitar și reorganizarea masteratului didactic cu concentrarea pe practică.
    - e. Reintroducerea dublelor specializări la nivel de licență;
    - f. Dezvoltarea colegiilor terțiare nonuniversitare, cu precădere în domenii deficitare pe piața muncii, anticipând nevoile angajatorilor;
    - g. Asigurarea cadrului legal pentru dezvoltarea în universități de rute diferențiate de carieră pentru cercetători și cadre didactice: posturi exclusiv didactice, posturi exclusiv de cercetare și posturi mixte;
    - h. Aplicarea unitară a legislației specifice în vigoare pentru universitățile de stat multicultural;
    - i. Asigurarea unei finanțări suplimentare de la bugetul de stat pentru temele de cercetare doctorală care răspund solicitărilor mediului economico-social;

- j. Asigurarea cadrului legal pentru plata finanțării per capita pentru universitățile acreditate, cu predare în limba minorităților naționale, pentru specializările care nu se află în oferta niciunei instituții de învățământ din sistemul public din România, cu predare în limba minorității respective;
  - k. Crearea cadrului legal pentru sprijinirea dimensiunii antreprenoriale a universității;
  - l. ME va realiza urmărirea traseului profesional al absolvenților de învățământ (preuniversitar sau superior) astfel încât să poată corela mai bine oferta educațională cu cerințele pieței muncii, în acord cu tendințele demografice pe termen mediu și lung.
- **Învățământul superior și cercetarea universitară – etică, integritate și promovarea valorilor fundamentale**
    - a. Includerea indicatorilor care vizează respectarea valorilor fundamentale în procesul de evaluare externă a calității;
    - b. Dezvoltarea cercetării în universități prin finanțarea acestora în regim competitiv, cu scopul de a dezvolta resursele umane specializate în cercetare, infrastructurile de cercetare, precum și mecanisme de monitorizare și evaluare a calității și relevanței activităților de cercetare-dezvoltare-inovare (CDI);
    - c. Continuarea și creșterea finanțării cercetării științifice din universități în cadrul finanțării de bază. În acest fel se va susține dezvoltarea activităților CDI în universitățile publice, crescând performanța și vizibilitatea cercetării românești în plan internațional;
    - d. Sprijinirea universităților în vederea preluării unor institute de cercetare;
    - e. Stimularea instituțiilor de învățământ superior pentru a dezvolta programe de studii și activități de cercetare relevante pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă SDG, precum și a altor activități conexe;
    - f. Politicile de etică și deontologie universitară vor fi transpuse la nivel național printr-un cod cadru de etică și deontologie universitară, adoptat prin Hotărâre a Guvernului, în baza căruia vor fi adoptate codurile la nivelul instituțiilor de învățământ superior.
    - g. Planurile de învățământ pentru programele de studii de scurtă durată, licență și masterat, și pentru programele de pregătire individuală din ciclul III de studii universitare de doctorat.
  - **Internaționalizarea învățământului superior: „Study in Romania” — creșterea competitivității și compatibilizarea cu universitățile europene**
    - a. Va fi înființat Programul Național pentru Internaționalizare Universitară „Study in Romania” (PNIU) în vederea consolidării procesului de internaționalizare a sistemului de învățământ superior, cu obiective clar stabilite;
    - b. Susținerea universităților românești membre ale unor rețele de universități europene prin alinierea practicilor administrative la cele recomandate la nivel european, pentru a facilita realizarea obiectivelor;

- c. Simplificarea procedurilor de admitere și înmatriculare a studenților străini, prin generalizarea preadmiterii condiționate și susținerea optimizării timpului de obținere a vizei de studiu;
  - d. Dezvoltarea dimensiunii internaționale a învățământului terțiar și atingerea unui nivel de participare în programe de mobilități pentru minimum 20% dintre studenții înmatriculați în programe de licență și master și 80% dintre doctoranzi;
  - e. Dezvoltarea activităților-suport pentru susținerea universităților românești în vederea implementării cadrului legal care reglementează diplomele duble/joint degree.
  - f. Instituțiile de învățământ superior deja integrate în rețelele universităților europene vor putea elibera diplome joint degree, valorificându-și astfel internațional expertiza și potențialul academic, pentru atingerea obiectivelor asumate în proiectele câștigate prin competiție europeană;
  - g. Actualizarea cadrului legal aplicabil calificărilor și standardelor ocupaționale, precum și evaluării calității în învățământul superior. Pentru a avea un învățământ superior flexibil și adaptat la nevoile societății, în plan intern și internațional se vor susține prioritar învățământul dual, dubla specializare, procesul de lifelong learning, focalizarea pe learning outcomes.
  - h. Vor fi sprijinite politicile publice de tipul *soft diplomacy* prin intermediul activităților specifice internaționalizării învățământului superior, inclusiv prin coagularea unor comunități de absolvenți internaționali ai învățământului superior.
- **Calitate, flexibilitate și inovare și adaptate la cerințele impuse de progresul tehnologic și bunele practici la nivel internațional**
    - a. Dezvoltarea unei strategii naționale cu privire la învățarea și predarea inovativă, de înaltă calitate și centrată pe student, bazată pe date valide, colectate consecvent, și analize și cercetări specifice domeniului;
    - b. Crearea cadrului legal pentru realizarea de programe de studii în format modular și acordarea de microcertificări, cu adaptarea corespunzătoare a sistemului de evaluare externă a calității;
    - c. Valorizarea cadrelor didactice care au rezultate deosebite în activitatea de învățare și predare, prin acordarea de recunoaștere, retribuire adecvată și progres în carieră;
    - d. Furnizarea unor programe de formare pedagogică adecvate pentru cadrele didactice din învățământul superior și introducerea obligativității parcurgerii acestora în vederea progresului în carieră;
    - e. Stimularea instituțiilor de învățământ superior pentru includerea în curriculumul universitar a competențelor viitorului: competențe digitale, gândirea critică și inovativă, rezolvarea de probleme, inteligență emoțională, lucrul în echipă, comunicare, reziliență, spirit antreprenorial și de leadership;
    - f. Revizuirea programelor de studii printr-un demers bazat pe rezultatele învățării și corelarea acestora cu competențele cerute de piața muncii;

- g. Flexibilizarea departamentelor pentru pregătirea personalului didactic, în sensul de a putea organiza cursuri la maximum două discipline opționale în profilul universității respective.
- h. Corelarea sistemului de învățământ cu standardele de la nivel internațional (ESCO, ISCED).
- i. Criteriile privind asigurarea și evaluarea calității educației vor fi fost actualizate în conformitate cu tendințele la nivel internațional și cuprind, printre altele, procesul de internaționalizare, accesibilitatea și eficiența resurselor și a serviciilor de sprijin adecvate învățării, sau învățarea, predarea și evaluarea centrate pe student.
- j. Va fi introdus procesul de auditare a evaluării interne a rezultatelor, în vederea evaluării externe a mecanismelor interne de asigurare a calității instituțiilor de învățământ superior. Acestea vor putea aplica pentru o evaluare externă simplificată, după ce au parcurs două cicluri de evaluare periodică la nivel instituțional, consecutive, încheiate cu rapoarte de menținere a acreditării. Aceasta este realizată în baza unui sistem de standarde și indicatori stabilit de comun acord cu instituția de învățământ superior.

XII. MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE

Dezvoltarea și consolidarea clasei de mijloc din România reprezintă unul dintre obiectivele de bază ale Partidului Național Liberal. Acest lucru se poate realiza prin reducerea progresivă a poverii fiscale asupra veniturilor salariale, prin implementarea mecanismelor de stimulare financiară a angajaților, prin facilități fiscale acordate familiilor care au în întreținere copii și prin încurajarea persoanelor care desfășoară mai multe activități simultan.

Modernizarea marilor sisteme publice, protejarea categoriilor vulnerabile social și creșterea veniturilor sunt direcțiile strategice prioritare pe care Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (MMSS) trebuie să le urmărească prin politicile pe care le susține. În acest context, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale are ca obiective:

- modernizarea sistemului de pensii;
- modernizarea sistemului de salarizare în sistemul public;
- modernizarea asistenței sociale prin investiții în infrastructură și servicii integrate;
- creșterea gradului de ocupare;
- accelerarea proceselor de digitalizare pentru îmbunătățirea serviciilor publice.

Începând cu anul 2021, a fost demarat procesul de digitizare a dosarelor de pensii, prin casele teritoriale de pensii. Finalizarea acestui proces în anul 2023 va permite: o recalculare rapidă a drepturilor, evaluarea rapidă și eficace a impactului financiar determinat de ulterioarele majorări ale punctului de pensie/punct de referință. De asemenea, în scopul asigurării unei rate ridicate de înlocuire a salariului cu pensia (indicator Eurostat), în special după anul 2030, este importantă majorarea contribuțiilor la Pilonul II de pensii, începând cu 1 ianuarie 2024, precum și alte măsuri, în scopul majorării valorii unităților de fond acumulate de participanții la pensiile obligatorii administrate privat.

Domeniile aferente activității Ministerului Muncii și Solidarității Sociale beneficiază de fonduri europene prin intermediul Fondului Social European Plus, Fondului European pentru Dezvoltare Regională și Mecanismului de Redresare și Reziliență. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale se va

implica, prin structurile de specialitate, în procesele de elaborare a documentelor programatice, precum Acordul de Parteneriat și viitoarele programe operaționale, în implementarea măsurilor din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență și îndeplinirea condițiilor favorizante privind asigurarea cadrului de politică strategic în domeniul egalității de gen, incluziunii sociale și reducerea sărăciei.

1. Modernizarea sistemului de pensii

- **Politici corecte și eficiente vizând pensiile**

Modernizarea sistemului de pensii va urmări: Digitalizarea/evaluarea dosarelor de pensii; elaborarea unei legislații moderne care să aducă echitate, sustenabilitate și reducerea discrepanțelor între quantumurile pensiilor celor care au desfășurat activități similare și au avut contribuții similare la sistemul de pensii precum și recalcularea pensiilor, în vederea eliminării inechităților.

Obiective:

- Adoptarea unei legislații ținând cont de condiționalitățile asumate prin PNRR și negocierile cu CE
- Creșterea capacității administrative a CNPP

Măsuri propuse:

- a. Digitalizarea / Evaluarea dosarelor de pensii;
- b. Continuarea transunerii tuturor dosarelor de pensii din format letric în format electronic(75% realizat);
- c. Creșterea capacității caselor de pensii în folosirea tehnologiei pentru rezolvarea solicitărilor pensionarilor;
- d. Întărirea capacității de comunicare/răspuns la solicitările de informații ale beneficiarilor prin folosirea informației în sistem digital;
- e. Eficientizarea prin digitalizare a activității caselor de pensii și evaluarea tuturor dosarelor de pensii în perspectiva recalculării pensiei.
- f. Stocarea informațiilor în baze de date digitale
- g. Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajați

Prin aplicarea măsurilor vor fi consolidate în continuare abilitățile de management la nivelul conducerii caselor de pensii, prin fixarea unor indicatori clari de performanță pentru toate casele de pensii. De asemenea, va crește nivelul de informare a pensionarilor și accesul acestora la dosarele de pensii, în format digital, ca parte a programului de furnizare a serviciilor destinate pensionarilor indiferent de locul de reședință.

În ceea ce privește răspunsul la așteptările de prelungire a vieții active și de creștere a quantumului pensiei, este în curs de adoptare cadrul legal care să permită opțiunea persoanelor care îndeplinesc condițiile legale de pensionare să rămână active după vârsta legală de pensionare.

- **Reforma sistemului de pensii și creșterea pensiilor**

Legislația din România s-a schimbat în acest domeniu în ultimii ani, separat de cadrul general, fiind introduse o serie de legi speciale prin care s-au reglementat categorii de pensii care nu au ca temei principiul contributivității.

Se susține aplicarea generală a principiului contributivității în stabilirea dreptului la pensie, sens în care modernizarea sistemului public de pensii va conduce la eliminarea inechităților și reducerea decalajelor.

În ceea ce privește cele 6 categorii de pensii de serviciu, acestea vor fi recalulate plecând de la principiul contributivității, cu respectarea jurisprudenței Curții Constituționale.

Măsuri propuse:

- a. Pensii până la 3.000 de lei vor fi neimpozitate;
- b. Pensii publice doar pe principiul contributivității;
- c. Se introduce un sistem de stimulente pentru pensionarii pentru limită de vârstă care doresc să rămână în activitate;
- d. Se vor promova activ soluții alternative de creștere a veniturilor la pensie;
- e. Se vor majora contribuțiile individuale la Pilonul II de pensii, în contextul reducerii contribuțiilor de asigurări sociale și în scopul creșterii activelor individuale, pe termen mediu și lung;

2. Modernizarea sistemului de salarizare în domeniul public

Modernizarea salarizării în sectorul public urmărește eliminarea inechităților, a discrepanțelor salariale din sistemul bugetar și instituirea unui sistem de stimulare a performanței.

Obiectivele propuse sunt:

- Eliminarea discrepanțelor salariale din sistemul bugetar;
- Instituirea unui sistem de stimulare a performanței.
- Dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil și unitar în sectorul public

Modernizarea salarizării în sectorul public constă în demararea unei ample evaluări a criteriilor care stau la baza salarizării în sistem, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017). În acest sens, criteriile precum complexitatea muncii trebuie evaluate, în mod obiectiv, fiind necesare corelări între muncă și nivelul de salarizare din sistemul public. Ca urmare se vor desfășura următoarele acțiuni specifice: (i) realizarea unei evaluări globale a impactului legislației privind salarizarea din sectorul bugetar; (ii) valorificarea rezultatelor evaluării în scopul îmbunătățirii serviciilor publice.

Măsuri propuse:

- a. Adoptare unei legislații ținând cont de condiționalitățile asumate prin PNRR și negocierile cu CE;
- b. Se va realiza o analiză a tuturor categoriilor de sporuri;
- c. Acordarea unui spor de performanță lunar personalului care a realizat sau a participat direct la obținerea unor rezultate deosebite în activitatea instituției/autorității publice sau a sistemului din care face parte, a participat la activități cu caracter deosebit, a efectuat lucrări cu caracter excepțional ori a avut un volum de activitate ce depășește în mod semnificativ volumul optim de activitate, în raport cu complexitatea sarcinilor, în baza criteriilor stabilite de ordonatorul de credite, cu încadrarea în procentul maxim prevăzut de lege;
- d. Creșterea salariului minim brut (actualmente valoarea este de 3000 brut lei);
- e. Implementarea Directivei CE privind mecanismul de stabilire a valorii salariului minim brut în plată – necesita mecanism de aplicare

3. Modernizarea sistemului de asistență socială

În ultimul deceniu, ponderea persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste a crescut, iar ritmul în care are loc îmbătrânirea demografică și creșterea ratei de dependență a accelerat. Numărul raportat al persoanelor cu dizabilități a crescut cu circa 24%, iar numărul de beneficiari în plată ai ajutorului social pentru asigurarea venitului minim garantat, după înregistrarea de scăderi succesive, a crescut în 2022 la 164 mii persoane, de la 159 mii în anul 2021.

Decalajele de dezvoltare, în lipsa unor măsuri adecvate, continuă să se adâncească. Lumea se schimbă, iar modul în care gestionăm problema grupurilor vulnerabile trebuie să se schimbe și ea. Anumite reforme au fost asumate și sunt în implementare, însă este loc de mai mult și de mai bine.

România încă nu reușește să ajute cu adevărat persoanele vulnerabile din comunități rurale, marginalizate, sărace. Sistemul național de asistență socială a mutat responsabilitatea serviciilor sociale asupra primăriilor, dar multe primării din mediul rural nu au asistenți sociali calificați și nu oferă aceste servicii (îngrijiri la domiciliu, consiliere, cantine, centre de zi etc.); angajații din domeniul asistenței sociale, educație și sănătate sunt puțini (dacă există din toate cele trei domenii) și lucrează separat, fără un management de caz adecvat.

Peste 830.000 de persoane cu dizabilități au nevoie de servicii adaptate nevoilor lor și familiilor în comunitățile în care trăiesc. Serviciile de tip centre de zi și respiro au fost identificate ca fiind o necesitate fundamentală, având un impact pozitiv asupra calității vieții familiilor persoanelor cu dizabilități și un rol semnificativ în prevenirea instituționalizării.

În domeniul asistenței sociale, obiectivul este ca finanțarea să se facă per beneficiar, indiferent de furnizorul de servicii de asistență socială, iar abordarea să fie personalizată și integrată în funcție de profilul beneficiarului: acesta este preluat de specialiștii sistemului de protecție socială care îi vor oferi toată paleta de servicii și beneficii sociale, dar și consiliere și mediere pentru piața muncii (în prezent, aproximativ 286.000 de șomeri) sau pentru pensionare (în prezent, 4,8 milioane de pensionari).

Este imperativ ca fondurile europene pe care România le are la dispoziție să fie valorificate în sensul dezvoltării serviciilor sociale și asigurării accesului oamenilor la acestea.

Accentul va fi pus pe trecerea de la statutul de beneficiar de asistență socială la participant activ pe piața muncii, urmărind corelarea cu măsurile de activare și creștere a nivelului de educație. Suplimentar se va urmări reducerea sarcinii administrative atât la nivelul autorităților publice locale, cât și la cel al Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială prin dezvoltarea platformei digitale care sprijină această reformă prin digitalizarea tuturor serviciilor de acordare a beneficiilor de asistență socială;

Modernizarea sistemului de asistență socială presupune definirea unor obiective specifice:

- Trecerea de la un serviciu de asistență socială care se bazează pe alocări financiare insuficiente în raport cu nevoile și problemele concrete ale categoriilor vulnerabile către servicii sociale integrate;
- Integrarea intervențiilor la nivel de comunitate trebuie gândită împreună cu introducerea venitului minim de incluziune (VMI);

Implementând reformele din PNRR, România va dezvolta o infrastructură socială destinată tuturor categoriilor vulnerabile.

Măsuri propuse - în curs de implementare

- a. Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități — restructurarea centrelor de capacitate mare și asigurarea incluziunii beneficiarilor în comunitate;
- b. Colaborarea cu Ministerul Educației și cu Ministerul Sănătății, în vederea furnizării de servicii și beneficii integrate;
- c. Îmbunătățirea procedurilor de realizare a inspecției sociale;
- d. Crearea unui cadru pentru a face posibile transferurile de cazuri sociale între județe și de finanțare a acestora;
- e. Dezvoltarea serviciilor de tip respiro/centre de zi pentru adulți și copii cu dizabilități; — Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane cu adicții;
- f. Verificarea aplicării măsurilor de promovare a accesibilizării mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități;
- g. Asigurarea accesului la servicii de sănătate pentru toate categoriile vulnerabile; — TVA 5% pentru produsele de tehnologie asistivă;
- h. Digitalizarea și simplificarea sistemului de evaluare și încadrare în grad de handicap;
- i. Transmiterea, în baza acordului persoanei cu handicap, a certificatului de încadrare către alte instituții publice (exemplu, direcția de taxe și impozite pentru scutirea impozitului pe imobil);

Ca urmare a acestor măsuri, persoanele cu dizabilități instituționalizate în centre de dimensiuni mari sau medii vor beneficia de o regândire a mecanismului de dezinstituționalizare, orientat pe alternative de viață independentă sau semiindependentă în comunitățile urbane și suburbane, pentru a evita perpetuarea izolării și lipsa de servicii la care au fost condamnate în ultimele decenii.

Sisteme de sprijin și suport pentru viață independentă vor fi acordate și persoanelor cu dizabilități care nu sunt instituționalizate. În colaborare cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate, vom reevalua atât cuantumul decontabil, cât și lista tehnologiilor asistive disponibile ca sprijin pentru o viață activă și incluziune în muncă, urmărind principiul în care o investiție în tehnologia asistivă potrivită și modernă este o investiție care se recuperează în timp prin participarea persoanei respective în viața comunității și diminuarea costurilor directe și indirecte ale lipsei de independență.

Va fi reevaluată legislația în domeniul pensiilor de invaliditate pentru a permite corelarea cu activități ocazionale intelectuale și artistice, fără a pune în pericol pierderea acestora.

Nevoile persoanelor vulnerabile vor fi abordate coordonat și intersectorial cu măsuri țintite, fie că vorbim de: accesibilizarea mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități sau de nevoile specifice ale consumatorului vulnerabil.

În ceea ce privește măsurile dedicate protejării consumatorului vulnerabil, se urmărește cu prioritate țintirea segmentului de populație aflat în situație de sărăcie relativă prin creșterea nivelurilor de venituri până la care se acordă dreptul; stabilirea cuantumului ajutorului prin compensare procentuală față de o valoare de referință și introducerea suplimentului pentru energie, precum și prin asigurarea conectării și accesului la electricitate în gospodăriile vulnerabile, interzicerea debranșării cu prioritate pentru cele cu copii, sprijinind astfel și accesul la educație online.

Printre problemele acute cu care se confruntă această categorie de persoane se numără: participarea scăzută la viața socială și a comunității, participare redusă la viața educațională și

profesională, provocări generate de mediul birocratic și instituțional, limitări în ceea ce privește accesul la serviciile de interes general, inclusiv servicii de sănătate.

Srijin, respect și echitate pentru grupurile vulnerabile

În scopul sprijinirii grupurilor vulnerabile se vor moderniza sistemele de evidențiere a nevoilor acestor persoane simultan cu stimularea integrității la beneficiari:

- a. **Se vor moderniza mecanismele de acordare a ajutoarelor sociale**, în scopul utilizării direcționării resurselor strict către persoane care aparțin în mod real grupurilor vulnerabile;
- b. **Instituirea de mecanisme împotriva utilizării abuzive a concediilor medicale;**
- c. **Întărirea funcției de asistență directă către beneficiari**, deopotrivă persoane fizice și prestatori de servicii de asistență socială;
- d. **Sprijinirea autorităților locale și facilitarea dezvoltării de parteneriate public-privat** pentru serviciile specifice;
- e. **Stimularea integrității la beneficiari**
  - i. Se va continua digitalizarea sistemelor de asistență socială și de pensii; digitizarea, interconectarea sistemelor și bazelor de date și facilitarea circulației electronice a informației și documentelor va permite nu doar o monitorizare și un control mai eficiente, dar și o creștere semnificativă a proporției funcțiilor de asistare și suport în activitățile curente;
  - ii. În contextul modernizării mecanismelor de acordare a ajutoarelor sociale, se va acționa pentru descurajarea tentativelor de beneficiere de asistență socială pe nedrept și în detrimentul unor persoane aflate cu adevărat în nevoie, prin instituirea de sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect disuasiv.

Asigurarea unor măsuri de protecție pentru victimele traficului de persoane

România este printre principalele țări sursă ale victimelor traficului de persoane din Uniunea Europeană. Aproape jumătate din victimele identificate sunt minore. Momentan, statul este deficitar pe partea de servicii de asistență și protecție pentru acest grup vulnerabil.

Măsuri propuse:

- a. Buna coordonare cu structurile de combatere a criminalității pentru a livra servicii de protecție centrate pe nevoile victimelor, cu informații din experiența supraviețuitorilor;
- b. Asigurarea unor adăposturi specializate pentru victimele traficului de persoane, atât pentru adulți, cât și minori;
- c. Prevenirea cazurilor de trafic de minori din centrele de tip rezidențial prin sesiuni informative și un mecanism de raportare imediată a suspiciunilor;
- d. Formarea specialiștilor pe impactul traumei asupra beneficiarilor, prin formări pe tema traumei complexe;
- e. Colectarea în timp real de statistici din sistemul de protecție legate de cazurile de exploatare;
- f. Integrarea victimelor în societate prin programe adaptate nevoilor și provocărilor date de trecutul de exploatare și abuz;
- g. Prevenirea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și punerea în aplicare a legii și de strategii de prevenire suplimentare, cât și punerea la dispoziție la scară largă de servicii specializate de sprijin și de protecție pentru ca victimele să aibă acces la ele.

4. Politici active de ocupare și stimulare a muncii

În domeniul creșterii ocupării eforturile trebuie canalizate pe pregătirea și calificarea forței de muncă; digitalizare și flexibilizare, precum și pe creșterea ocupării persoanelor dependente de ajutorul social, integrare și sprijin pentru șomerii, dar și încadrarea persoanelor cu dizabilități.

În România sunt peste 5,69 milioane de angajați. În ultimul an și jumătate, Guvernul a reușit să sprijine o bună parte dintre aceștia pentru a nu-și pierde locurile de muncă, lucrând în parteneriat activ cu angajatorii.

O serie de modificări sunt vizibile pe piața muncii, între care și ponderea în creștere a activităților desfășurate în telemuncă, mai ales în ultima perioadă determinată de criza sanitară.

Dintre toate categoriile de persoane, rămân vulnerabile categoriile cuprinse în grupa de vârstă 16—29 ani, cele din grupa de vârstă 50+, cele din comunități defavorizate și persoanele cu dizabilități, iar o abordare dedicată e necesară inclusiv pentru românii întorși din diaspora, pentru care măsurile de atragere de fonduri europene trebuie să fie intensificate în continuare.

Pe de altă parte, având în vedere vulnerabilitățile la care sunt expuse persoanele fără educație, exigențele pentru accesul la cursuri de formare pentru persoanele cu 4 clase absolvite trebuie relaxate, obiectivul final fiind acela de a sprijini cetățenii să aibă competențele necesare și să poată munci.

Nevoile de formare se văd cel mai bine de către angajatori. Programele de formare stabilite anual de către ANOFM trebuie să fie rezultatul consultării pieței și trebuie facilitat accesul la fonduri pentru formare și pentru angajatori, astfel încât aceștia să gestioneze ei înșiși granturi pentru formarea candidaților la diferite poziții din companii. Angajatorii știu cel mai bine ce fel de resursă umană calificată le este necesară și vor putea administra fonduri externe nerambursabile în acest sens.

Va fi urmărită eficientizarea politicii de ocupare și de stimulare a muncii, astfel încât să se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă.

Se va pune accent pe măsurile active care să sprijine formarea continuă, măsuri adaptate actualelor nevoi emergente, întrucât credem în importanța investiției în creșterea competențelor angajaților.

Continuarea colaborării cu ministrii muncii de la nivelul Uniunii Europene pentru corecta informare a cetățenilor români care merg să lucreze în străinătate, cu privire la condițiile de muncă, respectiv pentru elaborarea unui pachet minimal de protecție socială, indiferent de țara în care lucrează, astfel încât o parte din preocupările noastre să reprezinte lucrătorii din diaspora.

Principalele măsuri propuse:

- a. Creșterea capacității ANOFM de identificare a oportunităților de angajare și sprijinirea, prin resurse proprii sau externalizate, a șomerilor în găsirea unui loc de muncă;
- b. Facilitarea accesului angajatorilor la resurse europene/ naționale pentru pregătirea angajaților astfel încât să crească eficiența programelor de formare;
- c. Creșterea capacității ANOFM de a realiza prognoze/evaluări ex-ante privind evoluția pieței muncii, astfel încât să se anticipeze prioritățile în domeniu și să se fundamenteze corespunzător luarea deciziilor;
- d. Actualizarea în conformitate cu nevoile pieței muncii a legii privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;

- e. Îmbunătățirea conținutului programelor de formare pentru ca cererea de locuri de muncă să se intersecteze cu oferta angajatorilor, inclusiv pentru categoriile de persoane care și-au pierdut locul de muncă în perioada pandemiei, prin prioritizarea dobândirii de cunoștințe în folosirea tehnologiei IT;
- f. Sprijinirea Ministerului Educației în dezvoltarea unui program național de educație profesională și vocațională, precum și eliminarea barierelor administrative care împiedică dezvoltarea învățământului profesional și vocațional în sistem clasic sau în sistem dual;

Dezvoltarea capitalului uman/dezvoltarea de competențe adecvate

- **Dezvoltarea învățământului dual** – facilitarea învățării la locul de muncă s-a dovedit o strategie generatoare de avantaje pentru toți cei implicați; de aceea, este importantă nu doar menținerea, ci și dezvoltarea de noi programe și parteneriate între școală, mediul de afaceri și resursa de muncă.
- **Susținerea educației financiare și reconversia profesională inteligentă.**
  - a. Extinderea programului „A doua șansă” pentru persoane care trăiesc în comunități marginalizate, care nu au un loc de muncă și care trăiesc doar din ajutorul social, accesul persoanelor vulnerabile la educație și la obținerea unei calificări crescând posibilitatea de integrare pe piața muncii;
  - b. Informarea lucrătorilor care acceptă munca nedeclarată cu privire la consecințe, astfel încât aceștia să conștientizeze beneficiile declarării integrale a veniturilor pe care le vor avea atât în timpul vieții active, cât și la momentul dobândirii calității de pensionar;
  - c. Simplificarea activității meseriei de bonă pentru accesul mai facil al familiilor la servicii de îngrijire și supraveghere a copilului pe timp de zi;
  - d. În zonele cu o pondere semnificativă a unei minorități naționale se vor organiza cursurile de calificare și recalificare pentru persoanele aparținând acestor minorități și în limba lor maternă, facilitând în acest fel însușirea mai ușoară de competențe specifice necesare pentru integrarea pe piața forței de muncă;
  - e. Inspekția Muncii trebuie eficientizată, iar schimbările trebuie să fie dublate de o reorganizare a activității salariaților. Rolul inspectorilor va crește, statutul lor trebuie întărit. Mediul de afaceri are nevoie și de sprijin în înțelegerea legislației, respectiv a obligațiilor;
  - f. Un rol important în atingerea obiectivelor menționate mai sus îl are digitalizarea serviciilor oferite de IM, precum și interconectarea bazelor de date, astfel încât activitățile pe care aceasta le are în vedere să se desfășoare cu eficiență maximă;
  - g. Va fi implementat un mecanism obiectiv de stabilire predictibilă a salariului minim brut pe țară garantat în plată în funcție de dinamica creșterii economice, negociat cu partenerii sociali;
  - h. Instituirea unei sume de 1.000 lei/lună deductibile din valoarea impozitelor și taxelor datorate către stat pentru toți agenții economici care angajează un tânăr cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 ani. Această sumă este deductibilă pe toată perioada cât tânărul este angajat până la împlinirea vârstei de 25 de ani. Suma se multiplică cu numărul tinerilor angajați. Această măsură are ca scop reducerea șomajului în rândul acestei categorii de persoane care în prezent este de 19%, comparativ cu 4% în rândul persoanelor cu vârsta mai mare de 25 de ani;
  - i. Instituirea unei sume de 750 lei/lună deductibile din valoarea impozitelor și taxelor datorate către stat pentru toți agenții economici care angajează persoane cu vârsta cuprinsă între 55 și 65 ani. Această sumă este deductibilă pe toată perioada cât persoana este angajată până la împlinirea vârstei de 65 de ani. Suma se multiplică cu

numărul persoanelor angajate. Această măsură are ca scop reducerea șomajului în rândul acestei categorii de persoane, care, în prezent, este a doua cea mai numeroasă după tinerii sub 24 de ani. Suplimentar implementării acestor măsuri este nevoie și de actualizarea constantă a Codului ocupațiilor din România și introducerea de noi meserii practicate pe piața muncii în concordanță cu transformările ce au loc la nivelul acesteia.

- **Reducerea deficitelor pe piața muncii**

- a. Asigurarea integrării rapide și eficiente pe piața muncii a persoanelor care beneficiază de protecție temporară; rămânem solidari cu Ucraina, iar serviciul public de ocupare, care oferă deja cetățenilor ucraineni servicii gratuite și adaptate pentru integrarea pe piața muncii din România, va continua să dezvolte această latură a competențelor sale instituționale.
- b. Stimularea încadrării în muncă a persoanelor active neocupate, prin intermediul sistemului de subvenții și facilități la angajatori; în contextul modernizării mecanismelor de acordare a ajutoarelor sociale, vom îmbunătăți acest sistem de subvenții și facilități pentru o absorbție eficientă a persoanelor apte de muncă care aparțin grupurilor vulnerabile.

Locuri de muncă mai multe și mai bine plătite

Se va institui un regim fiscal mai favorabil de tip „scutirea temporară”, pe perioadă de 1 an, a contribuțiilor sociale ale angajaților/locurilor de muncă create prin investiții din fonduri europene din exercițiul financiar 2021-2027

Sprijinirea familiilor prin taxare stimulativă pentru o viață activă

- a. Salarii nete mai mari - reducem progresiv contribuțiile de asigurări sociale de stat, pentru creșterea salariilor nete; este o măsură care ar duce la creșterea salariilor și a puterii de cumpărare pentru toți salariații din România, și o modalitate corectă și nediscriminatorie de creștere a veniturilor românilor, atât din sistemul public cât și din mediul privat. Reducerea cotei de CAS va fi susținută parțial prin creșterea numărului locurilor de muncă și prin reforma pensiilor speciale acordate în prezent;
- b. 0% contribuții sociale de sănătate pentru al doilea loc de muncă;
- c. 0% contribuții sociale de sănătate pentru persoanele fizice autorizate (PFA) care obțin și venituri din salarii;
- d. Contracte de muncă part-time impozitate la numărul de ore lucrate;
- e. Credit fiscal pentru firmele care stimulează angajații prin participarea acestora la repartizarea profitului sau distribuirea de acțiuni către angajați (Fondul de stimulare financiară a angajaților).

- **Digitalizarea serviciilor publice**

Digitalizarea instituțiilor trebuie realizată în toate domeniile de activitate și la toate palierele de interacțiune cu cetățeanul, ceea ce presupune dezvoltarea sistemului informatic existent, precum și transferul în format electronic al tuturor serviciilor oferite de instituțiile din subordinea/aflăte în coordonarea ministerului.

Digitalizarea este o prioritate atât din perspectiva accesibilității și ușurinței în utilizarea serviciilor publice de către cetățeni, cât și din punctul de vedere al facilitării comunicării între instituțiile publice prin conectarea bazelor de date folosite de către funcționarii publici.

Se va continua digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestor relații și se vor simplifica mecanismele de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă).

Toate instituțiile din coordonarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale vor beneficia de resursele puse la dispoziție de Uniunea Europeană pentru modernizarea și digitalizarea condițiilor de lucru, respectiv pentru eficientizarea livrării serviciilor pentru cetățeni.

Obiectivul acestei investiții este de a spori nivelul digitalizării pentru mai multe servicii din domeniul muncii și protecției sociale, pe baza achiziționării de echipamente și a formării personalului.

Măsuri propuse:

- a. Digitalizarea serviciilor oferite de ANOFM (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) (cum ar fi depunerea online a documentelor pentru înregistrarea beneficiarilor și acordarea de prestații, posibilitatea de a se înregistra și de a participa la cursuri de formare online și evaluarea competențelor profesionale, sesiuni de consiliere online) și modernizarea infrastructurii;
- b. Digitalizarea Inspectoratelor Teritoriale de Muncă (ITM), care vizează activitatea de control din domeniul relațiilor de muncă și al securității și sănătății în muncă (sistem informatic, semnături electronice, simplificarea procedurii de notificare). În plus, se preconizează ca proiectul REGES-ONLINE să digitalizeze relația inspectoratelor teritoriale de muncă cu angajatorii, facilitând transmiterea datelor privind angajații și contractele individuale de muncă ale acestora;
- c. Digitalizarea beneficiilor de asistență socială gestionate de Agenția Națională pentru Plăți și Inspectie Socială — ANPIS (inclusiv operaționalizarea platformei digitale pentru punerea în aplicare a venitului minim de incluziune). În acest sens, se are în vedere dezvoltarea unor instrumente de comunicare în timp real cu cetățenii și de gestionare electronică a dosarelor referitoare la beneficiile și prestațiile sociale;
- d. Digitalizarea bazelor de date, precum și a modului de corespondență cu beneficiarii serviciilor oferite de casele teritoriale de pensii publice;
- e. Stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale;
- f. Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajații ANOFM, ANPIS și IM. VI.

Codul muncii se va adapta la economia digitală; pandemia a obligat la adaptare prin generarea de noi modele de muncă, accelerarea digitalizării a condus la o creștere a mobilității, din nevoia adaptării eficiente la noi realități sociale și economice au apărut noi modele de business în care tiparele de muncă au evoluat; dincolo de modificări contextuale, avem nevoie de o reșezare, pe baze noi, a relațiilor de muncă.

XIII. MINISTERUL FAMILIEI, TINERETULUI ȘI EGALITĂȚII DE ȘANSE

Suștinerea familiei și a tinerilor reprezintă priorități în construcția unei societăți coezive. Îmbunătățirea sistemelor de educație și sănătate, reducerea inegalităților dintre bărbați și femei dar și dintre mediul urban și rural promovează o societate deschisă în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți.

Stimularea natalității prin susținerea familiilor trebuie să devină un obiectiv național și o prioritate pentru guvern. Statul trebuie să-și asume un rol important în sprijinirea tinerilor, pentru ca aceștia să poată face față provocărilor financiare și sociale pe care le presupun întemeierea unei familii și creșterea copiilor, prin măsuri concrete care să ofere ajutor real familiilor și să conducă la creșterea ratei natalității.

Se vor introduce: garanția pentru copii, un pachet de monitorizare, alertă timpurie și sprijin pentru prevenirea separării copilului de familie. Introducerea registrului local și național al

copiilor și situații de risc, situația fiecărui copil în situație de risc și nevoile lui sociale, educaționale, de sănătate și siguranță. Alerte de risc și intervenție vor veni de la fiecare profesionist în contact cu copilul: asistent social, medic de familie, educator.

1. Stimularea natalității și sprijinirea familiei

Statisticile indică faptul că până în 2050 România este în pericol să aibă o populație de doar 15 milioane de locuitori, din care o treime vor fi pensionari. Anul 2020, marcat de criza de sănătate, este al 31-lea an în care sporul natural este negativ. În acest sens, România se confruntă cu câteva fenomene negative: scăderea numărului de nou-născuți și creșterea numărului de decese și migrația masivă a populației în ultimii ani. Având în vedere această situație, este necesară luarea unor măsuri urgente care să vină în sprijinul natalității.

Politicile publice ce vizează familiile trebuie să aibă în vedere tendințele demografice, procesele de migrație internă și internațională, realitățile de pe piața muncii din România și din UE, precum și sustenabilitatea sistemelor de protecție socială. Aceste procese și tendințe indică în mod clar că îmbătrânirea societății românești amenință sustenabilitatea pe termen mediu a sistemelor de asistență socială din România.

Trebuie să ne asigurăm că familiile cu copii vor primi respectul cuvenit din partea instituțiilor statului, iar guvernul trebuie să-și asume responsabilitatea de a dezvolta un sistem previzibil și stabil (pe termen lung) de facilități și asistență, care să ofere un ajutor real cuplurilor tinere care doresc să întemeieze o familie, dar și familiilor care au deja în întreținere copii minori.

Familia reprezintă cadrul primordial al cooperării dintre generații, un cadru pentru împărțirea responsabilităților și al sprijinului reciproc dintre tineri și persoanele mai în vârstă.

Politicile publice din domeniu trebuie bazate pe o concepție a familiei definită în sens mai larg, care să permită tuturor membrilor familiei să beneficieze de anumite facilități.

Mai concret, eligibilitatea pentru anumite forme de sprijin trebuie extinsă și pentru bunici și alte rude care pot oferi ajutor părinților în creșterea copiilor. Pe de altă parte, este important ca politicile familiale să aibă în vedere și situația specifică a familiilor monoparentale. Dincolo de anumite facilități de care beneficiază de drept toate persoanele care au în întreținere copii, trebuie prioritizate formele de sprijin care încurajează beneficiarii să acționeze în mod activ și responsabil (de exemplu, facilități ce presupun contribuție proprie din partea beneficiarilor, respectiv un sistem de vouchere ce pot fi utilizate doar pentru o gamă prestabilită de servicii

Obiectiv

Încurajarea natalității prin facilități acordate tinerelor familii active:

- Reconfigurarea facilităților fiscale prevăzute în Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, pentru stimularea familiilor tinere care au copii în întreținere (deduceri fiscale suplimentare, facilități pentru angajatori);
- Facilități acordate de autoritățile administrației publice locale pentru retenția și stabilirea tinerilor și a tinerelor familii în mediul rural – politici pentru stabilirea tinerilor profesioniști în mediul rural – profesori, învățători, medici de familie, funcționari înalt calificați, arhitecți;
- Extinderea serviciilor publice pentru familii care au în întreținere copii: creșe, grădinițe cu program prelungit, after school, masă la școală, transport școlar gratuit.

Pentru implementarea pachetului de politici publice pentru familii este nevoie de un parteneriat

între statul român, administrațiile publice locale, mediul de afaceri și societatea civilă. Guvernul va încuraja administrațiile locale să ofere facilități familiilor și va cofinanța aceste programe din sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat.

Măsuri propuse:

- a. Program de construire de creșe în toate comunitățile în care există cerere semnificativă, precum și sprijinirea Ministerului Finanțelor și a autorităților locale din marile aglomerări urbane pentru amenajarea de creșe în incinta clădirilor de birouri, ca o măsură activă de stimulare a reîntoarcerii la serviciu înainte de expirarea perioadei de 2 ani și, implicit, de creștere a natalității;
- b. Sprijinirea Ministerului Finanțelor în aplicarea unor măsuri de deductibilitate pentru familiile cu mai mulți copii, ca măsură activă de încurajare a creșterii natalității, cu punctaje diferențiate în funcție de numărul de copii și în accesul la programe de creditare de locuire pentru achiziționarea unor noi locuințe sau renovarea și extinderea celor existente; această măsură trebuie corelată cu o activă implicare a autorităților locale în dezvoltarea infrastructurii necesare pentru îngrijirea copiilor, astfel încât părinții să fie încurajați să revină la muncă;
- c. Extinderea programelor de tip școală după școală (after school);
- d. Susținere financiară pentru familii în vederea achiziționării de echipamente necesare în procesul de tranziție digitală (pentru a face față noilor provocări produse de pandemia de COVID-19, în special școala online și telemuncă la anumite categorii de salariați);
- e. Facilități fiscale pentru întreprinzătorii care oferă lucrătorilor anumite beneficii favorabile familiei (de exemplu, decontare cheltuieli creșă sau învățământ etc.);
- f. Program de finanțare pentru achiziția unor autoturisme familiale (de 7 persoane/locuri);
- g. Program de credite pentru achiziționarea de locuințe pentru tineri familiiști, subvenționat de stat luând în considerare ca un criteriu de punctaj numărul de copii. Program de asistență pentru construirea primei case, în parteneriat cu administrațiile locale;
- h. Program de credite personale pentru tineri familiiști (FamilyStart);
- i. Dezvoltarea sistemului instituțional de îngrijire timpurie a copiilor (program creșe, instituții de consultanță familială, medicină de familie și pediatrie, înființarea unei rețele de consultanți de sănătate/asistenți medicali comunitari).
- j. Instituirea unui sistem de vouchere din care beneficiarii să poată acoperi costurile unor servicii specifice în domenii precum educația, sportul, sănătatea și cultura. Bunicii, respectiv frații majori șomeri să poată beneficia de indemnizația de creștere a copilului în locul părinților, dacă părintele se întoarce la locul de muncă;
- k. Reducerea progresivă a cuantumului contribuțiilor de asigurări sociale de sănătate (CASS) datorate, în funcție de numărul de copii aflați în întreținere, până la o scutire totală pentru cei care au în întreținere cel puțin 3 copii;
- l. Facilități acordate de administrațiile locale: de exemplu, loturi pentru construirea de case, instituirea unor facilități privind taxele și impozitele locale etc.;
- m. Acordarea unui grant de 30% din valoarea construcției/ achiziției unei locuințe noi (începută în 2022) familiilor cu copii mai mici de 15 ani și care nu dețin în prezent o locuință. Grantul se acordă la finalizarea locuinței și nu poate depăși suma de 45.000 euro în mediul urban, respectiv 30.000 euro în mediul rural;
- n. Acordarea posibilității autorităților administrațiilor publice locale de a sprijini familiile care au în întreținere copii prin reduceri/scutiri de taxe și impozite, precum și prin acordarea unor burse școlare complementare pentru elevii care provin din familiile numeroase;
- o. Oferirea unui sprijin financiar acordat o singură dată, la nașterea fiecărui copil, familiilor vulnerabile, inclusiv familiilor monoparentale, al căror venit per familie este sub nivelul

- salariului minim brut pe economie garantat în plată;
- p. Sprijin acordat angajatorilor/consorțiilor de angajatori pentru amenajarea unor spații destinate supravegherii și îngrijirii copiilor cu vârstă preșcolară (0—6 ani) sau pentru crearea de parteneriate cu entități specializate care oferă servicii de îngrijire copii, în vederea asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea de familie.

2. Egalitatea de șanse între femei și bărbați

Promovarea participării femeilor la piața muncii, inclusiv accesul la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente.

Măsuri propuse:

- a. Sunt necesare intervenții legate de activarea și promovarea angajării, pentru facilitarea ocupării femeilor, prin îmbunătățirea angajabilității și autonomiei acestora;
- b. Aceste măsuri vizează și sprijinul pentru familiile monoparentale, pentru îmbunătățirea angajabilității și autonomiei părintelui singur.
- c. Combaterea violenței domestice Măsuri propuse:
- d. Trebuie recunoscute toate riscurile la care sunt expuse persoanele în cazurile de violență domestică, iar serviciile de protecție trebuie să fie complet finanțate și să funcționeze pentru a ajuta victimele;
- e. Campaniile de sensibilizare ar trebui dezvoltate diferențiat în raport cu diferite forme ale violenței, așa cum se întâmplă deja în mai multe state membre, cuprinzând informații despre serviciile la care pot avea acces pentru protecție și asistență de urgență;
- f. Apelul la linia telefonică pentru ajutor specializat oferit victimelor violenței domestice să fie accesibil și în limba minorităților naționale, cheltuielile cu acest serviciu fiind acoperite din fonduri bugetare.

3. Politici pentru tineret

Obiective prioritare:

- a. **Clarificarea situației juridice și cadastrale a patrimoniului din domeniul tineretului**, la nivel central și local, în vederea realizării descentralizării.
- b. **Gestionarea patrimoniului** prin consolidarea dreptului de proprietate asupra fiecărui imobil în favoarea unei singure autorități titulare, prin eliminarea situațiilor în care o autoritate are proprietate nudă, iar o altă autoritate are doar un dezmembrământ al dreptului de proprietate asupra aceluiși bun. Această situație face aproape imposibilă realizarea de investiții, deoarece niciunul dintre titulari nu își asumă alocarea și cheltuirea de fonduri pentru modernizare. Resursa bugetară va urma proprietatea deplină, astfel încât transferul unor responsabilități să fie sprijinit și prin transferul de resurse corespunzătoare.
- c. **Creșterea numărului de proiecte care se adresează tinerilor**, cu sprijinul financiar al ministerului, și creșterea numărului de beneficiari prin acceptarea de către minister și a proiectelor care sunt destinate tinerilor și care nu sunt depuse de ONG-uri de sau pentru tineret. Introducerea în legislație a acestui nou criteriu va conduce la diversificarea proiectelor și la implicarea de noi actori și beneficiari în cadrul programelor prin care ministerul finanțează proiectele pentru tineret.
- d. **Digitalizarea proceselor de selecție a proiectelor** prin care se solicită finanțare din partea ministerului.
- e. **Inventarierea digitală a infrastructurii de tineret** și monitorizarea utilizării infrastructurii,

- pentru a prioritiza alocările de fonduri în vederea modernizării bazelor utilizate frecvent de către tineri. 6. Operaționalizarea Consiliului Interministerial pentru Tineret.
- f. Continuarea activității Consiliului Național Pentru Tineret.
- g. **Elaborarea Strategiei Naționale pentru Tineret pentru perioada 2023—2027**, aceasta urmând a fi corelată cu Strategia Europeană de Tineret.

Măsuri tematice

- a. Asigurarea unui cadru legislativ coerent, integrat, simplificat și adecvat nevoilor actuale ale tinerilor.
- Definitivarea procesului de aprobare a Proiectului de lege „Legea Tineretului” (PL-x nr. 716/2018);
  - Modificarea HG nr. 259/2006 privind aprobarea normelor de cheltuieli pentru realizarea programelor Ministerului Tineretului și Sportului în domeniul activității de tineret, pentru a actualiza quantumul sumelor cu rata de inflație;
  - Elaborarea unei Legi a taberelor, care să reglementeze organizarea, monitorizarea și controlul acestei activități.
- a. Descentralizare
- Continuarea procesului de descentralizare, prin transferul competențelor exercitate, a patrimoniului și personalului de la minister către autoritățile administrației publice locale;
  - Continuarea dezvoltării infrastructurii în domeniul tineretului în fiecare județ prin folosirea fondurilor europene și din bugetul de stat: centre de tineret fixe și mobile, centre de agrement sau alte spații dedicate tinerilor;
  - Prezentarea unui plan strategic din partea autorității locale cu privire la modul în care resursele vor fi folosite pentru sprijinirea tinerilor.
- b. Digitalizare
- Crearea unei platforme online menite atât pentru facilitarea depunerii de către organizațiile de/pentru tineret a proiectelor, cât și pentru procesul de evaluare a acestora online, precum și în vederea monitorizării și raportării acestor proiecte (inclusiv ca suport pentru bugetare participativă);
  - Digitalizarea activității din domeniul tineret și tabere, inclusiv a procesului de finanțare a organizațiilor neguvernamentale;
  - Monitorizarea folosirii infrastructurii și utilizarea datelor pentru prioritizarea investițiilor de modernizare a acesteia.
- c. Infrastructură în domeniul tineretului
- Crearea unei rețele naționale de Centre de Agrement de interes național menită sprijinirii implementării programelor naționale de tabără ale ministerului;
  - Dezvoltarea programului național de tabere prin programe tematice, unde să se pună accent pe dezvoltarea personală și profesională a tinerilor;
  - Dezvoltarea de standarde de calitate și a ghidurilor pentru activitatea centrelor de tineret, inclusiv privind componentele de informare, consiliere și formare;
  - Dezvoltarea unei rețele naționale de Centre de Tineret prin înființarea și operaționalizarea (completarea) Registrului Centrelor de Tineret și monitorizarea lor pe baza metodologiei de acreditare și a standardelor de calitate pentru Centre de Tineret;
  - Reorganizarea centrelor de agrement și a infrastructurii Biroului de Turism pentru Tineret, pentru a oferi inclusiv oportunități de recreere și petrecere a timpului și alinierea României la piața mondială și europeană a turismului de tineret;
  - Revitalizarea infrastructurii culturale studentești administrate de autoritatea publică

centrală cu atribuții în domeniul tineretului;

- Dezvoltarea, instruirea și asigurarea costurilor de personal pentru crearea unui corp de lucrători de tineret competent și persoane care să lucreze cu tineri (de exemplu, manageri, animatori, facilitatori, formatori, consilieri, psihologi, asistenți sociali, mentori sau coach), în funcție de nevoile comunității și de tipologia de tineri cu care lucrează (de exemplu, consiliere în carieră, mentorat pentru antreprenoriat, coaching pentru abilități de viață independentă, asistență pentru copiii instituționalizați sau tinerii cu dizabilități etc.) și ancorat cu strategia europeană de formare pentru tineret.

d. Finanțare: creșterea finanțărilor și a accesului la finanțare în domeniul tineretului

- Dezvoltarea unei politici de finanțare sustenabilă și dezvoltarea de standarde de calitate și cost pentru centrele de agrement aflate în administrarea ministerului sau a autorităților publice locale, în vederea finanțării lor până la atingerea standardelor;
- Creșterea alocărilor bugetare pentru concursurile naționale și locale de proiecte pentru tineret și studențești finanțate din programele de tineret ale ministerului;
- Acordarea eligibilității pentru instituțiile publice cu atribuții în domeniul tineretului de nivel județean și local și pentru organizații neguvernamentale pentru a accesa fonduri europene pentru proiecte integrate (infrastructură + programe);
- Continuarea programelor de finanțare a unor start-up-uri pentru tineri, inclusiv tinerii NEETs;
- Crearea și dezvoltarea de programe de formare internaționale care să atragă lucrători de tineret și tineri din toată Europa și să trimită pentru schimb de experiență pe cei din România (programe Erasmus);
- Crearea de parteneriate între autorități publice locale/naționale și sectorul de tineret pentru încurajarea candidaturilor la titluri precum: Capitala Tineretului din România, Capitala Europeană a Tineretului, Satul European de Tineret, care determină revigorarea sectorului de tineret din comunitatea respectivă;
- Creșterea gradului de implicare a organizațiilor de/pentru tineret în programul Capitala Europeană a Culturii atât în perioada de pregătire, implementare, dar și sustenabilitate a programului;
- Implementarea unui program-pilot pentru granturi operaționale, pentru finanțarea activităților de bază ale organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret;
- Asigurarea unui acces facil la finanțare pentru inițiativele, proiectele și programele de tineret, întrucât nu este suficientă alocarea financiară de fonduri pentru susținere dacă aceasta nu vine însoțită de un mecanism simplificat și ușor de înțeles și gestionat de către organizații formate din membri care se află la începutul unei experiențe de management de proiect. Acest lucru se va realiza prin:
- Modificarea Legii nr. 350/2005 privind regimul finanțării nerambursabile, în vederea acordării unui avans substanțial la finanțarea publică pentru a permite accesul la finanțare și a evita blocajele cauzate de presiunea fluxului financiar care este pusă pe beneficiar;
- Dezvoltarea unor sisteme legale de finanțare simplificate pentru tineret inspirate din mecanismul european de finanțare folosit în programe europene dedicate tinerilor (costuri unitare și sume forfetare), inclusiv pentru programe de finanțare europene prin mecanismul de fonduri structurale astfel încât aceasta să fie utilizată efectiv;
- Promovarea și folosirea pe scară largă a principiilor bugetului participativ pentru tineret (în care proiectele sunt propuse de grupuri informale de tineri sau organizații de tineret, dar și selecția este făcută prin vot de către comunitate) sau ale finanțării participative de tip crowd-funding comunitar;
- Complementaritatea și crearea de sinergii între activitățile de tineret susținute din

bugetul local, național și european (inclusiv din Fondurile Europene Structurale și de Investiții pentru perioada 2021—2027) și folosirea mecanismelor de finanțare simplificate;

- Suport pentru implementarea Corpului Român de Solidaritate și Cooperare (CRESC).

e. Creșterea impactului tinerilor asupra deciziilor autorităților publice

- Sprijinirea înființării de Consilii Consultative pe Probleme de Tineret (mediul urban) și a Forumurilor Locale de Tineret (rural) prin realizarea și distribuirea unui standard de organizare și funcționare a consiliilor consultative pentru tineret, cât și a forumurilor locale, având la bază principiile buneii guvernări;
- Introducerea unor mecanisme de participare a tinerilor (cum ar fi bugetarea participativă de tineret) prin susținerea eforturilor locale în acest sens și prin testarea și validarea unor mecanisme similare la nivel regional și național;
- Identificarea de proiecte și bune practici implementate de organizațiile de tineret din țară pentru a le putea scala și transmite către comunitățile și tinerii care are au cea mai mare nevoie de ele;
- Definirea și sprijinirea grupurilor informale de tineri; • Sprijinirea și încurajarea voluntariatului.

f. Incluziunea tinerilor cu posibilități reduse

- Sprijinirea incluziunii sociale a tinerilor aflați în situații vulnerabile;
- Creșterea gradului de incluziune în societate a tuturor minorităților — etnice, sexuale, profesionale etc.;
- Abordarea strategică a nevoilor, problemelor, provocărilor și oportunităților de dezvoltare a tinerilor din mediul rural în politici de tineret sustenabile și relevante în raport cu nevoile de dezvoltare ale comunităților locale;
- Încurajarea dialogului responsabil între tinerii din mediul rural și reprezentanții autorităților publice, incluziunea tinerilor în viața comunității și creșterea rolului pe care aceștia îl au în procesul de luare a deciziilor;
- Facilitarea accesului tinerilor din mediul rural la o educație de calitate și oportunități de dezvoltare personală, profesională și socială în limba maternă;
- Îmbunătățirea modului prin care se realizează cursurile de formare profesională a adulților cu vârsta de până în 35 de ani;
- Sprijinirea UAT-urilor în vederea integrării tinerilor instituționalizați în comunitate.

g. Protejarea tinerilor împotriva unui spectru larg de amenințări:

- Intensificarea acțiunilor preventive pentru combaterea consumului de alcool, tutun și substanțe cu efecte psihoactive;
- Înăsprirea sancțiunilor cu privire la nerespectarea prevederilor legale privind comercializarea produselor din tutun și alcool către minori, precum și cu privire la nerespectarea prevederilor legale privind interdicția accesului minorilor în agențiile pentru jocuri de noroc;
- Realizarea unor campanii naționale de educare și conștientizare a tinerilor, prin parteneriate realizate între Ministerul Educației, Ministerul familiei, tineretului și egalității de șanse și Cultele religioase recunoscute în România pentru: diminuarea abandonului școlar, eliminarea traficului de persoane, eliminarea oricăror forme de exploatare, protejarea în fața oricăror forme de înșelăciune (prin mijloace fizice sau online);

h. Protecția socială a tinerilor proveniți din familii ai căror părinți lucrează în străinătate:

- Sprijin material, pe bază de management de caz, pentru tinerii și familiile aflate în situații vulnerabile (programe finanțate din fonduri externe nerambursabile);
- Asigurarea de suport educațional, psihologic, de activități recreative, de participarea în tabere școlare și a altor politici de incluziune;
- Consiliere vocațională și servicii inter-instituționale, în vederea diminuării șomajului în rândul tinerilor.

3. Modernizarea sistemului de asistență socială

- a. Asigurarea unui viitor optim, bazat pe alternative de îngrijire și un proces de adopție ce urmărește interesul superior al fiecărui copil;
- b. Reducerea substanțială a timpului petrecut în sistem;
- c. Tinerii care părăsesc sistemul de protecție să fie însoțiți de măsuri de sprijin și de încurajare a abilităților de viață independentă;
- d. Monitorizarea procesului de adopție și a managementului de caz, în urma modificărilor procedurii de adopție internă inițiate de ANDPDCA;
- e. Crearea unui nou cadru juridic pentru prevenirea separării copiilor de familie (PNRR);
- f. Intrarea în funcțiune a unei rețele de centre de zi pentru copii aflați în risc de separare față de părinți, dintre care cel puțin 10% să se afle în comunitățile cu o populație romă semnificativă, pentru a preveni separarea copiilor de familie;
- g. Reducerea disparităților dintre copiii aflați în risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii (centre pentru copii și adolescenți cu tulburări de comportament); incluziunea socială prin cultură a copiilor din comunități marginalizate; servicii de prevenire a separării copiilor de familie; sprijin pentru familiile monoparentale pentru îmbunătățirea angajabilității și autonomiei părintelui singur;
- h. Infrastructură socială destinată copiilor care trăiesc în sărăcie și altor unor categorii vulnerabile prin înființarea unor centre de zi, prin Dezvoltarea serviciilor de tip respiro/centre de zi pentru adulți și copii cu dizabilități
- i. Interzicerea debranșării cu prioritate pentru cele cu copii, sprijinind astfel și accesul la educație online;
- j. TVA 5% pentru produsele de tehnologie asistivă;
- k. Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanelor cu adicții;

4. Politici active de ocupare și stimulare a muncii pentru tineri

- a. Simplificarea activității meseriei de bonă pentru accesul mai facil al familiilor la servicii de îngrijire și supraveghere a copilului pe timp de zi;
- b. Sprijinirea Ministerului Educației în dezvoltarea unui program național de educație profesională și vocațională, precum și eliminarea barierelor administrative care împiedică dezvoltarea învățământului profesional și vocațional în sistem clasic sau în sistem dual;
- c. Extinderea programului "A doua șansă" pentru persoane care trăiesc în comunități marginalizate (care nu au un loc de muncă și care trăiesc doar din ajutorul social) și accesul persoanelor vulnerabile la educație și la obținerea unei calificări, în vederea creșterii posibilității de integrare pe piața muncii;

- d. Instituirea unei sume de 1.000 lei/lună deductibile din valoarea impozitelor și taxelor datorate către stat pentru toți agenții economici care angajează un tânăr cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 ani (Această sumă este deductibilă pe toată perioada cât tânărul este angajat până la împlinirea vârstei de 25 de ani. Suma se multiplică cu numărul tinerilor angajați. Această măsură are ca scop reducerea șomajului în rândul acestei categorii de persoane care în prezent este de 19%, comparativ cu 4% în rândul persoanelor cu vârsta mai mare de 25 de ani);
- e. Activarea potențialului antreprenorial al tinerilor: (POEO)
- f. Formare competențe antreprenoriale, tutorat/mentorat, asistență/consiliere/coaching pentru tineri cu inițiativă în organizații, role models, formare în management de proiect, organizațional sau strategic, schimb de experiență cu tineri români din diaspora, acordarea de granturi pentru inițierea de noi afaceri (start-up) sau incubatoare de afaceri, asistență și consultanță post înființare (POEO);

5. Asigurarea unor măsuri de protecție pentru victimele traficului de persoane

- a. Integrearea victimelor în societate prin programe adaptate nevoilor și provocărilor date de trecutul de exploatare și abuz;
- b. Prevenirea cazurilor de trafic de minori din centrele de tip rezidențial prin sesiuni informative și un mecanism de raportare imediată a suspiciunilor;
- c. Formarea specialiștilor pe impactul traumei asupra beneficiarilor, prin formări pe tema traumei complexe;
- d. Prevenirea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și punerea în aplicare a legii și de strategii de prevenire suplimentare, cât și punerea la dispoziție la scară largă de servicii specializate de sprijin și de protecție pentru ca victimele să aibă acces la ele.

XIV. MINISTERUL CULTURII

Accesul la cultura este un drept garantat prin Constituție, iar orice guvern are datoria de a proteja și promova cultura indiferent de durata mandatului sau a perioadei de guvernare. Politicile publice responsabile în acest domeniu sunt esențiale nu doar din punct de vedere moral, formativ, educativ sau pentru garantarea bunei conviețuiri ci și ca o sursă importantă pentru dezvoltarea turistică și economică în general a țării noastre.

Ministerul Culturii are un rol important în promovarea și conservarea patrimoniului cultural al țării, precum și în dezvoltarea sectorului cultural. În ultimii ani, au fost luate o serie de măsuri și inițiative pentru a sprijini și îmbunătăți sectorul cultural, de la investiții în patrimoniu și reforme legislative, până la programe de finanțare.

Cultura nu trebuie privită ca un domeniu de sine stătător, ci și ca o resursă transversală pentru alte domenii, cu potențial de dezvoltare durabilă. Artele vizuale, artele spectacolului, literatura, patrimoniul, divertismentul, industriile culturale și creative și comunitățile fizice sau digitale care împărtășesc aceleași valori sunt toate elemente importante ale culturii.

Cultura este un generator real de valoare socială și economică pentru cetățeni și societate. De aceea, evaluarea beneficiilor culturii în societate trebuie privită în raport cu investițiile și legiferarea necesară pentru întărirea sectorului. Guvernul trebuie să ofere sprijinul necesar pentru a dezvolta

și promova cultura, prin intermediul programelor de finanțare, subvenții, educație culturală, și prin sprijinirea creativității și inovației.

Câștigurile în domeniul culturii nu pot fi obținute doar definind obiective pe termene scurte și definindu-le în raport cu viziunea pe termen mediu și lung.

1. Obiectivele pe termen scurt sunt orientate în trei direcții principale:

- **Investiții în infrastructura culturală;**
- **Promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural imaterial;**
- **Elaborarea unei politici culturale incluzive.** Aceste propuneri vizează protejarea și conservarea patrimoniului cultural, sporirea accesului la cultură pentru toți cetățenii, și consolidarea educației culturale în rândul tinerilor și populației în general.

a. Promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural material

- Lansarea unui program național de investiții în infrastructura culturală, care să cuprindă o varietate de proiecte, inclusiv restaurarea și conservarea monumentelor istorice, muzee, biblioteci, teatre precum și construcția de noi săli de concerte.
- Promovarea și dezvoltarea turismului cultural în toate regiunile țării, prin creșterea vizibilității și accesibilității patrimoniului cultural material.
- Protejarea și conservarea patrimoniului cultural mobil și imobil, prin acordarea de subvenții și granturi pentru proiecte de conservare și restaurare.
- Intensificarea campaniilor de promovare a patrimoniului cultural național în școli, universități și alte instituții de învățământ, astfel încât să fie dezvoltată responsabilitatea pentru acestea.

b. Promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural imaterial

- a. Încurajarea și susținerea inițiativelor de promovare a tradițiilor, obiceiurilor și festivalurilor culturale locale.
- b. Îmbunătățirea accesului la resurse și materiale care promovează patrimoniul cultural imaterial, cum ar fi documentare audiovizuale și alte surse de informare.
- c. **Înființarea de centre de conservare și promovare a patrimoniului cultural imaterial în diferite regiuni ale țării**, care să ofere suport pentru cercetare, studii și proiecte.
- d. Acordarea de sprijin financiar pentru organizațiile culturale care promovează și dezvoltă patrimoniul cultural imaterial în România.

c. Dezvoltarea unei politici culturale incluzive

- a. **Promovarea și dezvoltarea diversității culturale** prin încurajarea colaborării între grupurile culturale și minoritățile naționale, precum și prin protejarea și promovarea patrimoniului cultural al acestora.
- b. **Sprijinirea accesului la cultură pentru toate categoriile de cetățeni**, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, tineri și vârstnici.
- c. **Promovarea educației culturale prin includerea de cursuri despre istoria și patrimoniul cultural** al României în planurile de învățământ.

- d. Dezvoltarea de programe culturale inovatoare, care să includă utilizarea noilor tehnologii și platforme de comunicare, pentru a ajunge la un public mai larg și mai divers

Prin lansarea unui **program național de investiții în infrastructura culturală**, se propune modernizarea și extinderea bazei materiale a instituțiilor culturale, contribuind astfel la creșterea vizibilității și atractivității patrimoniului cultural. De asemenea, protejarea și conservarea patrimoniului cultural imaterial rămâne o prioritate fiind susținută prin inițiative de promovare a tradițiilor, obiceiurilor și festivalurilor culturale locale cu scopul de păstrare și transmitere a valorilor culturale autentice de-a lungul generațiilor. Înființarea de centre de conservare și promovare a patrimoniului cultural imaterial în diferite regiuni ale țării va oferi suport pentru cercetare, studii și proiecte menite să pună în valoare această parte importantă a culturii naționale.

Promovarea educației culturale prin includerea de **cursuri despre istoria și patrimoniul cultural al României în planurile de învățământ** va contribui la creșterea gradului de conștientizare și apreciere a valorilor culturale în rândul tinerilor și al întregii populații. În acest sens, intensificarea campaniilor de promovare a patrimoniului cultural național în școli, universități și alte instituții de învățământ va ajuta la dezvoltarea responsabilității față de acest patrimoniu și la formarea unei identități naționale puternice.

Programul actual se focalizează pe abordarea impactului pandemiei, finanțarea și sprijinirea antreprenoriatului cultural și artei contemporane, implicarea autorităților în implementarea programului "Timișoara 2023 - Capitală Europeană a Culturii" și realizarea reformelor în domeniul culturii prin PNRR.

Propunerile de îmbunătățire pun accentul pe investiții în infrastructura culturală, impulsivitatea și dezvoltarea turismului cultural și conservarea patrimoniului cultural, atât material, cât și imaterial. De asemenea, acestea vizează dezvoltarea unei politici culturale inclusive și promovarea educației culturale în rândul cetățenilor. Prin introducerea acestor propuneri, se urmărește stabilirea unui cadru mai solid și coerent pentru progresul cultural al României.

2. Obiective pe termen mediu și lung

PNL propune noi obiective pe termen mediu și lung, care să consolideze și să extindă eforturile actuale în protejarea și promovarea patrimoniului cultural, material și imaterial. Aceste propuneri au scopul de a asigura o dezvoltare durabilă și coerentă a culturii în România, în conformitate cu politicile europene și internaționale.

- a. **Consolidarea și extinderea programelor de protejare și promovare a patrimoniului cultural material și imaterial**
  - **Înființarea de centre regionale de conservare și restaurare a patrimoniului cultural material**, pentru a facilita accesul la expertiză și resurse pentru instituțiile culturale din regiuni mai îndepărtate sau mai puțin dezvoltate.
  - Dezvoltarea unui **sistem integrat de monitorizare și protejare a patrimoniului cultural subacvatic**, inclusiv prin implementarea de programe de cercetare arheologică și conservare.

- **Acordarea de finanțare suplimentară pentru proiecte culturale inovatoare și colaborative** care implică artiști, oameni de știință și comunități locale.
- **Acordarea de finanțare pentru construcția de săli de concerte**

b. Creșterea vizibilității și accesibilității patrimoniului cultural național

- **Promovarea patrimoniului cultural românesc la nivel internațional** prin intermediul parteneriatelor și colaborărilor cu alte țări și organizații internaționale.
- **Dezvoltarea unei platforme online care să permită accesul facil la resursele culturale și istorice ale României**, inclusiv la colecțiile digitale ale bibliotecilor și muzeelor.
- Creșterea investițiilor în infrastructura culturală, inclusiv prin **construirea de noi instituții culturale** și facilități pentru turismul cultural.
- **Extinderea și modernizarea programelor de educație culturală**, astfel încât să fie incluse și aspecte legate de dezvoltarea sustenabilă și protecția mediului.

c. Consolidarea rolului culturii în dezvoltarea socială și economică a țării

- **Dezvoltarea unor politici de dezvoltare regională care să ia în considerare patrimoniul cultural** ca factor important în dezvoltarea economică locală.
- **Elaborarea Strategiei Naționale pentru Cultură** și alinierea urgentă a tuturor documentelor strategice din domeniul culturii cu politicile europene și internaționale în vigoare. Prin alinierea la Noua Agendă Europeană pentru Cultură a Comisiei Europene și la Noua Agendă Urbană a Națiunilor Unite, pentru a asigura nu doar de compatibilitatea de direcție între politicile culturale din România și cele internaționale, dar și de **eligibilitatea pentru finanțare** a eforturilor pe care le avem de făcut pentru o **reformă coerentă și durabilă a culturii în România**.
- Crearea unui **sistem integrat de monitorizare a impactului social și economic al investițiilor în patrimoniul cultural**.
- Consolidarea colaborării dintre instituțiile culturale și industriile creative pentru dezvoltarea de noi produse și servicii culturale.
- **Stimularea sectorului cultural** ca factor important în dezvoltarea turismului și creșterea PIB-ului României.

3. Propuneri pentru implementarea obiectivelor propuse

Patrimoniul cultural al unei națiuni reprezintă o moștenire inestimabilă, care se întinde pe parcursul a sute și chiar mii de ani. Acesta cuprinde nu doar monumente istorice, obiecte de artă și tradiții, ci și oportunități pentru dezvoltarea turismului, a economiei și a coeziunii sociale.

Având în vedere importanța culturii pentru identitatea națională, creșterea calității vieții și dezvoltarea durabilă a țării, se propun o serie de măsuri menite să revitalizeze și să modernizeze acest domeniu. Propunerile includ înființarea unei agenții guvernamentale dedicate protejării și promovării patrimoniului cultural, lansarea programelor naționale pentru finanțarea construcției de săli de concerte și spectacole, crearea de programe de promovare a artei contemporane și de

susținere a tinerilor artiști, dezvoltarea unui plan național pentru digitalizarea patrimoniului cultural, precum și promovarea colaborării dintre sectorul cultural și cel al turismului.

Se propun o serie de măsuri și pentru îmbunătățirea accesibilității instituțiilor culturale pentru persoanele cu dizabilități, dezvoltarea de programe culturale pentru persoanele vârstnice și introducerea de măsuri de sprijin pentru instituțiile culturale din zonele defavorizate sau marginalizate. Mai mult, propunerile includ crearea de parteneriate între instituțiile culturale și sectorul privat, pentru a susține dezvoltarea industriilor creative și a noilor forme de artă și cultură, precum și introducerea de măsuri fiscale care să stimuleze investițiile în patrimoniul cultural și să susțină dezvoltarea sectorului cultural.

Propunerile vin să completeze actualul program de guvernare, prin abordarea unor probleme specifice și identificarea unor soluții adecvate pentru dezvoltarea sectorului cultural din România.

Aceste propuneri reflectă angajamentul Partidul Național Liberal de a sprijini și promova cultura ca factor de dezvoltare durabilă a țării și de a crea oportunități pentru tinerii artiști și creatori de cultură.

a. Patrimoniul cultural

- **Înființarea unei agenții guvernamentale dedicate protejării și promovării patrimoniului cultural**, care să coordoneze și să monitorizeze proiectele și programele culturale din întreaga țară;
- **Lansarea Programul Național „Case Memoriale”**. Programul Național Case Memoriale are ca scop identificarea și protejarea caselor memoriale prin **reabilitarea acestora și/sau refuncționalizarea, dezvoltarea locală** prin responsabilizarea factorului local, generator de activități sustenabile, puncte de interes turistic, locuri de muncă, centre culturale, revitalizarea unor valori culturale și a unor resurse sustenabile locale, conservarea și transmiterea memoriei personalităților sociale, politice, culturale, în cadrul procesului de educație culturală.
- **Lansarea Programului Național pentru Finanțarea Construcției de Săli De Concerte și Spectacole, ca axă de finanțare dedicată prin Compania Națională de Investiții**. Scopul programului este de a sprijini construcția de săli de concerte moderne și funcționale în centrele urbane și periurbane din România, cu scopul de a îmbunătăți calitatea vieții culturale și de a contribui la dezvoltarea turismului cultural;
- Promovarea cooperării internaționale și colaborării transfrontaliere în domeniul patrimoniului cultural, prin organizarea de evenimente culturale comune și schimbul de expertiză și resurse;
- **Dezvoltarea unui plan național pentru digitalizarea patrimoniului cultural, care să permită accesul la resursele culturale prin intermediul platformelor online**. Digitalizarea proceselor referitoare la protejarea patrimoniului cultural. Este necesară continuarea măsurilor de digitalizare a sistemului de protejare a patrimoniului cultural precum și a măsurilor de actualizare constantă în online a Listei Monumentelor Istorice și a altor baze de date ale Institutului Național al Patrimoniului. În acest sens se vor aloca resurse umane și financiare corespunzătoare;
- **Lansarea Programului multianual de finanțare a cercetărilor Cetăților Dacice din Munții Orăștiei**. Programul multianual de finanțare a cercetărilor Cetăților Dacice din

- Munții Orăștiei are ca scop **finanțarea campaniilor de săpături arheologice la Grădiștea de Munte — Sarmizegetusa Regia**, realizarea de ridicări topografice la Costești — Cetățuie, Blidaru, Piatra Roșie și la alte cetăți din Munții Orăștiei, alături de cercetări noninvazive în cetățile menționate și analize pluridisciplinare ale artefactelor;
- **Elaborarea la nivel guvernamental a unui plan pe termen mediu de realizare a monumentelor de for public adaptate viziunilor artistice contemporane**, prin colaborarea cu uniunile de creație, organizațiile profesionale și organizațiile non-guvernamentale din sfera culturii, precum și organizarea de concursuri naționale și internaționale care să aibă drept unic scop **selecția corectă a celor mai valoroase proiecte**.
  - Dezvoltarea de programe de conservare și **restaurare a patrimoniului cultural subacvatic**, pentru a proteja bogăția culturală din adâncuri și pentru a dezvolta turismul subacvatic;
  - Introducerea de **măsuri fiscale** care să stimuleze investițiile în patrimoniul cultural și să susțină dezvoltarea sectorului cultural;
  - Susținerea cercetării în domeniul patrimoniului cultural, prin intermediul **programelor de finanțare și prin colaborarea cu universitățile și institutele de cercetare**;
  - Introducerea de **măsuri de protecție a patrimoniului cultural în caz de calamități naturale sau dezastre**, prin intermediul programelor de prevenire și gestionare a riscurilor;

b. Reforme și inițiative în domeniul instituțional și administrativ

- **Reforma instituțiilor publice.** Îmbunătățirea cadrului legal pentru managementul instituțiilor publice de cultură. Reforma instituțiilor publice are ca scop îmbunătățirea eficienței și **eficacității managementului instituțiilor publice**, cu accent pe instituțiile publice de cultură. Programul de reformă urmărește introducerea unor mecanisme de management modern și adaptate la nevoile instituțiilor publice de cultură, astfel încât acestea să poată răspunde mai bine nevoilor și așteptărilor publicului;
- **Reorganizarea Institutului Național al Patrimoniului.** Reorganizarea Institutului Național al Patrimoniului are ca scop optimizarea funcționării instituției, îmbunătățirea eficienței și eficacității activităților desfășurate și creșterea calității serviciilor oferite în domeniul patrimoniului.
- Introducerea unui **sistem de rating și evaluare a instituțiilor culturale**, care să ia în considerare calitatea și impactul programelor culturale, precum și accesibilitatea pentru publicul larg;
- Dezvoltarea unui **sistem integrat de monitorizare a impactului social și economic al investițiilor în patrimoniul cultural**, care să permită evaluarea efectelor pozitive ale programelor culturale asupra comunităților și economiei naționale;
- **Dezvoltarea regională a rețelei Institutului Cultural Român (ICR) în Balcani, Europa Centrală și de Est**, în vederea întăririi acțiunilor de diplomație culturală în contextul internațional din prezent și pentru a susține dezvoltarea parteneriatelor regionale între actorii culturali, instituții și profesioniști din domeniu.
- **Obținerea statutului de țară invitată pentru România în cadrul unor manifestări culturale internaționale**, cu scopul de a promova cultura românească la nivel global și de a spori vizibilitatea țării noastre în lumea culturală internațională.

- **Organizarea unui sezon cultural românesc în Polonia în anul 2024, în contextul Parteneriatului Strategic cu Republica Polonia** și a mecanismului consultărilor interguvernamentale sub coordonarea prim-miniștrilor celor două țări. Acesta ar avea ca scop promovarea culturii și a valorilor românești în Polonia și ar putea include expoziții, concerte, spectacole de teatru și alte evenimente culturale relevante.
- **Creșterea bugetului ICR în raport cu dezvoltarea rețelei și programele implementate**, astfel încât să se asigure o **finanțare adecvată** pentru proiectele culturale importante, cum ar fi organizarea de expoziții sau evenimente culturale în parteneriat cu instituții culturale străine sau românești.
- **Asigurarea participării României la cele mai prestigioase târguri internaționale sau festivaluri de profil, cum ar fi Cvadrienala de Scenografie 2023, târguri de carte sau Bienala de la Veneția.** Aceasta ar ajuta la promovarea culturii și valorilor românești la nivel internațional și ar spori vizibilitatea țării noastre în lumea culturală.

c. **Promovarea artelor, a dialogului și parteneriatului pentru cultură**

- **Lansarea Programului de Promovare a Artei Contemporane la Nivel Local pentru anul 2024** are ca scop promovarea și dezvoltarea culturii la nivel regional/local, prin implementarea unui **mecanism optimizat de alocare a finanțărilor nerambursabile**, identificarea și susținerea administrațiilor publice locale în realizarea unor centre de artă contemporană regionale sau a unor muzee de artă contemporană în regiunile în care acestea lipsesc, implementarea unui **program strategic de investiție și valorizare a sectorului și capitalului cultural** și introducerea în circuitul cultural a spațiilor neutilizate, degradate;
- **Lansarea Programul de Susținere a Tinerilor Artiști (PSTA)** are ca scop sprijinirea tinerilor artiști în dezvoltarea și promovarea carierei lor. Programul **urmărește acordarea de burse și granturi, organizarea de programe de formare și mentorat, crearea de spații de lucru și ateliere, organizarea de expoziții și evenimente culturale** și încurajarea colaborării între tinerii artiști și instituțiile culturale. Sunt eligibili pentru finanțare **tinerii artiști sub 35 de ani**, care activează în domenii precum arte vizuale, literatură, muzică, teatru, film etc;
- **Promovarea și dezvoltarea culturii participative**, prin implicarea publicului în procesul de creare și promovare a programelor culturale și a patrimoniului cultural;
- **Încurajarea dezvoltării de inițiative culturale inovatoare**, care să integreze noile tehnologii și platforme de comunicare pentru a ajunge la un public mai larg și mai divers;
- Crearea de parteneriate între instituțiile culturale și sectorul privat, pentru a susține **dezvoltarea industriilor creative** și a noilor forme de artă și cultură;
- Creșterea investițiilor în proiecte culturale în regiunile mai puțin dezvoltate, prin intermediul programelor de dezvoltare regională și susținerea proiectelor culturale locale;
- Încurajarea colaborării dintre sectorul cultural și cel al turismului, prin dezvoltarea de programe de turism cultural și promovarea patrimoniului cultural ca atracție turistică;
- Promovarea și dezvoltarea colaborării dintre instituțiile culturale și sectorul turismului, pentru a crea **pachete turistice care să includă și obiective culturale**, astfel încât să se încurajeze turismul cultural și să se crească veniturile din turism;

- **Îmbunătățirea accesibilității instituțiilor culturale pentru persoanele cu dizabilități**, prin adaptarea infrastructurii și dezvoltarea de programe speciale pentru acestea;
- Dezvoltarea de **programe culturale pentru persoanele vârstnice**, astfel încât să le fie oferite oportunități de a se implica în activități culturale și de a socializa cu alte persoane;
- **Introducerea de măsuri de sprijin pentru instituțiile culturale din zonele defavorizate sau marginalizate**, astfel încât să se încurajeze dezvoltarea programelor culturale și accesibilitatea acestora pentru toți cetățenii;
- **Susținerea proiectelor de rezidențe creative**, atât pentru artiștii din România, cât și pentru cei internaționali. O astfel de abordare va avea drept efect, pe de o parte, **o mai bună cunoaștere reciprocă între artiștii români și cei internaționali**, cât și o perspectivă diferită, prin proiecții artistice personale, asupra României la nivel internațional.

4. Propuneri legislative

În scopul modernizării sectorului cultural din România se propun o serie de măsuri legislative menite să revitalizeze și să creeze un mediu favorabil dezvoltării culturale, astfel încât cultura să devină un pilon fundamental al dezvoltării economice și sociale a României.

- a. **Adoptarea Legii Codului Patrimoniului;**
- b. **Adoptarea Legii Statutului lucrătorului cultural;**
- c. **Adoptarea Legii Voucherelor Culturale** - o lege care să acorde vouchere culturale pentru cetățenii care doresc să viziteze muzee, galerii de artă, teatre sau alte instituții culturale;
- d. **Adoptarea Strategiei pentru cultură și patrimoniu național;**
- e. **Actualizarea legislației privind așezămintele culturale**, clasificarea pe tipuri de activități, recunoașterea centrelor culturale cu activitate mixtă și prevederi specifice și reglementarea statutului școlilor populare de artă și meserii prin modificarea și completarea OUG nr. 118/28 decembrie 2006 privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale;
- f. **Modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 593/201(republicata) privind organizarea și funcționarea Institutului Național al Patrimoniului.**
- g. **Introducerea unui sistem de măsuri fiscale care să încurajeze sponsorizarea instituțiilor culturale** - o lege care să ofere beneficii fiscale pentru persoanele sau companiile care sponsorizează instituții culturale;
- h. **Crearea unui sistem de măsuri fiscale care să încurajeze donațiile pentru instituțiile culturale** - o lege care să ofere beneficii fiscale pentru persoanele sau companiile care donează pentru instituții culturale;
- i. **Crearea unui sistem de măsuri fiscale care să încurajeze achiziționarea de artă** - o lege care să ofere beneficii fiscale pentru persoanele sau companiile care achiziționează lucrări de artă în țară și în străinătate.

CULTE ȘI MINORITĂȚI

Culte și minoritățile religioase și etnice reprezintă o componentă importantă a diversității culturale și etnice a României. Acestea sunt protejate de Constituția României și de legislația națională, care garantează libertatea religioasă și promovează egalitatea și nediscriminarea.

Guvernul României acordă o importanță deosebită protejării și promovării diversității culturale și religioase în țară, precum și în plan internațional, prin politici publice și proiecte culturale care au ca scop dezvoltarea și modernizarea instituțiilor culturale și accesul la informație și educație privind istoria recentă a țării. În acest sens, Guvernul României a implementat o serie de proiecte majore prin Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), care vor contribui la protejarea și promovarea diversității culturale și religioase din România.

În contextul importanței protejării cultelor și promovării diversității culturale și a minorităților religioase și etnice, s-au propus o serie de măsuri menite să consolideze politicile publice existente și să dezvolte noi programe pentru sprijinirea cultelor și a minorităților. Dezvoltarea unei politici culturale incluzive reprezintă un obiectiv esențial al guvernului. Prin promovarea diversității culturale și colaborării între grupurile culturale și minoritățile naționale, se urmărește crearea unui mediu cultural bogat și armonios. Accesul la cultură și istorie pentru toți cetățenii precum și protejarea patrimoniului istoric și cultural al României reprezintă o responsabilitate pentru generațiile viitoare.

Pe baza acestor realizări și angajamentelor Guvernului României în domeniul cultelor și protejarea minorităților, se propun următoarele măsuri pentru îmbunătățirea programului de guvernare:

- a. **Extinderea parteneriatului între stat și culte în domeniile social, cultural și educațional**, prin acordarea de sprijin financiar pentru proiecte și inițiative ale instituțiilor cultelor recunoscute în România.
- b. **Adoptarea unei politici naționale de protejare și promovare a patrimoniului cultural și religios**, prin elaborarea și implementarea unui plan strategic național.
- c. **Asigurarea finanțării corespunzătoare pentru proiectele culturale majore precum Muzeul Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului din România și Memorialul „Închisoarea Tăcerii” din Râmnicu Sărat**, astfel încât să poată fi realizate în termenele stabilite și să aibă un impact semnificativ asupra dezvoltării și modernizării instituțiilor culturale.
- d. **Promovarea educației și a istoriei recente a României în școli și prin proiecte culturale**, pentru a dezvolta o conștiință civică și pentru a preveni discriminarea și intoleranța.
- e. **Consolidarea Comitetului interministerial pentru monitorizarea implementării Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură**, prin implicarea tuturor instituțiilor relevante și a societății civile în promovarea libertății religioase și a respectului față de diversitatea culturală și religioasă. Aceste măsuri vor contribui la consolidarea rolului culturii și protejarea patrimoniului cultural și religios al României, la dezvoltarea unui mediu de pace socială și la îmbunătățirea relațiilor dintre diferitele comunități religioase și etnice. Prin implementarea acestor propuneri, guvernul poate să se asigure că România rămâne un model regional și internațional în promovarea libertății religioase și a diversității culturale.

XV. MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

Într-o eră caracterizată de progrese tehnologice fără precedent și provocări globale complexe, cercetarea, inovarea și digitalizarea reprezintă catalizatori esențiali pentru dezvoltarea durabilă și competitivitatea unei țări. Aceste domenii sunt esențiale pentru a stimula creșterea economică a României, pentru a consolida poziția sa pe plan regional și pentru a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor.

În contextul Planului Național de Redresare și Reziliență, reformele și investițiile angajate de Guvernul României reprezintă o oportunitate generațională de valorificare a potențialului în domeniile cercetării, inovării și transformării digitale. Coroborat cu măsurile din PNRR, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării își asumă un rol central pentru consolidarea politicilor din sistemul național de cercetare, crearea unui mediu propice de inovare și transfer tehnologic, accelerarea transformării digitale și intensificarea colaborării la nivel național și internațional.

Evoluția acestor domenii reprezintă o investiție strategică în viitorul națiunii, având un factor multiplicator și contribuind în mod semnificativ la creșterea economică, crearea de noi locuri de muncă de înaltă calificare, îmbunătățirea calității vieții și la combaterea problemelor globale precum schimbările climatice și inegalitățile sociale.

Obiectivul fundamental în ceea ce privește domeniul cercetării, inovării și digitalizării rămâne conectarea cu nevoile societății. Pentru zona cercetării și inovării trebuie continuat procesul de evaluare a politicilor, urmat de reșezarea sistemului național de cercetare. Pentru componenta digitalizării este nevoie ca avantajul conectivității să fie fructificat prin accelerarea transformării digitale atât în ceea ce privește dimensiunea administrativă, cât și în cea economică.

1. Sistemul național de cercetare

Sistemul național de cercetare trece printr-un amplu proces de redimensionare și beneficiază în anul 2023 de cea mai mare creștere bugetară din istoria sa. Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) 2022-2027 și Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2022-2027 au rolul de a asigura un cadru coerent și eficient pentru promovarea și susținerea acestui domeniu, încurajând colaborarea între instituțiile de cercetare, mediul academic și sectorul privat, și asigurând accesul la finanțare și resurse adecvate.

Obiectivele prioritare pentru perioada următoare:

- a. Legea cercetării românești. În România, cercetarea funcționează în baza a OG 57/2002, o legislație învechită, cu neconcordanțe, neadaptată pentru România Viitorului. Pe baza recomandărilor experților Băncii Mondiale și Comisiei Europene, noua lege a cercetării va prioritiza: transferul rezultatelor cercetării în economie; premiarea institutelor performante pe baza unor criterii obiective; reforma carierei cercetătorilor pentru atragerea și păstrarea tinerilor talente; conectarea diasporei științifice românești la mediul de cercetare din țară; reforma guvernării corporative pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare.
- b. Atingerea țintei de 2% din PIB pentru finanțarea cercetării (1% finanțare privată și 1% finanțare publică). Pentru anul 2023, bugetul alocat cercetării a avut cea mai mare creștere din istoria țării, fiind cu aproximativ 70% mai mare față de anul precedent, cu asigurarea unei distribuții bugetare eficiente, destinate susținerii cu prioritate a cercetării aplicative și inovării, pentru dinamizarea transferului tehnologic, dar și a cercetării fundamentale și de

frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă/cu potențial de creștere.

- c. Diaspora românească pentru excelență în cercetare. Implementarea investiției 8 din PNRR va însemna cel mai ambițios program de aducere acasă a minților strălucite din întreaga lume: 120 de granturi de cercetare de câte 1,4 milioane EUR, pe parcursul a trei ani de zile. Totodată, vizăm lansarea celui mai prestigios program de burse de cercetare doctorală, programul „George Emil Palade”, prin care 5-10 români vor beneficia de finanțarea programelor academice la primele 10 universități ale lumii, sub condiția revenirii acasă după terminarea studiilor și implementării cercetării doctorale în România.
- d. Sprijin pentru tineri și cercetători. Continuarea programelor de sprijin pentru elevii care participă la competiții internaționale (programul „Henri Coandă”), a programului de granturi pentru cercetare-dezvoltare și inovare (programul „Regele Carol I”), sprijin pentru posesorii de certificate de excelență primite la competiția pentru burse individuale Marie Skłodowska-Curie (Componenta C9).
- e. 6 platforme naționale de cercetare în domenii cheie. Prin fonduri europene (POCIDIF) și fonduri de la bugetul de stat, se vor dezvolta 6 platforme strategice de cercetare, în concordanță cu zonele de specializare inteligentă definite de România: (i) HUB-ul Român de Hidrogen și Noi Tehnologii; (ii) Platforma Națională de Nanotehnologii și Semiconductori; (iii) proiectele majore de infrastructură europeană DANUBIUS-RI (Centrul Internațional de Studii Avansate a Sistemelor Râuri—Mări) și ELI-NP (laserul de mare putere de la Măgurele); (iv) ALFRED – demonstrator cu tehnologie a reactoarelor nucleare rapide răcite cu plumb; (v) HUB-ul Român de Inteligență Artificială; (vi) RoSATS – platforma națională în domeniul aerospațial.
- f. Reforma Agenției Spațiale Române (ROSA). România a achitat, în 2022 și 2023, toate datoriile restante la Agenția Spațială Europeană (ESA), fiind la zi cu toate plățile datorate, pentru prima dată din 2017. Pentru a putea contribui eficient la programele ESA, este necesară reforma ROSA pentru a îmbunătăți calitatea programelor de cercetare, guvernantei corporative, mecanismelor de funcționare.
- g. Creșterea susținerii financiare a universităților, Institutelor Naționale de Cercetare Dezvoltare (INCD-uri), institutelor din subordinea Academiei Române, institutelor și centrelor de cercetare din subordinea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, precum și a entităților de cercetare din domeniul apărării pentru a realiza cercetare de excelență prin intermediul poliilor/platformelor de cercetare la nivel regional.
- h. Intensificarea atragerii și formării de resurse umane înalt calificate și de investiții în infrastructura de cercetare din INCD-uri și universități în scopul recuperării decalajelor pe care România le înregistrează față de media UE și față de țările din regiune.
- i. Redimensionare și reformarea organizatorică a INCD-urilor — cu accent pe modernizarea funcționării acestora, consolidarea guvernantei corporative, creșterea transparenței și întărirea rolului lor în politica științei.
- j. Creșterea eficienței susținerii activității de cercetare în cadrul universităților prin eficientizarea colaborării în acest sens între MCID și ME (UEFISCDI).
- k. Stimularea cooperării public-private — motor al inovării, dezvoltarea unui ecosistem de inovare la nivel național.

2. Inovare

Consolidarea ecosistemului de inovare reprezintă o prioritate strategică în cadrul noii paradigme de dezvoltare a României. Acest obiectiv, esențial pentru progresul economic și social, implică stimularea investițiilor și activităților economice de cercetare și dezvoltare în sectoare cheie, precum tehnologie, energie, sănătate și mediu. Inovarea contribuie la crearea de soluții sustenabile și competitive, capabile să abordeze provocările actuale și viitoare. Prin investiții în infrastructura de cercetare, educație și formare profesională, România poate dezvolta un mediu propice pentru atragerea talentelor și investițiilor, susținând colaborarea între instituțiile de cercetare, mediul academic și sectorul privat.

Obiectivele prioritare pentru perioada următoare sunt:

- a. Legislație pentru startup-uri inovatoare. Startup-urile în România au, în acest moment, același statut juridic (SRL) precum orice alt IMM, deși nevoile și provocările sunt cu totul diferite. Prin crearea unui nou tip de entitate comercială, SRL-i (inovator), vom asigura condițiile necesare pentru creșterea și păstrarea startup-urilor în România: (i) instrumente ESOP (opțiuni de dobândire de acțiuni pentru angajați); (ii) suport pentru investitori de tip business angels (individuali sau sindicalizati), cât și investiții de tip crowdfunding; (iii) procedura simplificată de înregistrare și închidere a firmei; (iv) suport pentru internaționalizare; (v) categorii de acțiuni cu drepturi specifice (e.g., categorii de acțiuni fără drept de vot, sau ale căror drepturi de vot nu sunt proporționale cu cota de capital) etc.
- b. Fondul Român de Inovare. Startup-urile românești beneficiază de finanțări private limitate în fazele de pre-growth și early growth. Printr-un mecanism de tip fund matching, prin Fondul Român de Inovare, statul va putea interveni pentru finanțarea startup-urilor cu potențial înalt de inovare, reducând riscul investitorilor privați de tip angel și venture capital.
- c. Rețeaua strategică ROST - Oficiul Român de Știință și Tehnologie. Prin Ministerul cercetării, inovării și digitalizării, se vor înființa oficii ROST în patru puncte strategice, în etape: SUA (San Francisco-Silicon Valley), Korea de Sud, Japonia și Israel. După modelul de bune practici ale altor țări, rețeaua ROST va conecta antreprenorii români la capitalul de pe alte piețe, precum și diaspora românească la oportunitățile din țară. Astfel, va fi asigurată o punte între startup-urile românești și marile ecosisteme globale de inovare.

3. Conectivitate

Îmbunătățirea conectivității reprezintă o componentă esențială pentru viziunea de dezvoltare a României, având un impact semnificativ asupra competitivității și coeziunii sociale. Acest obiectiv vizează dezvoltarea infrastructurii de comunicații, precum și promovarea accesului egal la tehnologie și servicii digitale pentru toți cetățenii. Conectivitatea sporită facilitează colaborarea, inovarea și schimbul de idei și resurse, contribuind la creșterea economică a țării. Prin investiții în infrastructura digitală și de transport, precum și în proiecte transfrontaliere și de cooperare regională, România poate consolida și extinde legăturile cu partenerii săi și poate asigura o integrare mai profundă în rețelele globale.

Obiectivele prioritare pentru perioada următoare sunt:

- a. Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate. 94 milioane EUR alocate pentru implementarea unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații în zonele albe, ceea ce va permite extinderea rețelelor de mare viteză către peste 900 de localități.
- b. Finalizarea proiectului RO-NET și a proiectului NGN, finanțate din fonduri structurale, pentru acoperirea zonelor albe. Parcurgerea etapelor operaționale și administrative pentru cele peste 700 de localități acoperite.
- c. Modernizarea infrastructurii Poștei Române, digitalizarea serviciilor poștale, extinderea procesului de conectare la rețeaua internațională.

4. Transformarea digitală

Accelerarea transformării digitale reprezintă obiectivul de referință pentru definirea noului model de dezvoltare a României. Acest obiectiv, în continuă evoluție, implică adaptarea rapidă și eficientă la noile tehnologii, precum inteligența artificială, internetul lucrurilor și tehnologiile blockchain. Transformarea digitală vizează optimizarea proceselor în administrație, industrie și servicii, creând oportunități pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea productivității economice. Prin investiții în infrastructura digitală, educație și competențe digitale, România poate dezvolta un ecosistem inovator care să ofere cetățenilor și mediului de afaceri acces la servicii moderne, eficiente și sigure.

Obiectivele prioritare pentru perioada următoare sunt:

- a. Cloudul guvernamental și platforma națională de interoperabilitate. Implementarea investiției de cloud guvernamental, cu patru centre de date și minim 30 de instituții de nivel central migrate în cloud, este cel mai important proiect de transformare digitală a României. Va însemna: servicii publice digitale și eliminarea drumurilor între ghișee; economii de costuri; păstrarea datelor cetățenilor într-un loc sigur; transparența accesului statului la datele cetățenilor (jurnalizare și notificare) etc.
- b. Identitate digitală. Prin Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR), vom pune la dispoziția fiecărui român o identitate digitală, în mod gratuit, printr-o aplicație dezvoltată la cel mai înalt nivel de siguranță în UE. Astfel, cetățenii se vor putea autentifica printr-un singur set de credențiale în raport cu statul (utilizator și parolă), fără a mai fi nevoie să se prezinte în persoană la ghișeu. Astfel, se va extinde accesul diasporei la platforme precum ghiseul.ro.
- c. Platforma națională pentru competențe digitale. Printr-un parteneriat public-privat, Ministerul cercetării, inovării și digitalizării va lansa platforma pentru competențe digitale la nivel național. Prin aceasta, companiile din domeniul IT&C vor fi implicate într-un efort național pentru alfabetizarea digitală a peste 80% dintre români până în 2030 – în medie, un milion de români anual. Parte din acest efort va fi susținut prin PNRR, prin investiția dedicată modernizării a peste 1000 de biblioteci din întreaga țară, unde peste 100.000 de români vor beneficia de cursuri de formare de competențe digitale.

- d. Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale (IA). România este ultima țară europeană care nu are o strategie națională în acest domeniu strategic. MCID va coordona acest efort, prin intermediul Comitetului Român pentru Inteligență Artificială (AIR), care reunește cele mai strălucite minți românești din țară și din diasporă. Strategia va fi complementară pentru investiția în hub-ul român de inteligență artificială.
- e. Atragerea, reținerea și formarea profesioniștilor în IT&C de la nivelul administrației publice în vederea dobândirii de competențe digitale la un nivel avansat, prin programe de reskilling și upskilling, coroborat cu platforme interactive de transformare digitală în managementul funcției publice, și identificarea soluțiilor pentru retribuirea lor la nivelul pieței
- f. Sprijin pentru IMM-uri în vederea perfecționării și recalificării angajaților din firme. Prin PNRR, se vor lansa scheme sub formă de granturi pentru dezvoltarea competențelor avansate în tehnologii emergente a angajaților din peste 2000 de întreprinderi mici și mijlocii.
- g. Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice, creșterea rezilienței și a securității cibernetice a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de servicii de internet pentru autoritățile publice din România, și crearea de noi competențe de securitate cibernetică pentru societate și economie.
- h. Transparentizarea procesului decizional prin elaborarea unei platforme folosind mecanismul API, prin care să poată fi urmărită trasabilitatea și parcursul actelor normative pe circuitul legislativ (de la Guvern/SGG până la momentul publicării actului normativ în Monitorul Oficial, trecând prin camerele Parlamentului și având opțiunea de a vizualiza toate avizele asociate actului normativ).
- i. Intensificarea dialogului cu industria de software și servicii informatice pentru armonizarea cadrului legislativ, inclusiv pentru transpunerea unor directive precum recent adoptata Data Act și potențiala AI Act de la nivelul Parlamentului European în legislația națională.
- j. Dezvoltarea, în parteneriat cu mediul universitar și reprezentanții mediului de business, a unor MOOCs (massive open online courses) dedicate funcționarilor publici pentru a facilita achiziția de competențe digitale de bază și avansate într-un timp scurt și cu costuri reduse.
- k. Evaluarea recurentă (anuală) a competențelor digitale pentru elevii din ciclul primar, gimnazial și liceal și implementarea de intervenții educaționale personalizate pentru a facilita dobândirea de competențe digitale, inclusiv literație media și securitate cibernetică, cu prioritate în zonele insuficient deservite. Suplimentar, noi tehnologii precum vor fi integrate la nivelul sistemelor de învățământ pentru ca acestea să fie adaptate noilor realități și să corespundă exigențelor pieței muncii.
- l. Intensificarea promovării serviciilor disponibile prin intermediul Ghișeul.ro/HUB-ul de servicii al MAI, prin programul „Caravana Digitalizării”.
- m. Crearea unui portofel digital/pașaport digital, biometric, disponibil fiecărui român, care să conțină toate datele pe care statul le deține despre respectivul cetățean, interoperabil cu sistemele deja existente și cele prognozate (portofoliul educațional digital, cazierul juridic, permis auto digital etc.)
- n. Dezvoltarea unui „Spațiu digital comun” între România și Republica Moldova. Operaționalizarea hotărârii pentru transferul de soluții și dezvoltarea de soluții digitale comune.

XVI. MINISTERUL SPORTULUI

Schimbarea de paradigmă în ceea ce privește domeniul sportului este posibilă pe de o parte prin reaşezarea sportului pe poziția de furnizor de sănătate publică și contributor în ceea ce privește rezolvarea unor probleme sociale iar pe de altă parte de reprezentant și mesager al României, prin sportul de performanță, ca națiune atașată valorilor toleranței, înțelegerii și respectului.

Obiectivele strategice în domeniul sportului rămân legate de:

- Elaborarea și implementarea Strategiei naționale pentru Sport;
- Dezvoltarea și promovarea sportului de masă;
- Dezvoltarea, promovarea și susținerea sportului de performanță;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive;

Măsurile pentru termenul scurt:

1. Valorificarea infrastructurii sportive prin competiții naționale și internaționale:

- a. Continuarea programelor naționale de investiții în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive: stadioane, bazine de înot, patinoare, piste de atletism etc;
- b. Elaborarea și depunerea candidaturilor României pentru organizarea unor competiții sportive europene și mondiale – cu efecte sociale și economice deosebite pentru țara noastră;
- c. Îmbunătățirea programelor de susținere și premiere pentru sportivii de performanță.

2. Sănătate și performanță prin sport de masă:

- a. Identificare resurselor financiare pentru sprijinirea logistică și financiară a elevilor care practică frecvent, în cadru instituționalizat, un sport;
- b. Flexibilizarea condițiilor de utilizare a infrastructurii sportive din școli pentru elevi, în timpul liber;
- c. Revitalizarea liceelor cu program sportiv;
- d. Campanii de promovare – sănătate prin sport;
- e. Promovarea proiectului OINA – SPORT 100% ROMÂNESC:
  - Implementarea Programului național "Redescoperă oina", la nivel local, național și internațional;
  - Promovarea, la nivel internațional a Oinei, sportul național al României;
  - Pregătirea organizării în România a primului Campionat mondial de Oină;

XVII. MINISTERUL JUSTIȚIEI

Ultimele 18 luni au marcat puncte importante în procesul de reformare a justiției, iar acest proces trebuie continuat de o manieră coerentă, cu scopul ca sistemul judiciar să fie periodic adaptat provocărilor punctuale sau structurale întâmpinate.

1. Priorități în domeniul politicii penale

S-a parcurs o perioadă de consolidare strategică a intervenției împotriva formelor grave de criminalitate care afectează cetățeanul, jalonată din punct de vedere al politicii penale de Strategia

națională împotriva criminalității organizate (SNICO) 2021-2024, Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2021-2025, Strategia națională privind recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni pentru perioada 2021 – 2025, Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025. În plan extern maturitatea sistemului judiciar românesc s-a tradus și prin încetarea monitorizării României prin intermediul MCV, alături de acceptarea noastră ca membru în Grupul de lucru anticorupție al OCDE.

Sunt premise pe care avem datoria să le consolidăm, să continuăm adaptarea răspunsului nostru specific la nevoile comunității pe care și instituțiile judiciare sunt chemate să o servească. În acest scop, MJ va continua găzduirea **atelierului consolidat de reflecție**, menit să analizeze arhitectura sistemului judiciar, ca ansamblu dar și ca părți componente. Scopul demersului este să privim pragmatic la punctele forte și vulnerabilitățile sistemului, pornind de la centrul de politici publice și inițiativă legislativă de la Ministerul Justiției și continuând cu zona de punere în executare a justiției penale, inclusiv probațiunea.

Atelierul de reflecție va desfășura o activitate efectivă și regulată, cu țeluri bine definite și un calendar asumat. Ministerul Justiției își propune ca discuțiile din atelier să fie purtate la cel mai înalt nivel profesional, cu accent pe vulnerabilitățile identificate, trendurile înregistrate în jurisprudență și ultimele evoluții înregistrate în criminologie, pentru a putea identifica cele mai bune soluții tehnice.

- Există puncte de pornire concrete în această analiză. *Proiectul de Lege privind statutul personalului de probațiune*, inițiat de către Ministerul Justiției și adoptat de către Executiv în decembrie 2022, se află în lucru, în procedură de urgență, la Senat. Inițiativa racordează sfera de atribuții și responsabilități a consilierului de probațiune la evoluțiile înregistrate în sfera dreptului penal și execuțional penal din ultimii ani, în concordanță cu importanța rolului pe care aceste servicii îl joacă în planul justiției penale.
- În aceeași linie, Guvernul a adoptat în februarie a.c. *Proiectul de Lege privind statutul grefierilor și al altor categorii de personal care ocupă funcții de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea și al Institutului Național de Expertize Criminalistice*. Prin acest proiect, aflat în prezent în dezbateri la Parlament, fiind propus un cadru legislativ optimizat pentru personalul auxiliar de specialitate, adecvat la multiplicarea substanțială a responsabilităților acestei categorii profesionale, dar și o resursă umană bine pregătită pentru a face față acestor atribuții.
- În cadrul atelierului va fi dezbătută, de asemenea, corelarea multiplelor propuneri de intervenție legislativă formulate în ultimul timp, în vederea asigurării unei viziuni armonioase a prevederilor legale din domeniile **penal și procesual penal**, și pentru ajustarea corectă, acolo unde este nevoie, a competențelor structurilor de parchet specializate. Temele se referă nu numai la punerea legislației penale și procesual-penale în acord cu deciziile Curții Constituționale, demers pe care Guvernul deja l-a inițiat, dar și de jalonarea noii politici **execuțional-penale**, care ar trebui să ajungă în forul legislativ până la sfârșitul anului 2024.

Având în vedere costurile sociale ale **criminalității grave**, Ministerul Justiției va continua implementarea și monitorizarea documentelor programatice menționate anterior, de o manieră

corelată atât la nivel național, cât și în colaborare strânsă cu autoritățile și structurile similare din alte state, organismele și agențiile internaționale din domeniu. Asigurarea unui climat sporit de siguranță înseamnă răspunsuri adecvate la provocările determinate de fenomenul corupției, criminalității organizate, traficului de persoane, traficului de droguri, infraționalității de mediu, dar și a altor fenomene infraționale care au potențial de cronicizare: criminalitatea economico-financiară, pornografia infantilă, violența domestică, infrațiunile motivate de ură și discriminare.

Ministerul Justiției va continua să fie un factor de dialog și deopotrivă unul integrator care va urmări să sprijine pe de o parte Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMA) și instituțiile subordonate acestuia, iar pe de altă parte structurile Ministerului Public și instanțele de judecată în dezvoltarea unei capacități naționale, pe bază de priorități, în vederea continuării luptei împotriva **criminalității de mediu**. Combaterea traficului ilegal de deșeuri, tăierile ilegale de păduri, traficul cu specii sălbatice ori poluarea aerului și a apelor trebuie să devină priorități imediate la nivelul întregului sistem de justiție. Ministerul Justiției rămâne preocupat de creșterea operativității și eficienței structurilor de parchet și de formarea profesională a procurorilor, în special a celor care fac parte din Rețeaua națională de procurori specializați în cercetarea infrațiunilor contra mediului, fondului forestier, cinegetic și piscicol național, precum și a celor contra patrimoniului natural și cultural.

În plan general, Ministerul Justiției, împreună cu partenerii instituționali, își va îndrepta atenția către cauzele profunde ale fenomenelor infraționale, pornind de la componenta educativă. Astfel, prin intermediul activităților derulate sub egida Protocolului privind **educația juridică**, vom crește gradul de informare a elevilor și studenților cu privire la modalitățile de apărare a drepturilor lor și respectarea obligațiilor ce le revin și, implicit, vom contribui la întărirea capacității acestora de a identifica situațiile în care drepturile le sunt încălcate și de a apela la mecanismele relevante de protecție a acestor drepturi.

Rămânând în logica în care siguranța cetățeanului este o componentă esențială a contractului social, vom finaliza analiza aprofundată a cauzelor recidivei în România, proiect pe care l-am început în 2022. Acest demers va permite Guvernului să formuleze cel mai potrivit document de politică privind **prevenirea recidivei**, care, dincolo de scopul imediat, va oferi posibilitatea integrării mai ușoare pe piața muncii și în societate a persoanelor condamnate.

Totodată, o abordare centrată pe cetățean înseamnă menținerea realităților judiciare conectate la realitățile sociale și un răspuns adaptat la nevoile identificate; înseamnă și asigurarea accesului efectiv la justiție pentru fiecare membru al societății, în special pentru cei mai vulnerabili dintre aceștia. În linie cu direcția europeană, vom continua să poziționăm preocuparea pentru **victimele infrațiunilor** în plan prioritar, prin promovarea unei abordări centrate pe nevoile acestora. În acest sens, vom operaționaliza un sistem de sprijin financiar rapid pentru nevoile urgente ale celor mai vulnerabile victime, sub formă de vouchere. De asemenea, vom continua să fim un factor de dialog pentru tematici precum *pregătirea personalului* care interacționează cu victimele, *specializarea profesioniștilor* în ce privește formele de criminalitate gravă sau prolifică (precum traficul de persoane, abuzul sexual asupra minorilor sau violența domestică) sau *colaborarea inter-instituțională* pentru înlesnirea parcursului judiciar al victimei.

Conștientizând poziția particulară a **minorilor în interacțiunea cu sistemul judiciar** – fie că vorbim de minori martori, făptuitori sau victime – ne vom canaliza eforturile pentru a da conținut unei justiții prietenoase cu aceștia. Vom sprijini consolidarea unei infrastructuri fizice adecvate, prin dotarea sediilor instanțelor și parchetelor cu camere de audiere special concepute pentru interacțiunea dintre profesioniști și copii. Întrucât obiectivul este un număr cât mai mic de audieri ale copilului, este important ca aceste incinte să beneficieze de dotările tehnice necesare pentru înregistrare.

2. Digitalizare

Pentru asigurarea unui acces echitabil, nediscriminatoriu și transparent la justiție pentru toți justițiabilii, indiferent de statutul lor social, de etnie sau de religie, în conformitate cu standardele internaționale și cu prevederile Constituției, vom continua modernizarea sistemului, materializând astfel obiective ale Planului Național de Redresare și Reziliență, prin **digitalizarea procedurilor**, uniformizarea și optimizarea dosarului electronic, dezvoltarea sistemului ECRIS V, modernizarea infrastructurii IT a sistemului judiciar prin operaționalizarea a două centre de date pentru instituțiile acestuia, precum și prin achiziția de dotări tehnice performante cu scopul îmbunătățirii comunicării și eficienței instituționale.

3. Reforme administrative

Vom urmări inclusiv **adaptarea Ministerului Justiției** și a instituțiilor subordonate acestuia la provocările prezente și de perspectivă. Nu mai târziu de finalul anului 2024, Ministerul Justiției va avea o nouă arhitectură instituțională internă, iar până la sfârșitul acestui an Guvernul își propune să sesizeze Parlamentul cu un proiect de lege care să reformeze Autoritatea Națională de Cetățenie, astfel încât parcursul procedurii administrative de redobândire a **cetățeniei** române să devină predictibil pentru solicitant, iar soluționarea solicitărilor de redobândire a cetățeniei române să se realizeze eficient; o astfel de măsură presupune și adaptarea realistă a unor termene procedurale prevăzute de lege, alături de sporirea garanțiilor care să asigure integritatea procesului de dobândire/redobândire a cetățeniei române.

În aceeași cheie a promovării transparenței și responsabilității instituționale, vom urmări parcursul legislativ al *Proiectului de Lege privind **arhivele** Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor și fostei Direcții Generale de Protecție și Anticorupție*. Demersul pune bazele unei corecte gestionări a arhivelor instituționale proprii, element esențial în conservarea memoriei instituționale, permițând în același timp valorificarea documentelor de către cercetători și istorici în lucrări de specialitate, printr-un acces facil, în format digital.

4. Colaborarea cu Republica Moldova și Ucraina

Planul extern reclamă în egală măsură o reacție adaptată și profesionistă. Anul trecut, Consiliul European a acordat **Republicii Moldova** statutul de stat candidat. Liderii UE s-au ridicat la înălțimea responsabilităților lor și au acordat Moldovei și Ucrainei în același timp statutul de candidat, confirmând că aceste țări și cetățenii lor sunt bineveniți în Familia Uniunii Europene. Provocările la care trebuie să răspundă autoritățile de la Chișinău sunt complexe și necesită în

continuare sprijin pentru consolidarea statului de drept, consolidare care îi va permite să își întărească deopotrivă siguranța și securitatea națională, dar și cea regională, în contextul războiului de agresiune al Rusiei din Ucraina și campaniilor acestui stat de destabilizare a guvernării pro-europene de la Chișinău. Prin coordonare la nivel național cu Ministerul Afacerilor Externe și instituțiile relevante din domeniul justiției, Ministerul Justiției își propune să implementeze tot instrumentarul bilateral dezvoltat în relația cu Republica Moldova pentru a sprijini dezvoltarea statului de drept la Chișinău, consolidarea sistemului de justiție și a luptei împotriva corupției, având ca deziderat final integrarea europeană a acestei țări.

Guvernul României va facilita schimbul de experiență și dezvoltarea cooperării judiciare în domeniul dreptului internațional umanitar și luptei împotriva corupției și criminalității organizate generate de războiul de agresiune al Rusiei în **Ucraina**.

5. Aderarea la OCDE

Perioada următoare va fi marcată și de continuarea procesului de aderare a României la Convenția anti-mită a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (**OCDE**), demers sectorial de natură a susține argumentele de aderare a României la organizație și care va pune la dispoziția organelor de urmărire penală un nou instrument multilateral care să sprijine cooperarea judiciară internațională. Vom continua dezvoltarea profilului de țară în cadrul comitetelor OCDE care interesează justiția penală, acționând cu prioritate pentru implementarea standardelor Convenției anti-mită.

XVIII. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Ministerul Afacerilor Interne (MAI) reprezintă componenta Guvernului ale cărei funcții principale constau în asigurarea securității individului, comunității și societății în general, respectiv în furnizarea unor servicii publice de calitate și în acord cu nevoile exprimate de către aceștia.

Ministerul Afacerilor Interne va deveni unul dintre vectorii principali ai consolidării încrederii în statul român, în deciziile pe care reprezentanții acestuia le iau sau le implementează pentru siguranța și protecția cetățeanului și a comunității, pentru asigurarea calității serviciilor publice furnizate. MAI contribuie esențial la buna funcționare a statului român și, în acest sens, prin instituțiile abilitate aflate în subordinea sa, îndeplinește atribuții specifice, pe baza politicilor, strategiilor și responsabilităților care privesc domeniile sale de competență. Pe lângă cele două domenii-cheie, mai vizibile în activitățile cotidiene - situațiile de urgență și ordinea publică, funcțiile principale ale MAI se reflectă și în alte domenii, la fel de importante pentru stabilitatea și bunul mers al societății, precum: controlul la frontiere și al migrației, paza și protecția instituțională, lupta anticorupție, antidrog sau împotriva traficului de persoane, protecția arhivelor naționale, asigurarea serviciilor publice esențiale în legătură cu dreptul la identitate, călătorie etc.

Contextul intern recent este puternic influențat de conflictul militar existent în proximitatea granițelor României, astfel că și instituțiile MAI sunt angrenate zilnic în activități specifice care reclamă un nivel sporit de adaptare și reacții eficiente pentru a face față noilor provocări. MAI a acționat în mod coordonat pentru reducerea impactului riscurilor și amenințărilor la adresa siguranței cetățenilor, prin **perfecționarea și adaptarea** continuă a mecanismelor instituționale de prevenție și răspuns, ceea ce a permis identificarea, cunoașterea, analiza și contracararea acestora, precum și prin **realizarea unui management eficient al crizelor**.

Viziunea pe termen mediu

Cetățenii și comunitățile vor beneficia de un sistem capabil să ofere siguranță, să impună ordine și respect față de lege și să asigure un mediu prielnic pentru dezvoltarea de servicii publice de calitate. Structurile MAI vor fi principalii actori în realizarea obiectivelor instituționale, dar și parte a viziunii propuse. Responsabilitatea, individuală și colectivă, modul de lucru proactiv și îmbrățișarea valorilor și principiilor euroatlantice vor governa activitatea instituțiilor MAI. Performanța acestora va fi susținută de angajați profesioniști, competenți, integri și dedicați realizării serviciului public.

Indiferent de natura crizelor care s-au manifestat sau continuă să fie prezente în societate (contextul epidemiologic, contextul creat de conflictul militar de la granițe, etc.), MAI a identificat pârghiile necesare pentru a transforma aceste situații în oportunități pentru a-și îmbunătăți interacțiunea cu cetățenii, pentru a răspunde cu responsabilitate, transparent, așteptărilor acestora.

MAI va continua demersurile de eliminare a principalei vulnerabilități a instituțiilor sale – deficitul de personal, fără însă a se limita la încadrarea posturilor vacante; astfel, vor fi luate în considerare mai multe paliere: optimizarea structurilor dedicate unui anumit domeniu și redistribuirea resurselor între noile structuri astfel formate, creșterea nivelului de specializare pe diferite segmente de activitate și, în general, îmbunătățirea pregătirii profesionale și extinderea utilizării noilor tehnologii în activitățile curente. În acest context, este important ca reforma pregătirii profesionale să înceapă încă din faza formării inițiale.

Inițiativele care au ca finalitate **creșterea calității serviciilor publice** vor continua să fie pe agenda MAI; implementarea unor proiecte precum „HUB-ul de servicii la nivelul MAI”, „Sistemul informatic integrat pentru emiterea actelor de stare civilă” ș.a., respectiv valorificarea potențialului de resurse oferit acestea – care se materializează deja în prestarea unor servicii electronice: eliberarea certificatului de cazier judiciar, programarea în vederea eliberării unui pașaport simplu, șamd – reprezintă etape importante ale **procesului de transformare digitală a activității MAI**. Acest obiectiv este realizabil și va impune gestionarea eficientă a documentelor elaborate de-a lungul timpului, a fluxurilor organizaționale, a infrastructurii IT&C și a bazelor de date.

Contextul generat de conflictul militar de la granițele României a pus în fața instituțiilor subordonate MAI noi situații care reclamă a fi gestionate, care arată importanța delimitării clare a rolurilor și responsabilităților instituționale, importanța cooperării pentru un răspuns pluridisciplinar, importanța îndeplinirii misiunilor de securizare a frontierelor și de gestionare eficientă a migrației la frontierele externe ale UE. Poliția Română, Jandarmeria Română, Poliția de Frontieră Română, Inspectoratul General pentru Imigrări, Departamentul pentru Situații de Urgență și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență sunt actori cheie în gestionarea tuturor acestor situații, iar creșterea capacității de prevenție și reacție imediată, a rezilienței și pregătirii vor rămâne în continuare o prioritate a MAI pentru perioada următoare.

MAI va continua să-și îndeplinească misiunile pentru realizarea obiectivului național - aderarea la Spațiul Schengen – și, în general, pentru asigurarea securității Uniunii, prin contribuții constante și active, bazate pe un echilibru între derularea fluentă a traficului transfrontalier și securizarea frontierelor. Măsurile de ordin tehnic, logistic și legislativ, inclusiv pentru realizarea sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate (EES, ETIAS, SIS)¹ și asigurarea

---

¹ EES - Sistemul de Intrare - Ieșire, ETIAS - Sistemul european de informații și de autorizare privind călătoriile și SIS - Sistemul de Informații Schengen.

interoperabilității acestora, pe care le implementează constant, sunt o manifestare a angajamentului MAI față de acest obiectiv.

Obiective generale

Pornind de la problemele enunțate, în perioada 2023-2024 ne propunem atingerea următoarelor obiective generale:

- Optimizarea răspunsului instituțional al MAI în cadrul unui sistem coerent și eficient de servicii publice, prin eficientizarea structural-funcțională a componentelor sale organizatorice, în acord cu nevoile cetățenilor și societății;
- Creșterea gradului de protecție și de siguranță a cetățeanului și a comunităților, având la bază dezvoltarea componentei de cunoaștere concretizată printr-o prezență activă pe teren, precum și prin menținerea și îmbunătățirea unor legături și interacțiuni solide și permanente cu membrii comunităților respective;
- Dezvoltarea capacității de prevenire, anticipare și reacție a MAI, pentru descurajarea și combaterea faptelor infracționale și gestionarea situațiilor speciale și de criză;
- Continuarea implementării concepției privind recrutarea, formarea și evoluția profesională a personalului MAI;
- Accelerarea proceselor de simplificare administrativă și transformarea digitală a serviciilor publice și a procedurilor interne de lucru.

Obiective specifice

1. Eficientizarea mecanismelor instituționale și interinstituționale necesare elaborării și implementării strategiilor naționale în domeniul afacerilor interne

MAI, împreună cu alți parteneri instituționali și cu sprijinul societății civile, va continua implementarea strategiilor în vigoare, referitoare la: prevenirea și combaterea criminalității organizate, recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni, limitarea impactului și diminuarea consecințelor negative ale drogurilor, respectiv combaterea migrației ilegale. De asemenea, MAI va contribui la **implementarea strategiilor privind siguranța rutieră, lupta anticorupție și combaterea coordonată a tuturor formelor de ilicit împotriva mediului înconjurător.**

În continuare, MAI va avea în vedere adoptarea unui set de strategii sectoriale și alte documente programatice în domenii cheie de competență, care să confere mecanisme și responsabilități precise la nivel organizațional. Astfel, principalele strategii și documente programatice vor viza domenii precum **ordinea și siguranța publică, lupta împotriva traficului de persoane și managementul integrat al frontierei de stat.**

Totodată, MAI își va exercita rolul pe care i-l recunoaște Strategia privind Dezvoltarea Sistemului Judiciar 2022 – 2025; prin raportare la volumul de cauze, distribuția teritorială, resursele alocate și capacitatea rapidă de intervenție, MAI asigură componenta principală în materie de constatare a infracțiunilor și efectuare a urmăririi penale, sub supravegherea procurorului sau din dispoziția acestuia.

Implementarea măsurilor prevăzute în documentele strategice și programatice va contribui la asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și a patrimoniului acestora, respectiv la consolidarea mecanismelor de prevenire și combatere a criminalității, prin întărirea cooperării interinstituționale.

2. Eficientizarea activităților de prevenire și combatere a fenomenului infracțional

Creșterea gradului de siguranță a cetățeanului este principala prioritate a MAI. În același context, căutarea persoanelor dispărute, siguranța școlară, prevenirea delincvenței juvenile, combaterea violenței domestice, prevenirea agresiunilor de natură sexuală, prevenirea și combaterea consumului de droguri și substanțe psihoactive și, în general, prevenirea și combaterea oricăror infracțiuni contra persoanei, cu accent pe cele îndreptate împotriva persoanelor vulnerabile ori cu grad ridicat de impact emoțional și psihologic, respectiv combaterea infracțiunilor de mediu, a celor săvârșite în mediul online, reprezintă subiecte de interes direct pentru întreaga societate.

Un accent deosebit va fi pus pe creșterea prezenței fizice a forțelor de ordine publică în mijlocul comunităților pentru prevenirea faptelor antisociale și pentru descurajarea acestui fenomen care afectează cetățeanul, astfel încât să fie sporit sentimentul de siguranță și încredere.

MAI va aloca resursele necesare pentru a trata toate aceste subiecte și va urmări corelarea lor cu cele naționale și internaționale referitoare la prevenirea și combaterea criminalității grave, a celei organizate și transfrontaliere, precum și a celei cu impact negativ asupra bugetului național și european.

În lupta împotriva fenomenului infracțional, MAI a implementat deja un sistem informatic de monitorizare electronică a agresorilor în domeniul violenței domestice, într-o etapă pilot, și va urmări extinderea utilizării acestuia la scară națională și pentru toate situațiile prevăzute de lege, până la finele anului 2025; de asemenea, MAI va continua să implementeze și perfecționeze instrumente de analiză a informațiilor pentru combaterea pornografiei infantile, precum și a infracțiunilor săvârșite în mediul online sau cu mijloace electronice.

Pentru eficientizarea acțiunilor de combatere a infracționalității în domeniul silvic, patrimoniului cinegetic și piscicol și a altor infracțiuni de mediu, MAI va operaționaliza structuri unice specializate la nivelul Poliției Române și va intensifica acțiunile comune de control cu alte instituții cu responsabilități în domeniu.

La nivelul Inspectoratului General de Aviație vor fi dezvoltate capacitățile de suport aerian (SAOP), care să asigure intervenția rapidă la evenimente din domeniul ordinii publice, inclusiv prin utilizarea aeronavelor fără pilot la bord.

Pe lângă activitățile pentru respectarea strictă a legilor și sporirea intoleranței față de infracționalitate și de tot ceea ce înseamnă fapte antisociale, MAI va iniția acțiuni care să încurajeze populația să facă front comun în acest demers ori să determine o mai mare solidaritate cetățenească împotriva fenomenelor negative.

3. Consolidarea Sistemului Național Integrat pentru Situații de Urgență

MAI își va consolida capacitatea de prevenție și reacție imediată, va asigura creșterea rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc, într-un mod adaptat la nevoile actuale.

Departamentul pentru Situații de Urgență se va consolida și își va dezvolta rolul de principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă. Împreună cu instituțiile din coordonare, DSU va asigura dezvoltarea progresivă și continuă a capabilităților de răspuns în situații de urgență și de protecție civilă (inclusiv prin suplimentarea cu noi capabilități - echipe de căutare și salvare în zonele urbane în condiții de dificultate medie, module de salvare a victimelor inundațiilor cu ajutorul bărcilor etc.), continuarea demersurilor privind extinderea

rețelei de subunități de intervenție și asigurarea acoperirii eficiente a răspunsului la nivelul teritoriului național, crearea unor capacități strategice de transport și a unor facilități de depozitare a stocurilor strategice, perfecționarea cadrului normativ și continuarea procesului de armonizare a legislației cu reglementările europene, participarea activă la procesul de creare a Capacității Europene de Răspuns la Urgență (EERC), precum și adaptarea mecanismelor de management al resurselor umane (sub toate aspectele care vizează încadrarea, dezvoltarea, pregătirea, formarea și perfecționarea personalului din sistemul național de urgență).

De asemenea, vor fi realizate activități specifice implementării și finalizării proiectelor derulate, atât prin fonduri bugetare, cât și europene, ce au ca scop dotarea cu echipamente și mijloace tehnice, bunuri materiale și echipamente de protecție, adaptate tuturor categoriilor de misiuni, precum și atragerea de fonduri nerambursabile pentru finanțarea de proiecte în domeniul situațiilor de urgență și protecției civile.

4. Gestionarea provocărilor migraționiste și securității frontierelor

MAI se află într-un proces de adaptare la noile provocări de securitate, context în care va continua dezvoltarea capacității de a gestiona în mod eficient securitatea frontierelor.

MAI a dezvoltat și va continua să perfecționeze un sistem de răspuns, articulat la noile provocări de securitate, prin intensificarea exercițiilor tematice (și derularea unor scenarii de imigrare specifice dinamicii fenomenului migraționist), dar mai ales prin rezolvarea în concret a diferitelor situații apărute în actualul context regional și internațional.

Prin Planul de acțiuni pentru perioada 2023-2024, MAI va asigura implementarea Strategiei naționale privind imigrația pentru perioada 2021-2024, care urmărește gestionarea eficientă a migrației ilegale sub toate aspectele și formele sale. Principala noastră preocupare este implementarea acestei strategii, prin diminuarea ponderii factorului ilegal în cadrul fenomenului migraționist, prevenirea imigrării acelor categorii de persoane care reprezintă factori de risc, precum și prin combaterea șederii ilegale și a traficului de persoane. Un aspect de interes care implică o colaborare mai strânsă și eficientă cu alte instituții ale statului se referă la reducerea numărului de resortisanți ai statelor terțe aflați fără forme legale pe teritoriul României.

Pentru atingerea acestui obiectiv, MAI inițiat demersuri legislative și va continua măsurile concrete pentru implementarea noii arhitecturi a sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate și asigurarea interoperabilității dintre acestea.

De asemenea, MAI va lua măsurile necesare pentru întărirea controalelor la frontieră, cu scopul de a preveni și combate contrabanda, respectiv introducerea ilegală în țară a unor substanțe periculoase și deșeuri.

5. Creșterea siguranței rutiere prin consolidarea mecanismelor de prevenire și combatere a încălcării legislației rutiere

Atingerea acestui obiectiv presupune, din perspectiva competențelor MAI, intensificarea activităților de educație rutieră și urmărirea respectării legislației rutiere, recent amendată, și aplicarea prevederilor care sancționează comportamentul agresiv și iresponsabil.

De asemenea, MAI a contribuit esențial la legislația care va face posibilă utilizarea mijloacelor electronice în comunicările dintre autoritățile competente și conducătorii de autovehicule, cu privire la încălcarea normelor rutiere, și va lua măsurile necesare pentru ca împreună cu partenerii

instituționali să asigure implementarea și operaționalizarea Sistemului integrat de monitorizare a traficului rutier pe drumurile publice din România (e-SIGUR).

Pe aceeași linie se înscriu și proiectele „HeliPol” și „Horus”, în curs de implementare, în cadrul cărora vor fi operaționalizate unități de suport și coordonare aeriană. Astfel, vor fi demarate achiziții de echipamente de zbor, autospeciale, sisteme electronice mobile de depistare a substanțelor stupefiante în salivă, etilometre, infrastructură de comunicații și terminale satelitare, care au ca scop asigurarea siguranței rutiere la nivel național, cu accent pe reducerea numărului de victime ale accidentelor rutiere, deplasarea cu celeritate la locul producerii accidentelor rutiere colective cu consecințe foarte grave, monitorizarea fluxurilor de trafic, perceperea unei imagini clare de ansamblu asupra problemelor din trafic și dispunerea efectivelor de poliție cu maximă eficiență.

Măsurile preconizate a fi realizate de MAI vor contribui decisiv la decongestionarea arterelor rutiere și la respectarea regulilor de circulație și vor aduce beneficii pentru toți participanții la trafic, pentru comunități și unitățile administrativ-teritoriale (din calitatea lor de administratori ai drumurilor publice).

6. Adaptarea mecanismelor recrutare, selecție, încadrare, dezvoltare, pregătire, formare și perfecționare a personalului MAI la realitățile sociale actuale

Realizarea acestui obiectiv a început cu procesul de reformă a Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” și cu implementarea programelor de masterat profesional (pentru a răspunde nevoilor actuale de pregătire profesională a ofițerilor). MAI va identifica noi oportunități de dezvoltare a unităților de învățământ postliceale pentru formarea agenților/subofițerilor și va consolida sistemul de pregătire profesională continuă.

Pentru a răspunde mai eficace și eficient nevoilor actuale și de perspectivă ale societății, MAI va pune accent pe revizuirea curriculei destinate formării inițiale, prin creșterea bugetelor de timp alocate pregătirii practice (tactică, tragere, autoapărare, conducere defensivă), pe operaționalizarea sistemului de învățământ postliceal hibrid în cadrul școlilor de poliție, cu impact asupra cifrelor de școlarizare, pe îmbunătățirea procesului de pregătire a personalului MAI care desfășoară activități de negociere și dialog, pe utilizarea metodelor moderne de instruire, pe revizuirea mecanismelor de evaluare a competențelor și abilităților profesionale, etc. În cadrul acțiunilor MAI, de proiectare, dezvoltare și implementare a serviciilor electronice, „*Recrutarea în vederea ocupării unor funcții vacante în MAI*” și „*Înscrierea la instituțiile de învățământ MAI*” reprezintă obiective asumate și în curs de implementare (până la finele anului curent, 2023) prin proiectul „HUB-ul de servicii la nivelul MAI”.

Totodată, pentru a obține o mai mare predictibilitate în privința recrutării, formării și evoluției profesionale a personalului, la nivelul MAI au fost inițiate demersuri promovarea unui ghid al carierei, cu impact pozitiv asupra dinamicii resurselor umane, care va fi implementat în perioada imediat următoare.

MAI va continua demersurile de reducere etapizată a deficitului de personal, în principal prin intermediul instituțiilor proprii de formare profesională, dar și pe cele de îmbunătățire a mecanismelor de selecție și pregătire a personalului care asigură intervenția la evenimente, prin introducerea și a altor domenii de evaluare (de exemplu, educație civică, raționament logic); un prim pas care vizează calitatea pregătirii profesionale a fost realizat, prin amendarea reglementărilor relevante astfel încât să crească exigența în proba de verificare a performanțelor fizice.

De asemenea, MAI a reluat procedurile de încadrare prin concurs a funcțiilor de conducere vacante, organizând în acest sens proceduri transparente și unitare, și va continua să limiteze utilizarea împuternicirilor în funcție. Stabilitatea pe post a personalului, împreună cu impunerea unor mecanisme adecvate de management vor facilita îmbunătățirea performanțelor instituționale, în beneficiul cetățeanului.

O abordare strategică referitoare la politica de personal o reprezintă revizuirea arhitecturii funcționale a unor structuri în vederea eliminării suprapunerilor de competențe și pentru eficientizarea actului managerial.

În cadrul procesului de formare profesională va fi consolidată utilizarea metodelor moderne de instruire (platforme de tip „*elearning*”, cursuri online) și vor fi revizuite mecanismele de evaluare a competențelor și abilităților profesionale.

7. Optimizarea funcțională a structurilor MAI

MAI va continua acest proces, prin reconsiderarea rolului sau comasarea unor structuri conexe, eliminarea situațiilor în care aceeași materie este gestionată de mai multe structuri, echilibrarea repartizării resurselor. Aceste demersuri au în vedere: îmbunătățirea sistemului de asigurare a ordinii publice, cu accent pe activitatea de prevenire; întărirea capacității de funcționare și reacție a structurilor operative; eficientizarea structurilor de suport, inclusiv prin crearea unui mecanism unitar, la nivelul județului, care să asigure resurse materiale pentru toate structurile operative ale MAI; impunerea utilizării procedurilor de lucru electronice, a sistemelor de management electronic al documentelor și a semnăturii electronice.

MAI are în vedere operaționalizarea portalului GIS și asigurarea structurilor sale cu informații geospațiale; o altă direcție de acțiune va consta în dezvoltarea analizei informațiilor, pe palierele strategic, operațional și tactic, în domeniile prioritare de acțiune specifice ordinii și siguranței publice, respectiv evaluarea integrată a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților sistemice, în vederea fundamentării deciziilor.

De asemenea, MAI are în vedere operaționalizarea noilor structuri responsabile cu monitorizarea electronică, îmbunătățirea mecanismului instituțional dedicat intervenției la evenimentele din domeniul ordinii și siguranței publice semnalate de cetățeni prin SNUAU 112, reorganizarea activității secțiilor de poliție rurală, în concordanță cu exigențele de natură operativă, intervenție la evenimente și competențele materiale și teritoriale existente, constituirea de structuri specializate în dispariții de persoane, eficientizarea modului de pregătire și folosire a animalelor de serviciu la nivelul MAI, prin identificarea și aplicarea unor soluții organizatorice și structurale adaptate noilor realități instituționale și operative.

Reforma misiunilor de pază este, de asemenea, o direcție de acțiune a MAI prin care se urmărește creșterea ponderii utilizării sistemelor tehnice de securitate, operaționalizarea dispeceratelor de monitorizare zonale, modernizarea sistemelor tehnice de securitate și conectarea acestora la dispecerate, creșterea mobilității structurilor de pază și asigurarea dotării corespunzătoare.

8. Transformarea digitală a unor servicii publice și a activității structurilor MAI

MAI se află în plin proces de transformare digitală a activității proprii, având drept obiectiv creșterea accesibilității și calității serviciilor publice oferite cetățenilor. Unele dintre aceste servicii, precum eliberarea certificatului de cazier judiciar, programarea în vederea obținerii unui pașaport, obținerea avizului MAI (pentru documentații de urbanism, amenajarea teritoriului și autorizarea

construcțiilor), sunt deja realizate și pot fi accesate online, prin HUB-ul de servicii la nivelul MAI; altele, precum obținerea istoricului sancțiunilor rutiere, răspuns la scrisoarea de informare RO-CBE, recrutarea în vederea ocupării unor funcții vacante, înscrierea la instituțiile de învățământ ale MAI, eliberarea și verificarea apostilei pentru actele oficiale administrative, șamd, urmează ca până la finele anului curent (2023) să completeze gama de servicii electronice oferite prin HUB.

Totodată, MAI va aduce o contribuție esențială la transformarea modului în care va funcționa administrația publică din România, prin definitivarea implementării și operaționalizarea unor proiecte de interes deosebit, cu un factor de multiplicare uriaș, precum emiterea actelor de stare civilă și a cărții electronice de identitate, digitalizarea înmatriculării vehiculelor și emiterii permiselor de conducere. În perioada imediat următoare, va fi generalizată emiterea cărții electronice de identitate (CEI) la nivel național, pe baza informațiilor colectate în cadrul Proiectului-pilot demarat în anul 2021, și va fi re tehnologizată infrastructura IT aferentă, administrată la nivelul MAI. Independent de implementarea Cărții electronice de identitate, MAI va crea premisele necesare pentru utilizarea identităților electronice ca mijloace prin care cetățenii pot accesa diferite servicii electronice.

MAI își va consolida capacitatea de monitorizare și anticipare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților care pot conduce la tulburarea gravă a ordinii publice, respectiv de contracarare a formelor grave de criminalitate, prin dezvoltarea resurselor umane specializate în activitatea de informații și achiziția de instrumente tehnice avansate de culegere și procesare a informațiilor.

MAI își va întări capabilitățile de securitate cibernetică, prin creșterea rezilienței sistemelor informatice și de comunicații proprii și eficientizarea capacității de detecție și investigare rapidă a atacurilor cibernetice. Pe același palier, MAI își va perfecționa măsurile de protecție a informațiilor clasificate gestionate, inclusiv prin creșterea culturii de securitate a personalului.

9. Eficientizarea managementului resurselor logistice și financiare

MAI va continua procesul de reformă în domeniul resurselor logistice și financiare, având următoarele priorități: îmbunătățirea gradului de dotare a personalului cu mijloace de protecție și intervenție, sisteme de înregistrare audio-video și tehnică specială de investigații; îmbunătățirea condițiilor de lucru și a spațiilor destinate primirii cetățenilor; echiparea polițiștilor cu noua uniformă de serviciu, creșterea calității serviciilor medicale și de recuperare medicală a personalului MAI, în vederea asigurării sănătății și menținerea capacității de efort a efectivelor; creșterea mobilității structurilor de intervenție (prin dotarea cu mijloace de mobilitate terestră, navală și aeriană); implementarea unor soluții informatice de tip ERP (Enterprise Resource Planning). Având în vedere noile tendințe la nivel european, MAI va elabora o proiecție privind înzestrarea structurilor sale cu vehicule alimentate cu combustibili alternativi.

În anii precedenți au fost demarate acțiuni pentru creșterea calității uniformei și echipamentului din dotarea Poliției Române și Poliției de Frontieră Română; acest proces va continua și va fi extins la nivelul tuturor structurilor MAI, între primii beneficiari ai noilor uniforme regăsindu-se și absolvenții instituțiilor de învățământ ale MAI.

În plan teritorial va fi dezvoltată o infrastructură comună de pregătire, ce va fi destinată procesului de instruire și antrenare a polițiștilor, polițiștilor de frontieră, jandarmilor, pompierilor și personalului de protecție civilă.

10. Consolidarea capacității MAI de a utiliza fondurile externe nerambursabile pentru a crește calitatea serviciilor oferite cetățenilor

MAI își va concentra eforturile pentru finalizarea proiectelor finanțate din cadrul financiar multianual 2014-2020, pentru atingerea tuturor rezultatelor prevăzute și creșterea sumelor accesate, un accent deosebit fiind pus pe închiderea Programelor Naționale finanțate din fondurile europene dedicate afacerilor interne, gestionate în calitate de Autoritate Responsabilă.

În ceea ce privește cadrul financiar 2021-2027, MAI va accesa oportunitățile de finanțare disponibile în vederea atingerii obiectivelor instituționale privind creșterea calității serviciilor pentru cetățeni.

Pentru realizarea obiectivelor aferente gestionării frontierei, managementului migrației, securității interne, MAI va implementa Programele Naționale finanțate din Fondul securitate internă (FSI), Fondul azil, migrație și integrare (FAMI) și Instrumentul pentru managementul frontierei și politica de vize (IMFV), prin acordarea de finanțări nerambursabile pentru proiecte specifice.

Obiectivele majore de investiții accesate din PNRR vor fi implementate pentru modernizarea infrastructurii din domeniile sănătate, digitalizare, infrastructură verde. Totodată, în calitate de coordonator de investiție va asigura implementarea intervențiilor aferente investiției 8 - Cartea electronică de identitate.

MAI va continua procesul de dezvoltare a capacității instituționale de accesare și implementare a proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile, în special prin capacitatea resursei umane și păstrarea trendului ascendent de accesare a fondurilor externe nerambursabile.

11. Consolidarea mecanismelor de realizare a comunicării publice

Gestionarea situației pandemice și, recent, contextul creat de conflictul militar de la granițele României au arătat pericolul pe care îl generează diseminarea în spațiul public a informațiilor de tipul „Fake news”. MAI va continua să asigure informarea corectă și completă a cetățeanului cu privire la evenimentele de interes din domeniul său de activitate, necesitatea respectării măsurilor de protecție specifice unor situații de risc (vezi campaniile de informare și pregătire a comportamentului populației în caz de cutremur), precum și la subiecte care vizează activitatea personalului/structurilor MAI.

MAI va urmări ca toate acțiunile de comunicare publică să se facă transparent, deschis, proactiv și să aibă ca obiectiv central construirea unui parteneriat corect și responsabil cu cetățenii și comunitățile; de asemenea, MAI va eficientiza mecanismele prin care este realizată comunicarea în situații de criză, dezvoltarea unei dimensiuni strategice a comunicării, precum și îmbunătățirea comunicării interne și asigurarea cadrului adecvat participării întregului personal la eficientizarea activității instituției.

XIX. MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Prioritățile Guvernului în materie de securitate și apărare trebuie să aibă la bază următoarele documente programatice: „Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024”, „Analiza Strategică a Apărării 2020” și „Carta Albă a Apărării 2021”. Guvernul va asigura continuitatea abordărilor prezente pentru Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO și UE, Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA, Intensificarea cooperării bilaterale și regionale în domeniul apărării, Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capabilităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României, Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului.

România, în calitate de partener de încredere la nivelul alianțelor din care face parte, va trebui să-și direcționeze eforturile pe consolidarea posturii de apărare și descurajare, pe dezvoltarea și desfășurarea unor capacități robuste și reziliente împotriva revirimentului politicilor asertive ale unor actori statali cu vocație hegemonică. În acest sens, PNL își propune să acționeze, la nivel legislativ, pentru elaborarea unui pachet legislativ cu incidență în creșterea gradului de profesionalizare și a calității vieții personalului din instituțiile de forță, revitalizarea industriei de apărare, implementarea unei educații și culturii de securitate la toate palierele societății, creșterea profilului rezilienței organizaționale și societale fundamentată pe pregătirea populației, teritoriului și economiei pentru apărare.

Implementarea unui cadru legislativ în domeniul securității și apărării trebuie să asigure modernizarea și operaționalizarea eficientă a resurselor astfel:

- Prevederea din cadrul Acordului Politic pentru finanțarea apărării va trebui schimbat, în sensul creșterii acestuia cu 0,5 % din PIB, concomitent cu accelerarea programelor de înzestrare;
- Creșterea relevanței României în cadrul NATO și UE având ca bază predictibilitatea și continuitatea angajamentelor asumate la nivel internațional: dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție, participarea la misiuni și operațiuni NATO și UE, contribuția la implementarea prezenței aliate înaintate pe teritoriul țărilor din flancul estic al NATO;
- Intensificarea cooperării bilaterale și regionale în domeniul securității și apărării, inclusiv la nivel parlamentar: bilaterală – cu statele membre NATO și/sau UE; cu partenerii strategici; cu statele partenere;

Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului: elaborarea sau/și armonizarea legislației naționale care reglementează activitatea diverselor instituții din sistemul de securitatea și apărare națională; dezvoltarea unui proces de management al riscului; dezvoltarea unei rezerve operaționale a României, cu accent pe rezerva voluntară și serviciul militar în termen voluntar; revizuirea cadrului normativ, la nivel național, al Ministerului Apărării Naționale pe linia soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, veteranilor, invalizilor, văduvelor de război, văduvelor veteranilor de război, cadrelor militare, în rezervă și în retragere, a veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare;

XX. MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

Politica externă a României va continua să fie predictibilă, coerentă, de consens național, axată pe îndeplinirea responsabilă a angajamentelor asumate în plan extern, pe promovarea și apărarea obiectivelor și intereselor naționale. Îndeplinirea obiectivelor naționale ale României în plan extern se va realiza în coordonare strânsă cu Președintele României, ca factor de decizie în domeniul politicii externe.

Guvernul va acționa în continuare pentru îndeplinirea obiectivelor de politică externă: întărirea rolului și vizibilității României în Uniunea Europeană, creșterea rolului țării noastre în cadrul Alianței Nord-Atlantice – NATO, consolidarea parteneriatului strategic cu SUA, parteneriatul strategic pentru integrarea europeană a Republicii Moldova, consolidarea parteneriatelor și relațiilor strategice bilaterale precum și explorării oportunităților de dezvoltare a unor relații

importante pentru România, dezvoltarea diplomației economice, culturale și științifice, consolidarea cooperării pentru dezvoltare și susținerea intensificată a multilateralismului, sprijinul active pentru românii din afara granițelor.

Pe termen scurt și mediu Ministerul Afacerilor Externe va acorda o atenție sporită cu privire la asigurarea condițiilor pentru absorbția fondurilor europene, implementarea PNRR și REPowerEU, aderarea la spațiul Schengen, sprijinirea începerii negocierilor de aderare la Uniunea Europeană pentru Republica Moldova și aderarea la Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică - OCDE

1. Obiective în domeniul afacerilor europene, 2023 – 2024

- a. Sprijinirea implementării cu succes a Planului Național de Redresare și Reziliență inclusiv prin utilizarea pârgurilor disponibile la nivelul Comisiei Europene și Parlamentului European. Planul european de redresare „NextGenerationEU” este un instrument excepțional și limitat în timp. Ca atare, conform legislației europene care stă la baza acestui instrument, toate țările membre, inclusiv România, trebuie să demareze toate reformele și investițiile aferente planurilor de redresare până la finalul anului 2023. De aceea, obiectivul PNL este să demareze toate investițiile și reformele aferente PNRR în termenul stabilit pentru a asigura o absorbție de 100% a fondurilor care ne stau la dispoziție.

b. Implementarea „REPowerEU”

În același timp, Partidul Național Liberal își propune să ajungă cât mai repede la un acord cu Comisia Europeană pe noile capitole PNRR ce vor fi finanțate din Planul „REPowerEU”.

Planul „REPowerEU” a fost adoptat la nivel european în luna februarie 2023 și are ca obiectiv întărirea sectorului energetic european și reducerea dependenței energetice de Federația Rusă. Bugetul „REPowerEU” este de 20 de miliarde de euro, fonduri nerambursabile. Din această sumă, România va primi 1,4 miliarde de euro pentru investiții în sectorul energetic.

c. Absorbția fondurilor europene

Partidul Național Liberal își propune să atragă toate fondurile europene rămase neabsorbite din exercițiul financiar european 2014 - 2020 și să aducă la viteză de croazieră absorbția fondurilor europene din exercițiul financiar 2021 – 2027.

d. Aderarea la Spațiul Schengen

În anul 2022, Guvernul României condus de PNL împreună președintele Klaus Iohannis și cu europarlamentarii PNL au reușit progrese importante în ceea ce privește aderarea României la spațiul Schengen.

În urma eforturilor depuse anul trecut, s-a obținut susținerea a 26 din 27 de țări membre ale Uniunii Europene pentru aderarea noastră la spațiul Schengen. Singura țară care se mai opune este, în acest moment, Austria. Este prima dată, de la aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, când un număr atât de mare de state membre își arată public susținerea, inclusiv prin vot, pentru aderarea României la spațiul Schengen.

Obiectivul nostru este ca România să lucreze strâns cu Guvernul Austriei și cu instituțiile europene pentru a convinge și Austria să își schimbe poziția, iar țara noastră să devină, în scurt timp, stat membru al spațiului Schengen.

2. Obiective în domeniul afacerilor externe

a. Începerea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană pentru Republica Moldova

Un obiectiv strategic al Partidului Național European pentru domeniul afacerilor europene este continuarea sprijinului pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.

Integrarea europeană a Republicii Moldova va duce la creșterea nivelului de trai din statul vecin ceea ce înseamnă în primul rând, beneficii directe pentru cetățenii români din Republica Moldova.

În al doilea rând, integrarea europeană a Republicii Moldova va garanta o mai mare stabilitate în vecinătatea României.

De aceea, Guvernul PNL împreună cu europarlamentarii Partidului Național Liberal vor continua să promoveze la nivel european obiectivul strategic de a începe negocierile de aderare cu Republica Moldova până la finalul anului 2023.

b. Aderarea la Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică - OCDE

Aderarea României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) reprezintă un obiectiv major, de importanță strategică pentru țara noastră, după aderarea la NATO și Uniunea Europeană.

În data de 25 ianuarie 2022, Consiliul OCDE a decis demararea discuțiilor de aderare cu toate cele șase țări aspirante (în ordine alfabetică): Argentina, Brazilia, Bulgaria, Croația, Peru și România. Ca urmare a invitației la 10 iunie 2022, a fost adoptată Foaia de Parcurș pentru Aderare (Accession Roadmap) a României, în cadrul sesiunii finale a reuniunii ministeriale a Consiliului OCDE. Foaia de Parcurș fixează termenii, condițiile și etapele procesului de aderare a României la Organizație și urmărește alinierea legislației, politicilor și practicilor interne cu cele ale OCDE. În data de 14 decembrie 2022, Memorandumul Inițial care conține o autoevaluare a stadiului de aliniere a legislației, politicilor și practicilor României la cele ale Organizației, a fost adoptat de către Guvern iar pe data de 15 decembrie a fost depus la sediul OCDE la Paris.

Odată cu depunerea Memorandumului Inițial la OCDE, România a intrat în a doua etapă a aderării, ceea ce semnifică alinierea la întreg ansamblul de instrumente juridice ale OCDE - 26 de domenii și peste 230 de instrumente juridice. Acest proces implică un efort intens și susținut, pe care Guvernul și autoritățile publice îl vor putea realiza doar cu sprijinul întregii societăți.

D. PRIORITĂȚILE PNL PENTRU GUVERNAREA ROMÂNIEI

Partidul Național Liberal a identificat în Programul pentru Guvernarea României o serie de priorități reprezentând politici, programe și măsuri asupra cărora PNL se va concentra în acțiunea guvernamentală pentru perioada rămasă până la sfârșitul anului 2024.

Aceste priorități urmăresc să îndeplinească angajamente pentru care s-au realizat pași importanți în perioada precedentă de guvernare, să recalibreze măsuri aferente reformelor necesare repornirii economiei și să întreprindă acțiuni pentru reducerea poverii crizelor suprapuse asupra populației.

Abordarea priorităților de către PNL se va face colaborând cu partenerii de guvernare și explicând cetățenilor necesitatea și utilitatea deciziilor propuse.

- I. **MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI**
- II. **MINISTERUL FINANTELOR**
- III. **MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII**
- IV. **MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE**
- V. **MINISTERUL ECONOMIEI**
- VI. **MINISTERUL ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI**
- VII. **MINISTERUL ENERGIEI**
- VIII. **MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE**
- IX. **MINISTERUL SĂNĂTĂȚII**
- X. **MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR**
- XI. **MINISTERUL EDUCAȚIEI**
- XII. **MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE**
- XIII. **MINISTERUL FAMILIEI, TINERETULUI ȘI EGALITĂȚII DE ȘANSE**
- XIV. **MINISTERUL CULTURII**
- XV. **MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII**
- XVI. **MINISTERUL SPORTULUI**
- XVII. **MINISTERUL JUSTIȚIEI**
- XVIII. **MINISTERUL AFACERILOR INTERNE**
- XIX. **MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE**
- XX. **MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE**

I. MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI

7. **Continuarea procesului de modernizare a infrastructurii de interes local și județean** prin programele de investiții multianuale – PNI Anghel Saligny și PNDL – (drumuri, apă-canal, rețele de gaz, infrastructură de sănătate, educațională, socială, sportivă, locuințe pentru tineri și specialiști) și **implementarea eficientă a investițiilor finanțate din PNRR**;
8. **Înființarea unui Fond național de co-finanțare a proiectelor de investiții la nivel local**, precum și dezvoltarea unor soluții și mecanisme tehnice pentru ajustarea tarifelor la materialele de construcții, în completarea celor existente sau optimizarea acestora;
9. **Digitalizare, debirocratizare și simplificare:** **a)** Adoptarea în Parlament a Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor (proiect de lege aprobat în Guvern la 29.03.2023 (prevede reducerea termenelor pentru obținerea Autorizațiilor de construire, precum și alte mecanisme de eficientizare a investițiilor publice); **b)** Elaborarea și aprobarea Codului finanțelor publice locale; **c)** Actualizarea Codului administrativ, inclusiv simplificarea procedurilor de autorizare pentru investițiile mature realizate prin programele guvernamentale și prin PNRR; **d)** Digitalizarea, simplificarea și debirocratizarea serviciilor publice din administrație și automatizarea cât mai multor procese și interacțiuni, prin utilizarea celor mai noi tehnologii de administrare a datelor. Introducerea de proceduri administrative corelate cu sistemul de e-guvernare. Creșterea numărului de servicii publice oferite cetățenilor online. Introducerea „domiciliului” și „identității” electronice pentru fiecare cetățean;
4. **Consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către administrația publică locală:** **a)** Transferul gratuit către autoritățile locale a activelor dezafectate, aparținând ministerelor, companiilor naționale și societăților comerciale la care statul român este acționar, pentru a le putea reabilita și moderniza și a le da o destinație utilă; **b)** Simplificarea procesului de schimbare a destinației pentru clădiri sau alte spații din domeniul sănătății sau educației, prin gestionarea procedurilor la nivel județean de către instituțiile deconcentrate competente, fără a mai fi nevoie de acordul sau avizul autorităților centrale tutelare;
5. **Cadastrarea sistematică:** **a)** Accelerarea și eficientizarea Programului Național de Cadastru și Carte Funciară (PNCCF) instituit în sarcina Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPPI) prin Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, în vederea realizării dezideratului de finalizare a înregistrării proprietăților imobiliare în Sistemul integrat de cadastru și carte funciară; **b)** modificarea legislației privind restituirea proprietăților, cu instituirea unui termen de finalizare și corelarea acestei legislații cu cea din domeniul cadastrului și publicității imobiliare;

II. MINISTERUL FINANTELOR

1. **Reforma finanțelor publice și a companiilor cu capital de stat:** **a)** Creșterea sustenabilității finanțelor publice cu accent pe colectarea veniturilor, diminuarea evaziunii fiscale și eliminarea risipei bugetare, creșterea transparenței bugetare și eficientizarea cheltuielilor publice; **b)** Creșterea flexibilității și eficienței bugetului prin perfecționarea întregului

proces bugetar; **c)** Întărirea responsabilității fiscal-bugetare prin rescrierea legilor privind finanțele publice și responsabilitatea fiscal-bugetară; **d)** Gestionarea responsabilă a deficitului bugetar pe termen mediu, contribuind, în acest fel, la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului; **e)** Introducerea bugetării participative, bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării verzi pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către obiectivele de schimbări climatice și mediu în conformitate cu reglementările adoptate la nivel european;

2. **Aderarea la zona euro:** **a)** Creșterea convergenței reale cu economiile europene prin atingerea unui PIB pe locuitor la paritatea de cumpărare standard de 80% din media UE 27, la orizontul anului 2024; **b)** Politică monetară care să controleze tendințele inflaționiste; **c)** Consolidarea fiscal-bugetară, prin politici bugetare prudente; **d)** Măsuri de politică industrială care să sprijine producția;
3. **Consolidare fiscal-bugetară:** **a)** Implementare unei reforme eficiente de impozitare a veniturilor și a proprietății; **b)** Reconfigurarea și prioritizarea stimulentei fiscale; **c)** Lărgirea bazei de impozitare, în scopul operaționalizării obiectivului "impozite mai mici, de la mai mulți";
4. **Reforma ANAF prin digitalizare:** **a)** Operaționalizarea planului de acțiune comun între ANAF și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca la gri/negru; **b)** Înrolarea tuturor contribuabililor, persoane juridice în SPV (Spațiul Privat Virtual); **c)** Creșterea ponderii veniturilor colectate de administrația fiscală cu cel puțin 2,5 puncte procentuale din PIB; **d)** Reducerea decalajului de TVA cu 5 puncte procentuale; **e)** Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice; **f)** Intrarea în vigoare a modificărilor la cadrul legal existent pentru îmbunătățirea funcționării administrației vamale; **g)** Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară.

6. **Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare**

III. MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

1. **Alocarea, în medie, a 2% din PIB pentru infrastructura de transport până în 2030**, pe lângă banii atrași din fonduri europene;
2. **Realizarea Strategiei de implementare a transportului intermodal atât pentru pasageri, cât și pentru mărfuri**, în contextul țintelor de atins stabilite în Pactul climatic până în 2030, respectiv 2055. Strategia va avea în vedere următoarele condiții: **a)** accesarea unei căi rutiere de mare viteză (drumuri expres sau autostrăzi) în maximum o oră din orice punct de plecare al țării; **b)** orice punct de destinație să poată fi atins în maximum 2 ore de la un aeroport; **c)** dezvoltarea punctelor de transport multimodale astfel încât traficul de călători și transportul mărfii să se deruleze cu minimul de timpi de așteptare posibil,
3. **Introducerea pentru finanțare a trenurilor metropolitane** (de exemplu, București, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Iași), respectiv a trenurilor de lucru, inclusiv a centurilor feroviare ocolitoare acolo unde este cazul;

4. **Interconectarea masivă rutieră și feroviară cu Basarabia.** Înainte de Al Doilea Război Mondial, 27 de poduri legau malurile Prutului. După 50 de ani, rămăseseră 9 și nu toate funcționale.
5. **Dezvoltarea Portului Constanța** prin promovarea unui plan major de investiții, astfel încât acesta să își atingă potențialul maxim și să își extindă hinterlandul cu perspective să devină cel mai important port din regiune;

IV. MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

1. **Implementarea cu succes a Planului National de Redresare si Rezilienta** si depunerea cererilor de plata, conform calendarului anual stabilit
2. **Lansarea tuturor apelurilor de proiecte aferente programelor cu finantare din fondurile europene** aferente celor 46 mld euro din cadrul politicii de coeziune 2021-2027
3. **Simplificarea, debirocratizarea și digitalizarea în domeniul fondurilor europene** prin crearea unui cadru normativ suplă, eficient și orientat spre sprijinirea beneficiarului și eliminarea timpilor morți din procesele de evaluare, selecție și contractare a proiectelor cu finanțare din fonduri europene
4. **Inchiderea exercitiului financiar actual si acoperirea riscului de decomitere aferent tuturor programelor operaționale 2014-2020**, prin declarații de cheltuieli care să permită atingerea unui grad de absorbție a fondurilor europene de peste 95% - o absorbție de peste 6 mld euro aferentă perioadei de programare 2014-2020, aferentă anului 2023
5. **Pregătirea, dezvoltarea și finanțarea portofoliului de proiecte mature pentru perioada de programare 2021-2027**

V. MINISTERUL ECONOMIEI

1. **Elaborarea prescripțiilor pentru utilizarea Hidrogenului in industrie;**
2. **Consolidarea poziției României în producția de componente pe lanțul valoric al industriei auto;**
3. **Transpunerea în totalitate a legislației UE pentru economia circulară și valorificarea deșeurilor;**
4. **Creșterea numărului de companii producătoare de tehnologii verzi „Made in Romania”;**
5. **Auditarea resurselor minerale exploatabile din haldele și iazurile aflate în conservare** în vederea identificării unor oportunități de valorificare ale acestora.

VI. MINISTERUL ANTREPRENORIALULUI ȘI TURISMULUI

Politici în domeniul antreprenoriatului

1. **Asigurarea finanțării necesare pentru programele începute în 2022:** Programul Start-Up Nation Diaspora, ediția a II-a — susținerea cetățenilor români din diaspora care doresc să revină în țară și să deschidă o afacere;

2. **Asigurarea finanțării necesare pentru programele începute în 2022:** Start-UP Nation, ediția a IV-a, finanțarea a 10.000 de proiecte cu o sumă de 200.000 lei pe proiect, pentru stimularea antreprenoriatului și crearea de noi locuri de muncă;
3. **Asigurarea finanțării necesare pentru programele începute în 2022: Program Women in tech:** Schemă de ajutor de stat pentru sprijinirea femeilor antreprenor pentru deschiderea de afaceri în domeniul tehnologiei. Vor fi acordate granturi cu componentă în fiecare județ;
4. **Programul național multianual pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul persoanelor cu vârsta de 45+** din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii printr-un fond nerambursabil de tip de minimis între 50.000-200.000 euro pentru fiecare IMM;
5. **Creșterea salarială pentru funcționarii publici din cadrul celor 9 Agenții pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii din subordinea MAT.** Mai puțin de 160 de funcționari publici gestionează personalul din agențiile IMM gestionează programe de sprijin cu „peste 120.000 de aplicanți și peste 70.000 de contracte semnate cu beneficiarii”, valoarea însumată a plăților până în prezent fiind de aproximativ 1,4 miliarde euro. Salariul unui consilier asistent al AIMM este de 2.605 lei - net, iar al unui consilier superior gradație 5 este de 3.259 lei – net;
6. **Acordarea MAT statutul de Organism Intermediar/Beneficiar pentru implementarea de programe în cadrul Politicii de Coeziune 2021-2027.**

Politici în domeniul turismului

1. **Asigurarea unei finanțări adecvate pentru turism – infrastructură și promovare;**
2. **Elaborarea de noi scheme de ajutor de stat** în vederea sprijinirii mediului antreprenorial din domeniul turismului;
3. **Operaționalizarea schemei de ajutor de minimis pentru operatorii economici în vederea modernizării și dezvoltării stațiunilor balneare și balneoclimatice;**
4. **Continuarea finanțării programului de investiții în turism în domeniul schiabil și balnear** și dezvoltarea acestuia în sensul susținerii infrastructurii de conferințe și spații expoziționale (MICE),
5. **Inițierea și încheierea de protocoale cu toate instituțiile publice care participă la târguri pe piețe internaționale** în vederea promovării unitare a identității turismului românesc. Promovarea Coerentă a României;

VII. MINISTERUL ENERGIEI

1. **Demararea lucrărilor pentru exploatarea Offshore a gazului din Marea Neagră;**
2. **Offshore wind: stabilirea cadrului legislativ în vederea demarării investițiilor;**
3. **Finalizarea investiției de la centrala electrică Iernut;**
4. **Demararea investițiilor în domeniul nuclear (SMR, Reactorul 3 și 4);**
5. **Contractarea a peste 3 mld din Fondul de Modernizare;**
6. **Elaborarea Strategiei pentru Hidrogen;**

VIII. MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

- 1. Consolidarea poziției fermierilor în lanțul agroalimentar:** **a)** încurajarea fermelor mici și mijlocii de a se **asocia** sub diferite forme, prin susținerea investițiilor direcționate formelor asociative; sprijin pentru înființarea și eficientizarea grupurilor de producători și a cooperativelor în sectorul agricol; **b)** stimularea și promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare, prin încheierea de parteneriate între autoritățile locale sau actorii locali din comunele și orașele aflate în proximitatea exploatațiilor agricole în vederea facilitării creării lanțurilor de desfacere; dezvoltarea rețelei de târguri de turism gastronomic în regiunile României; lansarea unui nou program de încurajare a consumului de produse alimentare românești; dezvoltarea piețelor de cartier, a piețelor volante sau „de weekend”, în parteneriat cu autoritățile locale; **c)** stimularea procesării produsului brut din agricultură prin identificarea potențialilor beneficiari și a potențialilor investitori în mediul rural; **d)** atragerea și susținerea tinerilor fermieri și a noilor fermieri în vederea demarării investițiilor în mediul rural, prin majorarea plafonului pentru tinerii fermieri, prin concesionarea prin atribuire directă către tinerii fermieri a suprafețelor de teren agricol (până la 50 ha/fermier) aflate în administrarea Agenției Domeniilor Statului;
- 2. Continuarea și dezvoltarea programelor de creditare și garantare:** **a)** asigurarea accesului la finanțare prin continuarea mecanismelor de creditare prin subvenționarea dobânzilor; **b)** dezvoltarea programului Agro IMM Invest; **c)** înființarea unui nou program de garantare și creditare destinat achiziției de terenuri agricole – Agro Terenuri -, în vederea comasării și creșterea gradului de valorificare superioară a producției agricole de cereale; **d)** înființarea unui program nou de finanțare a investițiilor în ferme zootehnice – Agro Zootehnie -, pentru dezvoltarea fermelor care produc pentru piața autohtonă; **e)** înființarea unui program pentru sprijinirea fermierilor în vederea dezvoltării capacităților de producere a energiei regenerabile – Agro-Energie;
- 3. Crearea de facilități pentru fermieri:** **a)** inițierea unui program de acordare a facilităților fiscale pe o perioadă de cel puțin 5 ani pentru fermierii care au înregistrat pierderi semnificative ca urmare a efectelor pandemiei COVID-19 și a consecințelor agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei; **b)** plafonarea prețului la motorină (reducerea accizelor) pentru actorii din domeniul producției agricole; **c)** reducerea de taxe pentru producătorii și procesatorii de alimente locali sau regionali, care utilizează ingrediente de bază autohtone și practici tradiționale menite să încurajeze alimentația autohtonă sănătoasă;
- 4. Echilibrarea balanței comerciale:** **a)** acordarea de sprijin cuplat pentru fermieri, în vederea asigurării independenței proteice, de 2% din alocarea aferentă plăților directe; **b)** dezvoltarea capacităților de reproducție în sectorul suin prin stimularea achiziției de scroafe de reproducție pe baza unei scheme de ajutor de stat; **c)** inițierea unui program de sprijin în cadrul zonelor montane pentru centrele de colectare și prelucrare lapte; **d)** sprijin pentru litrul de lapte, în vederea stabilirii echilibrului dintre prețul de producție și prețul actual oferit; **e)** creșterea suprafețelor cultivate cu cartof pentru sămânță, pentru consum și destinat industrializării; **f)** îmbunătățirea funcționării infrastructurii de sortare/depozitare/conditionare/ambalare pentru fructe și legume; **g)** sprijin cuplat pentru bovina de carne predată la abator (100 euro/cap); **h)** promovarea vinurilor românești pe plan internațional;

5. **Creșterea competitivității, cercetării, inovării și digitalizării în agricultură:** **a)** inițierea unui program pentru susținerea investițiilor la nivel de fermă în tehnologii inovatoare aferente agriculturii de precizie; **b)** dezvoltarea de centre de cercetare și laboratoare specializate în domeniul agroalimentar, care să ofere servicii de cercetare, dezvoltare și inovare producătorilor locali; **c)** acordarea, la cerere, prin intermediul centrelor și laboratoarelor, de asistență tehnică actorilor din domeniul agro-alimentar; **d)** înființarea și finanțarea unui Program în mediul rural intitulat “Sate inteligente”.

IX. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

1. **Siguranța pacientului**, așezarea acestuia în centrul sistemului de sănătate, practic prin cooptarea pacienților în cadrul tuturor deciziilor, cu focus către acces la serviciile medicale, standarde de calitate a serviciilor cât mai apropiate de standardele europene;
2. **Implementarea Planului Național de Prevenire și Combatere a Cancerului** - asigurarea accesului rapid la diagnostic și la un tratament modern la nivel național;
3. **Investiții în sănătate din fonduri europene - accelerarea implementării obiectivelor din Planul Național de Redresare și Reziliență** (2, 74 miliarde de euro) și demararea implementării obiectivelor din Programul Operațional de Sănătate (5, 8 miliarde euro incluzând finanțarea națională și împrumutul BEI);
4. **Prevenția:** Schimbarea centrului de greutate a resurselor, de la o atitudine reactivă de tratament, către una preventivă, prin promovarea unor abordări care să producă impact la nivelul populațiilor generale - campanii de informare, screening și depistare precoce, promovarea vaccinării, etc.
5. **Reforma serviciilor de asistență medicală** și practic mutarea accentului de pe medicina terțiară din spital, către un acces mult mai facil și mai rapid la servicii care să devină din ce în ce mai complexe, de medicină primară și secundară, adică medicină de familie și ambulatoriu; continuarea reformei finanțării spitalelor, cu creșterea ponderii spitalizărilor de zi, actualizarea tarifelor și plata în funcție de performanță.

X. MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

1. **Domeniul forestier:** **a)** Continuarea programului multianual *Împădurim România*; **b)** Utilizarea celor mai noi tehnologii pentru asigurarea integrității fondului forestier; **c)** Elaborarea noului Cod Silvic; **d)** Îmbunătățirea sistemului de monitorizare SUMAL.
2. **Schimbări climatice:** **a)** Elaborarea Strategiei pe Termen Lung pentru Reducerea Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră; **b)** Ameliorarea legislației naționale în vederea asigurării unui cadru pentru integrarea obiectivelor climatice în toate politicile publice; **c)** Revizuirea Planul Național Integrat Energie – Climă (PNIESC).
3. **Managementul deșeurilor:** **a)** Implementarea Sistemului Garanție-Returnare pentru ambalaje nereutilizabile; **b)** Reducerea cu cel puțin 75% a deșeurilor care ajung în gropile de gunoi, din totalul deșeurilor generate, până în anul 2025.
4. **Poluarea aerului:** Prestarea serviciilor necesare pentru funcționarea echipamentelor instalate în stațiile de monitorizare a calității aerului, care compun RNMCA și care sunt raportate la CE, în scopul îndeplinirii obiectivelor de calitate a datelor (captura minimă de

date specifică fiecărui poluant prevăzut pentru evaluarea calității aerului).

- 5. Ape uzate:** **a)** Extinderea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare în contextul implementării Directivei Cadru a Apei și a directivelor subsecvente. Proiectul urmează să fie finanțat prin PNRR; **b)** Realizarea unei strategii naționale coerente pentru ape uzate și creșterea gradului de dezvoltare a rețelelor de canalizare și de ape uzate.

XI. MINISTERUL EDUCAȚIEI

Programul de guvernare va continua implementarea Proiectului "România Educată".

- 1. Pentru operaționalizarea Proiectului "România Educată", Guvernul va susține creșteri graduale pentru finanțarea educației până la 18% din bugetul național și de până la 3% din bugetul național pentru finanțarea publică a cercetării,** complementar cu finanțarea asigurată prin PNRR, sub tutela Proiectului "România Educată".
- 2. Regândirea și profesionalizarea guvernantei sistemului de educație** în concordanță/sinerjie cu reforma administrației publice, precum și consolidarea și susținerea activităților de consiliere în beneficiul elevilor și studenților.
- 3. Digitalizarea procesului educațional și interconectarea bazelor de date,** atât la nivel de sistem educațional, cât și în raport cu alte domenii, pentru a permite abordări integrate: Wi-Fi-Campus pentru toate școlile și universitățile de stat din România & Biblioteca Virtuală & îmbunătățirea competențelor digitale atât pentru elevi, cât și pentru cadre didactice;
- 4. Crearea unor rute complete pentru profilurile teoretic, profesional și vocațional,** care să includă toate nivelurile de calificare. Învățământul profesional va redeveni un nod esențial al legăturii educației cu piața muncii, nemaifiind considerat o opțiune "negativă" a candidaților; astfel, învățământul profesional și vocațional - rutele profesionale și vocaționale pentru o societate emergentă, vor asigura: **a)** Dezvoltarea și multiplicarea rutelor de educație profesională în regim dual, atât la nivel secundar cât și terțiar; **b)** Extinderea programelor de tip dual până la cel puțin 30% din totalul programelor de educație profesională; **c)** Revizuirea ofertei educaționale, a curriculumului și a programelor pentru ruta tehnologică și profesională, pentru meserii emergente de pe piața muncii; **d)** Realizarea unui pachet de sprijin social pentru elevii din medii defavorizate care accesează învățământul profesional și dual, din surse europene/guvernamentale, prin crearea cadrului legal care să permită cumulul mai multor burse cu bursa profesională; **e)** Dezvoltarea centrelor/campusurilor pentru învățământ dual, corelată cu cerințele operatorilor economici din zona respectivă; **f)** Crearea unui sistem național de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii sau a continuării studiilor la un nivel superior de educație, prin interoperabilitatea sistemelor informatice din sectoare diferite de activitate; **g)** Scăderea numărului de elevi dintr-o grupă și creșterea numărului de grupe din clase în învățământul tehnologic, vocațional, profesional, de artă și sportiv.

XII. MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE

- 1. Modernizarea sistemului de pensii:** **a)** Digitalizarea/evaluarea dosarelor de pensii; **b)** O legislație modernă care să aducă echitate, sustenabilitate și reducerea discrepanțelor între quantumurile pensiilor celor care au desfășurat activități similare și au avut contribuții similare la sistemul de pensii; **c)** Recalcularea pensiilor, în vederea eliminării inechităților; **d)**

Neimpozitarea pensiilor de până la 3.000 lei; **e)** introducerea unui sistem de stimulente pentru pensionarii pentru limită de vârstă care doresc să rămână în activitate;

- 2. Modernizarea salarizării în sectorul public** urmărește eliminarea inechităților și instituirea unui sistem de stimulare a performanței: **a)** Realizarea unei evaluări globale a impactului legislației privind salarizarea din sectorul bugetar și valorificarea rezultatelor evaluării în scopul îmbunătățirii serviciilor publice; **b)** Adoptare unei legislații ținând cont de condiționalitățile asumate prin PNRR și negocierile cu CE; **c)** Implementarea Directivei CE privind mecanismul de stabilire a valorii salariului minim brut în plată – necesita mecanism de aplicare;
- 3. Modernizarea sistemului de asistență socială** presupune trecerea de la un serviciu de asistență socială care se bazează pe alocări financiare insuficiente în raport cu nevoile și problemele concrete ale categoriilor vulnerabile către servicii sociale integrate. Integrarea intervențiilor la nivel de comunitate trebuie gândită împreună cu introducerea venitului minim de incluziune (VMI). Finalizarea procesului de digitalizare a dosarelor de pensii în anul 2023 va permite o recalculare rapidă a drepturilor și evaluarea rapidă și eficace a impactului financiar determinat de ulterioarele majorări ale punctului de pensie/punct de referință. De asemenea, în scopul asigurării unei rate ridicate de înlocuire a salariului cu pensia (indicator Eurostat), în special după anul 2030, este importantă majorarea contribuțiilor la Pilonul II de pensii, începând cu 1 ianuarie 2024, precum și alte măsuri, în scopul majorării valorii unităților de fond acumulate de participanții la pensiile obligatorii administrate privat.
- 4. În domeniul creșterii ocupării:** **a)** dezvoltarea învățământul dual; **b)** susținerea educației financiare și reconversia profesională inteligentă; **c)** mecanisme pentru integrarea rapidă și eficace pe piața muncii a persoanelor care beneficiază de protecție temporară; **d)** stimularea încadrării în muncă a persoanelor active neocupate (subvenții și facilități la angajatori); **e)** instituirea unui regim fiscal mai favorabil de tip „scutirea temporară”, pe perioadă de 1 an, a contribuțiilor sociale ale angajaților/locurilor de muncă create prin investiții din fonduri europene din exercițiul financiar 2021-2027; **f)** reducerea progresivă contribuțiilor de asigurări sociale de stat, pentru creșterea salariilor nete: 0% contribuții sociale de sănătate pentru al doilea loc de muncă; contracte de muncă part-time impozitate la numărul de ore lucrate; credit fiscal pentru firmele care stimulează angajații prin participarea acestora la repartizarea profitului sau distribuirea de acțiuni către angajați (Fondul de stimulare financiară a angajaților).
- 5. Digitalizarea instituțiilor:** se va continua digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestor relații și se vor simplifica mecanismele de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă). Toate instituțiile din coordonarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale vor beneficia de resursele puse la dispoziție de Uniunea Europeană pentru modernizarea și digitalizarea condițiilor de lucru, respectiv pentru eficientizarea livrării serviciilor pentru cetățeni.

XIII. MINISTERUL FAMILIEI, TINERETULUI ȘI EGALITĂȚII DE ȘANSE

Politici pentru sprijinirea familiei

1. **Încurajarea natalității prin facilități acordate tinerelor familii active**, reconfigurarea facilităților fiscale prevăzute în Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, pentru stimularea familiilor tinere care au copii în întreținere (deduceri fiscale suplimentare, facilități pentru angajatori);
2. **Facilități acordate de autoritățile administrației publice locale pentru retenția și stabilirea tinerilor și a tinerelor familii în mediul rural** – politici pentru stabilirea tinerilor profesioniști în mediul rural – profesori, învățători, medici de familie, funcționari înalt calificați, arhitecți;
3. **Extinderea serviciilor publice pentru familii care au în întreținere copii**: creșe, grădinițe cu program prelungit, after school, masă la școală, transport școlar gratuit.
4. **Facilități fiscale pentru întreprinzătorii care oferă lucrătorilor anumite beneficii favorabile familiei** (de exemplu, decontare cheltuieli creșă sau învățământ etc.);
5. **Acordarea posibilității autorităților administrațiilor publice locale de a sprijini familiile care au în întreținere copii** prin reduceri/scutiri de taxe și impozite, precum și prin acordarea unor burse școlare complementare pentru elevii care provin din familiile numeroase;

Politici pentru tineret

1. **Protejarea tinerilor împotriva unui spectru larg de amenințări**;
2. **Intensificarea acțiunilor preventive pentru combaterea consumului de alcool, tutun și substanțe cu efecte psihoactive**;
3. **Înăsprirea sancțiunilor cu privire la nerespectarea prevederilor legale privind comercializarea produselor din tutun și alcool către minori**, precum și cu privire la nerespectarea prevederilor legale privind interdicția accesului minorilor în agențiile pentru jocuri de noroc;
4. **Realizarea unor campanii naționale de educare și conștientizare a tinerilor**, prin parteneriate realizate între Ministerul Educației, Ministerul familiei, tineretului și egalității de șanse și Cultele religioase recunoscute în România **pentru: diminuarea abandonului școlar, eliminarea traficului de persoane, eliminarea oricăror forme de exploatare, protejarea în fața oricăror forme de înșelăciune** (prin mijloace fizice sau online);
6. **Sprijin material, pe bază de management de caz, pentru tinerii și familiile aflate în situații vulnerabile** (programe finanțate din fonduri externe nerambursabile), cu accent pe copiii proveniți din familii ai căror părinți lucrează în străinătate;
7. **Asigurarea de suport educațional, psihologic, de activități recreative, de participarea în tabere școlare și a altor politici de incluziune, consiliere vocațională și servicii inter-instituționale**, în vederea diminuării șomajului în rândul tinerilor proveniți din familii ai căror părinți lucrează în străinătate.

XIV. MINISTERUL CULTURII

1. **Investiții în infrastructura culturală**: a) lansarea Programului Național pentru Finanțarea Construcției de Săli de Concerte și Spectacole, prin CNI, dedicată municipiilor și zonelor metropolitane; b) creșterea investițiilor în proiecte culturale în regiunile mai puțin dezvoltate; c) introducerea de măsuri fiscale care să stimuleze investițiile în patrimoniul

cultural; **d)** Lansarea Programului multianual de finanțare a cercetărilor Cetăților Dacice din Munții Orăștiei; **e)** Lansarea Programului Național „Case Memoriale”;

- 2. Promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural material și imaterial** - creșterea vizibilității și accesibilității patrimoniului cultural material, precum și protejarea și conservarea patrimoniului cultural imaterial, prin: **a)** dezvoltarea unui plan național pentru digitalizarea patrimoniului cultural; **b)** susținerea cercetării în domeniul patrimoniului cultural; **c)** dezvoltarea de programe de conservare și restaurare a patrimoniului cultural subacvatic; **d)** înființarea unor centre culturale regionale pentru promovarea diversității culturale și dezvoltarea turismului cultural; **e)** promovarea patrimoniului imaterial prin organizarea de festivaluri și evenimente culturale, cum ar fi festivalurile de muzică tradițională și dansuri populare;
- 3. Dezvoltarea unei politici culturale incluzive** - promovarea și dezvoltarea diversității culturale prin încurajarea colaborării între grupurile culturale și minoritățile naționale, precum și prin protejarea și promovarea patrimoniului cultural al acestora prin: **a)** îmbunătățirea accesibilității instituțiilor culturale pentru persoanele cu dizabilități; **b)** dezvoltarea de programe culturale pentru persoanele vârstnice; **c)** introducerea de măsuri de sprijin pentru instituțiile culturale din zonele defavorizate sau marginalizate; **d)** dezvoltarea unor programe culturale și de recreere pentru copiii din mediile defavorizate;
- 4. Promovarea educației culturale** - intensificarea campaniilor de promovare a patrimoniului cultural național în școli, universități și alte instituții de învățământ prin: **a)** introducerea de cursuri despre istoria și patrimoniul cultural al României în planurile de învățământ; **b)** susținerea proiectelor de rezidențe creative; **c)** promovarea cooperării internaționale și colaborării transfrontaliere în domeniul patrimoniului cultural; **d)** promovarea și dezvoltarea culturii participative;
- 5. Dezvoltarea de programe culturale inovatoare** - dezvoltarea de programe culturale inovatoare, care să includă utilizarea noilor tehnologii și platforme de comunicare, pentru a ajunge la un public mai larg și mai divers, prin: **a)** lansarea Programului de Promovare a Artei Contemporane la Nivel Local; **b)** elaborarea la nivel guvernamental a unui plan pe termen mediu de realizare a monumentelor de for public adaptate viziunilor artistice contemporane; **c)** dezvoltarea unor programe de colaborare între instituțiile culturale și companiile din sectorul tehnologic pentru a promova inovația în domeniul cultural; **d)** lansarea Programului de Susținere a Tinerilor Artiști. **e)** introducerea unui sistem de evaluare și clasificare a instituțiilor culturale în funcție de calitatea programelor culturale oferite și a serviciilor oferite publicului.

XV. MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

Politici pentru ceretare

- 1. Legea cercetării românești.** În România, cercetarea funcționează în baza a OG 57/2002, o legislație învechită, cu neconcordanțe, neadaptată pentru România Viitorului. Pe baza recomandărilor experților Băncii Mondiale și Comisiei Europene, noua lege a cercetării va prioritiza: transferul rezultatelor cercetării în economie; premiarea institutelor performante, pe baza unor criterii obiective; reforma carierei cercetătorilor, pentru atragerea și păstrarea

tinerilor talente; conectarea diasporei științifice românești la mediul de cercetare din țară; reforma guvernancei corporative pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare;

2. **Diaspora românească pentru excelență în cercetare.** Implementarea investiției 8 din PNRR va însemna cel mai ambițios program de aducere acasă a minților strălucite din întreaga lume: 120 de granturi de cercetare de câte 1,4 milioane EUR, pe parcursul a trei ani de zile. Totodată, vizăm lansarea celui mai prestigios program de burse de cercetare doctorală, programul „George Emil Palade”, prin care 5-10 români vor beneficia de finanțarea programelor academice la primele 10 universități ale lumii, sub condiția revenirii acasă după terminarea studiilor și implementării cercetării doctorale în România;
3. **6 platforme naționale de cercetare în domenii cheie.** Prin fonduri europene (POCIDIF) și fonduri de la bugetul de stat, se vor dezvolta 6 platforme strategice de cercetare, în concordanță cu zonele de specializare inteligentă definite de România: **a)** HUB-ul Român de Hidrogen și Noi Tehnologii; **b)** Platforma Națională de Nanotehnologii și Semiconductori; **c)** proiectele majore de infrastructură europeană DANUBIUS-RI (Centrul Internațional de Studii Avansate a Sistemelor Râuri—Mări) și ELI-NP (laserul de mare putere de la Măgurele); **d)** ALFRED – demonstrator cu tehnologie a reactoarelor nucleare rapide răcite cu plumb; **e)** HUB-ul Român de Inteligență Artificială; (vi) RoSATS - platforma națională în domeniul aerospațial;
4. **Reforma Agenției Spațiale Române (ROSA).** România a achitat, în 2022 și 2023, toate datoriile restante la Agenția Spațială Europeană (ESA), fiind la zi cu toate plățile datorate, pentru prima dată din 2017. Pentru a putea contribui eficient la programele ESA, este necesară reforma ROSA pentru a îmbunătăți calitatea programelor de cercetare, guvernancei corporative, mecanismelor de funcționare.

Politici pentru inovare

1. **Legislație pentru startup-uri inovatoare.** Startup-urile în România au, în acest moment, același statut juridic (SRL) precum orice alt IMM, deși nevoile și provocările sunt cu totul diferite. Prin crearea unui nou tip de entitate comercială, SRL-i (inovator), vom asigura condițiile necesare pentru creșterea și păstrarea startup-urilor în România: (i) instrumente ESOP (opțiuni de dobândire de acțiuni pentru angajați); (ii) suport pentru investitori de tip business angels (individuali sau sindicalizati), cât și investiții de tip crowdfunding; (iii) procedura simplificată de înregistrare și închidere a firmei; (iv) suport pentru internaționalizare; (v) categorii de acțiuni cu drepturi specifice (e.g., categorii de acțiuni fără drept de vot, sau ale căror drepturi de vot nu sunt proporționale cu cota de capital) etc.
2. **Fondul Român de Inovare.** Startup-urile românești beneficiază de finanțări private limitate în fazele de *pre-growth* și *early growth*. Printr-un mecanism de tip *fund matching*, prin Fondul Român de Inovare, statul va putea interveni pentru finanțarea startup-urilor cu potențial înalt de inovare, reducând riscul investitorilor privați de tip angel și venture capital.
3. **Rețeaua strategică ROST - Oficiul Român de Știință și Tehnologie.** Prin Ministerul cercetării, inovării și digitalizării, se vor înființa oficii ROST în patru puncte strategice, în etape: SUA (San Francisco-Silicon Valley), Korea de Sud, Japonia și Israel. După modelul de bune practici ale altor țări, rețeaua ROST va conecta antreprenorii români la capitalul de pe alte piețe, precum și diaspora românească la oportunitățile din țară. Astfel, va fi asigurată o punte între startup-urile românești și marile ecosisteme globale de inovare.

Transformare digitală

- 1. Cloudul guvernamental și platforma națională de interoperabilitate.** Implementarea investiției de cloud guvernamental, cu patru centre de date și minim 30 de instituții de nivel central migrate în cloud, este cel mai important proiect de transformare digitală a României. Va însemna: servicii publice digitale și eliminarea drumurilor între ghișee; economii de costuri; păstrarea datelor cetățenilor într-un loc sigur; transparența accesului statului la datele cetățenilor (jurnalizare și notificare) etc.
- 2. Identitate digitală.** Prin Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR), vom pune la dispoziția fiecărui român o identitate digitală, în mod gratuit, printr-o aplicație dezvoltată la cel mai înalt nivel de siguranță în UE. Astfel, cetățenii se vor putea autentifica printr-un singur set de credențiale în raport cu statul (utilizator și parolă), fără a mai fi nevoie să se prezinte în persoană la ghișeu. Astfel, se va extinde accesul diasporei la platforme precum ghiseul.ro;
- 3. Platforma națională pentru competențe digitale.** Printr-un parteneriat public-privat, Ministerul cercetării, inovării și digitalizării va lansa platforma pentru competențe digitale la nivel național. Prin aceasta, companiile din domeniul IT&C vor fi implicate într-un efort național pentru alfabetizarea digitală a peste 80% dintre români până în 2030 – în medie, un milion de români anual. Parte din acest efort va fi susținut prin PNRR, prin investiția dedicată modernizării a peste 1000 de biblioteci din întreaga țară, unde peste 100.000 de români vor beneficia de cursuri de formare de competențe digitale;
- 4. Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale (IA).** România este ultima țară europeană care nu are o strategie națională în acest domeniu strategic. MCID va coordona acest efort, prin intermediul Comitetului Român pentru Inteligență Artificială (AIR), care reunește cele mai strălucite minți românești din țară și din diasporă. Strategia va fi complementară pentru investiția în hub-ul român de inteligență artificială.

XVI. MINISTERUL SPORTULUI

Obiectivele strategice în domeniul sportului rămân legate de:

- 1. Elaborarea și implementarea Strategiei naționale pentru Sport;**
- 2. Dezvoltarea și promovarea sportului de masă;**
- 3. Dezvoltarea, promovarea și susținerea sportului de performanță;**
- 4. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive;**

XVII. MINISTERUL JUSTIȚIEI

- 1. Priorități în domeniul politicii penale: a)** MJ va continua găzduirea **atelierului consolidat de reflecție**, menit să analizeze arhitectura sistemului judiciar, ca ansamblu dar și ca părți componente. Atelierul de reflecție va desfășura o activitate efectivă și regulată, cu țeluri bine definite și un calendar asumat. Ministerul Justiției își propune ca discuțiile din atelier să fie purtate la cel mai înalt nivel profesional, cu accent pe vulnerabilitățile identificate, trendurile înregistrate în jurisprudență și ultimele evoluții înregistrate în criminologie, pentru a putea

identifica cele mai bune soluții tehnice; **b)** Promovarea în regim de urgență a proiectului de Lege privind statutul **personalului de probațiune** (aflat în lucru, în procedură de urgență, la Senat); **c)** promovarea proiectului de Lege privind **statutul grefierilor** și al altor categorii de personal care ocupă funcții de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea și al Institutului Național de Expertize Criminalistice; **d)** **MJ** va continua să sprijine pe de o parte Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMA) și instituțiile subordonate acestuia dar și structurile Ministerului Public și instanțele de judecată în dezvoltarea unei capacități naționale, pe bază de priorități, în vederea continuării luptei împotriva **criminalității de mediu**; **e)** **MJ** va crește gradul de informare a elevilor și studenților cu privire la modalitățile de apărare a drepturilor lor și respectarea obligațiilor ce le revin sub egida Protocolului privind **educația juridică**; **f)** **MJ** va finaliza analiza aprofundată a cauzelor recidivei în România, proiect demarat în anul 2022. Acest demers va permite Guvernului să formuleze cel mai potrivit document de politică privind **prevenirea recidivei**; **g)** în linie cu direcția europeană, **MJ** va continua să crească preocuparea pentru **victimele infracțiunilor** – **se va** operaționaliza un sistem de sprijin financiar rapid pentru nevoile urgente ale celor mai vulnerabile victime, sub formă de vouchere; **h)** **MJ** va continua să fie un factor de dialog pentru tematici precum pregătirea personalului care interacționează cu victimele, specializarea specialiștilor în ce privește formele de criminalitate gravă sau prolifică (precum traficul de persoane, abuzul sexual asupra minorilor sau violența domestică) sau colaborarea inter-instituțională pentru înlesnirea parcursului judiciar al victimei; **i)** **MJ** va acorda o atenție deosebită **interacțiunii minorilor cu sistemul judiciar** sprijinind consolidarea unei infrastructuri fizice adecvate, prin dotarea sediilor instanțelor și parchetelor cu camere de audiere special concepute pentru interacțiunea dintre specialiști și copii;

2. **Digitalizarea procedurilor** materializând astfel obiective ale Planului Național de Redresare și Reziliență: **a)** uniformizarea și optimizarea dosarului electronic; **b)** dezvoltarea sistemului ECRIS V; **c)** modernizarea infrastructurii IT a sistemului judiciar prin operaționalizarea a două centre de date pentru instituțiile acestuia precum și prin achiziția de dotări tehnice performante cu scopul îmbunătățirii comunicării și eficienței instituționale;
3. **Reforme administrative: adaptarea Ministerului Justiției** și a instituțiilor subordonate acestuia la provocările prezente și de perspectivă: **a)** la finalul anului 2024, Ministerul Justiției va avea o nouă arhitectură instituțională internă; **b)** până la sfârșitul acestui an Guvernul își propune să sesizeze Parlamentul cu un proiect de lege care să reformeze Autoritatea Națională de Cetățenie; **c)** se va urmări parcursul legislativ al Proiectului de Lege privind **arhivele** Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor și fostei Direcții Generale de Protecție și Anticorupție. Demersul pune bazele unei corecte gestionări a arhivelor instituționale proprii, element esențial în conservarea memoriei instituționale, permițând în același timp valorificarea documentelor de către cercetători și istorici în lucrări de specialitate, printr-un acces facil, în format digital;
4. **Colaborarea cu Republica Moldova și Ucraina:** Prin coordonare la nivel național cu Ministerul Afacerilor Externe și instituțiile relevante din domeniul justiției, Ministerul Justiției își propune să implementeze tot instrumentarul bilateral dezvoltat în relația cu Republica Moldova pentru a sprijini dezvoltarea statului de drept la Chișinău, consolidarea sistemului

de justiție și a luptei împotriva corupției, având ca deziderat final integrarea europeană a acestei țări.

5. **Aderarea la OCDE:** Perioada următoare va fi marcată și de continuarea procesului de aderare a României la Convenția anti-mită a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), demers sectorial de natură a susține argumentele de aderare a României la organizație și care va pune la dispoziția organelor de urmărire penală un nou instrument multilateral care să sprijine cooperarea judiciară internațională. Vom continua dezvoltarea profilului de țară în cadrul comitetelor OCDE care interesează justiția penală, acționând cu prioritate pentru implementarea standardelor Convenției anti-mită.

XVIII. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

1. **Implementarea concepției de resurse umane la nivelul MAI:** a) Reducerea deficitului de personal de la aprox. 19% la 16%; se vor definitiva și procedurile de concurs a celor 10.000 de funcții vacante de execuție alocate pe parcursul anilor 2021 și 2022; b) Accelerarea procesului de încadrare prin concurs a funcțiilor de conducere vacante, prin organizarea de proceduri transparente și unitare, și va limita utilizarea împuternicirilor în funcție; c) Continuarea implementării mecanismelor de pregătire profesională în domeniul tactic, trageri cu armamentul, conducerea autospecialelor cu regim prioritar și pregătire fizică;
2. **Punerea în aplicare a Strategiei Naționale privind Siguranța Rutieră pentru perioada 2022-2030** și implementarea proiectelor cu impact direct și deosebit asupra serviciilor oferite cetățenilor: a) se va asigura implementarea (împreună cu MTI) a **Sistemului E-Sigur** - Sistemul integrat de monitorizare a traficului rutier, precum și a proiectelor **HeliPol și Horus** (finanțate din fonduri europene), în cadrul cărora vor fi operaționalizate inclusiv unități de suport și coordonare aeriană;
3. **Implementarea strategiilor naționale sectoriale de prevenire și combatere a unor forme grave de criminalitate:** a) Strategia națională în domeniul drogurilor 2022-2026, precum și punerea în aplicare a mecanismelor de finanțare a luptei antidrog prin intermediul Programului de Interes Național și Programului Național; b) Strategia națională împotriva criminalității organizate 2021-2024; c) Strategia națională anticorupție 2021-2025; d) Strategia națională privind recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni pentru perioada 2021-2025 "Criminalitatea nu este profitabilă!"; e) Strategia națională privind imigrația pentru perioada 2021-2024; f) sunt avute în vedere aprobarea și demararea procesului de implementare în ceea ce privește Strategia națională de management integrat al frontierei de stat și Strategia națională de ordine și siguranță publică;
4. **Optimizarea funcțională a structurilor MAI** - redimensionarea și realocarea forțelor de ordine și siguranță publică în acord cu datele actualizate privind populația: a) operaționalizarea noilor structuri responsabile cu monitorizarea electronică; b) îmbunătățirea mecanismului instituțional dedicat intervenției la evenimentele din domeniul ordinii și siguranței publice semnalate de cetățeni prin SNUAU 112; c) reorganizarea activității secțiilor de poliție rurală; d) constituirea de structuri specializate în dispariții de persoane; e) eficientizarea modului de pregătire și folosire a animalelor de serviciu la nivelul MAI, prin identificarea și aplicarea unor soluții organizatorice și structurale adaptate noilor realități instituționale și operative;

5. **Continuarea demersurilor la nivelul anului 2023 pentru aderarea României la spațiul Schengen:** Vom continua să contribuim la securitatea europeană și să asigurăm frontiera externă a Uniunii Europene, gestionând într-o manieră profesionistă securitatea cetățenilor europeni și valorificând bunele practici românești la nivelul întregii UE.
6. **Creșterea nivelului de securitate a frontierei:** a) întărirea cooperării operaționale pentru securizarea frontierelor, în cadrul Agenției FRONTEX; b) suplimentarea personalului și derularea unor misiuni aeriene complexe de supraveghere în zonele de risc; c) pregătirea noii arhitecturi a sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate; asigurarea interoperabilității dintre acestea.
7. **Creșterea capacității de intervenție și a rezilienței sistemului pentru situații de urgență** a) dezvoltarea progresivă și continuă a capacităților de răspuns în situații de urgență și de protecție civilă (recepția de echipamente specifice și continuarea politicii de achiziții pentru dotarea IGSU și IGAV cu echipamente și tehnică de intervenție -recepția a 6 elicoptere ușoare, achiziția a 6 elicoptere medii/grele din totalul de 12 aparate de zbor, a 2 avioane mediu-curier, achiziția a 476 autospeciale de stingere a incendiilor, care vor intra în dotarea structurilor teritoriale în următorii ani.); b) pregătirea specialiștilor din domeniu și constituirea crearea unei noi arhitecturi pedagogice, curricule de învățare pentru pregătirea de specialitate a tinerilor viitori salvatori, raportate la nevoile societății de azi; c) pregătirea populației în fața dezastrelor reprezintă un alt pion extrem de important în crearea unei reziliențe societale, atât de necesară în scopul salvării de vieți;
8. **Transformarea digitală prin dezvoltarea și extinderea serviciilor electronice furnizate prin HUB –ul de servicii al MA:** continuarea procesului de simplificare a accesului cetățenilor și mediului privat la serviciile furnizate de către minister, în vederea facilitării interacțiunii online a beneficiarilor cu prestatorii de servicii publice - obținerea istoricului sancțiunilor rutiere, răspuns la scrisoarea de informare RO-CBE, recrutarea în vederea ocupării unor funcții vacante, înscrierea la instituțiile de învățământ ale MAI, eliberarea și verificarea apostilei pentru actele oficiale administrative, șamd, urmează ca până la finele anului curent (2023) să completeze gama de servicii electronice oferite prin HUB;
9. **Definitivarea proiectului „Sistemul Informatic Integrat pentru Emiterea Actelor de Stare Civilă” – S.I.I.E.A.S.C** și extinderea la nivel național a proiectului **Cartea Electronică de Identitate.**

XIX. MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

1. **Creșterea cu 0,5% PIB a finanțării pentru apărare concomitent cu accelerarea programelor de înzestrare;**
2. **Creșterea relevanței României în cadrul NATO și UE** având ca bază predictibilitatea și continuitatea angajamentelor asumate la nivel internațional: a) dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție; b) participarea la misiuni și operațiuni NATO și UE; c) contribuția la implementarea prezenței aliate înaintate pe teritoriul țărilor din flancul estic al NATO;
3. **Intensificarea cooperării bilaterale și regionale în domeniul securității și apărării**, inclusiv la nivel parlamentar: bilaterală – cu statele membre NATO și/sau UE; cu partenerii

strategici; cu statele partenere;

4. **Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului:** a) elaborarea sau/și armonizarea legislației naționale care reglementează activitatea diverselor instituții din sistemul de securitatea și apărare națională; b) dezvoltarea unui proces de management al riscului; c) dezvoltarea unei rezerve operaționale a României, cu accent pe rezerva voluntară și serviciul militar în termen voluntar; d) revizuirea cadrului normativ, la nivel național, al Ministerului Apărării Naționale pe linia soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, veteranilor, invalizilor, văduvelor de război, văduvelor veteranilor de război, cadrelor militare, în rezervă și în retragere, a veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare.

XX. MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

1. **Implementarea „REPowerEU”:** a) obținerea unui acord cu Comisia Europeană pe noile capitole PNRR ce vor fi finanțate din Planul „REPowerEU” (bugetul „REPowerEU” este de 20 de miliarde de euro, fonduri nerambursabile. Din această sumă, România va primi 1,4 miliarde de euro pentru investiții în sectorul energetic);
2. **Absorbția fondurilor europene:** atragerea fondurilor europene rămase neabsorbite din exercițiul financiar european 2014 - 2020 și absorbția fondurilor europene din exercițiul financiar 2021 – 2027;
3. **Aderarea la Spațiul Schengen:** păstrarea susținerii celor 26 de state membre ale Uniunii Europene pentru aderarea noastră la spațiul Schengen și conlucrarea strânsă cu Guvernul Austriei și cu instituțiile europene pentru a convinge și Austria să își schimbe poziția, iar țara noastră să devină, în scurt timp, stat membru al spațiului Schengen;
4. **Srijinirea demarării negocierilor de aderare la Uniunea Europeană pentru Republica Moldova până la finalul anului 2023:** obiectiv strategic pentru România;
5. **Aderarea la Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică** – continuarea susținută a procesului de aderare la OCDE, intrat în a doua etapă după depunerea Memorandumului Inițial la Organizație ce semnifică alinierea la întreg ansamblul de instrumente juridice ale OCDE - 26 de domenii și peste 230 de instrumente juridice. Acest proces implică un efort intens și susținut, pe care Guvernul și autoritățile publice îl vor putea realiza doar cu sprijinul întregii societăți.